

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ : การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ
โดยชุมชนมีส่วนร่วม.

โดย นายบรรจง อุบแก้ว และคณะ

กันยายน พ.ศ. 2558

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ : การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ
โดยชุมชนมีส่วนร่วม.

โดยนายบรรจง อุปแก้ว

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

และ

สำออง ธนวัต

กองการศึกษา น่าน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

สนับสนุนโดย

เครือข่ายวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่-ภาคเหนือตอนบน (ABC-UN)

ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สัญญาเลขที่ RDG57A0002

โครงการ “การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม”

สรุปรายงานฉบับสมบูรณ์

รายงานฉบับสมบูรณ์ ในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2557 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2558

ข้อมูลโครงการ

ชื่อผู้ขอรับทุน: นายบรรจง อุปแก้ว

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านน่าน

นางสาว อานนทกมล การศึกษา น่าน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านน่าน

วัตถุประสงค์

- เพื่อออกแบบและสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา วัดสภารศ
- เพื่อสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัด และสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ
- เพื่อสร้างกลไกในการจัดการพิพิธภัณฑ์หลังจากการสร้างและตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จกำหนดรูปแบบการให้บริการแก่ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ และส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากศิลปวัฒนธรรม ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน
- เพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่เข้ากับบริบทของชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการออกแบบและจัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ตลอดจนอนุรักษ์พระพุทธรูปและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค มาแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์หลังใหม่

บทสรุปผู้บริหาร

จากผลการศึกษาเอกสารทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ และจัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำกรอบการดำเนินการวิจัย เพื่อออกแบบจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศแบบมีส่วนร่วมโดย ประชุมประชาคมร่วมกับชุมชนเพื่อชี้แจงโครงการวิจัยและค้นหาความร่วมมือในการสร้างกลไกและกระบวนการในการจัดการ ทั้งก่อนและหลังการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์รูปแบบในการดำเนินงานกับเครือข่ายชุมชน เช่น เทศบาลเมืองน่าน และองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อพท.) กรมศิลปากรที่ 7 น่าน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดน่าน โดยกระบวนการในการทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนทั้ง 2 มิติ ทั้งผู้นำโดยตำแหน่งหน้าที่และผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ พระสงฆ์ (เจ้าอาวาสวัดสภารศ) และผู้นำทางด้านจิตวิญญาณที่ชุมชนให้ความเคารพและศรัทธาร่วมกับผู้วิจัย เป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนกิจกรรม และประสานงานองค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชน และภายนอกชุมชนกับวัดสภารศ ในการกำหนดโครงสร้างบทบาทหน้าที่การทำงานในแต่ละขอบเขตขั้นตอน จากนั้นคัดเลือกแกนนำจากสมาชิกในชุมชนที่มีศักยภาพ มีความพร้อมในการทำงานร่วมกันโดยคัดเลือกกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อไปศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน ที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดี และมีลักษณะใกล้เคียงกัน และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรด้านสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยการศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน ที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ศิลปวัฒนธรรมทั้งภายใน และภายนอกจังหวัดเขตภาคเหนือ

การสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคผ่านวิธีการต่างๆ เช่น สัมภาษณ์จากผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะเรื่อง และสืบค้นจากเอกสารต่างๆ ทั้งจากภายในวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจัดประชุมเครือข่ายผู้ใช้ข้อมูลงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูปและด้านวัฒนธรรม และกำหนดแนวทางในการศึกษา เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน สำนักศิลปากรที่ 7 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดน่าน น่าน เป็นต้น ซึ่งในการดำเนินงานในขั้นตอนนี้มุ่งเน้นที่จะสร้างกลไกการเก็บข้อมูลพระพุทธรูปและโบราณวัตถุอื่นๆ ตามแนวทางที่ชุมชนและผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมร่วมกันศึกษา โดยการสำรวจ สัมภาษณ์เชิงลึกและประชุมกลุ่มย่อยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หารูปแบบการจัดการเพื่อให้เกิดความทรงจำร่วมของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนในการดำเนินงานที่สามารถเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยพิจารณาบริบทโครงสร้างความสัมพันธ์ในท้องถิ่นและระหว่างชุมชนสภารศกับชุมชนภายนอก และกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชน ในการสร้างความเข้าใจในกระบวนการสืบค้นความเป็นมาของโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์ชุมชน

การศึกษาเอกสารรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร วารสาร เพื่อหาทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการออกแบบพิพิธภัณฑ์เพื่อตกแต่งภายใน ให้สอดคล้องอาคารพิพิธภัณฑ์วัดสภารศและโบราณวัตถุ ที่ นำมาจัดแสดง เช่น พระพุทธรูป รูปภาพ โบราณวัตถุในวัดสภารศในปัจจุบัน เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร สิ่งของเครื่องใช้แต่โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค ซึ่งขั้นตอนการหาข้อมูลพิพิธภัณฑ์วัดสภารศ ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องในการออกแบบตกแต่งภายใน เช่น บ้ายสื่อความหมาย ช่วงเวลาจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ การใช้คำอธิบายเป็นเรื่องราวและที่ว่างในสถาปัตยกรรมชนิดต่างๆ ซึ่งในหัวข้อนี้มีการบูรณาการงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนวิชาทักษะวิชาชีพพิชศาสตร์ นักศึกษา ชั้นวทบ.2 สาขาพิชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

น่าน และขั้นตอนการออกแบบ จะโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ที่ตั้งอาคาร ตัวอาคาร การจัดวางผังพื้นที่ และการ สัณจรภายในอาคาร โดยจะรวมถึงการวิเคราะห์การใช้พื้นที่ และเน้นการนำเสนอผล การออกแบบที่สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ วิธีและรูปแบบการนำเสนอ (Presentation) เป็นรูปแบบของงานออกแบบที่ประกอบด้วย (1)แสดงวิธีการหาแนวความคิด (2)แสดงรูปแบบการออกแบบตกแต่งภายในทั้งหมดที่จำเป็นดังนี้ • Lay out Plan • Perspective ประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาแบบแปลนการตกแต่งพิพิธภัณฑ์และข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูปโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะจากเวทีประชาคม พิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัดในการดำเนินงาน เพื่อตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศตลอดจนอัญเชิญพระพุทธรูป และสิ่งของที่ประชาชนได้นำมาบริจาคไปจัดแสดงไว้ภายในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ ประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาแบบแปลนการตกแต่งพิพิธภัณฑ์และข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูปโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค

รวบรวมข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะจากเวทีประชาคม พิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัดในการดำเนินงาน ปรับปรุงข้อเสนอแนะพิจารณาถึงข้อดีข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัดในการดำเนินงานร่วมกันกับชุมชน เพื่อสร้างแนวทางที่เหมาะสมในการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งก่อนและหลังจัดพิพิธภัณฑ์วัดสภารศ นำเสนอแบบแปลนและประมาณราคาต่อชุมชน แหล่งทุนต่างๆที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนในการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์ชุมชนสภารศ

จัดประชุมประชาคมแกนนำชุมชนเพื่อร่วมกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ รวมถึงการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์ และทำประชาพิจารณ์เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้บริการ การทำนุบำรุง การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์ ตลอดจนการประสานความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่างๆในพื้นที่การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และสร้างมาตรการ ในการรองรับนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการให้บริการเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์และทรัพยากรทางวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติจนถึงการจัดการผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมตามสภาพเงื่อนไขในด้านต่างๆ ของชุมชน โดยสร้างกลไกในการเรียนและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยมีทีมวิจัยเป็นแกนกลางสนับสนุนในการสร้างกลไกและกระบวนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ผ่านการทำงานโดยมีเจ้าอาวาสวัดสภารศหัวหน้าบ้าน แกนนำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนผ่านสมาชิกในชุมชนให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมต่างๆในพื้นที่ ในการส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆของชุมชน โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงเพื่อให้เกิดการเข้ามาของนักท่องเที่ยว และตรวจสอบศักยภาพความสามารถและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจริงในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงติดตามผลการดำเนินตลอดจนการให้คำปรึกษาการและประเมินผลโครงการวิจัยต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑสถานวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม สำเร็จลุล่วงลงได้จากการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความรู้ ความคิดเห็นและความช่วยเหลือ จากหลายท่านด้วยกัน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์.ดร.ศักดิ์ดา จงแก้ววัฒนา ที่ได้ให้คำชี้แนะในการทำวิจัยให้สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์

ขอขอบคุณหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน(อพท.) สำนักศิลปากรที่ 7 น่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ให้ความร่วมมือสละเวลาให้กับผู้วิจัยและทีมงานในการสืบค้นข้อมูลโบราณวัตถุที่มีอยู่ในวัดสภารศ และให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานวัดสภารศ อีกทั้งยังให้ความช่วยเหลือประสานงานตลอดระยะเวลาในการดำเนินงาน

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวของผู้วิจัย ที่คอยให้กำลังใจและเป็นกำลังใจตลอดมาจนทำให้ผู้เขียนจัดทำรายงานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้

ขอบคุณทีมงานวิจัยทุกคน รวมทั้งคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน สถานที่ทำงานของผู้วิจัยที่เอื้อเฟื้อสถานที่ในการดำเนินงานวิจัย

ท้ายสุดงานนี้ขอขอบคุณเครือข่ายวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่-ภาคเหนือตอนบน สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย ที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนงบประมาณอีกทั้งมอบโอกาสในการดำเนินงานวิจัยชิ้นนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัด และสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ และทำการออกแบบและสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชน สร้างกลไกในการจัดการพิพิธภัณฑ์หลังจากการสร้างและตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จ กำหนดรูปแบบการให้บริการแก่ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ ส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากศิลปวัฒนธรรม ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน และค้นหารูปแบบวิธีการดำเนินงานที่เข้ากับบริบทของชุมชน ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบและจัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ตลอดจนอัญเชิญพระพุทธรูปและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค มาแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์หลังใหม่

การสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น สัมภาษณ์จากผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะเรื่อง และสืบค้นจากเอกสารต่าง ๆ การวิเคราะห์หารูปแบบการจัดการเพื่อให้เกิดความทรงจำร่วมของคนในชุมชน พบว่าวัดสภารศมีโบราณวัตถุอยู่ทั้งหมด 113 หน่วย โดยส่วนใหญ่เป็นพระพุทธรูปไม้ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2356 - พ.ศ.2396 พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็ก พระโอษฐ์เล็ก มีไรพระศกพระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาทรงเตี้ยรองรับพระศรีมโหฬารสูงเป็นชั้นซ้อน พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกันส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทอง แม่พิมพ์เหรียญ แผ่นพระพิมพ์ คัมภีร์โบราณ เป็นต้น

การศึกษากระบวนการออกแบบออกแบบจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน และจัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำกรอบการดำเนินการวิจัย โดยค้นหาความร่วมมือจากชุมชนในการสร้างกลไกและกระบวนการในการจัดการทั้งก่อนและหลังการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์ ซึ่งรูปแบบในการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ชุมชนสภารศเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนกิจกรรมและประสานงานองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวัดสภารศ ในการกำหนดโครงสร้างบทบาทหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการพิพิธภัณฑ์ชุมชนในแต่ละขอบเขตขั้นตอน เน้นให้ชุมชนในการดำเนินงานที่สามารถเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนโดยพิจารณาบริบทโครงสร้างความสัมพันธ์ในท้องถิ่นและระหว่างชุมชนสภารศกับชุมชนภายนอก

การกำหนดโครงสร้างจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมทั้งกับแกนนำและกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของชุมชนในการทำงาน เช่น กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน และรูปแบบกิจกรรมการเข้าเยี่ยมชม และข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจริงในการรองรับนักท่องเที่ยว ให้เกิดกิจกรรมและการรับรู้ต่อบุคคลทั่วไปอย่างต่อเนื่องสืบไป

Abstract

This research aimed to search for and to collect the history of the Buddha, antiques existing in a temple and antique objects that were donated for displaying in a museum in Satharot temple as well as to design and construct a museum of the community, to create a method to manage the museum after construction and decorating, to set the format of service for visitors, to promote cultural activities with community participation in conservation and utilization of art and culture according to the practices of the people in the community and current conditions, to find a method of operation that suited with the context of the community, to promote the participation involved in design and interiors of the museum and to take the Buddha image and the ancient things that were donated to exhibit in the new museum.

This research aimed to search for and to collect the history of the Buddha, antiques existing in a temple and antique donated objects were done by various methods such as interviews the elders, experts, setting a meeting and searching from documents. The analysis for a management to achieve the collective memories of people in the community, it was found that there were 113 units of antiques, mostly were wooden Buddha image of Nan craftsmen from 1813-1853 era. The semblance of these Buddha images were round and flat face, the eyebrows were arched and curves like a form of curly brackets and connected to the nose, eyes looking low angle, small nose and mouth, having hairline, the head had diamond tables, long ears. The Ektumala halo was short overlapped with the high aura. They wear wearing yellow monk robe, the outer robe was medium size and the edge of the outer robe stretched to the navel. All fingers length were balanced. The base was hexagonal. The front panel was smooth and lacquered by gold, coins mold, votive tablet panel, Scripture leaves, etc.

There was a study of a design process to establish the community museum and organizing a stage for experts to prepare a framework for the research by searching for cooperation from the community in creating mechanisms and processes of management both before and after the museum decoration. The form of co-operation with the community, Satharot community was leader to drive the activities and being as a coordinator of relevant organizations outside the community. To determine the role of the museum community working staffs in each of the steps, it was focused on the operations that could link the communities and organizations in the area. In the management of the museum community, it was done by considering the context of the relationship between Satharot community and the other communities.

There were placement of the museum structure to make it engage with leaders and groups in the community, for example, setting the role of the working group and setting patterns of visit and management style that is appropriate to the context of the community, including having the ability to monitor the potentiality and

limitations in the actual building plans to support visitors. Building the travel plan, public relation plan, activities and guidelines for the future work were done together with the community and local organizations. In addition, they also improved mistakes, considered the pros and cons, the impact and restrictions on operations and established appropriate guidelines for the further work to form the events and awareness of people continuously.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
กิตติกรรมประกาศ	8
บทคัดย่อ	ง
Abstract	จ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนการดำเนินงาน	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 ความคิดพื้นฐานและหลักการของฟิสิกส์สถานะ	7
2.2 หน้าที่ของฟิสิกส์	12
2.3 ส่วนประกอบภายในฟิสิกส์โดยทั่วไป	13
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการฟิสิกส์	17
2.5 หลักในการออกแบบและจัดนิทรรศการ	21
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 บทนำ	27
3.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	27
3.3 ระเบียบและวิธีการวิจัย	29

บทที่ 4 ผลการศึกษา

4.1 กรอบการดำเนินงานวิจัยเพื่อออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม	31
4.2 จัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำกรอบการดำเนินการวิจัย	35
4.3 สรุปกลไกในการออกแบบ โครงสร้างในการทำงานกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน	39
4.4 สรุปกรณีศึกษารูปแบบการบริหารจัดการที่ดี	41
4.5 ข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มี อยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค	54
4.6 วิเคราะห์ที่ตั้งอาคาร ตัวอาคาร การจัดวางผังพื้นที่ และการสัญจรภายในอาคาร	147
4.7 วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาระดับความคิดเห็นของประชาชน - แบบแปลนก่อสร้างและตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์	152 159
4.7 การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่	193
4.8 ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆของชุมชน	195

บทที่ 5 สรุปและวิจารณ์ผลการวิจัย

5.1. วัตถุประสงค์การวิจัย	203
5.2. การตอบวัตถุประสงค์การวิจัย	203
5.3. ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่	207
5.4. ข้อเสนอแนะจากกระบวนการวิจัย	208
5.5. ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการต่อไปในอนาคต	209

บรรณานุกรม	210
------------	-----

ภาคผนวก	211
---------	-----

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2-1 แสดงแนวความคิดในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน	8
ภาพที่ 2-2 แสดงหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถาน	13
ภาพที่ 3-1 กรอบแนวความคิดในการทำการวิจัย	28
ภาพที่ 4-1 จัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำกรอบการดำเนินการวิจัย	39
ภาพที่ 4-2 ศึกษางานด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานวัดเกตการาม	45
ภาพที่ 4-3 ศึกษางานด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานวัดร่องเมิง	49
ภาพที่ 4-4 ศึกษางานด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานเทศบาลเมืองลำพูน	54
ภาพที่ 4-5 กิจกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป	146
ภาพที่ 4-6 ภาพเปรียบเทียบระหว่างการหันศีรษะและการกลอกตา	151
ภาพที่ 4-7 โปสเตอร์ให้ข้อมูลวัดสภารศ	193
ภาพที่ 4-8 จุลสารล่องน่านฉบับที่ 5	194
ภาพที่ 4-9 กิจกรรมคืนพระไม้ให้เมืองเก่าน่าน	201
ภาพที่ 4-10 กิจกรรมการจัดงานวันเมืองเก่าน่าน	202

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 4.1 แสดงการแจกแจงความถี่ จำแนกตามการวิเคราะห์ศักยภาพของคนในชุมชน	152
ตาราง 4.2 แสดงการแจกแจงความถี่ จำแนกตามการวิเคราะห์ศักยภาพของคนในชุมชน	154
ตาราง 4.3 แสดงการแจกแจงความถี่ การวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรม	156

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมืองน่าน เมืองอุดมไปด้วยทรัพยากรศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ผู้คนยังคงวิถีชีวิตอยู่ร่วมกับโบราณสถานและโบราณวัตถุ ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติดังเช่นอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะวัดที่เปรียบเสมือนศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน และเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในประวัติศาสตร์ แก่เด็กและเยาวชนรวมถึงประชาชนทั่วไปได้เป็นอย่างดี ซึ่งวัดสภาราศก็เป็นอีกวัดหนึ่งที่มีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ ยังหลงเหลืออยู่มากมาย วัดสภาราศเป็นวัดที่มีความเก่าแก่และมีประวัติศาสตร์มายาวนาน จากพงศาวดารเมืองน่านสันนิษฐานว่า วัดแห่งนี้น่าจะเป็นวัดหลวงกลางเวียงดังพระเนตรช้าง ที่สร้างขึ้นราวปี พ.ศ. 2361-2365 ในสมัยเจ้าสุมนเทวราช เป็นผู้ครองนครน่านก่อนจะได้รับวิสุงคามสีมา (เขตแดนที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานให้แก่พระสงฆ์เพื่อใช้สร้างอุโบสถ) เมื่อปี พ.ศ. 2380 ตั้งอยู่เลขที่ 3 ถนนมหายศ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีเนื้อที่ทั้งหมด 7 ไร่ 2 งาน 18 ตารางวา มีอาณาเขตทิศเหนือจรดถนนมหายศ ทิศตะวันออก ทิศใต้ และทิศตะวันตกจรดที่ดินเอกชน อาคารเสนาสนะประกอบด้วย เจดีย์ อุโบสถ กุฏิสงฆ์ หอกลอง เป็นต้น โดยมีพระครูประกาศนันทวิจิตร (ศรีโว ปภาโส) เป็นเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน

ทรัพยากรทางด้านสถาปัตยกรรมมีทั้งหมด 61 หน่วย ได้แก่ พระเจดีย์ซึ่งมีสถาปัตยกรรมทรงกลม หุ้มแผ่นทองจังโกทั้งองค์สร้างขึ้นสมัยเจ้าม้าวางศ์ เมื่อ พ.ศ.2381 พระอุโบสถเปิด พระพุทธรูปสำริดโบราณสร้างโดยเจ้าสุมนเทวราช เมื่อ พ.ศ.2366 กุฏิเรือนไม้โบราณซึ่งปัจจุบันองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ได้สนับสนุนงบประมาณในการบูรณปฏิสังขรณ์ด้านโครงสร้างกุฏิขึ้นมาใหม่ เพื่อสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชน พระพุทธรูปไม้แกะสลักจากไม้จันทร์หอมปางเปิดโลกประทับนั่งบนหลังเศียรช้าง หีบพระธรรม แฉกพระพิมพ์ พระพุทธรูปไม้ 54 องค์ แม่พิมพ์เหรียญ พระพุทธรูปปางมารวิชัย ซึ่งในปัจจุบันได้เก็บโบราณวัตถุข้างต้นไว้ในกุฏิเจ้าอาวาส และไม่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าชมในกรณีที่เข้าชมพระพุทธรูปต้องได้รับการอนุญาตจากกรมการวัด และเจ้าอาวาสวัดสภาราศเท่านั้น จึงจะสามารถเข้าชมพระพุทธรูปได้ ด้านวัฒนธรรม 6 หน่วย ได้แก่ การทำตุง ทำโคม การประดิษฐ์ของใช้จากกะลามะพร้าว ดีกลองปู้จา การตีเหล็ก การจักสาน เป็นต้น ซึ่งทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านี้ยังไม่มีมีการจัดการทรัพยากรที่เหมาะสมและใช้ประโยชน์เท่าที่ควร รวมถึงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนสภาราศได้เพราะจากสภาพปัจจุบันการทำงานร่วมกันของชุมชนสภาราศในด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการทรัพยากรด้านสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรมที่ขาดคนกลางในการเชื่อมระหว่างวัดและชุมชน ในการประสานความร่วมมือกันเพื่อการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนสภาราศ รวมไปถึงความวิตกกังวลของชุมชนในเรื่องความปลอดภัยของพระพุทธรูปอันทรงคุณค่า ที่จะย้ายลงมาจัดแสดงต่อสาธารณชน ตลอดจนรูปแบบวิธีการจัดวาง

พระพุทธรูปที่เหมาะสม การจัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ที่ยังขาดองค์ความรู้และประสบการณ์ในการออกแบบพิพิธภัณฑ์ชุมชน รูปแบบในการบริหารจัดการภายหลังจากเปิดพิพิธภัณฑ์ให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาเยี่ยมชม และแนวทางเผยแพร่พิพิธภัณฑ์ชุมชนจึงทำให้ไม่สามารถนำพระพุทธรูปมาจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์หลังใหม่ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว โครงการวิจัยนี้จึงมุ่งที่จะสร้างกลไกในการจัดการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างกระบวนการในการทำงานของชุมชนโดยเจ้าอาวาสและผู้นำด้านจิตวิญญาณ ที่ชุมชนให้ความเคารพและศรัทธาร่วมกันกับนักวิจัย เพื่อเป็นแกนกลางในการประสานงานชุมชนเข้ามาร่วมจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งมีโบราณวัตถุที่สำคัญดังกล่าวข้างต้นนำมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ อีกทั้งสิ่งของเครื่องมือโบราณ เครื่องมือทางการเกษตร เครื่องมือในการทอผ้า ฯลฯ ซึ่งชาวชุมชนสภารศได้นำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงไว้ภายในพิพิธภัณฑ์วัดสภารศ เพื่อให้บริการบุคคลทั่วไปสามารถสักการบูชา โดยสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัด และสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค ออกแบบส่วนจัดแสดงและค้นหารูปแบบวิธีการดำเนินการที่เข้ากับบริบทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบ และจัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ตลอดจนอันเชิญพระพุทธรูป สิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค มาแสดงไว้ภายในพิพิธภัณฑ์หลังใหม่ รูปแบบการให้บริการภายหลังจากการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จได้อย่างสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน

1.2. วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อออกแบบและสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา วัดสภารศ

1.2.2 เพื่อสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัด และสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ

1.2.3 เพื่อสร้างกลไกในการจัดการพิพิธภัณฑ์หลังจากการสร้างและตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จ กำหนดรูปแบบการให้บริการแก่ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ และส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากศิลปวัฒนธรรม ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน

1.2.4 เพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่เข้ากับบริบทของชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการออกแบบและจัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ตลอดจนอันเชิญพระพุทธรูปและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค มาแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์หลังใหม่

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาบริเวณภายในและภายนอกพิพิธภัณฑสถานวัดสตารศ ศึกษาความหลากหลายของลักษณะทางกายภาพ ประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่จะนำมาจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑสถานหลังใหม่ การบริหารจัดการ การให้บริการ และความสัมพันธ์ที่พิพิธภัณฑสถานมีต่อชุมชน การแลกเปลี่ยนและการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธรูป โบราณวัตถุอื่นที่มีอยู่เดิมในวัดสตารศและสร้างความรู้ทางด้านการอนุรักษ์โบราณวัตถุ การเก็บข้อมูลในชุมชน และการทำงานร่วมกับภาคีต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อออกแบบส่วนแสดงพิพิธภัณฑสถานวัดสตารศ ป้ายสื่อความหมายและการจัดวาง ระบบรักษาความปลอดภัยภายในพิพิธภัณฑสถาน การจัดแสดงของพิพิธภัณฑสถานที่มีเอกลักษณ์มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และจัดการดูแลรักษาหลังจากการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแล้วเสร็จ

1.3.2 ขอบเขตด้านทรัพยากร ภูมิเรือนไม้โบราณ ทรัพยากรโบราณวัตถุในวัดสตารศ ทั้งหมด 67 หน่วย เช่น พระพุทธรูปไม้แกะสลักจากไม้จันทร์หอมปางเปิดโลกประทับนั่งบนหลังเศียรช้าง หีบพระธรรมแผ่นพระพิมพ์ พระพุทธรูปไม้ แม่พิมพ์เหรียญ พระพุทธรูปปางมารวิชัย พระพุทธรูปปางไสยาสน์ พระพุทธรูปไม้ สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้โบราณ เครื่องมือทางการเกษตร เครื่องมือในการทอผ้า และทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ลักษณะทางชาติพันธุ์ วิถีชีวิตปกติในท้องถิ่น ภูมิปัญญาพื้นถิ่น กิจกรรมกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชน

1.3.3 ขอบเขตประชากร วัดและชุมชนสตารศ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

1.3.4 ขอบเขตระยะเวลา เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2557 - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 เป็นเวลา 12 เดือน

1.4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้องค์ความรู้ด้วยกระบวนการออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาวัดสตารศ

1.4.2 ได้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูปโบราณวัตถุอื่น ๆ ที่มีอยู่เดิมในวัด และสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการสืบค้นความเป็นมาของพระพุทธรูปโบราณวัตถุอื่น ๆ เพื่อสร้างความทรงจำร่วมเกิดความรู้สึกหวงแหนในโบราณวัตถุและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของรากเหง้าความเป็นมาของตนเองในอดีต

1.4.3 ได้รูปแบบและวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบและจัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑสถาน ประสานความร่วมมือในการดำเนินงานจากสมาชิกในชุมชน และหน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่เมืองน่าน เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน เทศบาลเมืองน่าน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน สำนักศิลปากรที่ 7 น่าน เป็นต้น

1.4.4 ได้กลไกและกระบวนการในการจัดการพิพิธภัณฑ์หลังจากการสร้างและตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จ รวมถึงแนวทางในการทำนุบำรุงและการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนของตนเองให้เกิดคุณค่าสูงสุด เกิดกระบวนการในการใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมโดยมีการดูแลรักษา และส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่พบในชุมชน เช่น กลุ่มสตรีแม่บ้าน ผู้สูงอายุ ปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ ได้รู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

1.5 ระยะเวลาทำการวิจัยและแผนการดำเนินงาน

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะแบ่งขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดังนี้

1.5.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม

1.5.2 จัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำกรอบการดำเนินการวิจัยเพื่อออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศแบบมีส่วนร่วม

1.5.3 ประชุมประชาคมร่วมกับชุมชนเพื่อชี้แจงโครงการวิจัยและค้นหาความร่วมมือในการสร้างกลไกและกระบวนการในการจัดการ ทั้งก่อนและหลังการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์รูปแบบในการดำเนินงานกับเครือข่ายชุมชน โดยผ่านพระสงฆ์ (เจ้าอาวาสวัดสภารศ) และผู้นำทางด้านจิตวิญญาณที่ชุมชนให้ความเคารพและศรัทธาร่วมกับผู้วิจัย เป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนกิจกรรม และประสานงานองค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชน และภายนอกชุมชนกับวัดสภารศ ในการกำหนดโครงสร้างบทบาทหน้าที่การทำงานในแต่ละขอบเขตขั้นตอน

1.5.4 คัดเลือกแกนนำจากสมาชิกในชุมชนที่มีศักยภาพ มีความพร้อมในการทำงานร่วมกันโดยคัดเลือกกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อไปศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน ที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดี และมีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรด้านสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

1.5.5 ศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน ที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ศิลปวัฒนธรรมทั้งภายใน และภายนอกจังหวัดเขตภาคเหนือสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น สัมภาษณ์จากผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะเรื่อง และสืบค้นจากเอกสารต่างๆ ทั้งจากภายในวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจัดประชุมเครือข่ายผู้ใช้ข้อมูลงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูปและด้านวัฒนธรรม และกำหนดแนวทางในการศึกษา เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน สำนักศิลปากรที่ 7 น่าน เป็นต้น

1.5.6 การดำเนินงานในขั้นตอนนี้มุ่งเน้นที่จะสร้างกลไกการเก็บข้อมูลพระพุทธรูปและโบราณวัตถุอื่น ๆ ตามแนวทางที่ชุมชนและผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมร่วมกันศึกษา โดยการสำรวจสัมภาษณ์เชิงลึกและประชุมกลุ่มย่อยนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หารูปแบบการจัดการเพื่อให้เกิดความทรงจำร่วมของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนในการดำเนินงานที่สามารถเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานชุมชนโดยพิจารณาบริบทโครงสร้างความสัมพันธ์ในท้องถิ่นและระหว่างชุมชนสภาวะกับชุมชนภายนอก และกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชน ในการสร้างความเข้าใจในกระบวนการสืบค้นความเป็นมาของโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑสถานชุมชน

1.5.7 รวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร วารสาร เพื่อหาทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการออกแบบพิพิธภัณฑสถานเพื่อตกแต่งภายใน ให้สอดคล้องอาคารพิพิธภัณฑสถานและโบราณวัตถุ ที่ นำมาจัดแสดง เช่น พระพุทธรูป รูปภาพ โบราณวัตถุในวัดสภารศในปัจจุบัน เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร สิ่งของเครื่องใช้แต่โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค

ขั้นตอนการหาข้อมูลพิพิธภัณฑสถาน ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องในการออกแบบตกแต่งภายใน เช่น บั๊ยสื่อความหมาย ช่วงเวลาจัดแสดงพิพิธภัณฑสถาน การประชาสัมพันธ์ การใช้คำอธิบายเป็นเรื่องราวและที่ว่างในสถาปัตยกรรมชนิดต่าง ๆ ซึ่งในหัวข้อนี้มีการบูรณาการงานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนวิชาทักษะวิชาชีพพืชศาสตร์ นักศึกษา ชั้น วทบ.2 สาขาพืชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

1.5.8 ขั้นตอนการออกแบบ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ที่ตั้งอาคาร ตัวอาคาร การจัดวางผังพื้นที่ และการจัดวางภายในอาคาร โดยจะรวมถึงการวิเคราะห์การใช้พื้นที่ (Area Requirement) และเน้นการนำเสนอผลการออกแบบที่สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่

วิธีและรูปแบบการนำเสนอ (Presentation) เป็นรูปแบบของงานออกแบบที่ประกอบด้วย

- (1) แสดงวิธีการหาแนวความคิด
- (2) แสดงรูปแบบการออกแบบตกแต่งภายในทั้งหมดที่จำเป็นดังนี้
 - Lay out Plan
 - Perspective

1.5.9 ประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาแบบแปลนการตกแต่งพิพิธภัณฑสถานและข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมา ของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะจากเวทีประชาคม พิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัดในการดำเนินงาน

1.5.10 ปรับปรุงข้อเสนอแนะพิจารณาถึงข้อดีข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัดในการดำเนินงานร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างแนวทางที่เหมาะสมในการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งก่อนและหลังจัดพิพิธภัณฑสถาน นำเสนอแบบแปลนและประมาณราคาต่อชุมชน แหล่งทุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนในการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑสถานชุมชน

- จัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑสถานชุมชนวัดสภารศ ตลอดจนอัญเชิญพระพุทธรูป และสิ่งของที่ประชาชน ได้นำมาบริจาคไปจัดแสดงไว้ภายในพิพิธภัณฑสถานชุมชนวัดสภารศ

- ประชุมแกนนำชุมชนเพื่อร่วมกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ รวมถึงการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปที่เข้าชมพิพิธภัณฑ

1.5.11 จัดประชุมประชาคมเพื่อการทำประชาพิจารณ์เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้บริการ การทำนุบำรุง การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ ตลอดจนการประสานความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่การบริหารจัดการพิพิธภัณฑและสร้างมาตรการ ในการรองรับนักท่องเที่ยว

1.5.12 ประชุมหารือด้านการบริหารจัดการ การให้บริการเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของพิพิธภัณฑและทรัพยากรทางวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติจนถึงการจัดการผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมตามสภาพเงื่อนไขในด้านต่าง ๆ ของชุมชน

1.5.13 ขั้นตอนการสร้างกลไกในการเรียนและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยมีทีมวิจัยเป็นแกนกลางสนับสนุนในการสร้างกลไกและกระบวนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ผ่านการทำงานโดยมีเจ้าอาวาสวัดสภารศหัวหน้าบ้าน แกนนำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนผ่านสมาชิกในชุมชนให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมต่าง ๆ ในพื้นที่

1.5.14 ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงเพื่อให้เกิดการเข้ามาของนักท่องเที่ยว และตรวจสอบศักยภาพความสามารถและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจริงในการรองรับนักท่องเที่ยว

1.5.15 ติดตามผลการดำเนินตลอดจนการให้คำปรึกษาการและประเมินผลโครงการวิจัย

1.5.16 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการโครงการฉบับสมบูรณ์ สรุปปัญหาและอุปสรรคข้อเสนอแนะ จัดประชุมเพื่อเสนอผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากวัตถุประสงค์การวิจัย การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม ได้รวบรวมแนวความคิด วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

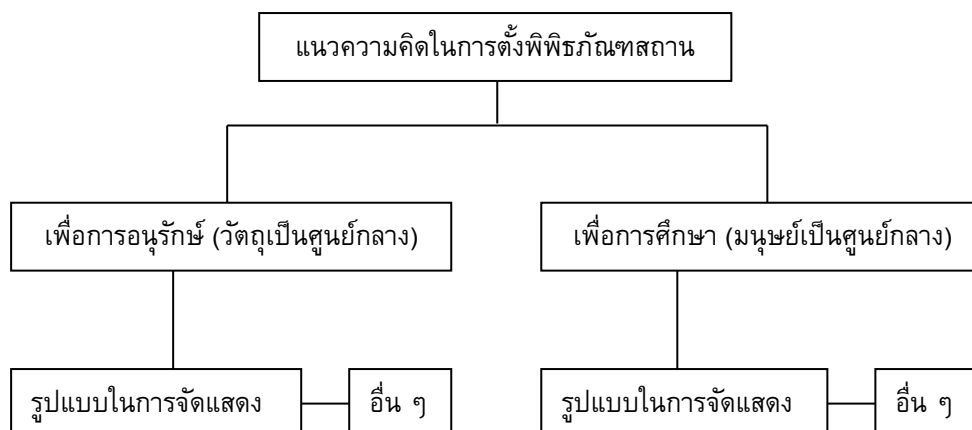
1. ความคิดพื้นฐานและหลักการของพิพิธภัณฑ์สถาน
2. หน้าที่ของพิพิธภัณฑ์
3. ส่วนประกอบภายในพิพิธภัณฑ์โดยทั่วไป
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์
5. หลักในการออกแบบและจัดแสดงนิทรรศการ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความคิดพื้นฐานและหลักการของพิพิธภัณฑ์สถาน

แนวความคิดในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถาน มีจุดกำเนิดจากการเก็บรวบรวมสะสมทรัพย์สมบัติ วัตถุ ศิลปะโบราณคดี หรือสิ่งแปลกประหลาดไว้เป็นสมบัติส่วนตัวมาก่อน ต่อมาภายหลังจึงได้เปิดให้สาธารณชนได้ชม ศึกษา และพัฒนาจนกระทั่งพิพิธภัณฑ์สถานกลายเป็นสถาบันถาวรเพื่อให้บริการทางการศึกษา และให้ความเพลิดเพลินแก่ประชาชนทั่วไป (วิเชียร วิไลแก้ว 2543 : 16)

แนวความคิดในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ปรากฏมีแนวความคิดหลักเพียง 2 แนวคิด คือ (เพ็ญพรรณ เจริญพร 2540 : 66)

1. การอนุรักษ์ เป็นแนวความคิดที่เกิดจากการเห็นคุณค่าของวัตถุ หรือสิ่งของและต้องการจะรักษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป เมื่อเข้าไปในพิพิธภัณฑ์ที่มีแนวความคิดอนุรักษ์ ก็จะพบป้ายห้ามต่าง ๆ เช่น “ห้ามจับ” “กรุณาอย่าจับ” เป็นต้น ซึ่งก็เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่วัตถุ และบางครั้งก็จะพบการจัดแสดง ที่ใช้แสงสลัว ๆ ก็เนื่องมาจากการป้องกันแสงที่จะทำความเสียหายแก่วัตถุประเภทกระดาษ ภาพเขียน การออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ์ แนวคิดนี้ ก็จะต้องมีห้องและอาคารที่มั่นคงแข็งแรงป้องกันการขโมยจากมนุษย์ และภัยธรรมชาติ เช่น ฝน แดด ความชื้น ตัวอย่างพิพิธภัณฑ์สถานแนวความคิดการอนุรักษ์ในประเทศไทย เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ซึ่งก็เริ่มจากแนวคิดในการอนุรักษ์แล้วก็มาเสริมทางด้านให้การศึกษานัยต่อมา
2. การให้การศึกษาเป็นแนวความคิดที่เกิดหลังแนวความคิดอนุรักษ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการให้ความรู้แก่ผู้ชม ดังนั้น สิ่งของต่าง ๆ ที่เอามาจัดแสดง ก็จะเน้นให้ผู้ชมได้รับความรู้ ได้รับการศึกษามากกว่าที่จะอนุรักษ์เมื่อเข้าไปในพิพิธภัณฑ์แนวคิดนี้ ก็จะพบป้าย “กรุณาจับหน่อย” อาคารพิพิธภัณฑ์ก็จะได้รับการออกแบบ เช่นอาคารอาจเปิดโล่งเพื่อให้ความรู้สึกเชิญชวน ตัวอย่าง เช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น แนวความคิดในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทั้ง 2 แนวความคิด เป็นเสมือนแนวทาง (Guideline) เริ่มต้นที่จะนำไปสู่ขั้นตอนในการทำงาน และยังบ่งบอกทิศทางของพิพิธภัณฑ์ที่จะดำเนินต่อไป

ภาพที่ 2-1 แสดงแนวคิดในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถาน

พิพิธภัณฑ์สถานในปัจจุบัน มีแนวคิดและหลักการพื้นฐานที่เปลี่ยนแปลงแตกต่างจากการจัดพิพิธภัณฑ์ในยุคต้น ๆ อยู่หลายประการ ขณะเดียวกันหลักการเดิมบางประการก็ยังคงอยู่ ซึ่งสามารถสรุปหลักการของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ ดังนี้ (นิคม มูลสิริกะมะ และคณะ 2521 : 4)

1. เพื่อรวบรวมเก็บรักษามรดกทางวัฒนธรรม ทุกประเภทของชาติไว้ให้มีเสถียรและจัดแสดงให้ประชาชน ได้ศึกษาค้นคว้า หาความรู้
2. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทุกสาขาของศิลปวิทยา เช่น โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติชาติพันธุ์วิทยา เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ เป็นต้น โดยแหล่งข้อมูลเหล่านี้ สามารถให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวางด้วย
3. เพื่อเป็นแหล่งการเรียนนอกระบบ สำหรับผู้ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนและเพื่อเป็นแหล่งที่สามารถจัดสื่อการเรียนที่มีคุณภาพและเหมาะสม เพื่อสนองความต้องการของสถานศึกษา นักเรียน และนักศึกษา ให้เข้ามาใช้สื่อเหล่านั้นได้อย่างเสมอภาคกัน ทั้งยังสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์นอกระบบโรงเรียน กิจกรรมค่ายวิชาการเพื่อฝึกฝนความมีระเบียบวินัย ความรักสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการอนุรักษ์ทรัพยากร และการรักษาสิ่งแวดล้อมให้สมดุล เป็นต้น
4. เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ให้ความเพลิดเพลินแก่ประชาชนทุกวัย ขณะเดียวกันก็ช่วยให้เกิดการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม โดยจัดสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเกิดความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ ตลอดจนจัดสวนและสภาพแวดล้อมให้สวยงามร่มรื่นและให้บริการเพื่อการพักผ่อน เช่นเดียวกับสวนสาธารณะทั่วไป
5. เพื่อจัดให้เป็นแหล่งส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งจากภายในประเทศและจากต่างประเทศ ให้เข้ามาศึกษาชื่นชมกับมรดกทางวัฒนธรรม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ
6. เพื่อมุ่งส่งเสริมให้เป็นสถาบันการศึกษาเปิดอย่างแท้จริง ที่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยสามารถเข้ามาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา อย่างเท่าเทียมกัน

2.1.1 ประเภทของพิพิธภัณฑ์สถาน

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (ไอคอม) ได้จำแนกประเภทของพิพิธภัณฑ์สถานออกเป็นสาขาต่าง ๆ ตามหัวข้อจากการอภิปรายของนักการพิพิธภัณฑ์สถานต่าง ๆ ทั่วโลกในปี พ.ศ.2506 ได้เป็น 9 สาขา ประกอบด้วย (นิคม มูลิกะคามะ , 2536 : 13 ; ชีรศักดิ์ อัครบวร , 2542 : 92-94)

1. พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะ (Museum of Arts) รวบรวมและจัดแสดงงานทางด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาวิวัฒนาการของศิลปะหรือประวัติศาสตร์ศิลป์ ได้แก่ จิตรกรรมประติมากรรม และรวมถึงศิลปะแขนงอื่น ๆ เช่นลายผ้า ภาพถ่าย เป็นต้น

2. พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะร่วมสมัย (Gallery of Contemporary Arts) เป็นการจัดแสดงศิลปะปัจจุบันที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้น ได้แก่ศิลปะสมัยใหม่ และศิลปะประยุกต์ เป็นต้น

3. พิพิธภัณฑ์สถานทางธรรมชาติวิทยา (Natural History Museum) จัดแสดงทางธรณีวิทยา พฤษศาสตร์ สัตววิทยา เป็นต้น

4. พิพิธภัณฑ์สถานทางวิทยาศาสตร์และเครื่องจักรกล (Museum of Science and Technology) จัดแสดงเกี่ยวกับผลงานของนักวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

5. พิพิธภัณฑ์สถานทางมนุษยวิทยาและชาติพันธุ์วิทยา (Museum of Anthropology and Ethnology) ประกอบด้วย

5.1 พิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยา (Ethnological Museum)

5.2 พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะพื้นเมือง (Folk Arts Museum)

5.3 พิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง (Open Air Museum)

6. พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี (Museum of History and Archaeology) จัดแสดงเกี่ยวกับความเป็นมาของมนุษย์ในอดีตสร้างความเข้าใจระหว่างสังคมมนุษย์แสดงร่องรอยอารยธรรมต่าง ๆ ในอดีต แยกออกเป็น 3 ประเภทย่อย ดังนี้

6.1 พิพิธภัณฑ์สถานทางโบราณคดี (Museum of Archeology)

6.2 พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์ (Historical Museum)

6.3 พิพิธภัณฑ์สถานประจำโบราณสถาน (Site Museum)

7. พิพิธภัณฑ์สถานประจำเมืองหรือท้องถิ่น (Regional Museum / City Museum) ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถาน que จัดแสดงเรื่องราวของท้องถิ่นต่าง ๆ

8. พิพิธภัณฑ์สถานแบบพิเศษ (Specialized Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะสาขาวิชาโดยเฉพาะ หรือมีเรื่องราวเฉพาะองค์กร

9. พิพิธภัณฑ์สถานของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา (University Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดขึ้นในสถานศึกษา อาจจะเจาะจงสาขาวิชาหรือไม่ก็ได้

2.1.2 การจัดแสดงนิทรรศการ

หน้าที่ประการสำคัญของพิพิธภัณฑ์สถาน คือการให้ความรู้แก่ประชาชนโดยผ่านการจัดแสดงนิทรรศการ เป็นกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์สถานทำหน้าที่เป็น “สื่อ” ที่มุ่งเน้นให้ผู้ชมได้รับสาระและความบันเทิงไปในเวลาเดียวกัน ความสนุกสนานเพลิดเพลินในระหว่างเข้าชมถือว่าเป็นประสบการณ์ที่สำคัญที่ผู้ชมควรจะได้รับ ในขณะที่เดียวกันการถ่ายทอดเนื้อหาทางวิชาการก็ควรได้รับการนำเสนออย่างเหมาะสมด้วย (กชพร หัสติน 2543 : 1)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการดำเนินกิจการพิพิธภัณฑ์สถานจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ มักจะตัดสินด้วยผลงานการจัดแสดงนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์มากกว่าสิ่งอื่นใด (จิรา จงกล ม.ป.ป. : 175)

2.1.3 หลักการในการจัดแสดงนิทรรศการ

จิรา จงกล (2523 : 25) ได้กล่าวถึงปรัชญาการจัดแสดงนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์สถานสมัยใหม่ ถือเป็นหลักว่า นิทรรศการจะต้องเร้าหรือส่งเสริมให้เกิดผลในทางสังคม ส่งเสริมทัศนคติที่ดี เกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่า เกิดความรู้สึกนึกคิดจินตนาการมีชีวิตชีวาเพลิดเพลิน พิพิธภัณฑ์สถานแต่ละประเภท อาจใช้เทคนิคการจัดแสดงที่แตกต่างกัน แต่โดยหลักการพื้นฐานแล้วมีหลักการเดียวกันดังนี้ คือ

1. ความสำคัญของการจัดแสดงนิทรรศการอยู่ที่วัตถุ นิทรรศการของพิพิธภัณฑ์สถานต่างกับนิทรรศการทั่วไป ก็คือ ต้องเน้นความสำคัญที่วัตถุ ส่วนคำบรรยายหรือส่วนประกอบอย่างอื่นเป็นเพียงองค์ประกอบที่ช่วยให้วัตถุที่จัดแสดงมีความหมายสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์การจัดแสดงการเน้นที่องค์ประกอบหรือเทคนิคต่าง ๆ จนมากเกินไปนั้น จะทำให้ลดความสำคัญของวัตถุที่จัดแสดงเนื่องจากศิลปวัตถุที่มีความงามในตัว ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องเน้นให้ศิลปวัตถุเด่น องค์ประกอบจะมีเพียงฉากหลัง สีและแสงที่เสริมความงามให้เป็นจุดเด่น และเกิดความประทับใจมากที่สุดการจัดแสดงนิทรรศการพิพิธภัณฑ์สถาน เป็นการนำวัตถุที่สำคัญออกแสดง ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์สถานประเภทใด ความสำคัญมากที่สุดอยู่ที่วัตถุ

2. การให้เรื่องราว ความรู้เกี่ยวกับวัตถุที่จัดแสดงนิทรรศการ องค์ประกอบที่จะทำให้วัตถุมีความหมาย ความสำคัญ จะต้องมีความหมายและการจะให้ความหมายอย่างไร การใช้เทคนิคอะไรนั้น อยู่ที่ความเหมาะสมและเรื่องที่จัดแสดง พิพิธภัณฑ์สถานประเภทวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติวิทยา จะต้องใช้องค์ประกอบ เช่น ตัวหนังสือบรรยาย แผนที่ และอื่น ๆ เพื่อให้เรื่องราวเกี่ยวกับวัตถุที่จัดแสดง

3. การจัดแสดงนิทรรศการ วัตถุประสงค์จะต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ให้เรื่องราวขั้นตอนไปตามลำดับ จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวติดต่อกัน ฉะนั้น ในการจัดแสดงจึงต้องมีหัวเรื่องเป็นหัวเรื่องใหญ่ หัวเรื่องย่อย ซึ่งมีความสัมพันธ์ประสานกันเป็นลำดับ

4. ให้ความประทับใจ เพลิดเพลิน ความชื่นชม เห็นความสำคัญและคุณค่าของวัตถุ ให้ผู้ชมได้ยอมรับว่าที่พิพิธภัณฑ์ สถานได้รวบรวม สงวนรักษา และจัดแสดงนิทรรศการไว้นั้น มีคุณค่าสูงควรแก่การคุ้มครองรักษาให้คงอยู่ตลอดไป

5. การจัดแสดงนิทรรศการ ต้องถือหลักจัดอย่างง่าย ๆ คือไม่จัดแสดงให้ดูซับซ้อนพิสดาร สับสน แต่จะต้องวางแผนออกแบบให้พอเหมาะพอสม ไม่มากไม่น้อย ถ้าหากจัดเกะกะ รกไม่เป็นระเบียบ หรือดูซับซ้อนจะทำให้ขาดความสำคัญ คนดูจะเบื่อหน่าย ขาดความสนใจ และไม่เกิดความประทับใจ การใช้หลักการจัดอย่างง่าย ๆ แต่ดูมีความสำคัญ จะทำให้เกิดความประทับใจให้ความรู้สึกเห็นคุณค่า และไม่เบื่อหน่ายแม้จะเข้าชมอีกหลาย ๆ ครั้ง

6. ให้ความปลอดภัยแก่วัตถุ จะใช้วิธีการหรือเทคนิคใดก็ตาม จะต้องพิจารณาว่า การจัดแสดงนิทรรศการนั้นจะทำให้วัตถุเสียหายหรือไม่ และปลอดภัยจากโจรกรรมหรือไม่ หน้าที่ของพิพิธภัณฑ์สถานจะต้องคุ้มครอง สงวนรักษาวัตถุให้คงอยู่ตลอดไป ไม่ให้เกิดความเสื่อมสภาพเสียหายแตกหัก ไม่ให้ถูกโจรกรรม การจัดแสดงนิทรรศการ จะต้องระมัดระวังเรื่องอุณหภูมิ ความร้อนความเย็น ฝุ่นละออง ความชื้น แสงสว่างซึ่งจะทำให้วัตถุเสียหาย เสื่อมสภาพได้ นอกจากนั้น การใช้เทคนิคการจัด เช่น ติดวัตถุไว้บนผนังตู้ จะต้องระมัดระวังว่าจะใช้วัสดุอะไร ทำอย่างไรวัตถุจึงไม่เสียหาย เช่น ศิลปวัตถุ เป็นงานชิ้นเล็ก ใช้กาวยาติดผนังตู้ก็

อาจทำความเสียหายแก่วัตถุ จัดแสดงผ้าใช้เข็มหมุดหรือคลิปโลหะ ก็จะเป็นสนิม ผ้าเสียหาย ใช้แสงไฟฟ้า จัดก็อาจจะทำให้ผ้าเสียหายสีซีด เป็นต้น

สิ่งของมีค่าเครื่องเพชรทอง ซึ่งเป็นของล่อใจการโจรกรรม ในสมัยก่อนการจัดแสดงนิทรรศการจะอยู่ในห้องมั่นคง ห้องลูกกรงเหล็ก ซึ่งไม่น่าสนใจ แต่ในปัจจุบันมีวัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่ที่จะจัดทำตู้ใส่ได้อย่างปลอดภัย สวยงาม เช่น ตู้กระจกปลอดภัย เป็นต้น และยังมีระบบสัญญาณภัยช่วยอีกด้วย การจัดแสดงนิทรรศการสมัยใหม่จึงสวยงาม น่าชม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักการสำคัญในการจัดแสดงนิทรรศการนอกเหนือไปจากการจัดแสดงวัตถุแล้ว ยังต้องถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวัตถุแสดงโดยผ่านสื่อที่มีรูปแบบที่ตอบสนองและกระตุ้นให้เกิดความเพลิดเพลิน จะสามารถนำไปสู่เป้าประสงค์ที่วางไว้

2.1.4 เทคนิคการจัดแสดงนิทรรศการ

เทคนิคการจัดแสดงนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์สถานเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการพิจารณาอย่างมาก เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่นำเสนอหรือถ่ายทอดเรื่องราวในนิทรรศการไปสู่ผู้ชม เทคนิคการจัดแสดงหลัก ๆ ที่สำคัญ ได้แก่

1. ฟังก์ชันจัดแสดงและทางสัญจร

ฟังก์ชันจัดแสดงมีความสัมพันธ์ทางสัญจรของผู้ชม เป็นปัจจัยสำคัญในการนำผู้ชมไปสู่ส่วนต่าง ๆ ที่จัดแสดง และเป็นการลำดับเรื่องราวตั้งแต่เริ่มต้นไปจนจบ ฟังก์ชันของห้องจัดแสดงแบ่งออกได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับขนาดและโครงสร้างของอาคารที่จัดแสดง (อ้างอิงใน อาทิตยา จันทะวงษ์ 2540 : 106) ได้แบ่งห้องจัดแสดงของหอศิลป์ออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1.1 ฟังก์ชันแบบ Open Plan ได้แก่ ฟังก์ชันที่มีลักษณะเป็นห้องกว้าง มีทิศทางการเดินชมแบบอิสระ (Free Circulation) มีทางเข้าและทางออกเป็นทางเดียวกันฟังก์ชันแบบ Open plan เป็นฟังก์ชันที่เหมาะสมสำหรับการจัดแสดงในลักษณะทั่วไป

1.2 ฟังก์ชันแบบ Core and Satellites / Enfilade ได้แก่ ฟังก์ชันที่มีห้องหลักอยู่ตรงกลาง และมีห้องย่อย ๆ หลายห้องรายล้อมและเชื่อมต่อกับห้องหลัก มีทิศทางการเดินชมแบบอิสระ (Free Circulation) และแบบเดินชมจากห้องหลักแล้วแยกไปยังห้องย่อยแต่ละห้อง (Circulation Control Core to Specific Satellites) มีทางเข้าและทางออกเป็นทางเดียวกันฟังก์ชันแบบ Core and Satellites เป็นฟังก์ชันที่เหมาะสมสำหรับการจัดแสดงนิทรรศการหลักในห้องกลาง และจัดนิทรรศการหมุนเวียนหรือนิทรรศการพิเศษในห้องย่อยต่าง ๆ

1.3 ฟังก์ชันแบบ Linear Procession ได้แก่ ฟังก์ชันที่มีห้องหลายห้องเรียงรายและเชื่อมต่อกัน มีทิศทางการเดินชมแบบกำหนดได้ (Controlled Circulation) คือการเดินชมจากห้องแรกไปยังห้องสุดท้าย มีทางเข้าและทางออกเป็นคนละทางฟังก์ชันแบบ Linear Procession เป็นฟังก์ชันที่เหมาะสมสำหรับการจัดแสดงผลงานตามลำดับ หรือตามหัวข้อ เช่น ยุคสมัยของศิลปะ หรืองานศิลปะประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

1.4 ฟังก์ชันแบบ Loop ได้แก่ ฟังก์ชันที่มีห้องเรียงรายต่อกันเป็นกลุ่ม มีทิศทางการเดินชมจากห้องหนึ่งไปยังอีกห้องหนึ่งจนครบ (Circulation Returns to Entrance) มีทางเข้าและทางออกเป็นทางเดียวกันฟังก์ชันแบบ Loop เป็นฟังก์ชันที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมแบบรวมศูนย์ และแบบการกระจายไปยังห้องต่าง ๆ

1.5 ผังแบบ Complex ได้แก่ ผังที่มีห้องหลายห้องเรียงรายและเชื่อมต่อกันในหลายลักษณะมีทิศทางการเดินชมขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องของห้องต่าง ๆ มีทางเข้าและทางออกเป็นทางเดียวกันผังแบบ Complex เป็นผังที่เหมาะสมสำหรับการจัดแสดงที่มีความซับซ้อน หรือมีการจัดแสดงหลายหัวข้อ

1.6 ผังแบบ Labyrinth ได้แก่ ผังที่มีห้องเรียงรายต่อกันเป็นกลุ่มและมีห้องอยู่ตรงกลาง มีทิศทางการเดินชมแบบอิสระ (Free Circulation) มีทางเข้าและทางออกเป็นทางเดียวกันผังแบบ Labyrinth เป็นผังที่เหมาะสมสำหรับการจัดแสดงที่เน้นความสัมพันธ์ของเรื่องราวกับผลงานทั้งหมดที่จัดแสดง

2.2 หน้าที่ของพิพิธภัณฑ์

กิจการพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันเป็นสถาบันของประชาชนด้วยการเป็นศูนย์กลางของชุมชนและบริการชุมชนเหมาะสมกับคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา เป็นสถานที่ให้ทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นแหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยตลอดชีวิต ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หน้าที่หลักสำคัญของพิพิธภัณฑ์ดังที่ Dr. Douglas A. Allan ได้เขียนไว้ในเรื่อง The Museum And Its Functions ได้จำแนกหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์สถานไว้ ได้แก่ การรวบรวม การตรวจพิสูจน์ การทำหลักฐาน การสงวนรักษา การจัดแสดง การให้การศึกษา และหน้าที่ต่อประชาชนซึ่งหลักการดังที่กล่าวมานั้นเป็นหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ทุกประเภท เป็นที่ยอมรับและยึดถือปฏิบัติกันมา ความแตกต่างนั้นอยู่ที่การเน้นหนักในหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งเป็นพิเศษ โดยเฉพาะภัณฑารักษ์จะเน้นหนักหน้าที่ด้านการวิจัยการศึกษาค้นคว้าว่าเป็นหน้าที่สำคัญ ส่วนอาจารย์จิรา จงกล ได้กล่าวไว้ในหนังสือพิพิธภัณฑ์สถานวิทยาว่า พิพิธภัณฑ์มีหน้าที่อยู่ 2 ส่วน คือ

“ต้องทำงานทั้งหน้าฉากและหลังฉาก งานภายในหรืองานหลังฉาก คือ หน้าที่รวบรวมวัตถุ หน้าที่ศึกษาค้นคว้า และหน้าที่สงวนรักษา ส่วนงานหน้าฉากที่เป็นกิจกรรมบริการชุมชนได้แก่ การจัดแสดง การให้การศึกษา การเผยแพร่ความรู้ทางเอกสารสิ่งพิมพ์”

สรุปหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ มีดังนี้

2.2.1 การรวบรวมวัตถุที่ได้จากการรับบริจาควัตถุจากประชาชน, จากผลการขุดค้นทางโบราณคดี และการรวบรวมวัตถุโดยการจัดซื้อ

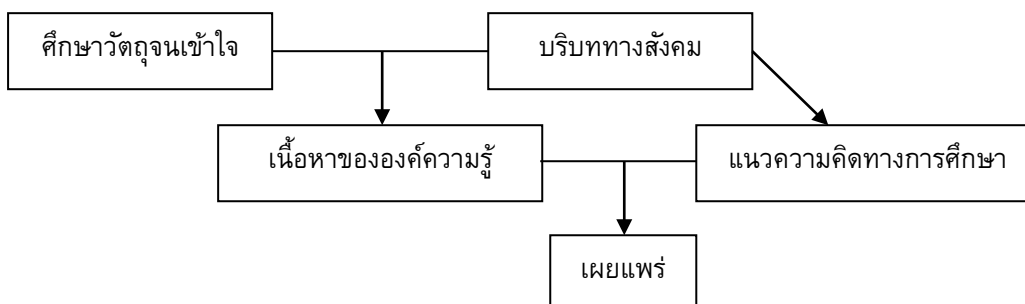
2.2.2 หน้าที่ตรวจสอบ จำแนกประเภท และศึกษาวิจัย

2.2.3 การทำบันทึกหลักฐาน คือการจัดทำทะเบียนวัตถุทุกชิ้นที่มีการรวบรวมเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์เป็นหลักฐานไม่ให้เกิดการทุจริตสูญหายจากเจ้าหน้าที่ และอีกประการหนึ่งคือ เลขทะเบียนเป็นประวัติหลักฐานแน่นอนในเรื่องที่มาของวัตถุ เมื่อมีการตรวจสอบ จำแนกประเภท กำหนดอายุ ก็สามารถนำมาใช้อ้างอิงเป็นหลักฐานสำหรับการศึกษาค้นคว้าได้

2.2.4 หน้าที่ซ่อมสงวนรักษาวัตถุ

กล่าวโดยสรุป คือ พิพิธภัณฑ์จำเป็นต้องศึกษาวัตถุจนเข้าใจอย่างถ่องแท้และเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ เพื่อนำมาใช้เป็นเนื้อหาขององค์ความรู้ซึ่งนับเป็นความสำคัญอันดับแรกที่ต้องดำเนินการ ลำดับต่อไปคือต้องพิจารณาแนวความคิดทางการศึกษาและสุดท้ายคือการหากลยุทธ์ผสมผสานองค์ความรู้กับแนวความคิดทางการศึกษาเผยแพร่ออกมาเป็นรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

หน้าที่ของพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ 2-2 แสดงหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์สถาน

2.3 ส่วนประกอบภายในพิพิธภัณฑ์โดยทั่วไป

การพิจารณาส่วนประกอบของอาคารพิพิธภัณฑ์สถานจำเป็นต้องพิจารณาถึงสถานที่ ที่จะพิจารณา ส่วนงานอันเป็นหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์สถาน ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

2.3.1 ส่วนบริการสาธารณะ (Public Services) หมายถึง ส่วนของอาคารหรือห้องต่าง ๆ ที่จะต้องจัดไว้ให้บริการแก่ประชาชน ได้แก่

1) ทางเข้าและทางออก (Entrances And Exits) เมื่อคำนึงถึงการรักษาความปลอดภัย แล้ว อาคารพิพิธภัณฑ์สถานควรมีทางเข้าและทางออกสำหรับประชาชนเพียงทางเดียว แต่อาจมีทางเข้าออก ทางอื่นอีกสำหรับเจ้าหน้าที่ และมีทางออกฉุกเฉินด้วย นอกจากนั้นในปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์สถานมีกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักเรียนและชุมชนมากขึ้น จึงมักนิยมสร้างให้มีทางเข้าออกพิเศษสำหรับนักเรียนตรงไปยัง ห้องเรียนหรือห้องประชุมโดยไม่ผ่านห้องจัดแสดง

การจัดทางเข้าและทางออกสำหรับประชาชนควรอยู่ที่เดียวกันเพื่อความสะดวกในการ ควบคุม อาจเป็นประตูใหญ่ติดกันสองประตู เข้าทางหนึ่ง ออกทางหนึ่ง หรืออาจเป็นทางเข้าประตูสองประตู ตรงข้ามกันก็แล้วแต่ความเหมาะสมและแบบของอาคาร แต่จะต้องเป็นที่เดียวกัน ไม่ใช่เข้าข้างหน้า แล้วไป ออกข้างหลัง

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์สถานทั่วไปเก็บสถิติคนเข้าชม ฉะนั้นตรงทางเข้าจึงต้องมีวิธีการที่จะนับ จำนวนคนเข้า บางแห่งใช้ Turnstiles เป็นเครื่องกั้นให้คนเข้าได้ทีละคนและมีเครื่องอัตโนมัติบอกจำนวนคนที่ ผ่าน Turnstiles โดยทั่วไปหากไม่ได้สร้างเตรียมไว้ก็ต้องใช้คนเฝ้าประตูเป็นผู้ถือไว้ในมือและกด Tally Register ทุกครั้งที่คนผ่านเข้ามาในพิพิธภัณฑ์สถานนอกจากนั้นยังมีเครื่องที่ทันสมัย เช่น Electric-Eye Device เป็นเครื่องนับจำนวนคนผ่านเข้า

2) ที่จำหน่ายบัตรผ่านประตู (Ticket Room) พิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่ที่เคยไม่เก็บเงินนั้น ปัจจุบันกลับเก็บค่าธรรมเนียมเพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจ อาคารจึงต้องมีที่จำหน่ายบัตรผ่านประตู ควร ตั้งอยู่ก่อนที่จะผ่าน Turnstiles เข้าไป

3) ห้องรับฝากของ (Check Room) ในต่างประเทศจำเป็นต้องใช้เนื้อที่มากเพราะต้องมีที่ แหวนเสื้อกันหนาว หมวก ที่เก็บร่ม และเก็บของต่าง ๆ ส่วนใหญ่นิยมให้อยู่ทางด้านขวามือของทางเข้า

เพื่อความปลอดภัย ป้องกันการโจรกรรมและเพื่อบริการผู้เข้าชมให้ไม่ต้องหอบหิ้วสัมภาระ ห้องฝากของควรมีเนื้อที่เพียงพอ ควรแบ่งเป็นช่อง ๆ และสามารถใส่กุญแจได้

4) ที่ติดต่อสอบถาม (Information Desk) มักอยู่ทางด้านซ้ายมือของทางเข้า อาจทำเป็นเคาน์เตอร์มีผู้อำนวยความสะดวก มีเอกสารต่าง ๆ ไว้สำหรับแจก เช่น แผ่นผังพิพิธภัณฑ์สถาน โปรแกรมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

5) ร้านพิพิธภัณฑ์ (Museum Shop) พิพิธภัณฑ์ทั่วไปมีหนังสือและของที่ระลึกจำหน่ายมากมาย ถ้าเป็นพิพิธภัณฑ์สถานขนาดเล็กก็อาจรวมอยู่ที่เดียวกันกับที่ติดต่อสอบถาม แต่ถ้าเป็นพิพิธภัณฑ์สถานขนาดใหญ่ก็อาจแยกต่างหากอยู่ในบริเวณโถงต้อนรับหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคารและอาจมีมากกว่าหนึ่งแห่ง

6) สถานที่พักและโถงต้อนรับผู้เข้าชม (Lobby) ห้องแรกที่เข้าไปถึงในพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็กอาจจะไม่มีโถงต้อนรับ แต่พิพิธภัณฑ์ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่จะมีโถงต้อนรับก่อนเข้าถึงห้องแสดง มีเนื้อที่กว้างพอที่จะต้อนรับผู้เข้าชมกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ มีที่นั่งพัก อาจมีแผ่นผังพิพิธภัณฑ์หรือเครื่องหมายที่จะนำทางไปยังห้องต่าง ๆ ได้สะดวก ส่วนบันไดทางขึ้นชั้นบนของพิพิธภัณฑ์สถานหรือลิฟต์ควรอยู่บริเวณโถงต้อนรับ ดังนั้นหน้าที่ของส่วนนี้คือเป็นศูนย์กลางที่จะนำไปยังห้องอื่น ๆ ให้เป็นห้องแนะนำประชาสัมพันธ์และโฆษณากิจกรรมต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ด้วย

7) ตู้โทรศัพท์สาธารณะ (Public Telephone) ควรจะเตรียมไว้ด้วย โดยทั่วไปควรจะอยู่ในบริเวณ Lobby

8) ห้องอาหาร (Restaurant) หรือที่จำหน่ายอาหารนั้น ในปัจจุบันถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานมักจะใช้เวลาในการเข้าชม ย่อมต้องการพักผ่อน อาหาร และเครื่องดื่ม พิพิธภัณฑ์สถานในปัจจุบันจึงอำนวยความสะดวกในเรื่องนี้ พิพิธภัณฑ์สถานขนาดใหญ่อาจมีห้องอาหารแห่งหนึ่ง โรงอาหารแห่งหนึ่ง พิพิธภัณฑ์สถานขนาดเล็กก็อาจมีเฉพาะโรงอาหารหรือมีเพียงเคาน์เตอร์ขายเครื่องดื่มประเภท ชา กาแฟ น้ำผลไม้ และน้ำอัดลม นอกจากนั้นอาจจัดที่พิเศษสำหรับเจ้าหน้าที่ต่างหากด้วย

9) ห้องส้วม (Toilet) จำนวนขึ้นอยู่กับขนาดของพิพิธภัณฑ์ ควรมีแยกสำหรับประชาชนและสำหรับเจ้าหน้าที่ ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็กจะต้องมีห้องส้วมสำหรับประชาชนอย่างน้อยที่สุดสี่ห้อง ในประเทศตะวันตกมักจัดไว้ได้ชั้นโถงต้อนรับ มีบันไดลงไปข้างล่าง พิพิธภัณฑ์ขนาดใหญ่ที่มีหลายชั้นมักจะมีห้องส้วมอยู่ทุกชั้น หลายแห่งนิยมทำไว้ใต้บันได ห้องหญิงและชายควรแยกอยู่ตรงข้ามกันของใช้สำหรับห้องส้วมควรมีคุณภาพ ทนทาน และรักษาง่าย

10) ที่จอดรถ (Parking) ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง ทั้งนี้ทั้งนั้นปัจจุบันต้องจัดไว้ให้ เนื่องจากประชาชนหรือผู้เข้าชมมีความสำคัญต่อกิจการของพิพิธภัณฑ์

2.3.2 ส่วนงานบริการด้านการศึกษา (Educational Service) พิพิธภัณฑ์หลายแห่งต้องสร้างอาคารต่างหากเป็นอาคารสำหรับกิจกรรมการศึกษาโดยตรง ประกอบด้วย ห้องประชุมหรือห้องบรรยาย ห้องเรียน ห้องกิจกรรม ห้องทำงาน ห้องเจ้าหน้าที่และห้องสมุด บางแห่งก็สร้างหรือต่อเติมอาคารใหม่สำหรับบริการการศึกษา ส่วนงานการศึกษาประกอบด้วย

1) ห้องประชุมหรือห้องบรรยาย (Auditorium) พิพิธภัณฑ์ทุกแห่งในปัจจุบันจะต้องมีห้องบรรยายอย่างน้อยหนึ่งห้อง พิพิธภัณฑ์ขนาดใหญ่อาจมีได้หลายห้องทั้งขนาดเล็กและใหญ่ใช้เป็นที่แสดงปาฐกถา ฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง การแสดงต่าง ๆ และกิจกรรมทางการศึกษาอื่น ๆ ถ้าเป็นห้องใหญ่ควรมี

ระดับสูงต่ำและเก็บเสียงแบบโรงภาพยนตร์ พิพิธภัณฑ์บางแห่งมีห้องบรรยายเป็นศูนย์กลางของอาคาร ล้อมรอบด้วยห้องจัดแสดง แต่หลายแห่งแยกต่างหากหรือรวมไว้ในอาคารที่เป็นส่วนการศึกษา มีทางเข้า-ออก แยกต่างหากเพื่อกิจกรรมนอกเวลาหรือเวลากลางคืนโดยไม่ต้องผ่านห้องจัดแสดง ทางเข้า-ออกนี้อาจอยู่บริเวณอาคารปีกหนึ่งหรืออยู่ด้านหลัง

2) ห้องเรียนและห้องปฏิบัติงาน (Class Room And Studio) จำนวนขึ้นอยู่กับกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์บางแห่งขยายงานการศึกษามาก เช่น เวลาเย็นหรือวันหยุดเรียนอาจต้องการห้องเรียนและห้องปฏิบัติงานหลายห้อง หรือถ้าอยู่ในชุมชนที่มีโรงเรียนก็จำเป็นต้องมีห้องเรียนหลายห้อง อาจมีชั้นเรียนสำหรับสมาชิกด้วย

3) ห้องเก็บของให้ยืม (Loan Collection) ส่วนใหญ่บริการด้านการศึกษามีบริการให้ยืมของด้วย จึงต้องมีห้องเก็บเพื่อบริหารให้ยืมวัตถุ

4) ห้องทำงานเจ้าหน้าที่การศึกษา (Office) จำนวนห้องมากน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนเจ้าหน้าที่

5) ห้องสมุด (Museum Library) ห้องสมุดอาจรวมอยู่ใกล้กับที่ทำงานของภัณฑารักษ์ พิพิธภัณฑ์บางแห่งมีห้องสมุดเฉพาะให้เจ้าหน้าที่ใช้ บางแห่งเปิดให้ประชาชนใช้ด้วย และบางแห่งมีบริการให้ยืมหนังสือ ภาพถ่ายและภาพนิ่ง จึงต้องมีห้องบริการดังกล่าว

2.3.3 ส่วนงานบริหาร (Administrative Office) ได้แก่ ห้องทำงานของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์สถาน ห้องประชุมเจ้าหน้าที่ ห้องทำงานของเลขานุการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ สารบรรณ การเงิน ฯลฯ สำนักงานบริหารควรจะเป็นศูนย์กลางใกล้กับที่ทำงานของภัณฑารักษ์ นายทะเบียน เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ บางแห่งจัดไว้ชั้นหนึ่งหรือซีกหนึ่งของอาคารโดยมีทางขึ้นจากโถงต้อนรับ บางแห่งมีทางเข้าออกแยกต่างหาก บางแห่งใช้ชั้นลอยเป็นสำนักงานทั้งชั้น

2.3.4 ส่วนงานฝ่ายภัณฑารักษ์และหน่วยปฏิบัติอื่น ๆ (Curatorial Office And Service Quarters)

1) สำนักงานภัณฑารักษ์ (Curatorial Office) งานบริหารของพิพิธภัณฑ์แบ่งเป็นสำนักงานต่าง ๆ สำนักงานภัณฑารักษ์แต่ละกองจึงประกอบด้วยห้องทำงานภัณฑารักษ์ ห้องศึกษาค้นคว้าคลังเก็บของ (Work Room, Study Room and Study Collection)

2) ห้องคลัง (Museum Storage) ในทางปฏิบัติอาจทำได้สองทาง คือ กระจายห้องเก็บอยู่ตามกองต่าง ๆ ของภัณฑารักษ์ ภัณฑารักษ์แต่ละแผนกจะดูแลรักษาคลังเก็บวัตถุเพื่อการศึกษาค้นคว้าและวัตถุที่เหลือจากการจัดแสดงด้วย อีกวิธีหนึ่งคือมีคลังเฉพาะเป็นคลังรวม ซึ่งปกติจะอยู่ในความดูแลของนายทะเบียนหรืออาจมีแผนกคลังดูแลโดยเฉพาะก็ได้ โดยเก็บรักษาและจัดอย่างเป็นระบบ ระเบียน พร้อมให้บริการเข้าศึกษาค้นคว้าได้ จะต้องจัดตามหลักวิชาให้เป็น Study Collection ยังต้องคำนึงถึงเนื้อที่บริการผู้เข้าใช้ด้วย อีกทั้งการเก็บรักษาวัตถุแต่ละประเภทย่อมแตกต่างกัน จะต้องเก็บรักษาให้ถูกวิธี ดังนั้นคลังพิพิธภัณฑ์จึงต้องการเนื้อที่ใช้อย่างมาก

3) สำนักงานทะเบียนและงานเทคนิค (Registra Quarters and Technical Service) สำนักงานทะเบียนประกอบด้วย ห้องรับรอง (Receiving Room) สำนักงาน (Office) ห้องเก็บของ (Storage) ห้องถ่ายรูป (Photography Work Room) ห้องช่างไม้ (Work Shop) และห้องปฏิบัติการสงวนรักษา (Conservation Workshop) โดยหลักการเมื่อวัตถุเข้ามาในพิพิธภัณฑ์สถานจะต้องถูกส่งไปยังห้องทะเบียนเพื่อตรวจสอบและถ่ายรูปเก็บไว้ หากเกิดการชำรุดหรือเสื่อมสภาพ จะต้องส่งเข้าห้องปฏิบัติการซ่อมสงวนรักษา และขณะที่ยังไม่ได้ส่งเข้าคลังหรือส่งไปจัดแสดงจะต้องมีห้องเก็บ นอกจากนี้งานทะเบียนมีหน้าที่

ควบคุมการบรรจุหีบห่อ การเปิดหีบห่อ ฉะนั้นจึงต้องมีห้องปฏิบัติงานช่างไม้และวัสดุสำหรับบรรจุหีบห่ออยู่ใกล้เคียง

4) ห้องทำงานฝ่ายเทคนิค (Technical Workshop) เช่น พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ จะมีเจ้าหน้าที่จัดทำวัตถุ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดเตรียม ซึ่งจะต้องมีห้องทำงาน เจ้าหน้าที่เตรียมเรื่องสัตว์ หุ้มหนังสือ หรือสตัฟฟ์สัตว์ ได้แก่ Taxidermist ก็ต้องการสถานที่ปฏิบัติการ และในพิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องจัดทำวัตถุจัดแสดงก็ต้องมีห้องปฏิบัติการเช่นกัน

5) ห้องปฏิบัติการทั่วไป (Workshop) ได้แก่ โรงงานช่างหรือห้องปฏิบัติงานช่างต่าง ๆ เช่น ช่างไม้ ช่างสี ช่างโลหะ ช่างปูน ช่างพลาสติก ฯลฯ

6) ห้องปฏิบัติการฝ่ายศิลป์ (Artwork) ได้แก่ ห้องช่างออกแบบช่างเขียนช่างศิลป์อื่น ๆ

2.3.5 ส่วนงานรักษาความปลอดภัย (Security Service) พิพิธภัณฑ์สถานทุกแห่งต้องคำนึงถึงเรื่องการรักษาความปลอดภัยอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะจะต้องมีระบบการรักษาความปลอดภัยที่มั่นคงและมีประสิทธิภาพ ต้องวางแผนตั้งแต่เริ่มสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์สถานว่าจะต้องใช้ระบบอะไร อาคาร ประตู หน้าต่าง จะต้องเป็นอย่างไร เป็นศูนย์รวมควบคุมอาคารทั้งหลัง และต้องมีห้องเก็บกุญแจที่รวมกุญแจอาคารและกุญแจตู้จัดแสดงทั้งหมด

2.3.6 ส่วนงานการจัดแสดง (Exhibition Hall) ห้องจัดแสดงมีความสำคัญที่สุดสำหรับพิพิธภัณฑ์สถาน เพราะผู้เข้าชมมักตัดสินคุณค่าของพิพิธภัณฑ์สถานจากการจัดแสดงและตัดสินคุณค่าของอาคารที่ลักษณะเนื้อที่ของห้องที่ใช้จัดแสดงด้วย ห้องนิทรรศการซึ่งเป็นงานหน้าฉากของพิพิธภัณฑ์สถาน คือ นิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition) และนิทรรศการหมุนเวียน (Temporary Exhibition)

1) การแบ่งเนื้อที่ห้องจัดแสดง ต้องคำนึงถึงหน้าที่และความจำเป็นของพิพิธภัณฑ์สถานแต่ละประเภท แต่ละแห่งด้วย จะต้องมิวัตถุประสงค์ไว้ให้ เช่น จะแบ่งเนื้อที่ออกตามประเภทของวัตถุ แบ่งเป็นห้องแสดงถาวร ห้องแสดงชั่วคราว หรือจะแบ่งตามประเภทของผู้เข้าชม สำหรับนักเรียน นักศึกษา เป็นต้น ถ้าเป็นอาคารสองชั้น ห้องจัดแสดงที่สำคัญหรือ Main Exhibition Hall ควรอยู่ชั้นล่างติดกับโรงพักคอย โดยทั่วไปห้องจัดแสดงควรมีเนื้อที่มากเพื่อสะดวกในการตกแต่งและแบ่งกันได้เมื่อออกแบบการจัดแสดงระดับเพดานควรจะพอเหมาะไม่ต่ำหรือสูงเกินไป แต่ถ้าเป็นหอศิลป์ที่แสดงภาพเขียนและประติมากรรมอาจต้องการเพดานสูงพอสมควรและต้องการแสงสว่างจากหลังคาหรือเพดาน ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะที่ต้องเตรียมไว้ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละแห่ง โดยทั่วไปถ้าต้องการแสงจากหลังคาจะเป็นแสงธรรมชาติหรือแสงประดิษฐ์ก็ตาม ความสูงควรอยู่ที่ประมาณ 18-20 ฟุต ส่วนห้องที่ต้องการแสงสว่างด้านข้างก็ใช้ความสูงประมาณ 16 ฟุต แต่ในปัจจุบันนิยมใช้แสงประดิษฐ์และสร้างเพดานต่ำกว่าเดิมระหว่าง 12-14 ฟุต โดยทั่วไปถ้าเป็นอาคารเล็กและห้องเล็กความสูงก็ไม่ควรต่ำกว่า 10 ฟุต แต่การสร้างอาคารให้เพดานสูงไว้จะสะดวกกว่าในการดัดแปลง เพราะถ้ามีวัตถุขนาดใหญ่ เช่น บ้านทั้งหลายก็สามารถจัดแสดงได้ ถ้าต้องการให้ต่ำก็กรุฝ้าต่ำลง

2) ลักษณะของห้องจัดแสดง มีอยู่หลายแบบ เช่น

2.1) ห้องแสดงแบบธรรมดา (Simple Chamber) คือ ห้องที่มีหน้าต่าง ซึ่งอาจเป็นหน้าต่างสูงหรือมีหน้าต่างด้านหนึ่งและใช้แสงไฟฟ้าช่วยในการจัดแสดง

2.2) ห้องแสดงแบบยกพื้นโล่ง (Hall with a balcony) เป็นพิพิธภัณฑ์แบบเก่าที่นิยมสร้างกันในยุโรปและอเมริกา คือ มีห้องโถงชั้นล่าง ขึ้นบันไดไปเป็นห้องระเบียงโล่ง โดยรอบมองลงมาเห็นชั้นล่าง

2.3) ห้องแสดงภาพเขียนที่ใช้แสงธรรมชาติจากหลังคา (Skylighted gallery) เป็นแบบธรรมดาที่ใช้สำหรับพิพิธภัณฑศิลป์หรือหอศิลป์ แต่ปัจจุบันไม่เป็นปัญหามากนักสำหรับสถาปนิกเพราะพิพิธภัณฑสถานส่วนใหญ่นิยมใช้ไฟฟ้าประดิษฐ์ที่ไม่เป็นอันตรายแก่ภาพเขียน

2.4) ห้องแสดงชนิดที่ไม่มีหน้าต่าง (Windowless) ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมกันในประเทศตะวันตก สามารถปล่อยพื้นที่ไว้สำหรับดัดแปลงการจัดแสดงได้ตามต้องการ นอกจากนั้นยังมีห้องจัดแสดงอีก 2 ประเภท ที่ต้องเตรียมเนื้อที่ไว้เป็นพิเศษ คือพวก period room และ habitat groups พิพิธภัณฑศิลป์และประวัติศาสตร์จัดแสดงแบบ period room และพิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาจัดแสดงแบบ habitat groups ซึ่งต้องการเนื้อที่มากไว้เป็นพิเศษ เช่น ถ้าเป็นสัตว์ใหญ่อย่างช้างหรือยีราฟ

2.5) ห้องจัดแสดงชั่วคราว (Temporary Exhibition Hall) นิยมตั้งอยู่ใกล้ทางเข้าหรือถัดจาก Lobby บางแห่งก็จัดไว้ลำดับสุดท้าย เพื่อให้ผู้เข้าชมได้ผ่านห้องแสดงถาวรไปก่อน ถ้าจัดไว้ใกล้ทางเข้าจะทำให้ผู้เข้าชมเห็นการแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2.3.7 การจัดกลุ่มของห้องในอาคาร มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอาคารพิพิธภัณฑสถานจะต้องวางแผนสำหรับการเข้าชมเป็นไปตามแผนที่กำหนด คือ เข้าห้องหนึ่งต่อไปถึงอีกห้องหนึ่งเป็นลำดับจนกระทั่งไปออกทางเดิม การจัดให้เข้าห้องหนึ่งออกห้องหนึ่งต่อกันไปเรื่อยๆ มีข้อเสียที่เมื่อปิดห้องหนึ่งแล้วก็จะเกิดทางตันขึ้น ในอาคารเล็กการจัดห้องแบบนี้ใช้ได้และประหยัด แต่ในอาคารขนาดใหญ่ทำไม่ได้ การจัดห้องแบบนี้อาจสร้างเป็นห้องแสดงล้อมรอบ court หรือห้องซึ่งปิดล้อมห้องประชุม เป็นต้น ลักษณะห้องเป็นแบบโรงเรียน (School) คือ มีเฉลียงด้านหน้ายาวไปเป็นทางเดินหรืออาจเป็นแบบที่มี court อยู่ตรงกลางและมีระเบียงรอบข้อดีสำหรับห้องแบบนี้ คือ แต่ละห้องมีทางเข้าออกโดยตรงไม่ต้องผ่านกัน ถ้าปิดห้องใดห้องหนึ่งก็ไม่กระทบกระเทือนห้องอื่นเพราะมีเฉลียงเป็นทางเชื่อม แต่มีข้อเสียในเรื่องการรักษาความปลอดภัย การจัดกลุ่มห้องทั้งสามแบบนี้ใช้กันทั่วไป ในอาคารใหญ่อาจมีทั้งสามแบบผสมอยู่และซ้อนทับไปตามแบบของอาคาร

2.3.8 รูปห้องและการกำหนดเส้นทางเดิน ปัญหาการจัดรูปห้องยังเกี่ยวข้องกับทางเดินของผู้ชมในห้องจัดแสดงด้วย เช่น ถ้าห้องมีประตูเดียวจะสะดวกในการที่จะให้ผู้ชมดูการจัดแสดงเรียงเป็นลำดับได้ตามต้องการตั้งแต่เริ่มต้นทางเข้าไปจนจบที่ทางออก แต่ถ้ามีหลายประตูจะเป็นการยากที่จะกำหนดทางเดินให้ผู้ชมได้ชมสิ่งของตามลำดับ แต่ถ้าเป็นห้องต่อกันไปก็ต้องคำนึงถึงการวางประตูให้คนเดินชมได้รอบในห้องหนึ่งก่อนที่จะผ่านสู่ห้องถัดไป

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑสถาน

จุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑสถาน (2548 หน้า 8-18) พิพิธภัณฑสถาน อาจมีความหมายได้หลายประการ ตั้งแต่เป็นสถานที่รวบรวมไว้ซึ่งวัตถุโบราณชนิด เป็นที่อวดแสดงสิ่งของสูงค่าน่าชม เป็นสถานที่เก็บรวบรวมและจัดแสดงความรู้ในเรื่องต่าง ๆ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ของสาธารณชนๆ พิพิธภัณฑสถานในฐานะของการเป็นแหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะพิพิธภัณฑสถานเอกชน พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน หรือพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ซึ่งนำเสนอเรื่องราวที่แตกต่างและความรู้ที่หาไม่ได้จากห้องเรียน อันจะช่วยเปิดโลกทัศน์ของผู้คนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ความคิดพื้นฐานและหลักการของพิพิธภัณฑสถาน แนวความคิดในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน มีจุดกำเนิดจากการเก็บรวบรวมสะสมทรัพย์สมบัติ วัตถุ ศิลปะโบราณคดี หรือสิ่งแปลกประหลาดไว้เป็นสมบัติส่วนตัวมาก่อน ต่อมาภายหลังจึงได้เปิดให้สาธารณชนได้ชม ศึกษา และพัฒนาจนกระทั่งพิพิธภัณฑสถานกลายเป็นสถาบันถาวรเพื่อให้บริการทางการศึกษา และให้ความเพลิดเพลินแก่ประชาชนทั่วไป (วิเชียร วิไล

แก้ว 25432543 : 16) แนวความคิดในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ปรากฏมีแนวความคิดหลักเพียง 2 แนวคิด คือ (เพ็ญพรรณ เจริญพร 2540 : 66)

พิพิธภัณฑสถานไม่ว่าจะเป็นของรัฐ องค์กรชุมชน เอกชนนิติบุคคล มูลนิธิ หรือเอกชนส่วนบุคคล ล้วนมีจุดประสงค์เบื้องต้นในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และให้การศึกษาสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรม กายภาพ และชีวภาพ แต่หนึ่งในความแตกต่างประการสำคัญของพิพิธภัณฑสถานประเภทต่าง ๆ คือ การบริหารจัดการ โดยส่วนใหญ่แล้วพิพิธภัณฑสถานประเภทแรกมักมีช่องทางในการจัดหางบประมาณรายได้ และมีข้อยกเว้นทางกฎหมายบางประการที่เอื้อให้การหารายได้เข้าพิพิธภัณฑสถานได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยในทางตรงกันข้าม พิพิธภัณฑสถานเอกชนส่วนบุคคลจำนวนไม่น้อยที่เกิดมาจากความตั้งใจของบุคคลในการสร้างสถานที่ที่บริการสังคม ต้องเผชิญหน้ากับอุปสรรค และข้อจำกัดในการทำงาน อาทิ การหารายได้เพื่อจุนเจือค่าสาธารณูปโภค ค่าจ้าง ค่าน้ำงาน ฯ ในหลายกรณี เจ้าของพิพิธภัณฑสถานต้องใช้เงินส่วนตัวสำหรับค่าใช้จ่ายดังกล่าว รวมถึงความรู้สึกที่ต้องทำงานอยู่คนเดียวท่ามกลางงานสร้างสรรค์จำนวนมากที่ต้องใช้เวลาและกำลังเงินเกินกว่าศักยภาพของพิพิธภัณฑสถานเอกชนส่วนบุคคลแห่งหนึ่งจะสามารถแบกรับได้โดยลำพังด้วยรายได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑสถาน ด้วยเหตุนี้ความช่วยเหลือในด้านงบประมาณอาจเป็นหนทางแรกที่รัฐบาลสามารถเข้ามาสนับสนุนการทำงานของพิพิธภัณฑสถาน

การให้งบประมาณสนับสนุนของรัฐย่อมต้องการการวัดผลการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมของกิจกรรมในพิพิธภัณฑสถานและผู้เข้าชม การสนับสนุนดังกล่าวน่าจะมีส่วนกระตุ้นให้คนทำงานในพิพิธภัณฑสถานเอกชนส่วนบุคคลหลายแห่งมีเวลามากยิ่งขึ้น สำหรับคิดค้นและสร้างสรรค์เนื้อหาทางวิชาการและกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เข้าชมได้ดียิ่งขึ้น และสามารถประชาสัมพันธ์กิจกรรมของตนเองที่สร้างขึ้นสำหรับการถ่ายทอดความรู้สู่สังคมได้มากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ วิธีการดังกล่าวจะนำมาสู่ข้อปัญหาอื่นๆ ที่ควรได้พินิจพิจารณาร่วมกันต่อไป กล่าวคือ

1) รัฐยังมีได้มีตัวบทกฎหมายที่จะพิจารณาว่า พิพิธภัณฑสถานเอกชนส่วนบุคคลเป็นหน่วยงานบริการสังคมที่รัฐจะสามารถเข้ามาให้การสนับสนุนด้วยงบประมาณแผ่นดินได้

2) แม้ว่าในปัจจุบัน พระราชบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น แต่การสนับสนุนงานต่างๆ ยังมีจำกัดอยู่เพียงหน่วยงาน เช่น พิพิธภัณฑสถาน และกิจกรรมที่เป็นของท้องถิ่น ทั้งที่หน่วยงานทางวัฒนธรรมเอกชนส่วนบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นด้วยเช่นกัน การอ้างว่าหน่วยงานนั้นเป็นของเอกชน และองค์กรของรัฐไม่สามารถให้ความช่วยเหลือใดๆ ได้ จะเป็นการตีความทางกฎหมายที่แคบเกินไปหรือไม่ เพราะพิพิธภัณฑสถานส่วนบุคคลย่อมเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นที่ควรได้รับการสนับสนุนเช่นกัน

3) พระราชบัญญัติฯ ยังชี้ให้เห็นถึงการสนับสนุนงานพิพิธภัณฑสถานอย่างเป็นรูปธรรมตามอำนาจและหน้าที่ในการจัดให้มีพิพิธภัณฑสถานและหอจดหมายเหตุ แต่การตีความข้อกฎหมายดังกล่าวจะมุ่งที่การสร้างพิพิธภัณฑสถานหรือศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวในท้องถิ่นขึ้นใหม่ โดยไม่ใส่ใจหรือพยายามที่จะหาแนวทางสนับสนุนพิพิธภัณฑสถานที่มีอยู่แล้ว โดยอย่างยิ่งพิพิธภัณฑสถานเอกชนส่วนบุคคล และนำมาสู่ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมากับการสร้างพิพิธภัณฑสถานใหม่ขึ้น คือ การมิได้วางโครงสร้างบุคลากรหรือแผนงานที่จะมารองรับการเติบโตของพิพิธภัณฑสถาน

4) การให้รัฐสนับสนุนงานพิพิธภัณฑสถานส่วนบุคคลด้วยงบประมาณพร้อมไปกับการวัดผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถาน นำมาสู่ข้อปัญหาที่ว่า ข้อกำหนดการวัดผลอาจไม่สามารถสร้างรูปแบบการประเมินผลที่เป็นมาตรฐานเดียว หรือเป็นต้นแบบที่เหมือนกับการวัดผลการดำเนินงานหน่วยงานราชการต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างของงานพิพิธภัณฑสถาน แต่ละแห่งที่หลากหลายทั้งเนื้อหา จุดประสงค์ และวิธีการจัดการ ด้วยเหตุนี้ หากรัฐต้องการสนับสนุนพิพิธภัณฑสถานส่วนบุคคลก็ควรจะต้องหาวิธีการวัดผลที่มีความยืดหยุ่น เพื่อไม่นำไปสู่ต้นแบบมาตรฐานที่คับแคบและความตายตัวของงานพิพิธภัณฑสถาน การจัดแสดงนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑสถานจัดแสดงด้วยสื่อต่าง ๆ ได้แก่ ป้ายนิทรรศการ แบบจำลอง และวัตถุทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็นโบราณวัตถุและสิ่งของเครื่องใช้ร่วมสมัย

เนื้อหาการนิทรรศการประกอบด้วยเนื้อหาหลัก 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน รูปแบบอาคารทั้งในเชิงโครงสร้างและลักษณะทางศิลปะสถาปัตยกรรม ภาพรวมเกี่ยวกับที่ตั้งสภาพแวดล้อม

ส่วนที่ 2 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับภาพรวมงานการศึกษาการค้นพบ วิเคราะห์ และแปลความหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ

ส่วนที่ 3 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดลำดับงานแสดง ซึ่งจัดลำดับจากระยะแรกเริ่มของงานแสดง จนมาถึงงานแสดงร่วมสมัย

ส่วนที่ 4 เป็นส่วนสุดท้ายมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพรวมของเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงจากสถานที่จัดแสดงงานพิพิธภัณฑสถานไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง

หากพิจารณาในแง่คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของ UNESCO อาจกล่าวได้ว่ายังมีคุณค่ามากมายในหลายแง่มุมอันได้แก่

- 1) คุณค่าทางวัตถุ (Materialistic Value) ที่แฝงไปด้วยสัญลักษณ์และความหมายผ่านทางวัตถุ
- 2) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (Historical Value) หลักฐานที่สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานและวิถีชีวิต ซึ่งมีอายุยาวนานนับร้อยปี
- 3) คุณค่าทางจิตใจและความรู้สึก (Spiritual Value) ซึ่งปรากฏในคำสอนและการปฏิบัติที่สืบทอดกันมายาวนาน
- 4) คุณค่าทางศิลปะ (Artistic Value) และคุณค่าทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) ที่ดูเหมือนจะแยกกันไม่ออก ถูกถ่ายทอดผ่านช่างและศิลปินที่บรรจงสร้างงานศิลปะต่าง ๆ ที่อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อและตำนานทางประวัติศาสตร์
- 5) คุณค่าทางวัฒนธรรม (Culture Value) ที่ได้สั่งสมและถ่ายทอดออกมาผ่านธรรมเนียมปฏิบัติรวมถึงคตินิยม คำสอน การใช้ชีวิตประจำวันที่ยึดถือกันมาจวบจนทุกวันนี้

2.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดพิพิธภัณฑสถาน

การตลาดพิพิธภัณฑสถาน ในช่วงระหว่างปีใหม่ที่ผ่านมามีพิพิธภัณฑสถานและศูนย์ศิลปะหลายแห่งทั้งในเขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด การไปและเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานนั้นก็เป็นความสุขอย่างหนึ่งที่ได้เห็นและเรียนรู้เรื่องราวของศิลปะ วัฒนธรรม ของบ้านเราในหลายแง่มุม ในประเทศไทยนั้นพิพิธภัณฑสถานก็มีอยู่หลากหลายประเภท มีความหลากหลายของสิ่งที่จัดแสดงอยู่สูง ทั้งสถานที่บางแห่งก็อยู่ในรูปแบบของพิพิธภัณฑสถานแบบเต็มรูปแบบคือมีการจัดเรียงงานศิลปะ หรืองานวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปแบบ มีการให้ข่าวสารความรู้ที่ดี

แต่บางทีนั้นก็ทำกันแบบแกล้งๆ คือมีคน มีสตาร์ก็ทำ ไม่มีก็ไม่ได้ทำ ปล่อยไปเรื่อย ๆ ผู้ดูแลคิดว่าใครสถานที่แบบนี้ในบ้านเราใครกันจะมีคนสนใจมาดู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาหนาวๆ ของปีนี้นักท่องเที่ยวทั้งไทยทั้งเทศก็แห่กันไปดูงานพืชสวนโลกที่จังหวัดเชียงใหม่กันเสียหมด พิพิธภัณฑ์และศูนย์ศิลปะในแถบนี้จะมีใครบ้างที่สนใจมา ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ก็มันน้อยลงไปด้วย หรือไม่มีเอาเสียเลย ช่วงเวลาที่ผมเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์และศูนย์ศิลปะนั้นทำให้ผมได้ลองทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมาคือได้ไปเที่ยวเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ในหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งสิ่งที่ผมเห็นแตกต่างออกไปจากบ้านเราคืองานพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศนั้นเป็นสถานที่เรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวหรือคนต่างชาติที่เข้าไปท่องเที่ยวในประเทศเหล่านั้นกันมาก ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ลูฟร์ที่ฝรั่งเศส บอสตันมิวเซียมในมลรัฐแมสซาชูเซต ในสหรัฐอเมริกา หรือเอาแบบใกล้ตัวก็เช่นพิพิธภัณฑ์และสถานที่การระดมของท่าอากาศยานโอฮายินห์ที่กรุงฮานอย ในประเทศเวียดนาม

เรื่องที่น่าสนใจของนักการตลาดอีกประการหนึ่งก็คือในวัน ๆ หนึ่งๆ นั้นมีคนมาต่อแถวเพื่อเข้าเยี่ยมชมนับพันเป็นพันคนครับ มีทั้งคนเวียดนามเอง และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทั้งนี้ไม่รวมนักท่องเที่ยวที่หลังจากเข้าการระดมแล้วยังไปเที่ยวชมในพิพิธภัณฑ์และสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่อยู่ติดๆ กันอีกเป็นจำนวนหลายพันขึ้นพันกัน ทำให้สถานที่แห่งนี้ดูคึกคักตลอดวัน มีทั้งเด็กเล็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ที่มาเที่ยวชมกัน มีการทำกิจกรรมต่างๆ มากมายแทบตลอดปีเลยทีเดียว ทำให้สถานที่แห่งนี้กลายเป็นเป้าหมายหนึ่งของนักท่องเที่ยวที่เมื่อไปเยี่ยมชมฮานอยต้องเป็นที่แวะเป้าหมายที่ขาดเสียไม่ได้ นอกจากนี้สถานที่การระดม และพิพิธภัณฑ์นั้นก็จัดวางสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมเจาะลงตัว แถมสะอาดสะอ้านน่าเดินชม มีเจ้าหน้าที่ และไกด์มาให้บริการ ไกด์หลายคนนั้นก็พูดภาษาไทยได้เสียด้วย พอสอบถามไปมาสำหรับไกด์ที่มีอายุหน่อยว่าทำไมถึงพูดภาษาไทยได้ชัดกันจัง ก็เพิ่งทราบความว่าไกด์เวียดนามเหล่านั้นนั้นบางคนเกิดที่เมืองไทยครับ เนื่องจากพ่อแม่หนีภัยสงครามมาอยู่อาศัยที่บ้านเมืองเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแถบอาศัยอยู่กันแถบจังหวัดนครพนม พอพวกเขาโตขึ้นหน่อยก็อาสากลับไปเวียดนามเพื่อไปช่วยรบเพื่อชาติ ที่ตายไปก็เยอะที่อยู่รอดก็ตกลงทำมาหากินกันที่ถิ่นบ้านเกิดของพ่อแม่หลังสงครามสงบ ทำให้การนำเที่ยวและให้ความรู้ของไกด์เวียดนามนั้นไม่ต้องใช้ภาษาต่างๆ ชาติมาเป็นภาษากลาง เพื่อสื่อสารระหว่างกัน พอเป็นอย่างนี้ก็ย้อนกลับมาดูงานพิพิธภัณฑ์ที่บ้านเรา ในช่วงปีใหม่ที่ผมตระเวนไปเยี่ยมชม ผมพบว่าตลาดพิพิธภัณฑ์ในบ้านเรานั้นยังสดอยู่มากครับ คำว่า สด คือ ยังมีโอกาสอีกมากในการที่จะได้รับการพัฒนาและทำรายได้ให้กับประเทศของเราไหนๆ ทุกคนรวมทั้ง

ชาวต่างชาติก็รับรู้กันอยู่แล้วว่าประเทศไทยนั้นเป็นประเทศที่รุ่มรวยวัฒนธรรมมากที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ ที่บ้านเรานับว่ายังมีศิลปวัฒนธรรมอีกมากมายที่สามารถนำมาจัดแสดงเป็นงานพิพิธภัณฑ์ได้อย่างไม่น้อยหน้าใคร แต่งานพิพิธภัณฑ์ในบ้านเรานั้นยังไม่ไปถึงไหนเลย เท่าที่ผมได้สัมผัสผมคิดว่าพิพิธภัณฑ์ในบ้านเรานั้นแบ่งตามความเป็นเจ้าของสามารถแบ่ง ออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ดังนี้ครับ

1. พิพิธภัณฑ์หรือศูนย์แสดงศิลปะที่เป็นของรัฐและดำเนินการโดยรัฐ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วหากเป็นของรัฐและเป็นพวก ศิลปะ โบราณวัตถุ หรืองานอื่นๆ ก็จะอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร ถ้าเป็นเรื่องการเกษตรก็อาจจะอยู่ในความดูแลของกระทรวงเกษตร
2. พิพิธภัณฑ์หรือศูนย์แสดงศิลปะที่เป็นขององค์กรอิสระ หรือมูลนิธิ สมาคมต่าง ๆ พิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยองค์กรอิสระเหล่านี้อาจจะดำเนินการเองหรือให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีการจัดแสดงงานต่างๆ ที่คึกคักและเป็นที่มีการใช้การตลาดเข้ามา ช่วยมากที่สุด

3. พิพิธภัณฑ์หรือศูนย์แสดงศิลปะของเอกชนกลุ่มพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์ศิลปะที่เป็นของเอกชนนั้น อาจจะจัดตั้งขึ้นเป็นรูปองค์กรหรือเป็นบุคคลเพื่อแสดงงานศิลปะ โบราณวัตถุ หรือของสะสม ที่ตนเองเก็บรักษาเอาไว้เป็นอย่างดีและอยากที่จะแบ่งปันความรู้ร่ำรวยของศิลปะให้ผู้อื่นได้รับชมกัน กลุ่มนี้ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่พยายามจะผลักดันให้คนเห็นค่าของศิลปะแขนงต่าง ๆ และมีการใช้ยุทธวิธีทางการตลาดบ้างเหมือนกัน แต่บางแห่งก็ต้องการเพียงแคให้ผู้คนได้รับ รู้ถึงศิลปะที่ตนเองชอบและเก็บรักษาเอาไว้

2.5 หลักในการออกแบบและจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการให้ดึงดูดสายตาผู้ชมนั้น ผู้จัดจะต้องยึดหลักการออกแบบเพื่อสร้างความสมดุลแก่โครงสร้างงานแต่ละส่วนให้มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง ดังต่อไปนี้

- 1) ความเด่น อันได้แก่ ความเด่นของเส้น ทิศทาง รูปแบบ รูปร่าง ขนาด และสี เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชม
- 2) ความสมดุล โดยจัดนิทรรศการให้มีความสมดุลด้วยวิธีการสองแบบ คือ
 - 2.1) การจัดส่วนสองข้างของแบบที่แสดงให้เท่ากัน
 - 2.2) การจัดส่วนของแบบที่แสดงให้มีความสมดุลทางด้านสายตาหรือความรู้สึก
- 3) ความต่อเนื่องกลมกลืนในการจัดแสดง การจัดให้มีความต่อเนื่องกลมกลืนกันจะทำให้ผู้ชมไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย พึงจำไว้ว่าอย่าทิ้งให้ความคิดของผู้ชมกระโดดเป็นห้วง เพราะจะทำให้ความสนใจสับสนเบื่อหน่าย และถ้าต้องการจัดให้มีความงดงามเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่ด้วย ควรพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้
 - 3.1) ความกลมกลืนกันในรูปแบบ ซึ่งรวมเรื่องของเส้น รูปร่าง สี ที่วางอันแสดงให้เห็นความคิดและจุดมุ่งหมายของงานได้อย่างชัดเจน
 - 3.2) ความกลมกลืนกันในเรื่องของพื้นผิว
 - 3.3) ความกลมกลืนกันในเรื่องของขนาดและทิศทาง
- 4) สัดส่วน ความสัมพันธ์ของขนาดและจำนวนขององค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งควรระมัดระวังไม่ให้เกิดความทึบขึ้น คือ อย่าจัดวางสิ่งของแน่นมากจนไม่มีช่องว่าง เพราะจะทำให้ดูรก ไม่โปร่งตา ทั้งยังทำให้ความคิดและความสนใจสับสน เกิดความรู้สึกอึดอัด และสัดส่วนที่ว่านั้นก็ไม่ได้หมายความว่าเพียงแต่รูปร่างขนาด หรือระยะห่างจากวัตถุที่จัดแสดงเท่านั้น หากแต่รวมถึงตัวอักษรที่ใช้อธิบายด้วย
- 5) การเน้น ต้องเน้นตรงจุดสำคัญให้เด่นที่สุด เพื่อให้ผู้ชมเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดความคิดรวบยอดขึ้นมา ในการที่จะแสดงจุดเด่นนั้น ผู้ออกแบบต้องตั้งคำถามว่าต้องการเน้นย้ำอะไร ที่ไหน อย่างไร มากน้อยเพียงใด ซึ่งมีวิธีการเน้นจุดเด่น ดังนี้
 - 5.1) เน้นด้วยเส้น ใช้เส้นนำสายตาไปยังจุดที่ต้องการให้เห็น เช่น การโยงเส้นจากวัตถุที่จัดแสดงไปสู่ข้อความที่ต้องการให้ผู้ชมทราบ
 - 5.2) เน้นด้วยสี โดยการใช้วัสดุที่มีสีเด่นสะดุดตาเป็นฉากหลัง ซึ่งอาจเลือกใช้สีเรียบสะอาดตา ใช้สีกลุ่มเดียวกันแต่ต่างระดับกัน หรือใช้สีตัดกันเพื่อให้วัสดุนั้นเด่นขึ้นมา
 - 5.3) เน้นด้วยการใช้ช่องว่าง โดยนำวัตถุจัดแสดงที่ต้องการเน้นติดตั้งไว้ในตำแหน่งที่เด่น เช่น การติดภาพไว้บนผนังเพียงภาพเดียว การวางงานประติมากรรมเพียงชิ้นเดียวในห้องที่เปิดโล่ง

2.5.1 การออกแบบห้องแสดง

การออกแบบห้องแสดงจะต้องทำหลังจากที่ได้ศึกษาหรือเรียบเรียงแนวนิทรรศการเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยปกติห้องแสดงนิทรรศการมักมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องราวและรูปแบบอยู่เสมอเพื่อกระตุ้นความสนใจของประชาชน ดังนั้นเมื่อมีการจัดแสดงหมุนเวียนเรื่อย ๆ เช่นนี้ ผู้ออกแบบห้องแสดงจึงต้องปล่อยให้ห้องแสดงมีอิสระ สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพภายในได้ง่าย โดยนอกจากการวางผังที่ไม่จำกัดรูปแบบแน่นอนตายตัวเพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงแนวการจัดแสดงตามเนื้อหาเรื่องราวที่น่าสนใจ สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือการออกแบบนั้นเราให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากศึกษาค้นคว้า เพราะจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของห้องแสดงคือการให้ความรู้แก่ผู้เข้าชม ซึ่งหากห้องแสดงมีแต่ความงามหรือให้แต่ความเพลิดเพลินเท่านั้น ย่อมไม่เพียงพอ ต้องมีการกระตุ้นผู้ชมให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากศึกษาค้นคว้า โดยออกแบบห้องแสดงให้เข้าใจ เป็นขั้นตอน ไม่โล่งเกินไป ตัวอย่างเช่น การออกแบบให้เดินเข้าไปในห้องตอนที่หนึ่งก็สามารถเห็นตอนที่สองและสามตามลำดับ ห้องแสดงที่ยาวเกินไปจะทำให้เกิดความอึดอัดและไม่เข้าใจ ในขณะที่เดียวกันห้องแสดงที่เรียงเป็นแถวยาวโดยไม่มีขั้นตอนนี้ก็ไม่ได้ดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชมเช่นกัน

คำอธิบายวัตถุเป็นส่วนสำคัญที่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เข้าชมได้ โดยห้องแสดงที่มีการตั้งคำถามกับผู้เข้าชมจะสามารถดึงดูดให้หยุดอ่านเพื่อหาคำตอบได้ดีกว่าห้องแสดงที่มีแต่คำบรรยาย ผู้จัดแสดงจึงสามารถนำคุณสมบัติเรื่องความอยากรู้อยากเห็นของผู้เข้าชมไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพิจารณาหาวิธีออกแบบห้องแสดงอย่างเหมาะสม การจัดห้องแสดงไม่ว่าชนิดใดก็ตามจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเรื่องราวเกี่ยวกับความงาม ความเพลิดเพลิน และเร้าความสนใจ มิฉะนั้นแล้วการจัดแสดงก็คงไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร

การออกแบบห้องแสดง สิ่งที่จะช่วยจัดรูปแบบห้องแสดงได้ดีที่สุดคือแผง (Panel) ซึ่งมีอยู่หลากหลาย อาทิ แผงที่ทำด้วยไม้อัดหรือวัสดุที่มีน้ำหนักเบา สามารถเคลื่อนย้ายได้ หรืออาจเป็นแผงที่ทำด้วยโครงไม้บุด้วยผ้า โดยปกติแผงตอนหนึ่งจะใช้จัดแสดงเรื่องราวเพียงตอนเดียวเท่านั้น ไม่ควรจัดเรื่องราวหลายตอนในแผงเดียวกัน เพราะจะทำให้ผู้ชมเกิดความสับสน และในการจัดวางแผงยกเยื้องไปมานั้นควรเรียงลำดับของเรื่องที่จัดแสดงให้เหมาะสม ซึ่งการพิจารณาในจุดนี้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ออกแบบ การจัดตู้หรือแผงในห้องแสดงไม่ว่าถาวรหรือชั่วคราวก็ตาม ควรจัดให้ห้องไม่โล่งจนมองดูแล้วเกิดความอึดอัด เพราะจะทำให้ผู้ชมเดินผ่านไปอย่างรวดเร็วโดยไม่ทันได้ใช้เวลาพิจารณาเรื่องราวและวัตถุต่าง ๆ มากเท่าที่ควร ทำยที่สุดแล้วผู้ชมอาจจะไม่ได้รับรู้สิ่งที่นิทรรศการต้องการจะสื่อให้จากการเข้าชมเลย อย่างไรก็ตามการตัดสินใจว่าจะวางแผงจัดแสดงมากน้อยเพียงใด และวัตถุจัดแสดงชิ้นใดบ้างที่ควรแยกจัดแสดงโดยลำพัง เพื่อเพิ่มความสง่างามพิจารณาจากแนวทางต่อไปนี้

2.5.2 ลักษณะของห้องจัดแสดงที่นิยม มีดังนี้คือ

- 1) ห้องแสดงแบบธรรมดา คือ ห้องแสดงที่มีหน้าต่าง ซึ่งอาจเป็นหน้าต่างสูงหรือมีหน้าต่างเพียงด้านเดียวแล้วใช้แสงไฟฟ้าช่วยในการจัดแสดง
- 2) ห้องแสดงแบบยกพื้นโล่ง เป็นห้องแสดงแบบเก่า นิยมสร้างกันมากในยุโรปและอเมริกา คือมีห้องโถงชั้นล่าง ชั้นบนใดเป็นห้องโล่งที่สามารถมองเห็นชั้นล่างได้ตลอด
- 3) ห้องแสดงแบบหอบประชุมใหญ่ เป็นห้องขนาดใหญ่มีหน้าต่างทั้งสองด้าน
- 4) ห้องแสดงแบบเฉลียง คือ จัดเฉลียงให้เป็นที่แสดงงาน อาจจัดเป็นเฉลียงการแสดงผล เป็นบันไดเวียนจากพื้นชั้นล่างจนถึงยอดอาคาร โดยใช้แสงธรรมชาติและแสงไฟช่วย

5) ห้องแสดงที่ใช้แสงจากหลังคา เช่น ห้องแสดงพิพิธภัณฑ์ศิลปะซึ่งในอดีตจะเป็นปัญหาสำหรับสถาปนิกในการควบคุมความหนักเบาของแสง แต่ในปัจจุบันสามารถใช้แสงไฟฟ้าประดิษฐ์ทดแทนได้

6) ห้องแสดงแบบไม่มีหน้าต่าง นิยมกันมากในประเทศทางตะวันตก โดยปล่อยเนื้อที่ว่างไว้สำหรับจัดแปลงจัดนิทรรศการได้ตามต้องการ

2.5.3 ประเภทของการจัดแสดง

1) การแสดงงานถาวร (Permanent Exhibition) เป็นการแสดงงานระยะยาว โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบเพื่อความสะดวกในการชมมากยิ่งขึ้น แต่ต้องสอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดแสดง สำหรับส่วนนี้อาจมีการปรับปรุงทุก 5-10 ปี เพื่อความทันสมัยด้านเนื้อหาและสถานที่

2) การแสดงงานชั่วคราว (Temporary Exhibition) เป็นการจัดแสดงงานในระยะสั้น สับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน โดยต้องมีเนื้อหาสอดคล้องกับส่วนถาวร

3) การจัดแสดงกึ่งกลางแจ้ง (Semi-Outdoor Exhibition) สภาพแวดล้อมเหมือนกลางแจ้ง มีการจัดภูมิทัศน์เชื่อมโยงกับพื้นที่กลางแจ้ง (Landscape) การจัดแสดงประเภทนี้จะสะดวกแก่การควบคุมกว่าแบบกลางแจ้ง แต่ต้องควบคุมชิ้นงานและที่ว่างให้ดีเพราะมีผลต่อการชมงาน

2.5.4 รูปแบบการจัดแสดงงาน

1) การจัดแสดงเพื่อความงาม (Aesthetic the Sentation) นิยมแสดงศิลปวัตถุตามหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์โดยอาศัยการจัดที่ว่าง แสงสว่าง และการออกแบบที่ตั้ง ตู้โชว์ต่างๆ เน้นที่ตัววัตถุแสดง ไม่มีองค์ประกอบใดมารบกวนวัตถุ เช่น ป้าย แผ่นผัง มักถูกแยกไปต่างหาก

2) การจัดแสดงให้ความรู้ (Instruction Present) เป็นการจัดแสดงใช้สื่อต่าง ๆ เช่น แผนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ เพื่ออธิบายชิ้นงานแสดง เพิ่มความรู้แก่ผู้ชม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Explanatory Exhibition ความสำคัญอยู่ที่องค์ประกอบมากกว่าวัตถุแสดง ผู้เข้าชมสามารถเรียนรู้เรื่องราวของวัตถุจากสื่อต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบ โดยวัตถุแสดงจะไม่มีค่าสำคัญถ้าขาดสื่อเหล่านี้ วิธีนี้เหมาะกับการแสดงเครื่องมือ เครื่องจักร เป็นต้น

3) การจัดแสดงตามสภาพธรรมชาติ (Natural Context Exhibition) เหมาะกับพิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติ และเหตุการณ์สำคัญ ซึ่งจะใช้สื่อ 3 มิติ (Diorama) ประกอบกับฉากเหมือนจริง โดยอาจมีการย่อขยายขนาดได้ สิ่งสำคัญของวิธีการแสดงงานแบบนี้คือต้องแสดงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้ถูกต้องที่สุด เช่น การจัดแสดงชีวิตสัตว์ก็ต้องจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เหมือนจริงที่สุด เพื่อให้ผู้ชมได้สัมผัสกับบรรยากาศตามธรรมชาติของเรื่องราวนั้น ๆ

4) การจัดแสดงตามสภาพจริง (Authentic Setting Present) นิยมใช้ในการแสดงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ แสดงโดยคงสภาพหรือสร้างเลียนแบบตามทุกประการ โดยเก็บรักษาสภาพเดิมไว้เหมือนอยู่ในยุคนั้น ๆ เช่น การจัดแสดงบ้านพักบุคคลสำคัญของโลก ซึ่งวิธีการนี้อาจเรียกว่า Period Roam Technique

2.5.5 เทคนิคการจัดแสดงงาน

1) วัตถุ 2 มิติ ใช้ประกอบกับวัตถุอื่นหรือใช้เดี่ยวก็ได้ แบ่งเป็น 2 ประเภท

1.1) Board ระบายเรียบ มีทั้งแบบตั้งลอยและติดผนังรองรับ

1.2) Electronic Board ใช้ระบบไฟฟ้าเข้ามาช่วย เพิ่มความน่าสนใจรวมถึง Display Board ก็เป็นแบบ Board ชนิดหนึ่ง

2) วัตถุ 3 มิติ (Model and Object) ได้แก่ หุ่นจำลองทั้งแบบเท่าของจริงและแบบย่อสัดส่วน มีทั้งแบบติดผนังและลอยตัวที่ดูได้รอบ

2.1) อันตรทัศน์ (Diorama) เป็นการนำวัตถุ 2 ชนิดมาใช้ร่วมกัน (2 มิติและ 3 มิติ) เพื่อให้เห็นบรรยากาศการจัดแสดงยิ่งขึ้น มีขนาดไม่จำกัด สามารถย่อขยายขนาดอีกได้

2.2) อุปกรณ์ประกอบ (Equipment) ได้แก่ พวกลูกอุปกรณ์ไฟฟ้าระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น VDO, Display, Tape เป็นต้น

2.5.6 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดนิทรรศการ

อุปกรณ์การจัดนิทรรศการทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดนิทรรศการให้เป็นสัดส่วน เป็นระเบียบเรียบร้อย ฉะนั้นอุปกรณ์ที่ใช้จำเป็นต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ คือ มีความมั่นคง แข็งแรง สะดวกในการเคลื่อนย้าย ป้องกันการโจรกรรม และบางครั้งต้องคำนึงถึงความสามารถในการควบคุมอุณหภูมิและการติดตั้งในระดับสายตาของผู้ชมด้วย

2.5.7 หลักในการจัดแสดงนิทรรศการ

การออกแบบนิทรรศการไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม สิ่งสำคัญที่จะทำให้การนิทรรศการน่าสนใจในเบื้องต้นก็คือวิธีการถ่ายทอดสาระของการจัดแสดง ซึ่งมีหลักการพื้นฐานที่ผู้จัดต้องคำนึงถึงดังนี้

1) เน้นความสำคัญของวัตถุ โดยให้คำบรรยายหรือส่วนประกอบอื่น ๆ เป็นเพียงองค์ประกอบที่ช่วยเสริมวัตถุให้เด่นขึ้น การจัดแสดงที่เน้นองค์ประกอบด้านเทคนิคต่าง ๆ จึงเป็นการจัดแสดงที่ผิดหลักการ

2) ให้ความรู้เกี่ยวกับวัตถุที่จัดแสดง โดยใช้คำบรรยายที่สื่อความหมายครอบคลุมความสำคัญของวัตถุและชัดเจนในตัวเอง ซึ่งจะใช้เทคนิคอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเรื่องที่จะจัดแสดง

3) การจัดแสดงวัตถุจะต้องมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน เพื่อผู้ชมจะได้เข้าใจเรื่องราวไปตามลำดับจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง โดยแบ่งเป็นหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อย

4) การจัดแสดงต้องยึดหลักการจัดอย่างง่าย คือ ไม่จัดแสดงให้ดูซับซ้อนพิสดาร แต่ต้องออกแบบให้พอเหมาะ ถ้าจัดเกะกะไม่เป็นระเบียบหรือซับซ้อนจะเป็นการลดความสำคัญของเรื่อง คนดูจะเบื่อหน่ายขาดความสนใจและไม่เกิดความประทับใจ ฉะนั้นควรยึดหลักการจัดอย่างง่าย ๆ ให้ผู้ชมได้รับความเพลิดเพลินในขณะชม

5) การรักษาความปลอดภัยให้แก่วัตถุ เช่น การติดสัญญาณเตือนภัย การป้องกันอัคคีภัย การป้องกันการโจรกรรม และการควบคุมอุณหภูมิและฝุ่นละออง เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายใด ๆ แก่วัตถุ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริพร ศรีสินธุ์ไร และอุษณีย์ พรหมสุวรรณ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง พลวัตและความหมายของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น: กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อตอบคำถามหลัก 3 ประการคือ

1. ความเป็นมาและกระบวนการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
2. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนำเสนออะไรและอย่างไร
3. พลวัตและความหมายของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นท่ามกลางบริบทที่เปลี่ยนแปลง

พบว่า การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจนเป็นผลสำเร็จแสดงถึงความตั้งใจและความเข้มแข็งของทั้งสองชุมชนที่จะหาทางทำความเข้าใจตัวเองและบอกเล่าเรื่องราวของตนเอง ทั้งประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของคนในชุมชน การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์กับลุ่มแม่น้ำแม่กลองของบ้านม่วง ความสัมพันธ์กับทะเลและป่าชายเลนของบ้านเขายี่สาร ไปจนถึงความสัมพันธ์กับวัด รัฐ และชุมชนอื่นที่อยู่รายรอบ ฯลฯ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแต่ละแห่งต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ขณะเดียวกันก็มีความหมายหลายอย่างร่วมกันอยู่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือแสดงออกถึงตัวตนของคนบ้านม่วงและคนยี่สารผ่านการจัดแสดงสิ่งของและเรื่องราวของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งไม่มีใครจะปรากฏในพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และระบบการศึกษาทางการ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไม่เพียงนำพาความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเองมาสู่คนท้องถิ่น ยังเป็นแหล่งให้การศึกษาเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นคลังสิ่งสะสมภูมิปัญญาความรู้สำหรับคนในท้องถิ่น เป็นเวทีสำหรับการปฏิสังสรรค์ทางสังคม การฟื้นฟูวัฒนธรรมที่กำลังจะสูญสลาย การสร้างสรรค์และผสมผสานภูมิปัญญาเดิมกับความรู้หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความอยู่รอดและอนาคตของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไม่ควรถือเป็นภารกิจของชุมชนแต่เพียงฝ่ายเดียว ยิ่งในยุคที่พูดกันมากถึงการปฏิรูปการศึกษา เพราะหากมองภาพพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเชื่อมโยงกับบริบทสังคมโดยรวมแล้ว พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจะมีคุณูปการอย่างยิ่งต่อการศึกษาวัฒนธรรม โดยเฉพาะมิติของความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นรัฐจึงจำเป็นต้องให้การสนับสนุนไม่เฉพาะแต่เพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่ควรมองไกลไปถึงการสนับสนุนเชิงโครงสร้างสถาบันด้วย เป็นต้นว่า การจัดตั้งกองทุน และองค์กรสนับสนุนงานด้านพิพิธภัณฑ์ การจดวันภาษี การยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านพิพิธภัณฑ์

เสริมฤทธิ์ เอี่ยมธนากุล (2549) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเขตสัมพันธวงศ์ พบว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นพิพิธภัณฑ์สถานประเภทหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในท้องถิ่น ในประเทศไทยมักจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้นภายใต้จากผู้นำท้องถิ่นหรือพระสงฆ์ แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ประสบความสำเร็จในด้านจำนวนผู้เข้าชม สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการออกแบบไม่น่าสนใจ การดำเนินงานที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งคนในท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมกับพิพิธภัณฑ์ ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นเพียงสถานที่เก็บวัตถุโบราณเท่านั้น การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสนใจจากผู้เข้าชม ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดแสดง การบริหารงาน และการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งาน และเสนอแนวทางในการบริหารจัดการ โดยเลือกศึกษาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเขตสัมพันธวงศ์ที่เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแห่งอื่น ๆ ในเขตกรุงเทพมหานครได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้ววิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูล โดยใช้สถิติแบบพรรณนา และการเปรียบเทียบกรณีศึกษา ในการศึกษานี้ได้แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เขตสัมพันธวงศ์ออกเป็นสามด้าน ได้แก่ ด้านอาคาร ด้านผู้ใช้งาน และด้านวิธีการในการประชาสัมพันธ์ปัจจัยด้านอาคาร พบว่า ตำแหน่งที่ตั้งในชุมชนและการเข้าถึงอาคารมีความสะดวก แต่เนื่องจากพิพิธภัณฑ์มีขนาดเล็ก ทำให้พื้นที่จัดแสดงและพื้นที่บริการไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยใช้วิธีการออกแบบมาช่วยในด้านผู้ใช้งาน พบว่า ผู้เข้าชมไม่เกิดความสนใจเนื่องจาก การนำเสนอไม่มีความหลากหลาย และไม่มีความต่อเนื่อง การขาดแสงสว่างภายในพิพิธภัณฑ์เพียงพอ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้เข้าชมในด้านวิธีการ ประชาสัมพันธ์ พบว่า

การประชาสัมพันธ์ไม่มีความชัดเจน ทำให้คนในท้องถิ่นไม่ทราบถึงการจัดตั้งของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและไม่ให้ความสนใจในกิจการของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เนื่องจากไม่มีเวลาเพราะต้องให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพเป็นหลัก ทำให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเขตสัมพันธวงศ์ขาดการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นที่เป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินงานให้เป็นท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถสรุปแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้เป็นสองส่วน ได้แก่ ด้านการออกแบบ และการดำเนินงานในส่วนแรก เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีขนาดพื้นที่เล็ก การออกแบบจึงควรสร้างความสนใจผู้เข้าชม มีแสงสว่างที่เพียงพอ และลำดับเนื้อหาให้มีความต่อเนื่องอีกครั้ง ยังสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกับสภาพแวดล้อมจากการเลือกวัสดุกับเทคโนโลยีที่ไม่สูงนัก เพื่อให้ชุมชนรู้สึกมีส่วนร่วมโดยตรงและพิพิธภัณฑ์เกิดเอกลักษณ์ท้องถิ่น ในส่วนที่สอง ควรมีการเปิดโอกาสหรือวิธีการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่คนในท้องถิ่นผ่านผู้นำชุมชน และโรงเรียนให้เห็นถึงความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และฝึกอบรมอาสาสมัครในท้องถิ่นให้ดูแลพิพิธภัณฑ์หรือนำชมสถานที่ท่องเที่ยวภายในเขตสัมพันธวงศ์ เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจแก่คนในท้องถิ่นและเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกับสภาพแวดล้อมด้วยประสบการณ์จริงของผู้เข้าชม

บัณฑิต จันทรโรจนกิจ (2548) ได้ศึกษาเรื่องพิพิธภัณฑ์อาภิล : แนวทางการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์และหอศิลปะร่วมสมัย พบว่า ศิลปะเป็นแหล่งบันทึวจิตอันสำคัญและเป็นรากฐานของอารยธรรม ซึ่งจะก่อเป็นทุนของสังคมในระยะยาว ในขณะเดียวกันพื้นที่ทางศิลปะร่วมสมัยของไทยกลับมีอยู่จำกัด จนอาจกล่าวได้ว่าไม่มีพื้นที่ที่จะบ่มเพาะทุนทางวัฒนธรรมของสังคมไทยและไม่อาจเป็นไปได้ด้วยการละเลยภาคศิลปะร่วมสมัยไปได้ การสร้างพิพิธภัณฑ์และหอศิลปะจึงเป็นปรการสำคัญที่จะสร้างทุนทางวัฒนธรรม และความภาคภูมิใจให้แก่สังคมไทยกระนั้น ศิลปะสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัยต่างเป็นของใหม่สำหรับสังคมไทยจึงขาดผู้อุปถัมภ์ที่สำคัญนั่นคือ หอศิลปะสาธารณะที่จะทำหน้าที่เก็บบันทึกความเปลี่ยนแปลงของสังคมในรูปของผลงานศิลปะและมีผู้ดำเนินการจัดเก็บและแสดงอย่างเป็นระบบ งานวิจัยชิ้นนี้สะท้อนบทเรียนที่ผู้วิจัยได้พูดคุยกับศิลปิน นักสะสม ผู้บริหารหอศิลปะ นักวิชาการทั้งด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะและการบริหารวัฒนธรรม ตลอดจนผู้ตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสบ่มเพาะความสนใจและเห็นความสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดพิพิธภัณฑ์และหอศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย ในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาสังคมให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 บทนำ

โครงการการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้ตั้งไว้ โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ ข้อมูล โดยมีรูปแบบวิธีการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาบริเวณภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ ศึกษาความหลากหลายของลักษณะทางกายภาพ ประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่จะนำมาจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์หลังใหม่ การบริหารจัดการ การให้บริการ และความสัมพันธ์ที่พิพิธภัณฑ์มีต่อชุมชน การแลกเปลี่ยนและการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธรูป โบราณวัตถุอื่นที่มีอยู่เดิมในวัดสภารศและสร้างความรู้ทางด้านการอนุรักษ์ โบราณวัตถุการเก็บข้อมูลในชุมชน และการทำงานร่วมกับภาคีต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อออกแบบส่วนแสดงพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ บำยสื่อความหมายและการจัดวาง ระบบรักษาความปลอดภัย ภายในพิพิธภัณฑ์ การจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และจัดการดูแลรักษา หลังจากการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จ

2. ขอบเขตด้านทรัพยากร ภูมิเรือนไม้ □ โบราณ ทรัพยากรโบราณวัตถุในวัดสภารศ ทั้งหมด 67 หน่วย เช่น พระพุทธรูปไม้ □ แกะสลักจากไม้ □ จันทร์ □ หอมปางเป □ ดโลกประทับนั่งบนหลังเศียร □ รางหีบพระธรรม ผ่างพระพิมพ์ พระพุทธรูปไม้ □ แม่พิมพ์เหรียญ พระพุทธรูปปางมารวิชัย พระพุทธรูปปางไสยาสน์ พระพุทธรูปไม้ สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้โบราณ เครื่องมือทางการเกษตร เครื่องมือในการทอผ้า และทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ลักษณะทางชาติพันธุ์ วิถีชีวิตปกติในท้องถิ่น ภูมิปัญญาพื้นถิ่น กิจกรรมกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชน

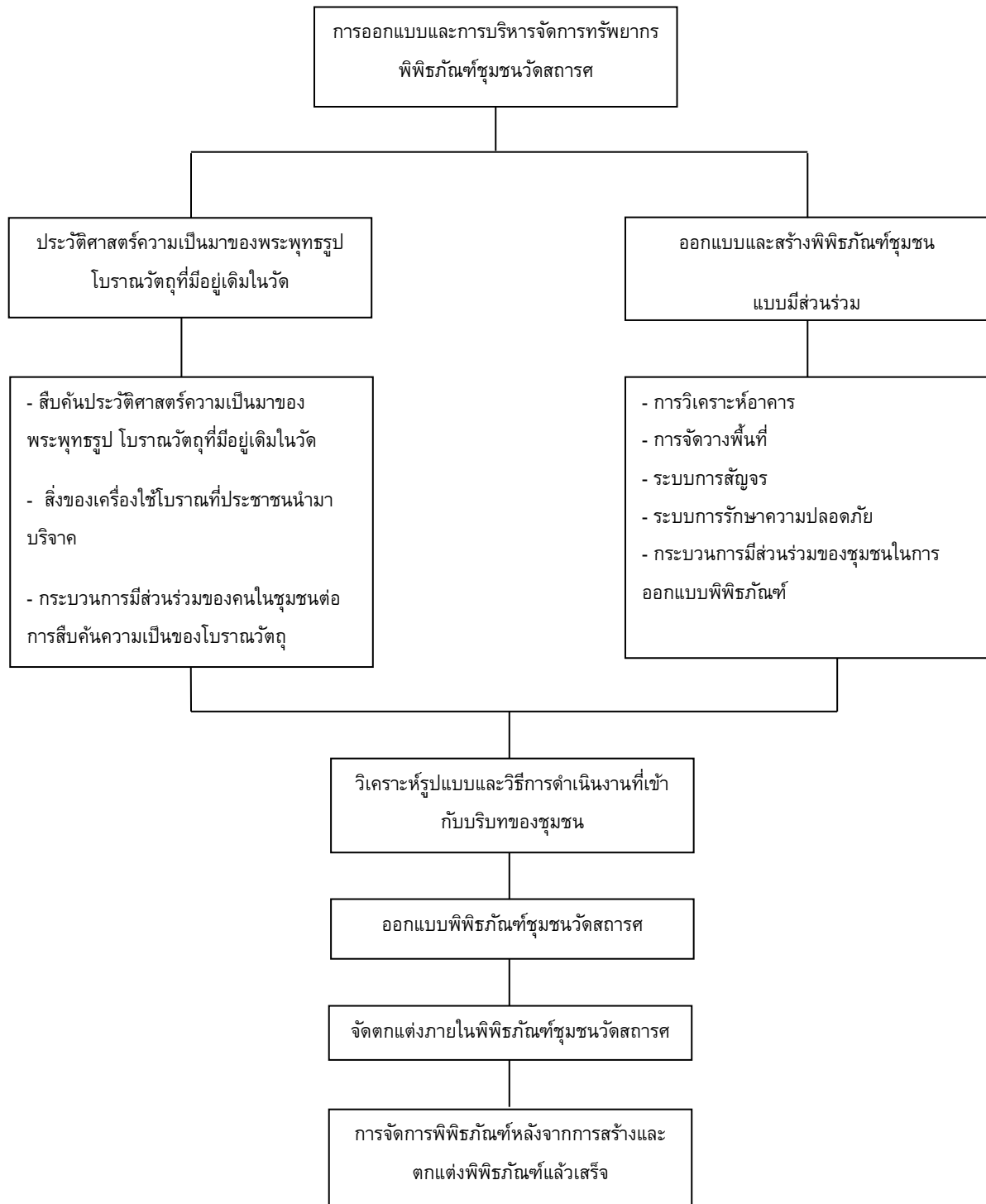
3. ขอบเขตประชากร วัดและชุมชนสภารศ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

4. ขอบเขตระยะเวลา เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2557 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 เป็นเวลา 12 เดือน

3.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม มุ่งที่จะสร้างกลไกในการจัดการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยสร้างกระบวนการในการทำงานของชุมชนเป็นแกนกลางในการประสานงานชุมชนเข้ามาร่วมจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งมีโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดอีกทั้งสิ่งของเครื่องมือโบราณ เครื่องมือทางการเกษตร เครื่องมือในการทอผ้า ฯลฯ ซึ่งชาวชุมชน สภารศได้นำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์วัดสภารศ โดยสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัด และสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค ออกแบบส่วนจัดแสดงและค้นหารูปแบบวิธีการดำเนินการที่เข้ากับ

บริบทของพิพิธภัณฑ์ชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบ และจัดตกแต่งภายใน พิพิธภัณฑ์ตลอดจนอันเชิญพระพุทธรูป สิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค มาแสดงไว้ภายใน พิพิธภัณฑ์หลังใหม่ รูปแบบการให้บริการภายหลังจากการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จได้อย่างสอดคล้อง กับวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน

ภาพที่ 3-1 กรอบแนวความคิดในการทำการวิจัย

3.3 ระเบียบและวิธีการวิจัย

การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑสถานด้วยชุมชนมีส่วนร่วม มีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

3.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ชุมชนสตารค ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน (ทะเบียนราษฎร: สำนักงานเทศบาลเมืองน่าน, 2557) และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองน่าน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในชุมชนสตารค ตำบลในเวียง อำเภอเมืองจังหวัดน่าน จำนวน 120 ราย ที่ผู้ศึกษานำมาเพียงบางส่วน โดยใช้หลักการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 ขนาดความคลาดเคลื่อน ± 5

กลุ่มตัวแทนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลเมืองน่าน ดังนี้

- 1) ผู้นำชุมชนข้างเคียง 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนมหาโพธิ์ ชุมชนพระเกิด ชุมชนช้างเผือก ประกอบด้วย กรรมการชุมชน และตัวแทนเยาวชน
- 2) ตัวแทนจากหน่วยงานของเทศบาลเมืองน่าน คือ ส่วนการท่องเที่ยวสำนักงานปลัดเทศบาลเมืองน่าน (ศูนย์ท่องเที่ยว) น่าน
- 3) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด กลุ่มงานยุทธศาสตร์และพัฒนาจังหวัด องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำนักศิลปากรที่ 7 น่าน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ น่าน

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

- 1) ศึกษาทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการที่เกี่ยวกับการออกแบบจัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน การออกแบบและจัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑสถาน
- 2) ข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ สังเกตการณ์ ภาพถ่าย จากสถานที่จริง (วัดสตารค)
- 3) แบบสำรวจข้อมูลโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจข้อมูลโบราณวัตถุ(พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดน่าน, 2557) ประกอบด้วย สถานที่เก็บรักษา ชื่อวัตถุ ขนาด แบบศิลปะ/อายุสมัย วัสดุ ลักษณะ สภาพ
- 4) ศึกษาวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และกรอบการดำเนินงานวิจัยเพื่อออกแบบจัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน
- 5) นิยามตัวแปรเพื่อสร้างแบบสอบถาม

ตัวแปรอิสระ คือ คุณลักษณะและคุณสมบัติของประชาชนชุมชนสตารค อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพ

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑสถานด้วยชุมชนมีส่วนร่วม ด้านต่างๆ เช่น ด้านสถานที่ ด้านการจัดแสดง ด้านบุคลากร และด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ ความต้องการของคนในชุมชน เป็นต้น

3.3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการสำรวจเอกสาร และงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

1) สืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคผ่านวิธีการต่างๆ เช่น สัมภาษณ์จากผู้เฒ่าผู้แก่ปราชญ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะเรื่อง และสืบค้นจากเอกสารต่างๆ ทั้งจากภายในวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) จัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำกรอบการดำเนินการวิจัย

3) ศึกษาฐานงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชน ที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

4) จัดประชุมเวทีชุมชนเพื่อค้นหาความร่วมมือในการสร้างกลไกและกระบวนการในการจัดการ ทั้งก่อนและหลังการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

3.3.4.1 ข้อมูลคุณลักษณะและคุณสมบัติของประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูปโบราณวัตถุอื่นๆที่มีอยู่เดิมในวัด และสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค โดยใช้ การเปรียบเทียบรายกลุ่ม

3.3.4.2 การวิเคราะห์รูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่เข้ากับบริบทของชุมชน วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการออกแบบและจัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ รูปแบบการให้บริการแก่ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ

3.3.4.3 ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวทางการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม (Comparison of Mean) ใช้สถิติ t-test ถ้าตัวแปรต้นมีมากกว่า 2 กลุ่มใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และใช้สถิติ F-test กรณีที่ค่า F มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ศึกษาใช้วิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe) เปรียบเทียบรายคู่ ซึ่งแบบสอบถามมีมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1. มีค่าคะแนนเท่ากับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. มีค่าคะแนนเท่ากับ ไม่เห็นด้วย
3. มีค่าคะแนนเท่ากับ ไม่แน่ใจ
4. มีค่าคะแนนเท่ากับ เห็นด้วย
5. มีค่าคะแนนเท่ากับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สำหรับเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง มีความเห็นด้วยปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง มีความเห็นด้วยมาก
4.21 – 5.00	หมายถึง มีความเห็นด้วยมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 กรอบการดำเนินงานวิจัยเพื่อออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม

4.1.1 การวางแผน

4.1.1.1 การกำหนดเป้าหมายของพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ เป็นไปตามมติของที่ประชุมประชาคมชุมชนสภารศ ครั้งที่ 9 ประจำปี พ.ศ.2556 เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2557 ผลการประชุมชุมชนเสนอให้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของคนในชุมชนและบุคคลทั่วไป รวบรวมข้อมูล วัตถุ สิ่งของ และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยทำการเชื่อมโยงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วิถีชีวิตของกลุ่มคนในชุมชน สังคม ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และการติดต่อสื่อสารระหว่างภายในกับภายนอกชุมชน ซึ่งแตกต่างกันไปตามปัจจัยและบริบททางสังคม ดังนั้นพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศจึงมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชนและบุคคลทั่วไปภายนอกชุมชนในการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ แสดงถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้เกิดความรู้และห่วงแหนท้องถิ่นของตน

4.1.1.2 การกำหนดแผนในการดำเนินงาน เริ่มแรกพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ ได้รับการกำหนดแผนในการดำเนินงานจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนและการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้บริการ การทำนุบำรุง การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์และสร้างมาตรการ ในการรองรับนักท่องเที่ยว

1) แต่งตั้งคณะทำงาน และศึกษารูปแบบและแนวทางการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

2) จัดกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการระดมความคิดเห็นจากชุมชนและคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจากตัวแทนชุมชนสภารศ

3) สืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคผ่านวิธีการต่างๆ เช่น สัมภาษณ์จากผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์และผู้ทรงคุณวุฒิ

4) จัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ ตลอดจนอัญเชิญพระพุทธรูป และสิ่งของที่ประชาชนได้นำมาบริจาคไปจัดแสดงไว้ภายในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ

5) จัดหาแนวทางในการบริหารจัดการภายหลังจากการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จ

6) ติดตามผลการดำเนินตลอดจนการให้คำปรึกษาการและประเมินผลโครงการ

4.1.2 การกำหนดขอบเขตเนื้อหาของนิทรรศการและวิธีการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ

4.1.2.1 เนื้อหาของนิทรรศการและวัตถุสิ่งของที่นำมาจัดแสดง สามารถแสดงถึงประวัติความเป็นมาของชุมชน ซึ่งความคิดเห็นส่วนใหญ่ของชุมชนเห็นว่า เนื้อหาของนิทรรศการและวัตถุสิ่งของที่นำมาจัดแสดงมีจำนวนน้อย รวมทั้งพระพุทธรูปส่วนใหญ่ขาดการบำรุงรักษา การจัดแสดงควรครอบคลุมองค์ความรู้ของชุมชน ดังนั้นควรเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทรรศการและประโยชน์ใช้สอยของวัตถุสิ่งของที่ประชาชนนำมาบริจาคและนำมาจัดแสดง เพื่อที่จะสามารถให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เข้าชมได้มากยิ่งขึ้น

4.1.2.2 วิธีการจัดแสดงและรูปแบบการนำเสนอ ความคิดเห็นชุมชนส่วนใหญ่เห็นควรสร้างสื่อเพื่อให้เห็นถึงความเป็นมาและเอกลักษณ์ของชุมชนได้ชัดเจนและหลากหลาย สามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้เข้าชม โดยมีวิธีการจัดแสดงและรูปแบบการนำเสนอมีความโดดเด่นและสวยงาม เช่น การใช้ไม้มาเป็นองค์ประกอบในการจัด ตั้งจัดแสดงพระพุทธรูป แท่นวางนิทรรศการและคำบรรยาย เป็นต้น

4.1.2.3 รูปแบบการใช้ภาษาและการสื่อสาร ความคิดเห็นของชุมชนส่วนใหญ่เห็นควรให้มีความเหมาะสมเนื่องจากมีการจัดทำป้ายประกอบคำบรรยายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าชมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยภาษาที่ใช้มีความกระชับและสามารถเข้าใจได้ง่าย ตลอดจนรูปแบบตัวอักษรมีขนาดพอที่สามารถมองเห็นและอ่านได้อย่างชัดเจน

4.1.3 การบริหารจัดการด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์

การบริหารจัดการด้านการให้บริการภายในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ จากการศึกษาข้อมูลและตัวอย่างการสัมภาษณ์และการจัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถสรุปผลการให้บริการด้านการประชาสัมพันธ์เบื้องต้นว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศควรกำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลาย เช่น ประชาสัมพันธ์ผ่านการบอกเล่าและแผ่นพับประชาสัมพันธ์ สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น และการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ครอบคลุมถึงคนในชุมชนทุกคน

4.1.4 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน เช่น การให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการและประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์ชุมชนแก่อาสาสมัครพิพิธภัณฑ์ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมประจำปีและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กนักเรียน เยาวชน ผู้สูงอายุ ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนซึ่งได้จัดให้การเรียนรู้ภายในพิพิธภัณฑ์ สำหรับกิจกรรมเด็กนักเรียนและเยาวชนนั้น เนื่องด้วยวัดสภารศเกิดความขัดแย้งกันในชุมชน เป็นผลทำให้เด็กนักเรียนและเยาวชนถูกห้ามปรามจากผู้นำปกครองไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมของวัดสภารศ เป็นการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายนี้เองทำให้การสร้างพิพิธภัณฑ์วัดสภารศไม่ก้าวหน้าและเกิดความความไม่เข้าใจมาจนถึงปัจจุบัน

4.1.5 แนวทางในการบริหารจัดการภายหลังจากพิพิธภัณฑสถานแล้วเสร็จ กิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติจนถึงการจัดการผลประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงการให้บริการ การทำนุบำรุง และการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกพิพิธภัณฑสถานวัดสภารัต โดยการประสานความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่การบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานและสร้างมาตรการ ในการรองรับนักท่องเที่ยว

4.1.5.1 วางแผนงานด้านการบริหารจัดการ การคัดสรรบุคลากรและกำกับดูแล เจ้าหน้าที่อาสาสมัครพิพิธภัณฑสถานวัดสภารัต การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์ ทำนุบำรุง การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกพิพิธภัณฑสถาน

4.1.5.2 การจัดทำผลการดำเนินงานและสถิติผู้เข้าชมประจำเดือน เพื่อจัดทำสถิติจำนวนผู้เข้าชมและแผนการดำเนินงานประจำปี

บทบาทหน้าที่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครพิพิธภัณฑสถานวัดสภารัต

- 1) การบรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถาน
- 2) ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑสถาน
- 3) ดูแลความเรียบร้อยในพิพิธภัณฑสถาน
- 4) จัดทำรายงานเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
- 5) จัดทำรายงานสรุปสถิตินักท่องเที่ยว

4.1.5.3 การบริหารจัดการด้านบุคลากร เข้าปฏิบัติงานในพิพิธภัณฑสถานวัดสภารัต ซึ่งเป็นอาสาสมัครจากคนในชุมชน ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านพิพิธภัณฑสถาน และวัฒนธรรมโดยตรง อยู่ค่อนข้างน้อยมาก หากพิจารณาจากแผนภูมิโครงสร้างขององค์กรดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ซึ่งไม่ได้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางด้านพิพิธภัณฑสถาน สำหรับการบริหารจัดการบุคลากรด้านเจ้าหน้าที่อาสาสมัครพิพิธภัณฑสถานวัดสภารัต นั้น จะการคัดเลือกเจ้าหน้าที่อาสาสมัครพิพิธภัณฑสถานวัดสภารัต ไม่มีการกำหนดอายุ เพศ และวุฒิการศึกษา แต่จะพิจารณาจากการเป็นคนในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นเป็นอย่างดี รวมถึงเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานและการนำชม ตลอดจนเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี สามารถประสานงานกับหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นในภาพรวมถึงแม้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครพิพิธภัณฑสถานวัดสภารัต จะไม่ได้มีวุฒิการศึกษาด้านพิพิธภัณฑสถานโดยตรง แต่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการนำชมและสามารถให้ความรู้แก่ผู้ชมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีประสบการณ์ในการทำงานและที่สำคัญเป็นคนในชุมชนท้องถิ่นจึงทำให้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมัลลิกา ต้นสอน (2547, น. 73) ที่ว่าควรคัดเลือกผู้บรรยายหรืออาสาสมัครที่มีความเหมาะสมต่อพิพิธภัณฑสถานนั้นๆ กล่าวคือ ต้องมีจิตอาสา ความเข้าใจ และทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของท้องถิ่นนั้นๆ

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการด้านบุคลากร นอกจากปัญหาบุคลากรมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และไม่ได้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านพิพิธภัณฑสถานโดยตรงตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเรื้อรังและเกิดขึ้นกับพิพิธภัณฑสถานชุมชนวัดสตารตทุกแห่ง จึงทำให้พิพิธภัณฑสถานชุมชนวัดสตารต บางแห่งต้องปิดดำเนินการเนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครพิพิธภัณฑสถานฯ คอยดูแลและให้บริการแก่ผู้เข้าชมตลอดจน เมื่อพิจารณาจากแผนภูมิโครงสร้างขององค์กรจะเห็นได้ว่า ตำแหน่งเจ้าหน้าที่อาสาสมัครพิพิธภัณฑสถานฯ ไม่มีการบรรจุเป็นพนักงานหรือลูกจ้างประจำของเทศบาลเมืองน่าน

การศึกษาภาวะผู้นำ จากการศึกษาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานฯ พบว่ายังไม่มีควมโดดเด่นและมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำมากนัก เนื่องจากผู้นำหรือผู้บริหารยังไม่สามารถกำหนดงานให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน หรือกำหนดแผนในการดำเนินงานที่เหมาะสม จึงเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามกรอบแนวทางการดำเนินงานหลักที่ได้กำหนดไว้

การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจจากการศึกษา พบว่าการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการทำงานแก่อาสาสมัครจากคนในชุมชนยังมีน้อย ดังนั้นผู้นำควรพิจารณาถึงความเหมาะสมดังกล่าวเพราะปัจจัยเหล่านี้สามารถนำมาสู่การพัฒนาและบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานวัดสตารตที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การควบคุมการดำเนินการตามแผนงานในการควบคุมการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานวัดสตารต ซึ่งมีขั้นตอนการติดตามและประเมินผลเพื่อวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามกรอบแนวทางดังนี้

- 1) ประเมินผลจากจำนวนผู้เข้าชม
- 2) ประเมินผลจากความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์

จัดทำรายงานสถิติจำนวนผู้เข้าชมประจำเดือน และจัดทำรายงานเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน จากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวไปประชุมประจำเดือนของชุมชนสตารต

4.1.5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการผลการศึกษพบว่า มีการนำชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดี เนื่องจากการดำเนินงานในการวางแผนงานและบริหารจัดการด้านต่างๆ ขึ้นอยู่กับกรอบแนวทางและนโยบายของชุมชนสตารตเป็นสำคัญ การวางแผนในการดำเนินงานในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานวัดสตารต กำหนดให้มีการแต่งตั้งบุคคลในชุมชนสตารตเข้ามาเป็นคณะกรรมการเพื่อมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินงาน เมื่อพิจารณาจากบทบาทและหน้าที่และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างแท้จริงและปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานในการเข้าร่วมประชุมและเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนประชากรในชุมชนท้องถิ่นจำนวนมากได้ทราบหรือรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดตั้งและดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานวัดสตารต การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของชุมชนซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และมีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับคนในชุมชน รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมหรือเสนอความคิดเห็นในการวางแผนงานและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความชุมชน

เกิดความทรงจำร่วม หวงแหนในภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของรากเหง้าความเป็นมาของตนเองในอดีต

4.1.5.5 บันทึกข้อขัดถกถึงความร่วมมือกับองค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดน่านในการสร้างกรอบความร่วมมือการสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ ซึ่งความร่วมมือทุกประการจะเกิดขึ้นได้ที่เป็นความต้องการและเกี่ยวข้องกับชุมชน โดยในส่วนงบประมาณในการก่อสร้างนั้นทั้งหมด 490,000 บาท ซึ่งส่วนหนึ่งชุมชนจะต้องร่วมออกค่าใช้จ่าย 10 เปอร์เซ็นต์ และเงื่อนไขอีกประการคือจะต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการทำงานสานต่อจากชุมชน รวมไปถึงการวางระบบการบริหารจัดการที่ดี และกระบวนการมีส่วนร่วมขอเยาวชนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมการจัดการแหล่งเรียนรู้ รวมถึงระบบระเบียบการวางแผน โครงสร้างการดำเนินของชุมชนและคณะกรรมการที่มีรับผิดชอบตามกรอบภาระงาน และมีการแสวงหาเครือข่ายเพิ่มเติม อาทิเช่น เครือข่ายเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ เพื่อทำงานร่วมกันได้อย่างเข้าใจและรับรู้เรื่องตั้งแต่เริ่มต้นก่อตั้งพิพิธภัณฑ์จนถึงแล้วเสร็จ เพราะจะทำให้การกำหนดบทบาทตรงตามที่ต้องการและการศึกษาข้อบกพร่องในการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขตลอดจนการสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น การสร้างกิจกรรมเด็กจะกิจกรรมผู้สูงอายุในการรองรับการท่องเที่ยว บทบาทของคนถ่ายทอดข้อมูลพิพิธภัณฑ์ เมื่อพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จการบริหารจัดการมัคคุเทศก์อาสา เจ้าหน้าที่ประจำ และสิ่งสำคัญที่สุดคือการรวมตัวและความสามัคคีกันมากขึ้น ในส่วนของการท่องเที่ยวนั้นอาจต้องอาศัยประสบการณ์ของคนชุมชนเข้ามาร่วมกันในเรื่องการประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวรวมถึงการประสานหน่วยงานอื่นๆ ที่สามารถแนะนำนักท่องเที่ยวมาให้มากขึ้น เพื่อสร้างการรับรู้แก่คนในจังหวัดน่าน ในเรื่องของการอบรมวิธีการดูแลรักษาพิพิธภัณฑ์นั้นควรเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพิพิธภัณฑ์ และการสร้างความหลากหลายของภาษาในการนำเสนอ ดังนั้นต้องวางแผนการทำงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ครบวงจร ด้วยทรัพยากรในชุมชนสภารศนั้นอยู่มากมาย การท่องเที่ยวจะครอบคลุมในชุมชนถนน ตรอก ซอก ซอย ให้มีความปลอดภัย ในการเดินทางมีสัญลักษณ์บ่งบอกที่ชัดเจนและตกแต่งภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม ซึ่งในอนาคตอาจจะต้องพานักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยววิถีชีวิตในชุมชน เพราะอย่างที่ผ่านมาன்றางชมเมืองจะวิ่งผ่านแค่ถนนใหญ่และวิ่งตามจุดที่กำหนดไว้ เมื่อชุมชนมีแหล่งเที่ยวเพิ่มราก็จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นในส่วนเรื่องการบริหารจะเริ่มจากกลุ่มที่มีศักยภาพก่อน คือกลุ่มในชุมชนที่เข้ามาทำกับดูละในการให้บริการ โดยให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ต่อเนื่องของตัวผู้สูงอายุ ซึ่งถ้าช่วงที่ขาดมากเกินไปความห่างเหินจากเด็ก ผู้สูงอายุ และคณะกรรมการจะมีมากขึ้น ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นต้องเตรียมกลไกเพื่อให้กระบวนการของเด็ก และกลุ่มต่างๆ ที่มีขึ้นในชุมชนเข้ามาร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการของพิพิธภัณฑ์เข้ามาช่วยในการเชื่อมการแตกแยกหรือความเข้าใจผิดภายในชุมชนงานพิพิธภัณฑ์จึงจะยั่งยืนตลอดไป

4.2 จัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำกรอบการดำเนินการวิจัยเพื่อออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศแบบมีส่วนร่วม

ความคิดเห็นของ ดร.ณวิทย์ อ่องแสงชัย ผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอแนะในการออกแบบจากกันในด้านบนของตัวอาคารพิพิธภัณฑ์โดยมีประตูระหว่างสองช่วงเสา หลังจากที่สูงของนั้นมีมากขึ้น จากนั้นสามารถย้ายจากกันมาปิดอีกช่วงเสาหนึ่งได้ หรือทำเพิ่มขึ้นมาอีก ซึ่งในขณะนั้นสิ่งของในพิพิธภัณฑ์ยังมีไม่มาก จะทำให้ช่วง

นี้ให้เห็นเป็นเสาลอยอยู่ บางทีอาจจะเป็นช่วงที่เป็นเสาลอยสำหรับของขึ้นใหญ่ เช่น รถจักรยาน รถสามล้อ แล้วล้ามโซ่ไว้ เพื่อป้องกันการสูญหาย แต่ถ้าในอนาคตของในพิพิธภัณฑ์มีมากขึ้นและขึ้นใหญ่จนเกินไปจะทำให้ชั้นบนของอาคารไม่มีที่สำหรับเก็บ หรือจัดแสดง จะทำให้นามการจัดแสดงด้านล่างตัวอาคารแทน จะทำให้ประสบปัญหาเหมือนวัดพระเกิด การที่สิ่งของที่จัดแสดงในอาคารใกล้จะเต็มหรือไม่มีที่สำหรับวางจัดแสดงเราก็ไม่ควรฝืนนำสิ่งของนั้นเข้าไปไว้ เพราะจะทำให้ขาดช่วงให้นามไว้ชั้นล่างแทน เมื่อมีสิ่งของเพิ่มขึ้นจะแบ่งแยกออกเป็นหมวดหมู่ได้ง่าย จากแนวความคิดของการออกแบบพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสตารศ ด้านบนของพิพิธภัณฑ์ จะมีไว้เพื่อจัดแสดงในด้านขององค์พระพุทธรูปซึ่งในตอนนี้นั้น ได้มีการบันทึกข้อมูลขององค์พระภายในวัดแล้วว่ามีอยู่ทั้งสิ้นทั้งหมดกี่องค์ และได้มีการแปลคำจารึกที่องค์พระออกมาได้ข้อมูลเกือบทั้งหมดแล้ว ในเวทีครั้งต่อไปจะทำการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมศิลปากรที่ 7 เพื่อจัดเวทีศึกษาข้อมูลองค์ความรู้ในเรื่องของพระพุทธรูป ซึ่งจากข้อมูลที่มีอยู่อาจจะไม่เป็นจริงหรือถูกต้องมากนักน้อยเพียงใด การจัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจะตรวจกลับของข้อมูลที่ได้นมา และความถูกต้องข้อมูล รูปแบบในการจัดวาง โดยมีข้อมูลมาในระดับหนึ่งแล้ว จะต้องทราบว่าข้อมูลที่ได้นมาเป็นแบบไหน แล้วทำการออกแบบในการนำเสนอว่าควรจะนำเสนอในรูปแบบใด อาจจะไปขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิกรมศิลปากรในฐานะผู้ที่มีความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ว่าควรจะจัดตามตำรา ตามความสูงต่ำแบบไหน จากนั้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นว่าควรจัดแบบไหน เนื่องจากชุมชนเป็นผู้ดูแล แนวคิดขณะนี้จะทำให้ชุมชนทราบว่าสิ่งของที่นำมาบริจาคมีการจัดแสดงไว้แบบไหน มีที่เพียงพอต่อการจัดแสดงหรือไม่ ซึ่งจะทำให้เกิดการกระตุ้นผู้คนในชุมชนเพื่อจะได้มีการดำเนินการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์โดยนำของจากเดิมที่มีอยู่แล้ว นำมาจัดวางในรูปแบบที่ได้เตรียมเอาไว้ จากนั้นให้ขอความคิดเห็นจากผู้ที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ก่อนการจัดเวทีชุมชนในครั้งต่อไป เช่น องค์พระพุทธรูป 2 องค์ เดิมที่มีขนาดใหญ่จะทำให้เกิดความน่าสนใจจากการจัดแสดงทำได้โดย ทำเป็นกล่องกระจกทั้งสี่ด้าน สามารถมององค์พระได้ทั้ง 4 ทิศรอบองค์ ฐานทำจากไม้ วางไว้บนชั้นกระจก มีป้ายเขียนคำบรรยายองค์พระ ซึ่งพระ 2 องค์นี้ นั้นมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก ดังนั้นต้องจัดหาสถานที่ตั้งองค์พระให้เหมาะสมและให้เกิดความน่าสนใจ อีกแบบหนึ่งนั้นจะทำการจัดแสดงขององค์พระพุทธรูปให้สอดคล้องกัน เช่น การจัดตามปรางค์ประทับยืน ปรางค์ประทับนั่ง ปรางค์ลีลาหรือองค์พระพุทธรูปที่ทำถวายแก่วัด ซึ่งการจัดแบบนี้จะทำให้เกิดความน่าสนใจเป็นอย่างมากแล้วสามารถทำให้เป็นจุดเด่นได้ การจัดรูปแบบในการจัดแสดงใหม่ เช่น การจัดแสดงเป็นพระองค์เล็กมีป้ายเล็กๆ ติดตามหมายเลขว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไรของพระองค์นั้น ผู้คนที่สนใจหรือสงสัยก็สามารถมาอ่านได้ แต่ถ้าทำเป็นกล่องจะทำให้เปลืองพื้นที่ในการจัดแสดง เพราะพื้นที่ในการจัดแสดงนั้นมีไม่มากพอ เป็นต้น

อีกรูปแบบหนึ่งผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ คือการใช้แผ่นอะคริลิกใสแล้วนำองค์พระพุทธรูปมาจัดแสดงบนนั้น จะทำให้องค์พระนั้นดูลอยหรือดูขึ้นหรืออาจจะทำเป็นแบบตู้กระจกที่สามารถเปิดได้แล้วด้านล่างจะมีตัวหนังสือแนะนำสำหรับองค์พระ ซึ่งแนวความคิดนี้จะประสบผลสำเร็จได้ต้องดูจากสิ่งของในพิพิธภัณฑ์ว่าเพียงพอต่อการจัดแบบนี้หรือไม่ ในความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับโครงการ จะดำเนินไปด้วยดีเพราะโครงการได้เริ่มเพียง 2 เดือนเศษในขณะนี้สามารถพูดคุยกับชุมชนได้ว่าจะต้องทำอะไรสิ่งของที่จะต้องการให้บริจาคเพิ่มเติมเป็นแบบไหนซึ่งปัจจุบันมี 2 เรื่องที่เราจะต้องคิดต่อไปคือการหาความคิดของ

การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ โดยจากสิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้สามารถนำมาจัดแสดงรูปแบบไหนได้บ้างถึงจะเป็นการเหมาะสมที่สุดในตอนนี้ แล้วนำไปปรึกษาสถาบันถึงความต้องการว่าเราต้องการแบบไหน

ตัวอย่างพิพิธภัณฑ์ที่วัดพระเกิดที่มีรูปแบบพิพิธภัณฑ์แบบชุมชน โดยการจัดชุมชนซึ่งสามารถจัดทำเองได้ แต่ในทางสถาปัตยกรรมการจัดอาจมีความสนใจได้มากกว่าที่มีอยู่ในขณะนี้ การที่จะไปทำการแข่งขันกับพิพิธภัณฑ์ที่วัดพระเกิดจะทำได้เพราะสิ่งของที่วัดพระเกิดมีมาก ดังนั้นเราควรใช้วิธีการจัดแสดงที่ต่างออกไปให้มีความน่าสนใจมีรูปแบบการจัดที่ร่วมสมัยมากกว่า เพราะของพิพิธภัณฑ์ที่วัดสภารศมีน้อยกว่า จากการจัดทำในโครงการนี้ รองศาสตราจารย์.ดร.ศักดา จงชาญโชติ มีแนวความคิดที่จะให้มีการจัดทำคิวอาร์โค้ด ซึ่งการที่จะทำคิวอาร์โค้ดนั้นก่อนอื่นจะต้องมีฐานข้อมูลที่เป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ แต่ในตอนนี้ยังอยู่ภายใต้ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

การรับบริจาคสิ่งของนั้นจะต้องทำการรับทุกชิ้นโดยปฏิเสธไม่ได้ ของที่รับบริจาคมาอาจมีของที่จัดแสดงได้หรือสิ่งของที่บูบสลายหรือรอรับการซ่อมแซม ในอนาคตอันใกล้ถ้าโครงการนี้เกิดประสบผลสำเร็จอาจทำให้ประชาชนที่นำสิ่งของมาบริจาคมามองว่าสิ่งของของตนเองมาบริจาคไม่ได้ถูกนำมาจัดแสดง ดังนั้นควรมีสถานที่สำหรับไว้เก็บของที่จะนำมาจัดไว้ด้วย เช่น พิพิธภัณฑ์ที่วัดพระเกิด ทำให้ผู้คนในชุมชนมองเห็นว่าทำแล้วเกิดผลได้จริงมีผู้คนมาเยี่ยมชม มีการนำเสนอผ่านรายการโทรทัศน์ ทำให้มีสิ่งของเยอะขึ้นเลยนำสิ่งของมาจัดแสดงในชั้นล่างเพราะสิ่งของนั้นมีมากขึ้น

การจัดแสดงของบางอย่างนั้นของสิ่งนั้นอาจมีคุณค่าน้อยหรือไม่มีค่า แต่ถ้านำของสิ่งเดียวกันมาจัดแสดงอยู่ที่เดียวกันจะทำให้ของนั้นมีคุณค่ามีความน่าสนใจที่มากขึ้น ตัวอย่างเช่น ถ้วยชามดินเผาขนาดเล็กที่ดูจืดจางไว้เป็นจำนวนมากที่สามารถจัดเป็นฝาผนังได้ ทำให้มีความน่าสนใจมากขึ้น สิ่งของที่จะมาทำการแสดงนั้นต้องแสดงได้ ถ่ายรูปแล้วมีความสวยงามซึ่งเหมือนกับคัมภีร์ไบเบิลของวัดพระเกิด จากเดิมถูกเก็บไว้ในตู้ดูไม่มีคุณค่าแต่พอเปลี่ยนวิธีการเก็บมาเก็บในตู้กระจกใสจะทำให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นจากเดิมและกระบุงที่ถูกนำมาจัดแสดงไว้หลายใบทำให้มีความน่าสนใจเพราะเป็นงานหัตถกรรมที่ทำด้วยมือ ถ้านำมาจัดไว้ใบเดียวก็จะไม่เกิดความน่าสนใจการจัดแสดงพระพุทธรูปไม้ก็เช่นกัน เมื่อนำพระมาจัดแสดงจำนวนมากให้มีเนื้อเรื่องและรูปแบบที่สอดคล้องกันก็จะทำให้มีความน่าสนใจต่อไปอนาคตโครงการดังกล่าวจะมีการทำระบบคิวอาร์โค้ด ซึ่งตอนนี้จะทำการสำรวจว่าทางพิพิธภัณฑ์ วัด หรือกรมศิลปากรจะได้ทำคิวอาร์โค้ดติดไว้ที่ฐานขององค์พระหรือกระแจ เพื่อประหยัดเวลาและสถานที่มากกว่าการเขียนคำบรรยายไปติดเอาไว้ ซึ่งวิธีนี้ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถอ่านได้เร็วกว่าโดยใช้โทรศัพท์มือถือถือในการอ่าน การทำระบบฐานข้อมูลคิวอาร์โค้ดสามารถนำข้อมูลมาใช้ได้รวดเร็วและเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้สู่โลกออนไลน์ แต่มีข้อเสียคือทางวัดอาจไม่มีความเตรียมพร้อมในการดูแลรักษา ก็อาจจะเป็นอันตรายหรือเกิดความสูญเสียได้ เช่นสถานที่ในการจัดเก็บดูแลรักษาไม่มีความปลอดภัย ไม่มีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลและแนะนำ แล้วยังไม่มีการดูแลและติดตามของผู้ประเมินผลของหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง กรมศิลปากรไม่ได้มาติดตามดูแล ก็จะเป็นช่องว่างที่จะทำให้ศิลปวัตถุนั้นสูญหายไป ซึ่งถ้าวัดสภารศต้องการจะทำการจัดเตรียมสถานที่ให้ดีขึ้น จะต้องย้ายสิ่งของมาที่พิพิธภัณฑ์หลังใหม่ จะต้องมีการศึกษาและจัดการเกี่ยวกับระบบรักษาความปลอดภัยเพิ่มเติม ชุมชน วัด ก็ต้องมีความพร้อมที่จะทำการจัดระบบรักษาความปลอดภัย เช่น

มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด เพราะในขณะนี้ไม่สามารถประเมินค่าของศิลปวัตถุได้ ข้อมูลที่เผยแพร่ไปนั้น อาจจะทำให้นักสะสมพระเกิดความสนใจและอยากได้ไปเป็นของตนเอง มาทำการลักขโมยได้ ดังเช่น มีการออกไปสั่งการซื้อขายพระ ศิลปวัตถุเหล่านี้เป็นตัวแสดงถึงรสนิยม ความมีเกียรติ หน้าตา อำนาจและบารมีของผู้ที่มีไว้ครอบครองมากกว่ามีไว้ในความศรัทธา

การบันทึกข้อมูลบนพระพุทธรูปไม้ จะใช้หลักการบันทึกศิลปะโบราณของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ โดยจะทำการวัดสัดส่วนหรือสัดส่วนขององค์พระ ลักษณะปรากฏ วัสดุที่ทำการแกะสลัก ลักษณะการลงรักปิดทอง การปั้น เช่น บันทึกความกว้างของหน้าตักองค์พระ ส่วนสูงของฐาน ความสูงขององค์พระ ความหนาเป็นต้น การทำทะเบียนโบราณวัตถุ ซึ่งสามารถดำเนินการโดยขอความอนุเคราะห์จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระไม้ของเมื่อนานยังมีการบันทึกไว้ไม่หมด จากการทำของ ศ.ดร.สายันต์ ไพเราะญจิตร ได้ศึกษาเฉพาะฝั่งตะวันตกของดอยพระธาตุเขาน้อย บริเวณบ้านปอสวก เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้ในบางครั้งทางพิพิธภัณฑ์ อาจจะขาดผู้ที่มีความชำนาญการ คือ คนที่ทำการสำรวจ คนที่มาทำการอ่านจารึก คนที่มาวิเคราะห์พื้นที่ที่ไม่ใช่บุคคลคนเดียวกัน อาศัยอยู่ที่ๆ ต่างกัน ทำให้สามารถบันทึกข้อมูลออกมาได้ไม่ครบถ้วน ในการทำฐานข้อมูลในเชิงลึกคนที่เข้ามาจะมีบทบาทมากที่สุดคือ สำนักงานพุทธศาสนาเพราะบางวัดได้มีการวางแผนกลยุทธ์ หน่วยงานที่มีบทบาทอีกหน่วยงานคือ กรมศิลปากรจังหวัดน่านหรือพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดน่าน ที่จะต้องมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญด้านอักขระพื้นเมือง เช่น อาจารย์นิยม สองสีโย เป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนราชานุบาล อำเภอเมือง จังหวัดน่าน เป็นต้น การทำทะเบียนประวัติบันทึก จะทำการบันทึกรูปทรง ขนาด ทำการถ่ายรูปไว้ มีการทำไว้ 3 เล่ม 1) เก็บไว้ที่ชุมชน 2) เก็บไว้ที่พิพิธภัณฑ์ และเล่มที่ 3) เก็บไว้ที่กรมศิลปากรหรืออีกเล่มถูกเก็บไว้ที่สถานีตำรวจในบางวัดนั้นก็ไม่มียอม เช่น วัดทุ่งน้อย มีพระอยู่เป็นจำนวนมากแต่ทางชาวบ้านไม่ยอมให้เข้าไปสำรวจศึกษา จึงมีการปิดกั้นเอาไว้ไม่ให้ความร่วมมือ แต่ในวัดพระเกิดนั้นมีความพร้อมทั้งสถานที่ทำการจัดเก็บ ระบบการดูแลที่ดี องค์ประกอบด้านต่างๆ พร้อมเกือบหมดทุกอย่างแล้ว จึงพร้อมที่จะเผยแพร่สู่สาธารณะได้จึงไม่มีปัญหาด้านความปลอดภัย

ภาพที่ 4-1 จัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำกรอบการดำเนินการวิจัยเพื่อออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน วัดสภารคแบบมีส่วนร่วม

4.3 สรุปกลไกในการออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมกับแกนนำ และกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของชุมชน รวมทั้งโครงสร้างในการทำงานกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน ในแต่ละขอบเขตขั้นตอน และรูปแบบกิจกรรมการเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารค

ขั้นตอนการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารค

4.3.1 ขั้นตอนการวางแผน

- 4.3.1.1 กำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการ
- 4.3.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารค
- 4.3.1.3 กำหนดรูปแบบและวิธีการดำเนินงาน

4.3.2 ขั้นตอนการออกแบบพิพิธภัณฑ์ และทบทวนวรรณกรรม

- 4.3.2.1 รวบรวมแนวความคิด
- 4.3.2.2 กำหนดขอบเขตสถานที่
- 4.3.2.3 กำหนดกิจกรรมสำหรับผู้เข้าชม
- 4.3.2.4 ออกแบบพิพิธภัณฑ์

4.3.2.5 ประชาคมเพื่อพิจารณาแบบแปลนการตกแต่งพิพิธภัณฑสถานและข้อมูลประวัติศาสตร์
ความเป็นมาของพระพุทธรูป

4.3.2.6 ปรับปรุงข้อเสนอแนะพิจารณาถึงข้อดีข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัดในการ
ดำเนินงานร่วมกับชุมชน

4.3.3 ขั้นตอนการสร้างพิพิธภัณฑสถานวัดสภารศ

4.3.3.1 จัดหาและรับบริจาควัสดุอุปกรณ์โบราณวัตถุ

4.3.3.2 สืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม
ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค

4.3.3.3 ปฏิบัติงานก่อสร้างพิพิธภัณฑสถาน

4.3.3.4 ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์

4.3.3.5 วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

4.3.3.6 ไปสเตอร์ สติกเกอร์

4.3.3.7 เอกสารแจกและแผ่นพับ

4.3.5 ขั้นตอนการเปิดให้บริการพิพิธภัณฑสถาน

4.3.5.1 พิธีเปิด

4.3.5.2 สาธิตและกิจกรรมประกอบ

3.4.5.2 ให้บริการสำหรับบุคคลทั่วไป

4.3.6 ขั้นตอนการประเมินผลการให้บริการพิพิธภัณฑสถาน

4.3.6.1 สังเกตพฤติกรรมผู้เข้าชม

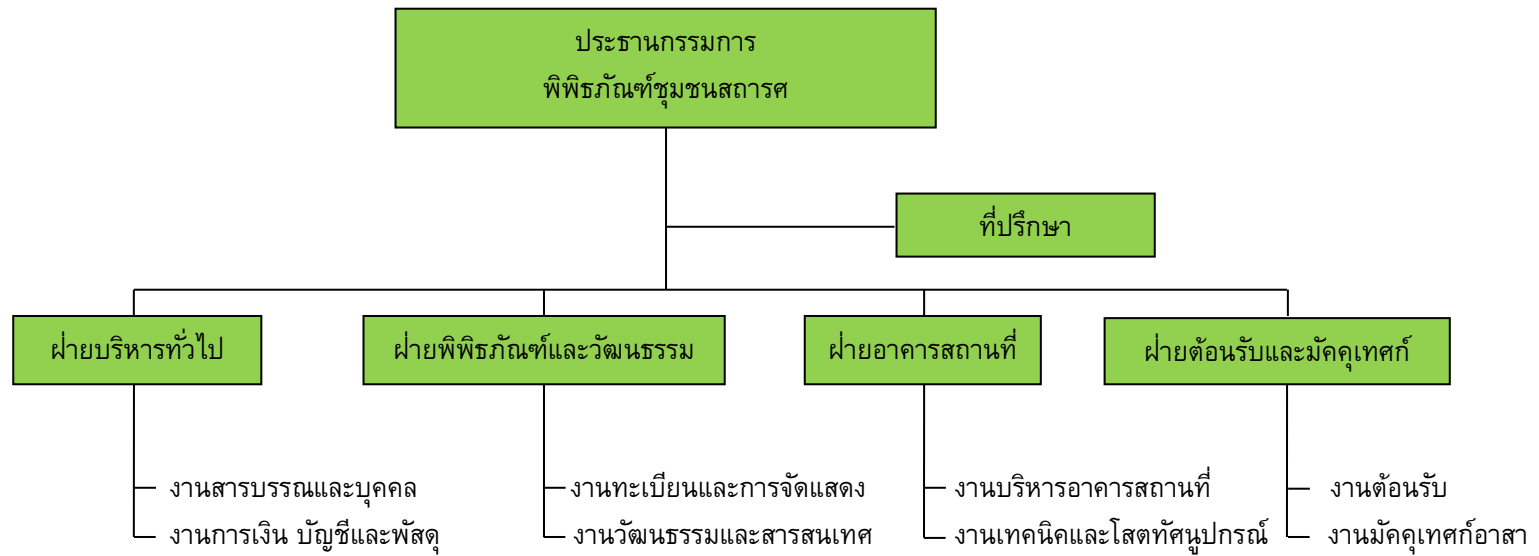
4.3.6.2 แจกแบบสอบถาม

4.3.7 ขั้นตอนการติดตามการให้บริการพิพิธภัณฑสถาน

4.3.7.1 รายงานผลทางสื่อมวลชน

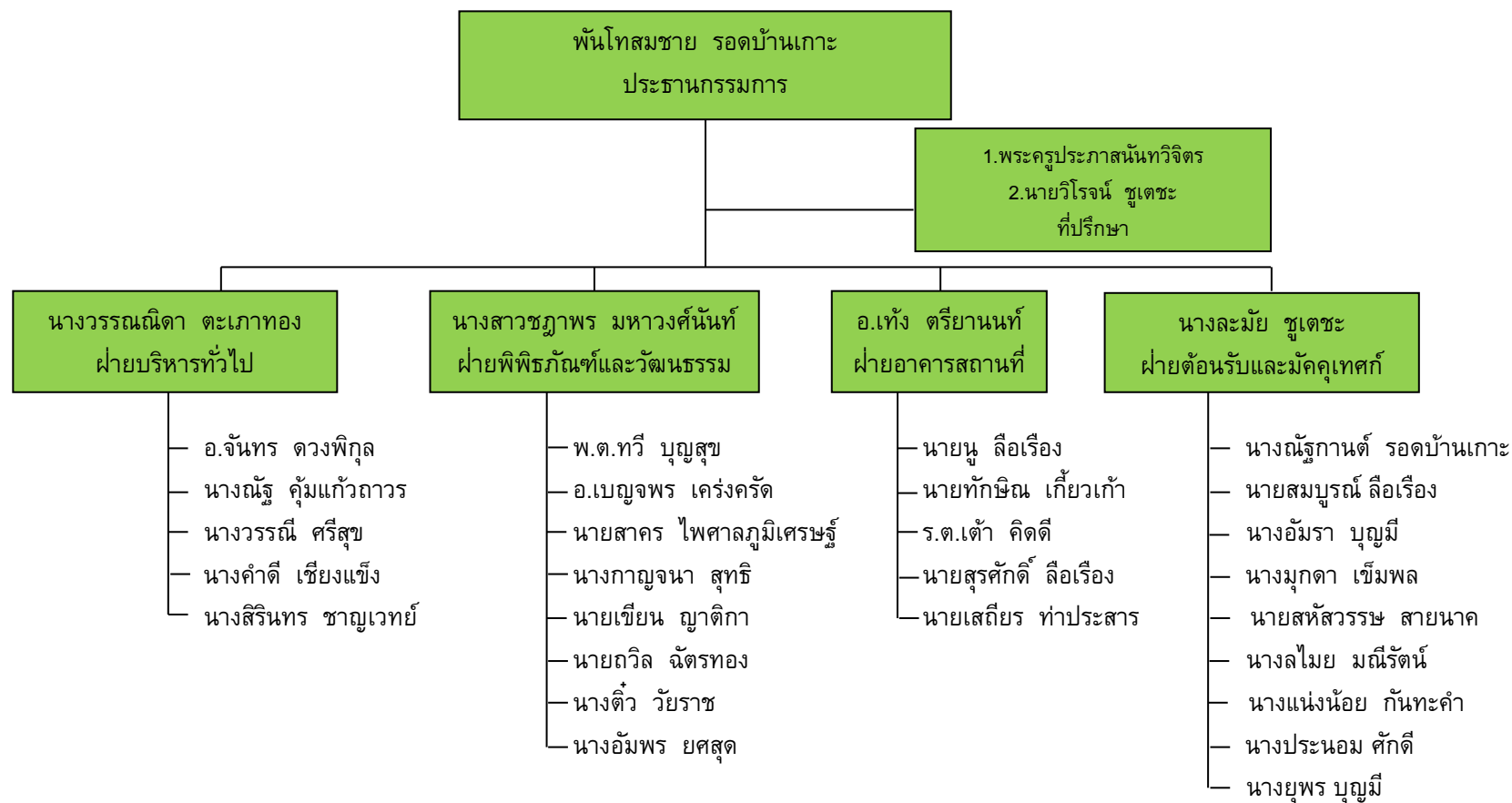
4.3.7.2 ทำเอกสารรายงาน

แผนผังโครงสร้างการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ชุมชนสภารศ

แผนผังที่ 4-1 โครงสร้างการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ชุมชนสภารศ

แผนผังโครงสร้างการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ชุมชนสภารศ

แผนผังที่ 4-2 โครงสร้างการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ชุมชนสภารศ

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
 - 1.1 งานสารบรรณและบุคคล
 - 1.2 งานการเงิน บัญชีและพัสดุ
2. ฝ่ายพิพิธภัณฑสถานและวัฒนธรรม
 - 2.1 งานทะเบียนและการจัดแสดง
 - 2.2 งานวัฒนธรรมและสารสนเทศ
3. ฝ่ายอาคารสถานที่
 - 3.1 งานบริหารอาคารสถานที่
 - 3.2 งานเทคนิคและโสตทัศนูปกรณ์
4. ฝ่ายต้อนรับและมัคคุเทศก์
 - 4.1 งานต้อนรับ
 - 4.2 งานมัคคุเทศก์อาสา

โครงสร้างการบริหารงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา

ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา แบ่งการปฏิบัติงานออกเป็น 3 ฝ่าย ตามภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1) ฝ่ายบริหารทั่วไป

งานสารบรรณและบุคคล

- งานรับส่งเอกสาร เก็บเอกสาร และสืบค้นข้อมูล
- งานโต้ตอบเอกสาร
- งานจัดพิมพ์และทำสำเนาเอกสาร
- งานบุคคล

งานการเงิน บัญชี และพัสดุ

- งานจัดทำคำขอและจัดสรรงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้
- งานจัดทำทะเบียนคุม
- งานรายงาน เก็บเอกสาร และบันทึกข้อมูล
- งานจัดหา จัดซื้อ เบิกจ่ายวัสดุ ครุภัณฑ์
- งานเอกสารเกี่ยวกับการจัดซื้อ/จัดจ้าง และจัดทำทะเบียนคุม

2) ฝ่ายพิพิธภัณฑสถานและจัดแสดง

งานทะเบียนและจัดแสดง

- งานจัดหา ลงทะเบียน จัดเก็บวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถาน
- งานจัดพิพิธภัณฑสถาน/นิทรรศการ
- งานออกแบบ

งานเอกสารเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

งานวัฒนธรรมและสารสนเทศ

- งานจัดหา ลงทะเบียน จัดเก็บ วัตถุโบราณที่ได้รับการบริจาค

- งานบริการตอบคำถามและช่วยสืบค้นประวัติความเป็นมาวัดอุโบสถ
- งานรวบรวมข้อมูลด้านพิพิธภัณฑ์และการจัดแสดง
- งานจัดทำฐานข้อมูล

3) ฝ่ายอาคารสถานที่ งานบริหารอาคารสถานที่

- งานอาคารและสถานที่
- งานบริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าใช้อาคารและสถานที่
- งานดูแลและบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคเบื้องต้น

งานเทคนิคและโสตทัศนูปกรณ์

- งานบริการและอำนวยความสะดวกด้านเทคนิคและโสตทัศนูปกรณ์
- ปฏิบัติการ ดูแล และซ่อมบำรุงอุปกรณ์เทคนิคและโสตทัศนูปกรณ์

กลไกในการจัดการพิพิธภัณฑ์หลังจากการสร้างและตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จกำหนดรูปแบบการให้บริการแก่ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์

ขั้นตอนการให้บริการชมพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ

วันเวลาในการเปิดให้บริการชมพิพิธภัณฑ์/นิทรรศการพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ

วันจันทร์- ศุกร์ เวลา 10.00 – 17.00 น.

วันเสาร์ – อาทิตย์ เวลา 08.30 – 17.00 น.

ไม่เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์

1. ติดต่อเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ ฝ่ายต้อนรับ
 - แจกเอกสารประกอบการชมพิพิธภัณฑ์ ผู้รับผิดชอบ ฝ่ายต้อนรับ
2. การชมพิพิธภัณฑ์ ผู้รับผิดชอบ มัคคุเทศก์อาสา
 - ชมพิพิธภัณฑ์ตามอรรถาธิบายของผู้ให้บริการ
3. ลงชื่อผู้เข้าเยี่ยมชมและกรอกแบบประเมิน ผู้รับผิดชอบ งานสารบรรณและบุคคล

ขั้นตอนการเผยแพร่ข้อมูล/กิจกรรมสู่สาธารณะทางเว็บไซต์

- ระยะเวลาดำเนินการ 5 วันทำการรับข้อมูลจากผู้บริหาร นักวิชาการและทุกฝ่ายงาน
- ปรับแต่งไฟล์ข้อมูล นักวิชาการงานทะเบียนและจัดแสดงขึ้นเว็บไซต์และทดสอบ

4.4 สรุปกรณีศึกษารูปแบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและพิพิธภัณฑ์ชาวบ้านที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

4.4.1 พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดเกตุ ประวัติของวัดเกตุการามตามศิลาจารึกเขียนไว้ว่า วัดนี้ได้สร้างเมื่อสมัยกษัตริย์ราชวงศ์มังราย พญาสามฝั่งแกน พระราชบิดาของพญาติโลกราช ชื่อเดิมคือวัดสระเกษพญาสามฝั่งแกนโปรดฯ ให้พระยาเมือง พระยาคำ และพระยาลือ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1971 ภายในวัดมีพระเจดีย์เกศแก้วจุฬามณี ซึ่งเป็นที่สักการะของชุมชน เป็นเจดีย์บูชาโดยผู้ที่เกิดในปีของสุนัขตามราศีจีน พระเจดีย์เกศแก้วจุฬามณีเป็นเจดีย์ประธานทรงระฆังแบบล้านนาซึ่งจำลองจากพระเกศแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อให้สาธุชนได้สักการะ ฐานเจดีย์เป็นรูปสี่เหลี่ยมแบบย่อเก็จ มีซุ้มจะนำประดิษฐานองค์พระทั้งสี่ทิศ ส่วนบนตั้งแต่ปากระฆังถึงปลียอดประดับด้วยทองจังโกดุนลาย โดยรอบมีเจดีย์บริวารทั้งสี่มุม นอกนั้นมีพระวิหารที่หาดูได้ยาก สร้างในสมัยรัตนโกสินทร์เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน 9 ห้อง มีเสาคู่ในรองรับหลังคาหน้าจั่ว

และเสาคู่รองรับแนวหลังคา ปีกนกย่อเก็จ 3 ตอน ในแนวตะวันออก - ตะวันออก หน้าบันประดับลวดลาย แกะสลักลายพรรณพฤกษา ปิดทองนาคะตัน เป็นไม้แกะสลักลวดลายเครือเถา บัวหัวเสาประดับด้วยแก้วอังวะ ตัวเสามีลายทองหงส์ประดับด้วยไม้เป็นรูปนาคลำยอง ประดับด้วยแก้วอังวะ ลงรักปิดทอง มีประตูทางเข้า สามทาง หลังคาทรงจั่ว เรียงซ้อนกัน 5 ชั้น 2 ตับ และเนื่องด้วย ชุมชนอยู่ในย่านการค้าของชาวจีน ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิง สิ่งก่อสร้างในยุคหลังที่ได้บูรณะขึ้น จึงมีศิลปะจีนปนอยู่

เดิมชุมชนวัดเกตเป็นชุมชนเก่าแก่แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ในสมัยก่อนนั้นการเดินทางไปยังกรุงเทพมหานครมีความยากลำบากมาก เพราะยังไม่มีมีการก่อสร้างทางรถไฟ การเดินทางไปนั้นจะต้องใช้เรือหรือต่อแพ ในการเดินทางโดยทำการล่องไปตามลำน้ำปิง ล่องไปจนถึงอำเภอปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์โดยนำสินค้าจากภาคเหนือไปขายที่นครสวรรค์ จากนั้นล่องเรือต่อไปยังกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะนำสินค้าไปทำการค้าขาย แล้วซื้อสินค้ากลับมาจากกรุงเทพมหานครเช่น เกลือ น้ำมันก๊าด เป็นต้น ตอนกลับนั้นได้ทำการต่อแพหรือเรือทวนกระแสน้ำ กลับมาตามเส้นทางเดิมกลับมาจนถึงท่าหน้าวัดเกตสินค้าที่นำกลับมานั้นถูกจำหน่ายไปจนถึงประเทศพม่า การนำสินค้าไปโดยใช้ม้า วัว ควายและคน ในการลากจูงหรือแบกหาม บริเวณวัดเกตจึงมีผู้คนหลากหลายมาอาศัยอยู่ ทำให้ชุมชนแห่งนี้มีขนาดใหญ่ขึ้น รวมไปถึงการนำวัฒนธรรมจากแหล่งอื่นเข้ามาด้วย ผู้คนที่มาอาศัยอยู่ในที่แห่งนี้ ได้นึกถึงศาสนาของตนเองที่นับถืออยู่และศรัทธา เช่น ชนเผ่าในแคว้นป๋ายจะของอินเดีย ที่มาทำการค้าขายได้ทำการก่อสร้างวัดซิกข์ขึ้น โดยสูงประมาณ 4 - 5 ชั้น ปัจจุบันวัดซิกข์อยู่ทางด้านหลังของวัดเกต นอกจากนั้นในชุมชนแห่งนี้ยังมีการค้าขายกับชาวต่างชาติ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ชาวต่างชาติเหล่านั้นก็ได้นึกถึงศาสนาของตัวเองที่ศรัทธา นับถือ ก็ได้ทำการก่อสร้างคริสตจักรที่ 1 ขึ้นที่เชิงสะพานนวรรัตน์ ซึ่งอยู่ฝั่งเดียวกับวัดเกต แล้วยังมีชาวอิสลามที่มาทำการค้าขาย ก็ได้ทำการก่อสร้างมัสยิดขึ้นห่างจากวัดเกตประมาณ 200 เมตร สร้างมาทางด้านหน้าของวัดแล้วยังมีการก่อสร้างโรงเรียน ชุมชนแห่งนี้จึงเป็นชุมชนที่เก่าแก่มีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมรวมถึงมีชุมชน ที่ทำการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนแบบสมัยดั้งเดิมไว้อยู่ทางด้านหลังของวัดเกต

อาณาเขตเนื้อที่บริเวณวัดเกต มีเนื้อที่จำนวน 6 ไร่ อีก 3 งาน อีกทั้งยังมีโรงเรียนเทศบาลอยู่ในวัดเกตอยู่ในความดูแลของเทศบาลนครเชียงใหม่ โรงเรียนที่อยู่ในการดูแลของเทศบาลนครเชียงใหม่ทั้งหมด 11 โรงเรียน 1 ในนั้นก็คือโรงเรียนวัดเกตแห่งนี้ ปัจจุบันมีความพยายามที่จะรักษา กุฏิ และวิหารแบบดั้งเดิมไว้ วิหารในวัดเกตถูกสร้างขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งเสาวิหารมีการบูรณะซ่อมแซมมาแล้วด้วยกันหลายสิบครั้งการบูรณะครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2553 หน่วยงานที่มาทำการบูรณะซ่อมแซม ได้แก่ กรมศิลปากร โดยใช้เงินมูลค่าประมาณ 4 ล้านบาทในการบูรณะแล้วยังได้ใช้เงินภายในวัดทำการบูรณะซ่อมแซมและตกแต่งเพิ่มเติมอีก เป็นจำนวนเงิน 2 ล้านบาท ข้อดีของกรมศิลปากรที่มาทำการบูรณะซ่อมแซม นั้น คือมีเงินที่จะบูรณะแต่การดำเนินการนั้นเป็นไปได้ช้า โดยวัดได้ทำการดำเนินการเรื่องในปี พ.ศ. 2545 แต่ได้ทำการบูรณะซ่อมแซมในปี พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นเวลาที่ยาวนานกว่าจะได้ทำการบูรณะจากเดิม ความเสียหายในตอนนั้น คือข้อฟ้า ไบระกา มีการหักเสียหายทั้งหมด ซึ่งทำด้วยไม้ รวมไปถึงเสาของวิหารวัดเกตนั้นเป็นเสาแบบโบราณ ไม่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงเสาแต่อย่างใดแต่เพียงซ่อมแซมบูรณะ การบูรณะใหม่ของวิหารนั้น มีการทาสีฝาผนังแล้วทำการฉาบใหม่และยังมีการมุงกระเบื้องใหม่ คุณภาพของกระเบื้องที่ใช้ทำการมุงนั้นยังไม่ดีพอ เพราะกระเบื้องเผาไม่สุกทำให้เวลาหลังจากที่ฝนตกแล้วกระเบื้องโดนแสงแดด ทำให้มีน้ำซึมลงมาพื้นของวิหารเป็นพรหม 2 ชั้น พื้นเป็นพื้นกระเบื้อง แต่ทางวัดทำให้นุ่มคือการนำฟองน้ำไปรองแล้วนำพรหมมาปูทับอีกชั้นเพื่อให้นุ่มขึ้น นอกจากนั้นภายในวัดเกตยังมีวิหารเก่าอีก 1 หลัง ซึ่งถูกเรียกว่า กุฏิหลักธรรม

การเริ่มสร้างพิพิธภัณฑสถาน มีประวัติความเป็นมาดังนี้ เดิมมีกุฏิเก่าของเจ้าอาวาสรูปเดิมซึ่งไม่ได้ทำการใช้ประโยชน์แต่อย่างใดถูกทิ้งไว้ให้ว่างเปล่า หลังจากที่เจ้าอาวาสรูปเดิมได้มรณภาพ คณะศรัทธา ญาติโยม และคณะกรรมการของวัดและชุมชนชุดใหม่ได้มีการประชุมแล้วมีมติว่า กุฏิหลังเดิมนั้นหากจะทำการรื้อถอนแล้วสร้างขึ้นใหม่นั้นจะต้องใช้งบประมาณมากในการสร้างใหม่ จึงได้ช่วยกันทำการบูรณะจากเดิมให้ดีขึ้น กุฏิหลังนี้ มีอายุประมาณ 100 ปี โดยมีการมุงด้วยกระเบื้องดินขอ ซึ่งในปัจจุบันหาได้ยากมากเพราะไม่มีจำหน่ายตามท้องตลาดทั่วไป ต้องสั่งทำขึ้นเป็นกรณีพิเศษ กุฏิหลังนี้เดิมมีการแบ่งเป็นห้องเล็กๆ จากนั้นได้ทำการรื้อถอน แล้วสร้างขึ้นมาใหม่เป็นห้องใหญ่ 3 - 4 ห้อง

หลังจากที่ได้ทำการบูรณะกุฏิเสร็จสิ้นแล้วทางวัดได้มีการนำสิ่งของเก่า ที่มีคุณค่าที่หลงเหลือภายในวัดมาจัดแสดง เช่น พัด และอีกหลายอย่าง ฯลฯ หลังจากมีการจัดแสดงแล้วทางวัดได้มีการประกาศให้พุทธศาสนิกชน และผู้ที่สนใจนำสิ่งของเก่าๆ ที่มีคุณค่าให้ช่วยนำมาบริจาคเพื่อนำมาจัดแสดง การจัดแสดงนั้น เป็นการจัดแสดงแบบพื้นบ้านทั่วไป โดยไม่มีการแนะนำจากนักวิชาการที่มีความรู้ มาแนะนำแต่อย่างใด มีเพียงนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เข้ามาช่วยทำการจัดแสดง พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ มีลุงสมหวัง นิตเวทย์เป็นผู้ดูแลรวมทั้งเป็นผู้บรรยายถึงเรื่องราว ความเป็นมาของพิพิธภัณฑสถานและสิ่งของที่จัดแสดง และลุงเจริญ อีกท่านหนึ่งเป็นคนที่ร่วมช่วยสร้างมาแต่ได้เสียชีวิตไปแล้ว ชุมชนวัดเกตุนั้นถือเป็นอีกหนึ่งชุมชนที่เก่าแก่ ในปี พ.ศ. 2548 คณะสถาปนิกสยามได้ทำการเสนอชื่อเข้ารับรางวัลในด้าน ชุมชนอนุรักษ์ดีเด่น ซึ่งได้รับรางวัลพระราชทาน จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้รับพระราชทานเมื่อ เดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2550

พิพิธภัณฑสถานชุมชนวัดเกตุการาม ถูกก่อตั้งโดยศรัทธาวัดเกตุการามจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งได้แก่ คุณเจริญ เบน คุณอนันต์ ฤทธิเดช คุณสมหวัง ฤทธิเดช คุณสัญญา ตันตระกูล คุณธงชัย บุญมา และคุณกฤษ คงอุไร และอาจารย์สมโชติ อ่องสกุล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นที่ปรึกษาในการก่อตั้งพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งแต่เดิมพิพิธภัณฑสถานวัดเกตุการามเป็นกุฏิที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์ พระครูชัยสีลวิมล (พ.ศ. 2429 - 2500) ก่อนที่จะดำเนินการสร้างพิพิธภัณฑสถานชุมชนวัดเกตุการามคณะกรรมการของวัดได้ไปศึกษาดูงานต้นแบบที่พิพิธภัณฑสถานวัดร่องเมิง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำมาปรับใช้ในการก่อสร้างพิพิธภัณฑสถานของชุมชนวัดเกตุ สิ่งของที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานชุมชนวัดเกตุ ส่วนใหญ่มาจากการบริจาคของคนในท้องถิ่น บุคคลที่บริจาคสิ่งของส่วนใหญ่ในพิพิธภัณฑสถาน ได้แก่ คุณเจริญ เบน และคุณอนันต์ ฤทธิเดช ได้มีการบริจาคชุดภาพถ่ายเชียงใหม่ในอดีตที่มีคุณค่าหลายภาพด้วยกัน ซึ่งเป็นภาพที่ถ่ายโดยคุณบุญเสริม ศาสตราภิชาน

พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ดูแลโดยคณะกรรมการวัดเกตุที่มีจิตอาสา ทำหน้าที่ดูแลและอธิบายเรื่องราวในพิพิธภัณฑสถานให้กับผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมโดยมิได้รับค่าตอบแทน บุคคลที่ทำหน้าที่หลักๆ ในการดูแลพิพิธภัณฑสถาน (โดยจิตอาสาและความรักในศิลปวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑสถาน) ได้แก่ คุณเจริญ เบน และคุณสมหวัง ฤทธิเดช และคณะกรรมการของวัดเกตุการามในชุมชนวัดเกตุการาม การจัดแสดงของพิพิธภัณฑสถานส่วนหน้าอาคารพิพิธภัณฑสถานก่อนที่จะเดินเข้ามาในตัวอาคาร จัดแสดงเกี่ยวกับเครื่องดนตรีล้านนา และเมื่อเข้ามาในอาคารพิพิธภัณฑสถาน จัดแสดงออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ ส่วนแรกเป็นห้องโถงแสดงสิ่งของชุมชนและพระพุทธรูปศิลปะพม่าเพื่อให้ผู้ที่มาเยือนได้สักการบูชา ส่วนที่สองแสดงสิ่งของในอดีตและแสดงผ้าโบราณ พระฉายาเจ้าดารารัศมี ส่วนที่สามแสดงของสิ่งของเครื่องใช้หลากหลายในอดีต มีป้ายติดอธิบายและรายนามผู้บริจาคด้วย ส่วนที่สี่แสดงภาพถ่ายล้านนาในอดีต และส่วนนอกอาคารพิพิธภัณฑสถานฝั่งตะวันตกเป็นส่วนแสดง

กลองล้านนา เครื่องดนตรี และเป็นที่พักผ่อนศิลปะล้านนาให้กับเยาวชนในชุมชนระหว่างวันเสาร์อาทิตย์เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมล้านนา

จุดประสงค์ในการวัดเกตุ่นั้น มีจุดประสงค์ 2 ประการคือ 1) สำหรับเพื่อคนที่เกิดปีจอ ตามตำราความเชื่อของชาวล้านนาว่าคนปีจอต้องไปกราบไหว้สักการะ พระธาตุเกตุแก้วจุฬามณีสักครั้งหนึ่งในชีวิต แต่ซึ่งไปสักการะไม่ได้เพราะพระธาตุอยู่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หากมีแต่คนตายไปเท่านั้นถึงจะไปได้แต่หากตายไปแล้วก็ยังไม่รู้ว่าจะมีบุญบารมีไปสักการะไหม จึงได้สร้างวัดพระเกตุให้มาทำการสักการะแทนสำหรับคนที่เกิดปีจอ ในโลกมีอยู่ 2 แห่งที่จะสามารถสักการะ กราบไหว้พระธาตุประจำปีเกิดได้ในประเทศไทย คือ วัดพระธาตุเกตุวราราม และอีกแห่งหนึ่งคือ พระธาตุนินท้าวอยู่ในประเทศพม่า ซึ่งเป็นไปตามความเชื่อของชาวล้านนา ยกตัวอย่างเช่น คนที่เกิดปีเถาะ ก็ควรไปนมัสการพระธาตุแช่แห้งสักครั้ง เพราะเป็นพระธาตุประจำปีเกิด ซึ่งอยู่ในจังหวัดน่านทั้งหมดนั้นเป็นกุศโลบายของคนสมัยก่อน เพื่อที่จะให้พุทธศาสนิกชน อุปลัมภ์ พระศาสนาจึงได้สร้างกุศโลบายนี้ขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ที่จะช่วยบำรุงพระศาสนา โดยสุดท้ายมีข้อสังเกตว่า กระเบื้องที่พิพิธภัณฑท์กับอุโบสถไม่เหมือนกันเพราะ พิพิธภัณฑท์ใช้ของเก่าในการสร้าง คือกระเบื้องดินขอ ซึ่งปัจจุบันไม่มีจำหน่ายตามท้องตลาดแล้ว มีช่างที่ทำเป็นนั้นมีจำนวนน้อย หากต้องการจะต้องสั่งทำขึ้นเป็นพิเศษ โดยในปัจจุบันพิพิธภัณฑท์จะใช้ของเก่าในการซ่อมแซมบูรณะหากไม่มีก็จะใช้ของสมัยใหม่เช่นหลังคาโปร่งแสงเพื่อช่วยสร้างความสว่างให้กับภายในอาคาร ในการเข้าชมนั้นพิพิธภัณฑท์ไม่ได้ทำการเก็บค่าเข้าชมแต่อย่างใด เพราะหากเก็บค่าเข้าชมนั้นจะกลายเป็นเชิงธุรกิจ

ก่อนที่จะดำเนินการสร้างพิพิธภัณฑท์ชุมชนวัดเกตุการาม คณะกรรมการของวัดได้ไปศึกษาดูงานต้นแบบที่พิพิธภัณฑท์วัดร่องเมิงและนำมาปรับใช้ในการก่อสร้างพิพิธภัณฑท์ของชุมชนเอง สิ่งของที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑท์ชุมชนวัดเกตุ ส่วนใหญ่มาจากการบริจาคของคนในท้องถิ่น บุคคลที่บริจาคสิ่งของส่วนใหญ่ในพิพิธภัณฑท์ ได้แก่ คุณเจริญ เบน และคุณอนันต์ ฤทธิเดช ได้มีการบริจาคชุดภาพถ่ายเชิงใหม่ในอดีตที่มีคุณค่าหลากหลาย เป็นภาพที่ถ่ายโดยคุณบุญเสริม ศาสตราภย์ โดยทางวัดเกตุได้มีการไปอบรมหลายครั้ง ซึ่งทำให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายที่ทำการสร้างพิพิธภัณฑท์ สร้างเพื่อรักษาของมรดกตกทอด ที่เก่าแก่ของบรรพบุรุษ ที่หลงเหลืออยู่เพื่อรักษาไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้สืบต่อไป

ภาพที่ 4-2 ศึกษาฐานงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดเกตุการาม ตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

4.4.2 พิพิธภัณฑวัดร่องเมิง ที่ตั้งวัดร่องเมิง เลขที่ 1 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ วันทำการ 08.00 – 17.30 น. ทุกวัน ไม่เสียค่าเข้าชม ประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑวัดร่องเมิง ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2527 โดยพระครูโกวิท ธรรมโสภณ (ศรีผ่อง โกวิท บุญเป็ง) เจ้าอาวาสวัดร่องเมิง เจ้าคณะตำบลหนองแห้ง พระครูโกวิทธรรมโสภณเล็งเห็นคุณค่าของวัตถุโบราณที่หายากมาตั้งแต่เป็นสามเณร โบราณวัตถุชิ้นแรกสุดที่ได้รับมาคือ แบบพิมพ์ปั้นอิฐรูปโค้งทำจากไม้สัก (ภาษาล้านนาเรียก ปิมปั้นดินก็) ที่บ้านของโยมแม่ ซึ่งได้รับการตกทอดมาจากบรรพบุรุษ มีอายุกว่า 100 ปี ได้นำมาเก็บรักษาไว้ที่วัด ถือเป็นวัตถุเก่าชิ้นแรกของพิพิธภัณฑแห่งนี้ จากจุดเริ่มต้นดังกล่าวทำให้พระครูโกวิทธรรมโสภณ เริ่มคิดถึงสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นมาเพื่อประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงครอบครัวว่ามีความสำคัญมาก น่าจะอนุรักษ์สิ่งของเหล่านี้ไว้ให้คนรุ่นหลังต่อไปได้เห็นได้สัมผัสและรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษ จึงได้เก็บสะสมเรื่อยมาและก่อตั้งขึ้นเป็นพิพิธภัณฑวัดร่องเมิง โดยมีวัตถุประสงค์การก่อตั้ง ปรนิฐานของพระครูโกวิทธรรมโสภณ นับตั้งแต่เริ่มเก็บสะสมของที่ได้รับบริจาคมา จนกระทั่งกลายเป็นพิพิธภัณฑ คือการได้ทำหน้าที่เสมือนภัณฑารักษ์ ที่ได้รับมอบหมายจากบรรพบุรุษและศรัทธาประชาชน ให้เป็นผู้ดูแลรักษาโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุทั้งหลายเอาไว้เป็นอย่างดี เพื่อรักษาเอาไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ดูได้สัมผัสโดยมีวัตถุประสงค์หลักมี 4 ประการ คือ 1) เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัตถุ และโบราณวัตถุไว้ไม่ให้สูญหาย 2) เพื่อสะสมของเก่าไว้ให้ชนรุ่นหลังได้เห็น ได้รู้จัก ได้ศึกษาค้นคว้า 3) เพื่อให้คนรุ่นหลังได้รู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น 4) เพื่อสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนาไทย ให้เป็นมรดกตกทอดไว้ชั่วลูกชั่วหลาน การจัดแสดงพิพิธภัณฑวัดร่องเมิงมีโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ซึ่งทุกชิ้นได้รับมาจากผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป บริจาคให้กับทางพิพิธภัณฑมากกว่า 5,000 ชิ้น อาคารจัดแสดงของพิพิธภัณฑมีทั้งหมด 2 หลัง แบ่งการจัดแสดงได้ ดังนี้

- ♦ อาคารพิพิธภัณฑหลังแรก เป็นอาคารคอนกรีตชั้นเดียว วัตถุจัดแสดงที่สำคัญ ได้แก่ เอกสารราชการที่น่าสนใจ เช่น ใบทะเบียนสมรส พ.ศ.2480 สลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ.2487 หนังสือพิมพ์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ.2488 ใบมรณะบัตร พ.ศ.2495 ใบขับขี้เกวียน พ.ศ.2469 หนังสือสัญญาซื้อขายที่ดินออกเมื่อ พ.ศ.2472 ราคาที่ดินไร่ละ 109 บาท เป็นต้น นอกจากนี้ยังแสดงสิ่งของเครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ เช่น ก๊อบแก๊ป (รองเท้าแตะ) เครื่องจักสาน ตะเกียง วิทยุ นาฬิกาโบราณ และหมวกนักรบโบราณ เป็นต้น

- ♦ อาคารพิพิธภัณฑหลังที่ 2 เป็นอาคารคอนกรีตชั้นเดียว จัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่ได้รับบริจาคจากผู้บริจาครายหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ.2543 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือ เครื่องไม้แกะสลัก และชิ้นส่วนสถาปัตยกรรม เช่น แผ่นดาวเพดาน บานประตูไม้ ตู้พระธรรม หีบพระธรรม และจองพารา ซึ่งเป็นศิลปะของชาวไทยใหญ่

สิ่งของที่อยู่ภายในอาคารจัดแสดงหลังที่ 1 นั้นมีผู้คนจำนวนหลายพันคนที่มาบริจาคแต่ในอาคารจัดแสดงหลังที่ 2 นั้นเป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อเพราะสิ่งของนั้นบริจาคเพียงชายคนเดียวได้ทำมาบริจาคมากถึง 8 คันธบรรทุกมูลค่าในการสร้างอาคารทั้ง 2 หลังรวมแล้วมูลค่ากว่า 2 ล้านบาท ชายคนนี้นำสิ่งของมาบริจาค่นั้น เป็นคนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย ชายคนดังกล่าวได้ออกเยี่ยมชมพิพิธภัณฑมาแล้วหลายที่แต่ประทับใจพิพิธภัณฑแห่งนี้ โดยชายคนดังกล่าวได้ให้ที่อยู่แก่พระครูไว้ หลังจากนั้นพระครูได้เดินทางไปดูพร้อมกับผู้ใหญ่บ้าน พอถึงบ้านแล้วตกใจเป็นอย่างมากเพราะแทบไม่น่าเชื่อเลยว่าสิ่งของที่จะบริจาค่นั้นใหญ่โตและมีเป็นจำนวนมาก พระครูมีความอยากได้เป็นอย่างมาก แต่กะหนึ่งนั้นก็เกิดความกลัวขึ้น เนื่องจากชายผู้นั้นเป็นคนแปลกหน้าซึ่งไม่รู้จักกันมาก่อนหากจะรับสิ่งของเหล่านี้เลย และหากเป็นของที่มาจากการขโมยมา อาจทำให้ถูกดำเนินคดีตามกฎหมายได้ตั้งนั้นพระครูโกวิทธรรมโสภณได้ไปขอ

คำปรึกษานายอำเภอ จึงได้คำแนะนำให้ชายคนนั้นมีการเขียนหนังสือบริจาคที่เป็นลายลักษณ์อักษร เมื่อเกิดความผิดพลาดประการใดในภายภาคหน้าที่จะเกิดขึ้นก็จะได้มีหลักฐานไว้นัยน สิ่งของที่ได้จากการบริจาคครั้งนี้มีมากถึงจำนวน 8 คันรถบรรทุก โดยชายคนดังกล่าวพูดกับพระอาจารย์ว่าสิ่งของเหล่านี้ตัวของเขานั้นไม่มีบารมีที่จะทำการเก็บรักษาไว้ได้อาจเป็นเพราะของบางสิ่งมีอาถรรพณ์อยู่ จึงเป็นเหตุที่เขานำมาบริจาคจะเป็นการเหมาะสมที่สุด ภายหลังสิ่งของเหล่านั้นถูกบริจาคให้กับทางวัดแล้ว พระครูโกวิทธรรมโสภณได้ทำการสวดมนต์อุทิศส่วนกุศล และทำการกรวดน้ำให้กับเจ้าของเดิมหรือผู้ที่ทำการสร้างสิ่งเหล่านี้ซึ่งได้เสียชีวิตไปแล้ว

ตัวอย่างสิ่งของที่อยู่ในพิพิธภัณฑสถาน เช่น หมวกของเจ้ากาวิละที่พระราชทานให้กับขุนลงงาม ปัจจุบันมีอายุกว่า 200 ปี ในจังหวัดเชียงใหม่มีทั้งหมดด้วยกัน 3 ใบ คือ ใบแรกถูกเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ใบที่ 2 ถูกเก็บไว้ที่อำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงราย และใบที่ 3 เก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานวัดร่องเมิง โดยมีการตีพิมพ์ลงหนังสือพิมพ์ไทยรัฐหน้า 1 เมื่อปลายปี 2556 แล้วถูกออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ด้วยกันหลายช่อง ซึ่งวัดเกตูการามก็ได้มาศึกษาดูงาน ณ วัดแห่งนี้แล้วไปทำการสร้างพิพิธภัณฑสถานวัดเกตู ขอบเปรียบเทียบของการสร้างพิพิธภัณฑสถานที่วัดเกตูและวัดร่องเมิงคือ พิพิธภัณฑสถานวัดเกตูการามเป็นวัดหัวเมือง ที่สำคัญมีสิ่งของเก่าอยู่ในวัดมาก แต่วัดร่องเมิงเป็นวัดที่อยู่นอกเมืองไม่ได้มีสิ่งของที่เก็บไว้ภายในวัดแต่อย่างใด เกิดจากคนในชุมชนมาช่วยกันสร้างขึ้นแล้วให้พระเป็นผู้ดูแลสละกินแบ่งรัฐบาลในสมัยโบราณนั้นราคาเพียง 1 บาท ปัจจุบันนั้นมีราคากว่า 100 บาท ทางวัดมีสละกินแบ่งถึง 3 ใบ พ.ศ. 2482 มี 1 ใบ พ.ศ.2487 มี 2 ใบ สละกินแบ่งในงวดประจำวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2487 อีกทั้งยังมีสละกินแบ่งรัฐบาลที่ขุนสุวรรณสิงหราชเป็นเจ้าของ อีกด้วยซึ่งทางลูกหลานได้เก็บรักษาไว้ สละกินแบ่งใบนี้ออกในปี พ.ศ. 2487 มีเลขบนสละกินแบ่งคือ 217285 ข้อแตกต่างของสละกินแบ่งรัฐบาลในอดีตกับปัจจุบันคือ รัฐบาลเป็น (ถ) ไม่ใช่ (ฐ) เหมือนในปัจจุบัน กัมการ สะกดด้วย(ม) ไม่ใช่ (รร) รางวัล ก็สะกดด้วย (น) ตัวอย่างในการเขียนหนังสือในปี พ.ศ. 2483 – 2488 เช่น อำเภอ ตำบล พ.ศ. เป็นต้น ตัวอย่างอีก 1 ชิ้นคือ ทะเบียนสมรสในปี พ.ศ. 2480 เขียนในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2480 แล้วยังมีสิ่งของอีกหลายรายการ ฯลฯ

พระอาจารย์ได้รับรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถึง 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ณ ห้องสนามหลวงครั้งที่ 2 ณ โรงละครแห่งชาติ จังหวัดกรุงเทพฯ แล้วมีอีก 3 ครั้ง ในการถวายรายงานที่มีรูปถ่ายเป็นหลักฐานยืนยันแล้วอีก 1 ครั้ง แต่ไม่ได้ถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐาน การถวายคำบรรยายครั้งแรกนั้น มีการนำใบขี้เกวียนในสมัยอดีตไปจัดแสดงและถวายรายงาน ครั้งนี้นำสิ่งของไปด้วยกันทั้งหมด 6 รายการพบว่าใบขี้เกวียนนั้นเป็นที่สนใจของผู้เข้าชมงานเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสิ่งของที่หายากในปัจจุบัน โดยใบขี้เกวียนทางวัดมีไว้ภายในครอบครองถึง 2 ใบ ในปี พ.ศ. 2469 และ พ.ศ.2491 ในครั้งนี้ได้นำใบขี้เกวียน พ.ศ. 2469 มาจัดแสดงและถวายรายงาน ในการถวายรายงานครั้งที่ 2 พระอาจารย์ได้ทำการกล่าวถวายรายงานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นานถึง 6 นาที สิ่งของที่น่าไปจัดแสดงนั้นมีด้วยกันทั้งหมด 10 รายการและสิ่งที่มีผู้คนสนใจมากที่สุดคือ วิทยุที่ใช้ถ่านจำนวนถึง 80 ก้อนซึ่งเป็นรุ่นที่เก่าและหาได้ยากมาก วิทยุเครื่องนี้ได้มาจาก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยในสมัยพระครูโกวิทธรรมโสภณยังเป็นเด็กนั้นยังได้ฟังอยู่โดยมีเสาอากาศ 2 ต้น โดยใช้ไม้ไผ่มาทำเป็นเสาอากาศ มีด้วยกัน 3 สายประกอบด้วย 1) สายดิน 2) สายเสาอากาศ และ 3) สายสำหรับส่งกระจายเสียง สิ่งที่ได้รับฟังกันมากในสมัยก่อนคือ การออกสละกินแบ่งรัฐบาล ซอและละครวิทยุ ในปี พ.ศ. 2501 - 2502 จึงได้มีการนำวิทยุที่ใช้ถ่าน 12 ก้อนเข้ามาใช้ หลังจากนั้นได้ตรัสถามเกี่ยวกับวิทยุที่ใช้ถ่าน 80 ก้อน ว่าหามาได้อย่างไรเพราะพระองค์ทราบว่ามีวิทยุแบบนี้ แต่ไม่เคยพบเห็นเพราะในพระราชวังมีการใช้ไฟฟ้าเลยไม่พบเห็นวิทยุที่ใช้ถ่าน

แบบนี้ ในการกล่าวถวายรายงานครั้งล่าสุด ที่มีหลักฐานจากการถ่ายรูปไว้ มีการนำสิ่งของจัดแสดงและกล่าวถวายรายงานทั้ง 15 รายการ พบว่ารายการที่ผู้เข้าชมงานสนใจมากที่สุดคือเขาควยต่ายฟ้าผ่า เดิมมีประวัติจากนายตัน ได้นำควยของตนเองไปเลี้ยงจากนั้นถูกฟ้าผ่าตายทั้งคนและควย พอหลังจากนั้นมีคนไปตัดเขาควยมาทำเป็นตุ้มมิด เพื่อใช้ตัดแหกตามความเชื่อของคนลำนานว่าเขาควยต่ายฟ้าผ่านั้นหาได้ยากมากและมีความขลัง นอกจากนี้ยังมีสัญญาซื้อขายทาส ที่นำไปจัดแสดง สัญญานี้ถูกเขียนขึ้นที่ครองผดุง จังหวัดกรุงเทพฯ เขียนขึ้นใน พ.ศ. 2431 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 ราคาซื้อขายมีมูลค่า 3 ชั่ง 1 ตำลึง 2 บาท สัญญาซื้อขายทาสฉบับนี้ได้ถูกตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ นอกจากนั้นสิ่งของที่นำไปจัดแสดงอีกรายการหนึ่งคือ สัญญาซื้อขายที่นาได้เขียนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2472 โดยมีลายมือชื่อของกำนันและนายอำเภอปรากฏอยู่ในสัญญาซื้อขายนั้น ในราคาไร่ละ 109 บาท ต่อไร่ ในปัจจุบันที่ในสัญญาซื้อขายมีมูลค่าสูงถึง 4 แสนกว่าบาท

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิงทั้งหมดดำเนินการโดยพระครูโกวิทธรรมโสภณ เจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารพิพิธภัณฑ์วัดร่องเมิง ลักษณะของพิพิธภัณฑ์มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาต่างๆ ที่มีความสำคัญในท้องถิ่น การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นภายในวัดจากพระสงฆ์และผู้นำท้องถิ่น แต่ไม่ประสบความสำเร็จในด้านจำนวนผู้เข้าชม สาเหตุหนึ่งมาจากการออกแบบไม่น่าสนใจ การดำเนินงานที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งคนในท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมกับพิพิธภัณฑ์ ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นเพียงสถานที่เก็บวัตถุโบราณเท่านั้น การศึกษาจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสนใจจากผู้เข้าชม ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดแสดง การบริหารงาน และการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งาน และเสนอแนวทางในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ 4-3 ศึกษางานด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดวัดร่องเมิง ตำบลหนองแห่ย์ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

4.4.3 พิพิธภัณฑ์ชุมชนเมือง เทศบาลเมืองลำพูน คุ่มเจ้าราชสัมพันธ์วังลำพูน ปัจจุบันมีอายุครบ 98 ปี (พ.ศ.2553) นับเป็นการผ่านกาลเวลามาเนิ่นนานของคุ่มเจ้าราชสัมพันธ์วังลำพูน เทศบาลเมืองลำพูน โดยนายประภัสร์ ภูเจริญ นายกเทศมนตรีเมืองลำพูนได้เห็นถึงความสำคัญของอาคารคุ่มเจ้าราชสัมพันธ์วัง เป็นอาคารประวัติศาสตร์รวมถึงต้องการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมของตัวอาคารที่ยังมีความสมบูรณ์คงสภาพเดิม ซึ่งปัจจุบันภายในเมืองลำพูนเหลือคุ่มเจ้าที่ยังคงสภาพสมบูรณ์เพียงไม่กี่แห่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และทำประโยชน์ให้การแหล่งเรียนรู้ในด้านประวัติศาสตร์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ตลอดจน

การศึกษาถึงสถาปัตยกรรมของคุ้มเจ้าราชสัมพันธ์วังลำพูน เพื่อเป็นแหล่งสืบค้นความรู้ให้แก่เยาวชนและผู้
ที่สนใจได้เข้ามาทำการศึกษา

คุ้มเจ้าราชสัมพันธ์วังลำพูน (พุทธวงศ์ ณ เชียงใหม่) ปี พ.ศ.2455 ในสมัยเจ้าหลวงจักรคำจจรศักดิ์
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10 (พ.ศ.2454-2486) ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ
รัชกาลที่ 6 ลักษณะของตัวอาคารเป็นเรือนสระใน ขนาดใหญ่ 2 ชั้น ซึ่งชั้นล่างก่อด้วยอิฐถือปูน ส่วนชั้นบน
ประกอบด้วยไม้สัก หลังคาจั่วผสมปั้นหยา เป็นเรือนพักอาศัยของเจ้าราชสัมพันธ์วังกับเจ้าหญิงสองหล้า
สัมพันธ์วงศ์ และบุตรธิดา เจ้าหญิงสองหล้าเป็นธิดาของเจ้าอินททยงยศโชติ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 9 และ
เจ้าแม่รถแก้ว ซึ่งเจ้าหญิงสองหล้าเป็นน้องของเจ้าหญิงมุกดา และเจ้าจักรคำจจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน
องค์ที่ 10 เจ้าหญิงสองหล้าในอดีตเคยสมรสกับ เจ้าน้อยจิตตะ หลานของเจ้าหลวงเหมพินธุไพจิตร เจ้าผู้ครอง
นครลำพูนองค์ที่ 8 มีธิดารวม 2 คน คือ 1) เจ้าหญิงภัทรา ซึ่งต่อมาได้สมรสกับพลตรีเจ้าราชบุตร (วงศ์
ตะวัน ณ เชียงใหม่) ราชบุตรของพลตรีเจ้าแก้ววันรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์สุดท้าย เจ้าหญิงภัทราและเจ้า
ราชบุตร วงศ์ตะวัน ณ เชียงใหม่ มีธิดา 2 คน ได้แก่ เจ้าหญิงพงษ์แก้ว ณ เชียงใหม่ กับเจ้าหญิงระวี
พันธุ์ ณ เชียงใหม่ และ 2) เจ้าหญิง สิริโสภาสสมรสกับ เจ้านานบุญมี ตูยคณาทร อดีต ส.ส. คนแรกของ
จังหวัดลำพูน

ต่อมาภายหลังเจ้าหญิงสองหล้า ได้สมรสอีกครั้งกับเจ้าสัมพันธ์วงศ์ (พุทธวงศ์ ณ เชียงใหม่)
บุตรของเจ้าน้อยมหาวงศ์ เจ้าหญิงสองหล้าและเจ้าราชสัมพันธ์วงศ์ มีบุตรธิดารวมกัน 9 คน ได้แก่ เจ้าหญิง
รวงคำ เจ้าสุภักดิ์ธนา เจ้าวรดิษฐ์ เจ้าฤทธิวงศ์ เจ้าพงศ์สว่าง เจ้าสว่างสวัสดิ์ เจ้าหญิงสรวงแก้ว เจ้าหญิงฤทธิ
ดา และเจ้านานรัตน์ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ.2488) กลุ่มพ่อค้าชาวจีนในลำพูน ได้รวบรวมเงินเพื่อซื้อ
ที่ดินและตัวอาคารคุ้มเจ้าราชสัมพันธ์วงศ์ จากบุตรธิดาในจำนวนเงิน 58,000 บาท ซึ่งในอดีตการซื้อที่ดินของ
กลุ่มพ่อค้าชาวจีนในขณะนั้นต้องให้คนจีนที่มีสัญชาติไทยเป็นผู้ซื้อ เนื่องจากกฎหมายและนโยบายของจอม
พล ป.พิบูลสงครามในยุคนั้น ยังไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวเป็นเจ้าของที่ดินในเมืองไทย กลุ่มพ่อค้าชาวจีนจึงได้
ตกลงให้มีตัวแทนของกลุ่มซึ่งเป็นคนจีนที่ได้สัญชาติไทย เป็นตัวแทนซื้อคุ้มเจ้าราชสัมพันธ์วงศ์
ประกอบด้วยนายคิระ เตียวไพรัช (เฮียซิว) นายสวัสดิ์ ภูเจริญ (โกเหยา) นายเทียมปลิว แซ่โค้ว และนาย
สากล ปรินาหาญ (หมาดำ)

ปี พ.ศ. 2495 ได้มีการเปลี่ยนชื่อจาก โรงเรียนห้วยเงาะ มาเป็นชื่อโรงเรียนมงคลวิทยา รวมถึงการ
เปลี่ยนหลักสูตรการสอนตามแบบกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงการเลิกสอนภาษาจีนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา
ในช่วงเวลาแรกโรงเรียนมงคลวิทยาเปิดทำการสอนในสภาพที่ลำบากทั้งการเงิน และจำนวนนักเรียน
จนกระทั่งครูเซียง หรือนายถาวร เลหากุล (กิมเซียง แซ่เล้า) ได้เข้ามาดำเนินกิจการและบริหารต่อโดยเช่า
อาคารสถานที่จากสมาคมชาวจีนในลำพูนเดือนละ 200 บาท ซึ่งต่อมาโรงเรียนมงคลวิทยาก็ได้เจริญรุ่งเรือง
ขึ้นตามลำดับ โดยได้ขยายกิจการและซื้อที่ดินสร้างโรงเรียนแห่งใหม่ บริเวณทุ่งนาบ้านสันมหาพน จำนวน
5 ไร่ เมื่อปี พ.ศ.2529 โรงเรียนมงคลวิทยาได้ย้ายไปทำการเปิดสอนยังโรงเรียนแห่งใหม่บนพื้นที่บริเวณ
ดังกล่าว ทำให้สถานที่และตัวอาคารคุ้มเจ้าราชสัมพันธ์วังลำพูนทิ้งให้รกร้าง กระทั่งมีนักธุรกิจได้มาขอเช่า
อาคารเปิดเป็นร้านอาหารคุ้มตันแก้วก่อนที่จะปิดกิจการไป ต่อมาสถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. ลำพูน ได้ขอเช่าพื้นที่
คุ้มเจ้าราชสัมพันธ์วังลำพูนเป็นสถานที่จัดทำรายการสถานีวิทยุจนกระทั่งหมดสัญญาลงเมื่อปี พ.ศ.2548
ปัจจุบัน (พ.ศ.2553) คุ้มเจ้าราชสัมพันธ์วังลำพูน มีอายุครบ 98 ปี ถือเป็นคุ้มเจ้าเพียงไม่กี่แห่งที่เหลืออยู่ใน
เมืองลำพูน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ในนครลำพูน
(จังหวัดลำพูน)

ผังอาคาร ด้านหน้ามีลักษณะคล้ายรูปตัว U คือ มีมุขหน้ายื่นออกมาจากปีกทั้ง 2 ข้าง มุขทั้ง 2 เชื่อมต่อกันด้วยระยะเบี่ยงยาว ด้านทิศเหนือของอาคารได้สร้างอาคารต่อออกไปอีก 2 ห้อง เสททางด้านหลัง เพื่อเป็นห้องนอน

ตัวอาคาร เป็นเรื่องขนาดใหญ่ 2 ชั้น ชั้นล่างก่ออิฐถือปูน ส่วนชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ เนื่องจากเป็นอาคารขนาดใหญ่ จึงมีจำนวนเสามากถึง 51 ต้น พื้นที่ใช้สอยภายในอาคารทั้งหมด 475 ตารางเมตร โดยชั้นบนส่วนของห้องนอนมีพื้นที่ใช้สอย 37.50 ตารางเมตร พื้นที่ใช้สอย ของโถงระเบียง 106.25 ตารางเมตร ส่วนมุขทั้ง 2 ด้านและทางเดินเชื่อมมีพื้นที่ใช้สอย 93.75 ตารางเมตร ด้านล่างพื้นที่โถงรับแขกรูปตัว U รวมเฉลี่ยมีพื้นที่ใช้สอย 181.50 ตารางเมตร ทางเดินด้านหลังโถง 25 ตารางเมตร ห้องนอนชั้นล่างพื้นที่ 31.25 ตารางเมตร

แผนผังพิพิธภัณฑ์ชุมชนเมือง

ห้องที่ 1 เป็นห้องจัดแสดงภาพถ่าย และประวัติของคุ้มเจ้าราชสัมพันธ์ราชวงศ์ นับตั้งแต่อดีตครั้งสมัยเจ้าราชสัมพันธ์ราชวงศ์ได้พำนักพร้อมครอบครัว บริวาร จนถึงการเปลี่ยนแปลงของคุ้มเจ้าราชฯ ที่เปลี่ยนเจ้าของเป็นสมาคมจีน โรงเรียนห่วนเจิ้ง ต่อมาเปลี่ยนสถานะเป็นโรงเรียนมงคลวิทยาจนกระทั่งมากลายเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนเมือง เทศบาลเมืองลำพูนในปัจจุบัน

ห้องที่ 2 เป็นห้องจัดแสดงภาพถ่าย และประวัติลำพูนในอดีตพร้อมทั้งแสดงแผนที่ตัวเมืองลำพูนในอดีตปี พ.ศ.2442 และภาพถ่ายสถานที่ต่างๆ ในบริเวณเขตภายในกำแพงเมืองลำพูนในอดีต อาทิเช่น ตลาดสถานีตำรวจ โรงเรียน เจ้าสนาม กำแพงเมืองเดิม เป็นต้น

ห้องที่ 3 เป็นห้องจัดแสดงภาพถ่าย วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ของเมืองลำพูนในอดีต ที่หาชมได้ยาก อาทิเช่น ปอยหลวง ก๋วยสลาก ประเพณีรดน้ำคำหัวบুদ্ধคลที่ทำชื่อเสียงให้กับลำพูนในอดีต เป็นต้น

โครงสร้างของอาคารด้านบน

เป็นโครงสร้างไม้ทั้งหมด มีเสาไม้จำนวน 48 ต้น ต่อขึ้นมาจากเสาปูน ชั้นล่าง เพื่อรับน้ำหนักหลังคา ซึ่งเป็นผืนหลังคาไม้มีความลาดชันตมมากนัก เป็นโครงสร้างไม้มุงกระเบื้องดินขอสนหลังคาเป็นปูน บริเวณช่วงต่อของผืนหลังคาได้ใช้สังกะสีเพื่อให้ฝนไหลลง บ่อกันหลังคารั่ว ดีแผ่นไม้ชิดกันเป็นเพดาน

การประดับตกแต่ง จุดเด่นของอาคารอยู่ที่ลักษณะของหลังคาซึ่งเป็นรูปแบบ หลังคาของเรือนไม้ที่พบในจังหวัดลำพูน ซึ่งมีการประดับตกแต่ง ส่วนยอดบันลมนหน้าจั่ว รวมทั้งส่วนปลายของชายคา ปีกนกทั้ง 2 ด้าน ด้วยสระไน หรือท่อนไม้กลิ้ง ซึ่งมีสัดส่วนตามความเหมาะสมกับขนาดอาคาร โดยการประดับตกแต่งอาคารด้วยสระไนเป็นการเพิ่มความสง่างามแก่อาคาร ทำให้การมองด้วยสายตาเกิดความรู้สึกต่อเนื่องของอาคาร หลังคาขึ้นไปจนถึงส่วนยอด กับที่ว่างโดยรอบ

หน้าที่ใช้สอย

ชั้นบนของอาคาร ได้มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยด้วยการปิดกั้นผนังและระเบียงไม้ ทำให้เกิดพื้นที่ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่เฉพาะ คือห้องนอน ใช้ผนังไม้ปิดทึบตีไม้ในแนวขวาง มีการเปิดเฉพาะช่องประตูหน้าต่าง โดยอยู่ในส่วนด้านหลังของอาคาร เพื่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว ซึ่งมีลักษณะเดียวกับเรือนไม้ในภาคเหนือทั่วไปที่จะสร้างห้องนอนไว้ส่วนในสุดของอาคาร โดยพื้นที่ส่วนกลางของอาคารเป็นระเบียงที่เชื่อมมุขทั้ง 2 ด้านเข้าด้วยกัน ส่วนนี้มีการปิดผนังที่ร่วมกับการเปิดผนังให้โล่ง เป็นประตูทางเข้า 3 ทาง มีความกว้างประตูละ 2 เมตร เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องระหว่างระเบียงกับส่วนห้องนอนด้านหลัง และเปิดพื้นที่โล่งสำหรับเป็นทางเดินต่อกันจากมุขทั้ง 2 ด้าน ส่วนพื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมหรือ

พักผ่อนมีการปิดล้อมที่กิ่งทึบกิ่งโง่ง คือบริเวณระเบียงและมุขทั้ง 2 ด้าน ปิดล้อมด้วยไม้ระแนงตีไขว้กันเป็นตารางเพื่อบังสายตาจากภายนอก แต่คนที่อยู่ด้านในสามารถมองออกไปด้านนอกได้ และทำให้เกิดแสงสว่างและอากาศถ่ายเทได้ดี

โครงสร้างของอาคารชั้นล่าง

เป็นเสาอิฐฉาบปูน แต่ละช่วงเสา มีความกว้าง 2.50 เมตร มีการก่อผนังทึบเพื่อรองรับน้ำหนักโครงสร้างไม้ชั้นสอง แต่ละช่วงมีการเจาะช่องหน้าต่างวงกบไม้กว้าง 1.20 เมตร ซึ่งมีเสาและผนังก่ออิฐฉาบปูนได้ทาสีขาว เพื่อให้เกิดความสะอาดตา การประดับตกแต่งพบที่ส่วนบนของเสาและผนัง โดยการทำคิ้วบัว เป็นบัวหางคั่นด้วยหน้ากระดานแล้วต่อขึ้นไปด้วยบัวคว่ำ เพื่อให้เกิดความรู้สึกอ่อนช้อยรับกับโครงสร้างไม้ชั้นสอง บานหน้าต่างไม้สัก มีการประดับตกแต่งที่เอื้อต่อหน้าที่ใช้สอย คือ เสาไม่มีการฉาบเคลือบสีออกให้เป็นเสาแปดเหลี่ยม โดยมีส่วนโค้งเพื่อสร้างความต่อเนื่องระหว่างรูปทรงสี่เหลี่ยมและแปดเหลี่ยมของเสา ในส่วนของมุขและระเบียงอาคารตกแต่งด้วยไม้ระแนงตีขวางเป็นตาราง ทำให้เกิดความโปร่งโล่ง ส่วนที่ปิดล้อมด้วยไม้ระแนง คือ ส่วนต่อลงมาจากหลังคาเป็นแผ่นวงโค้ง ส่วนที่ปิดล้อมระเบียงมีความสูงประมาณ 1 เมตร รวมทั้งปิดในส่วนเหนือประตูขึ้นไป ทำให้อาคารที่มีขนาดใหญ่ดูโปร่งโล่ง สบาย และมีการถ่ายเทของอากาศ ไม่ทึบตันจนเกินไป

ส่วนที่มีการปิดทึบ เนื่องจากต้องรับน้ำหนักของเครื่องไม้ชั้นสองของอาคาร การเจาะช่องหน้าต่างไม่สามารถเจาะให้กว้างมากได้ และมีความพยายามทำให้ชั้นล่างเป็นโถงโล่งกว้าง จึงพบว่ามีเสาปูนภายในอาคารเพียง 4 ต้น เท่านั้น แสงสว่างภายในอาคารชั้นล่างมาจากช่องประตูและหน้าต่าง พื้นที่ด้านล่างจึงเหมาะสำหรับการหลบร้อน และการทำงานที่ต้องการความสงบเมื่อกลุ่มพ่อค้าชาวจีนได้ซื้อคัมเจ้าราชสัมพันธวงศ์ลำพูนแล้ว ก็ได้ใช้สถานที่ดังกล่าวเป็นที่พบปะพูดคุยกันของกลุ่มพ่อค้าชาวจีนในจังหวัดลำพูน ต่อมาปี พ.ศ.2489 กลุ่มพ่อค้าชาวจีนได้ใช้อาคารสถานที่คัมเจ้าราชสัมพันธวงศ์ลำพูนเปิดสอนภาษาจีนตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1-4 โดยใช้ชื่อว่าโรงเรียนหุ่นเจิ้ง (เจริญและเที่ยงธรรม) นอกจากจะมีการสอนภาษาจีนเป็นหลักแล้วยังเปิดสอนในวิชาอื่นๆ เช่น วิชาคำนวณ เป็นต้น

โรงเรียนหุ่นเจิ้งเปิดสอนได้ประมาณ 4 ปี จนถึง พ.ศ.2492 จึงได้ปิดกิจการด้วยเหตุผลทางการเมือง ซึ่งขณะนั้นรัฐบาลได้มีการเพ่งเล็ง สมาคมชาวจีน รวมทั้งกิจการของคนจีนเนื่องจากเป็นที่สงสัยและเกรงถึงเรื่องลัทธิคอมมิวนิสต์ที่มีการขยายตัวของลัทธิดังกล่าวในยุคนั้น จึงได้มีการจับกุมคนจีนในจังหวัดลำพูนไปกักขังไว้ที่เพชรบูรณ์ ทางสมาคมจีนจึงได้มีการขายที่ดินบางส่วนของโรงเรียนหุ่นเจิ้ง เพื่อใช้เป็นค่าไถ่ตัวผู้ที่ถูกจับกุมซึ่งต่อมาก็ได้รับการปล่อยตัวบนพื้นที่บริเวณดังกล่าว ทำให้สถานที่และตัวอาคารคัมเจ้าราชสัมพันธวงศ์ลำพูนถูกทิ้งให้รกร้าง กระทั่งมีนักธุรกิจได้มาขอเช่าอาคารเปิดเป็นร้านอาหารคุ่มตันแก้ว ก่อนที่จะปิดกิจการไปต่อมาสถาณีวิทย อนุ.ส.ม.ท ลำพูนได้ขอเช่าพื้นที่คัมเจ้าราชสัมพันธวงศ์ลำพูนเป็นสถานที่จัดทำรายการสถานีวิทยจนกระทั่งหมดสัญญาลงเมื่อปี พ.ศ.2548

ปัจจุบัน (พ.ศ.2553) คัมเจ้าราชสัมพันธวงศ์ลำพูนมีอายุครบ 98 ปี ถือเป็นคัมเจ้าเพียงไม่กี่แห่งที่เหลืออยู่ในเมืองลำพูน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าที่มีความสำคัญต่อมาประวัติศาสตร์ในนครลำพูน (จังหวัดลำพูน)

ในการนี้ทางเทศบาลเมืองลำพูนและกลุ่มวงแหวนและปูน ได้เห็นถึงความสำคัญของอาคารประวัติศาสตร์รวมถึงต้องการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมของตัวอาคารที่ยังความสมบูรณ์คงสภาพเดิม ซึ่งปัจจุบันเหลืออยู่เพียงไม่กี่แห่งจึงได้จัดตั้ง “โครงการพิพิธภัณฑสถานบ้านเทศบาล” ซึ่งภายในพิพิธภัณฑสถานบ้านเทศบาล (คัมเจ้าราชสัมพันธวงศ์ลำพูน) จะได้มีการจัดแสดงถึงเรื่องราวความเป็นมาจดหมายเหตุของนครเมืองลำพูน

ในยุคร่วมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การแสดงสิ่งของเครื่องใช้ วิถีชีวิตชุมชนเมืองลำพูนในอดีต ตลอดจนการสร้างลานกิจกรรม อนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชนเมืองลำพูน และส่งเสริมกลุ่มเยาวชนที่ต้องการแสดงออกในด้านต่าง ๆ ซึ่งการจัดตั้ง “โครงการพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเทศบาล” จะเป็นการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้คนในนครลำพูนได้เกิดความเข้าใจในความเป็นมาเป็นไปของนครลำพูน เกิดจิตสำนึกในการรักท้องถิ่นสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนจากการให้พื้นที่การแสดงออกให้กับเยาวชนของลานกิจกรรมจากพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเทศบาลที่มีชีวิต ตลอดจนสร้างความรู้รักสามัคคีให้กับชุมชนลำพูนอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

ภาพที่ 4-4 ศึกษาฐานงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนเมือง เทศบาลเมืองลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

4.5 ข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น สัมภาษณ์จากผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะเรื่อง และสืบค้นจากเอกสารต่างทั้งจากภายในวัดและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค นั้นการทำทะเบียนพระพุทธรูปไม้ที่มีอยู่ในแต่ละวัด ที่ทำการสำรวจ ขั้นตอนการทำทะเบียนเริ่มด้วยการกำหนดให้พระพุทธรูปไม้ทุกองค์มีรหัสหรือเลขทะเบียนประจำวัตถุ (Object-code) ประกอบด้วยชื่อวัด (ภาษาไทย) ตามด้วยลำดับเลข 3 หลัก (เลขอารบิก) ยกตัวอย่างเช่น พระพุทธรูปไม้องค์ที่ 1 ของวัดสภารศ

กำหนดเป็นรหัส วัดสภารศ - 001 พระพุทธรูปไม้องค์ที่ 2 ของวัดสภารศ กำหนดเป็นรหัส วัดสภารศ - 002 เป็นต้น ตัวเลข 3 หลักคือลำดับที่ของพระพุทธรูปไม้ซึ่งจะเรียงลำดับจาก 001, 002, 003, 004,.....ไปจนครบจำนวนพระพุทธรูปไม้และโบราณวัตถุที่มีอยู่ในวัด จากนั้นทำการเขียนรหัสวัตถุลงบนฐานด้านหลังของพระพุทธรูปไม้ในบริเวณที่ไม่รบกวนลวดลายประดับหรือบริเวณที่มีความสำคัญ แต่พื้นที่ที่เขียนวัตถุจะไม่ซับซ้อนรกรุงรังเกินไป โดยในระยะแรก เมื่อเริ่มทำทะเบียนพระพุทธรูปไม้และโบราณวัตถุของวัดสภารศ ผู้ศึกษาใช้ปากกาสีบรอนซ์ และนำยาลบคำผิดสีขาวเขียนเลขทะเบียนบนฐานพระพุทธรูปไม้ ซึ่งวัสดุดังกล่าวติดทนอยู่บนเนื้อไม้ได้หลายปี

เมื่อเขียนเลขทะเบียนประจำพระพุทธรูปไม้แต่ละองค์เสร็จแล้ว ก็ทำการถ่ายภาพพระพุทธรูปไม้ทั้งด้านหน้า ด้านหลัง ด้านข้างทั้งสองด้าน และถ่ายภาพส่วนสำคัญๆของพระพุทธรูปนั้น เช่น บริเวณที่จารึกหรือรายละเอียดของลวดลายประดับต่างๆเพื่อบันทึกเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ แต่โดยทั่วไปจะถ่ายภาพด้วยกล้องดิจิทัลอย่างน้อย 4-5 ภาพต่อพระพุทธรูป 1 องค์ไว้เป็นข้อมูลประกอบ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการบันทึกภาพพระพุทธรูปไม้และโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค

ในการทำทะเบียนพระพุทธรูปไม้ในภาคสนาม เป็นการศึกษาและบันทึกข้อมูลรายละเอียดของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคแยกเป็นรายองค์ มีการจดบันทึกคุณลักษณะ พุทธลักษณะ รูปแบบทางศิลปะ สภาพ วัสดุขนาด และทำการอ่านและวินิจฉัยจารึกบนฐานพระพุทธรูปไม้โดยผู้ที่อ่านและวินิจฉัยจารึก ได้แก่ พระสงฆ์ (เจ้าอาวาส) และฆราวาสสูงอายุที่อยู่ในวัด และชุมชนรอบๆ วัดนั้นๆ ในกรณีที่ไม่สามารถสืบหาพระสงฆ์ผู้สูงอายุที่สามารถอ่านและเขียนตัวธรรมล้านนาได้ในวัดนั้น

การอ่านและวินิจฉัยจารึก โดยทั่วไปให้ความสำคัญกับข้อความทั้งหมดเท่าที่สามารถอ่านได้ในกรณีที่จารึกกลบเลือนไม่สามารถอ่านเอาความได้ทั้งหมดก็จะเน้นการอ่านและวินิจฉัยปีที่สร้างพระพุทธรูปไม้ซึ่งมักจะจารไว้เป็นจุลศักราช (จ.ศ.) เพื่อที่จะทราบอายุสมัยเบื้องต้นของพระพุทธรูปไม้องค์นั้นๆ

ข้อมูลพระพุทธรูปไม้ที่พบในภาคสนาม ในเรื่องลักษณะ สภาพ ขนาด และรายละเอียดเกี่ยวกับจารึกจะบันทึกลงในแบบบันทึก (recording sheets) และจดบันทึกลงในสมุดบันทึกสนามเพื่อนำไปจัดระบบข้อมูลศึกษาวิเคราะห์ จากนั้นผู้วิจัยนำผลการอ่านจารึกเบื้องต้นมาศึกษาและตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งโดยการขยายรูปถ่ายจารึกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และศึกษาเปรียบเทียบกับตารางมาตรฐานศักราช ศก วัน เดือน ฤกษ์ และ ยามในจารึกล้านนา ของผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ วิมลเกษม ผู้เชี่ยวชาญด้านอักษรและภาษาล้านนาประจำภาควิชาภาษาตะวันออก (พระมหาพนพล ธมมพโล วัดแสงดาว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน)

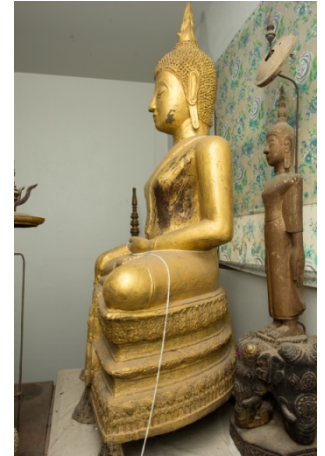
การทำทะเบียนพระพุทธรูปไม้ในขั้นสุดท้ายดำเนินการไปพร้อมๆกับการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ อายุสมัย และจัดทำคำอธิบายรายละเอียดของพระพุทธรูป ประกอบด้วยพุทธลักษณะขนาด และการตรวจสอบจารึกใหม่อีกครั้งหนึ่งซึ่งดำเนินการโดยผู้วิจัย จากนั้นก็นำเอาภาพถ่ายทุกด้านพระพุทธรูปแต่ละองค์มาจัดระบบลงในเอกสารพร้อมกับคำอธิบายคุณลักษณะเป็นรายองค์

คำจารึกฐานพระเจ้าไม้พระพุทธรูปไม้ในล้านนาส่วนมากมีจารึกที่ฐานบอกคำปรารภของผู้อัศจรรย์ระบุนั้นเดือนปีที่สร้างซึ่งจารึกดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาประวัติของพระพุทธรูปตลอดจนมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในห้วงเวลาแห่งการสร้างพระพุทธรูปไม้นั้น

การจารึกข้อความที่ฐานพระเจ้าไม้มีอยู่ 2 วิธี คือ วิธีแรก เมื่อเตรียมพื้นผิวที่ฐานไว้จนเรียบดีแล้วก็ลงลัก ลงชาด ปิดทองใช้หมึกที่มีสีติดกับสีทอง เช่น สีดำ น้ำตาลหรือแดงเข้ม เขียนข้อความตามที่ต้องการ วิธีดังกล่าวนี้หมึกมักจะลบเลือนง่าย ซึ่งมีวิธีการนี้พบไม่มากนัก อีกวิธีการหนึ่ง ใช้เหล็กจาร (เหล็กที่จี้คมกริไบลาน) จารึกบนข้อความพื้นผิวที่เตรียมไว้ วิธีการนี้จะได้อักขระคมชัดมาก เพราะสีของรักหรือสีแดงของชาดที่อยู่ลึกลงไปจะติดกับสีทองของทองคำเปลวที่ปิดอยู่ส่วนนอกสุดของพื้นผิว แต่การจารบนฐานพระพุทธรูปบางองค์ในขณะที่ยังรักและชาดยังไม่แห้งสนิท รักและชาดจะไหลลบร่องที่จารึก ทำให้ตัวอักษรลบเลือนได้เช่นกัน

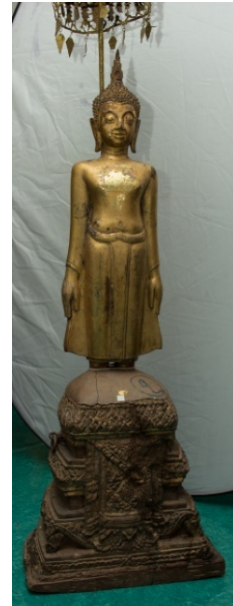
การจารึกข้อความ ถ้าเตรียมพื้นผิวฐานพระเจ้าไม่วิโดยรอบก็จะจารึกตามเนื้อที่ทั้งหมดโดยเริ่มต้นที่มุมสุดด้านขวาของฐานแล้วเขียนเวียนไปโดยรอบเป็นวงกลม เมื่อบรรจบตรงจุดเริ่มต้นก็จะเลื่อนลงมาอีกบรรทัดหนึ่งจนจบข้อความ แต่ถ้าเตรียมพื้นที่ผิวเฉพาะด้านหน้าก็จะจารึกเฉพาะในพื้นที่ที่เตรียมไว้ โดยเริ่มจารึกตั้งแต่มุมบนสุดด้านขวาเช่นเดียวกัน บางองค์ก็ตกแต่งฐานเป็นชั้นเป็นเชิง ปิดกระจกหรือลวดลายอื่นๆ อย่างพระเจ้าไม้อ้อหรือพม่า ก็จะเตรียมพื้นที่จารึกไว้ที่ฐานด้านหลังความยาวของเนื้อหาที่จารึก ขนาดตัวอักษรกำหนดให้เหมาะสมกับขนาดขององค์พระ ฐานพระเจ้าไม้นั้นมากจึงไม่นิยมตกแต่งประดับประดา เพราะจะทำให้เสียพื้นที่จารึกข้อความ อักษรที่ใช้จารึกข้อความที่พบมากที่สุดคือ อักษรธรรมล้านนา หรือ ตัวเมือง ซึ่งบางท่านเรียกว่า ตัวธรรมพระเจ้า นอกจากนี้ยังพบอักษรไทชนที่ใช้ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศเมียนมาร์ อักษรลื้อเก่าที่ใช้ในกลุ่มไทลื้อ และอักษรไทใหญ่ที่ใช้ในกลุ่มไทใหญ่ เป็นต้น

เลขทะเบียนสร.001/2557

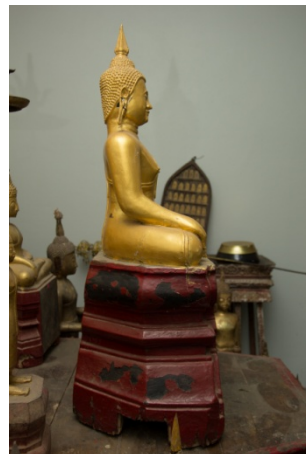

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปสำริด				
ขนาด	ตก. 45 ซม.	ส.69ซม.	ฐาน.40 ซม.	ฐาน.38ซม.	สูง.106ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะรัตนโกสินทร์				
วัสดุ	สำริด				
ลักษณะ	พระพุทธรูปปางมารวิชัย เจ้าสุนทรวรราชเจ้าผู้ครองนครน่าน ให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2366 ลักษณะโดยทั่วไปแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลศิลปะรัตนโกสินทร์อย่างเด่นชัด เป็นต้นว่า แก้วพระพักตร์และส่วนฐานซึ่งเป็นฐานปัทม์ตกแต่งด้วยลายกลีบดอกบัว ลายรักร้อยและลายเชิง มีรูปแม่พระธรณีบีบมวยผมอยู่บนทิพย์ที่ห้อยลงมาด้านหน้า ข้อความจารึก กล่าวถึงสุนทรวรราช ผู้ครองชัยนันทบุรี และพระสุวณพิมพาราชเทวี พระศรีอนุกัญญาพระราชบุตร พระราชนัดดา พร้อมด้วยเสนาอำมาตย์ประธานาถรวมทองกันสร้างพระพุทธรูปไวโซตกศาสนากระยะอายุกาลจารึก ปีมะเมีย พ.ศ. 2366 เป็นปีที่ 15 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์				
สภาพ	ชำรุด ส่วนฐานมีรอยแตกร้าว				

เลขทะเบียนสร.002/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก. -	ส.69ซม.	ฐก.40 ซม.	ฐส.38ซม.	สร.106ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ประทับยืนตรงพระกรแนบพระวรกายทั้งสองข้าง พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกแบน พระโอษฐ์ด้านบนตรง พระโอษฐ์ล่างเป็นวงโค้ง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก เม็ดพระศกเป็นตุ่มแหลม พระเกตุมาลาหนุนรองรับพระรัศมีเป็นเปลว ครองจีวรห่มคลุม คาดรัดประคดเป็นเส้นขนาดเล็ก ชายจีวรยกขึ้นเล็กน้อยเท่ากันทั้งสองด้าน พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ข้อพระกรแยกส่วนสามารถถอดออกได้ทั้งสองข้าง ส่วนฐานเป็นฐานบัวซ้อนกันสามฐานยึดท้องไม้สูงฐานบนสุดเป็นฐานบัวหงายสลักกลีบบัวขนาดเล็กซ้อนกัน มีการพอกพระบาทติดกับฐานบัวทำให้ไม่เห็นพระบาททั้งสองข้าง มีผ้าทิพย์ห้อยลงมาจากด้านหน้า ถัดลงมาเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ประดับลายประจำยามก้ามปู ฐานล่างเป็นฐานสิงห์รองรับด้วยฐานหน้ากระดานด้านหลังปักฉัตรประดับ				
สภาพ	ชำรุด ส่วนฐานมีรอยแตกร้าว				

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ต.ก.37ซม.	ส.48 ซม.	ฐก. 36 ซม.	ฐส.33 ซม.	สฐ.80.5ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2373				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ทาสีเหลือง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์แย้ม มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย พระหนุเป็นปม มีไรพระศก เม็ดพระศกเป็นเม็ดกลม พระเกตุมาลากลมหนุนรองรับพระรัศมีเป็นเปลว พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายกลมมน ส่วนฐานทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าย่อมุมและเรียบ ลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 19บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่างทำเป็นขาตั้ง 4 ขา ด้านข้างและด้านหลัง ทาสีแดงทำเป็นฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย ท้องไม้สูงประดับบัวลูกแก้วอกไก่ ข้อความจารึก ศรีสวัสดิ อภิวันทน นพพระบาท พระรัตนโอกาสจุฬาสักราชได้ 1192 ตัว ปลีก้าใส่ / เดือน 6 เพ็ง เม็งวัน 2 อุปาสักกะ อุปาสักกา มูลสัทธา หมายมี่ ท้าว (?) พลเทพ แลนางอุปแก้ว / เป็นประธานแก่พ่อแม่พี่น้องชู้คน ได้สร้างพุทธพิมพ์รูปเจ้าองค์นี้ไว้คำฐ สา / สนา พระโคตมเจ้า ตรีบา 5,000 พระวัสสาแท้ดีหลี นิพพาน ปัจจโย โห / นตุ เม นิจจิง ฐวัง ดังนี้..... ตร อุปปาสักกะ อุปปาสักกา ท้าวพลเทพ / พร้อมกับด้วยกัน จึงตั้งคำ..... บัณณิธานผาณา ว่า ยามเมื่อข้า / ได้จุติ พราจากอิตตภาวจากชาตินี้ ขอหื้อ เทวดาทั้งหลายลงมานำ / เอาตัวข้าขึ้นเมื่อเกิดในชั้นฟ้า..... หมูเทวดา..... / เป็นพระอาทิตย์และพระจันทร์ ปราภฏแก่..... ทั้งหลายนั่นแล้ว ขอหื้อเมื่อข้ามีสติประหย้า แม้นมี / ขอจูงหื้อ ไหว้สานพ พุทธศาสนา..... / สืบพึงธรรมมีด้วยประการสันใด ข้าได้..... ลบเลือน..... / หื้อข้าได้พำเพ็ญวิปัสสนาไปใจ ๑ ขอหื้อเมื่อข้าได้..... ลบเลือน / ตรีบาได้ อายุคนทั้งหลายยืนพันปี เมื่อได้ ลง ลบเลือนมาก (พ.ศ. 2373)				
สภาพ	ชำรุด พระกรณขวาชำรุดแตกหัก				

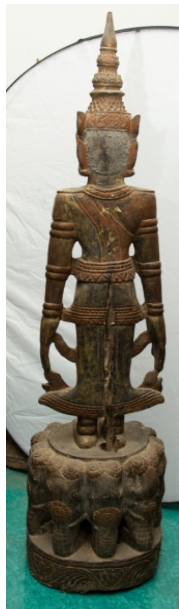
					
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.-	ส. 78 ซม.	ฐก.30 ซม.	ฐส. 33 ซม.	สฐ.110 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ประทับยืนตรง พระกรแนบพระวรกายทั้งสองข้าง พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกแบนกว้าง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย พระเศียรสลักเป็นเม็ดกลมเรียงต่อกัน พระเกตุมาลาหนุนรองรับพระรัศมีเป็นเปลว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาได้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีเห็นขอบสบงเป็นเส้นขนาดเล็กบริเวณบั้นพระองค์ ชายจีวรยกขึ้นเล็กน้อยเท่ากันทั้งสองด้าน พระกรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานบัวมีเกสรดอกบัวรองรับพระบาท มีเศียรช้างสี่เศียรหันหน้าออกทั้งสี่ด้านรองรับฐานบัว ฐานล่างเป็นฐานเขียงแปดเหลี่ยมด้านเท่า ด้านหลังปักฉัตรหักทองขวางประดับ ตัวฉัตรทำจากไม้จักสาน (กระด้าง) ลงรักปิดทอง มียอดแหลม				
สภาพ	ชำรุด ส่วนฉัตรมีรอยฉีกขาด ฐานพระพุทธรูปมีรอยแตกร้าว				

เลขทะเบียนสร.006/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.12 ซม.	ส.21 ซม.	ฐก.16.5 ซม.	ฐส. 23 ซม.	สฐ. 43.4 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25 พ.ศ.				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางห้ามสมุทร ประทับยืน พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิด พระนาสิกแบน พระโอษฐ์ด้านบนหยักเป็นรูปปีกกา พระโอษฐ์ล่างเป็นวงโค้ง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก เม็ดพระศกเป็นตุ่มแหลม พระเกตุมาลาหนุนรองรับพระรัศมีเป็นเปลวสูง ครองจีวรห่มเฉียง แนวเส้นของจีวรและสังฆาฏิเป็นสองเส้น สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี คาดรัดประคด ชายจีวรยกขึ้นเล็กน้อย เท่ากันทั้งสองด้าน พระกรรมยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ข้อพระกรแยกส่วนสามารถถอดออกได้ทั้งสองข้าง ส่วนฐานเป็นฐานบัวคำ-บัวหงาย มีพลาสติกสีเขียวคลุมฐาน				
สภาพ	ชำรุด ส่วนฐานมีรอยแตกร้าว				

เลขทะเบียนสร.009/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.-	ส. 97 ซม.	ฐก.26 ซม.	ฐส. 37 ซม.	สถ.130 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ทรงเครื่อง ประทับยืนตรง พระกรแนบพระวรกายทั้งสองข้าง พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิด พระนาสิกแบน มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย พระเศียรทรงชฎายอดแหลม พระกรณประดับกรเจียก ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังขยาเป็นแผ่นขนาดปานกลางซ้อนกันสองชั้น ปลายสังขยายาวลงมาจรดพระนาภีทับด้วยเครื่องประดับ กรองสอ ทับทรวง สวมพาหุรัด ทองพระกร นุ่งสนับเพลา มีชายไหว ชายแครง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน พระบาทเท่ากัน สวมข้อพระบาท ส่วนฐานเป็นฐานมีเศียรช้างแปดเศียรหันหน้าออกทั้งแปดทิศ ฐานล่างเป็นฐานเขียงทรงกลมสลักลวดลาย *หมายเหตุ พระพุทธรูปองค์นี้ ได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุ ที่สำคัญของชาติ ตามความในราชกิจจานุเบกษา ประกาศกรมศิลปากร เรื่องขึ้นทะเบียนศิลปะโบราณวัตถุ เล่มที่ 103 ตอนที่ 79 วันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ.2529 หน้า ที่ 2				
สภาพ	ชำรุด มีรอยแตกร้าว และรอยแมลงกัดแทะ (ปลวก มอด) บริเวณพระปฤษฎางค์ลงไปถึงพระบาทขวา				

เลขทะเบียนสร.010/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปทรงเครื่อง				
ขนาด	ตก.7 ซม.	ส. 15.5 ซม.	ฐก.12 ซม.	ฐส. 6 ซม.	สร.21 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25				
วัสดุ	โลหะ ปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปทรงเครื่อง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิด พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโค้ง พระโอษฐ์เป็นเส้นตรง สวมมงกุฎทรงสูง ประดับกรเจียก กรองศอ ทับทรวง พาทูรัต อินทรธนู ทองพระกร ชายไหว ชายแครง ครองจีวรห่มเฉียงลายดอกพิกุล ประทับนั่งบนฐานบัวหงาย มีผ้าทิพย์ห้อยด้านหลัง ฐานบัว รองรับด้วยฐานเขียงซ้อนกัน 2 ชั้น ตกแต่งเป็นลายไทยประดิษฐ์				
สภาพ	ฐานด้านหลังมีรอยชำรุด				

เลขทะเบียนสร.012/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.19.5ซม.	ส.31ซม.	ฐก. 22.5 ซม.	ฐส.15.5 ซม.	ฐฐ.46.5ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ทาสีเหลืองทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวีราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์ยิ้ม เม็ดพระศกทำเป็นเม็ดกลม พระเกตุมาลากลมหนุนรองรับพระรัศมีเป็นเปลวสูง พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัด นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงแปดเหลี่ยม ฐานด้านหน้าตอนกลาง ลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง ข้อความจารึก จำใจความได้ว่า..... พุทธรูปเจ้าองค์นี้ไว้โชดก สาสนา หือเป็นที่ไหว้แลบูชา แก่คนและเทวดา จึง อรหัตตมัคค..... น่าจะอยู่ในช่วงประมาณ 2,300-2,400 (พ.ศ.) สกุลช่างหลวง เจ้าสุมนเทวราช				
สภาพ	ชำรุด ส่วนฐานมีรอยกัดแทะของแมลง (ปลวก มอด)				

เลขทะเบียนสร.014/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ต.ก.13.5 ซม.	ส. 23 ซม.	ฐ. 25 ซม.	จ. 16.7 ซม.	ส. 40 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2394				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิด พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็กทาสีแดง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมีทรงกรวยสูง พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นรูปครึ่งวงกลม ด้านหน้าเรียบ ส่วนบนบนลงรักปิดทอง จารอักษรล้านนา 7 บรรทัด (ข้อความ ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่างทาสีแดง ด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง ทำเป็นฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย ท้องไม้ถูกแกว่อกไว้ ฐานบัวหงายสลักเป็นรูปกลับบัวมีเกสรอยู่ด้านบนสุด มีห่วงสำหรับเสียบฉัตร สองห่วง ข้อความจารึก จุฬศักราชได้ 1213 ตัวปาลี เมืองเป้า / เดือน 6 แรม 5 ค่ำ จัน 6 ไทยกตไฉยยาม / กองเด็กปถมมุลลสัทธา หมายถึง เสี่ยง / ริดขำ ภริยา ลูกเต้าพี่น้องลูกหลานชู้คนสร้างไว้กับศาสนา 5,000 วัสสา หื้อ เปน / ไหว้แก่คนแลเทวดา (พ.ศ. 2394)				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.015/2557

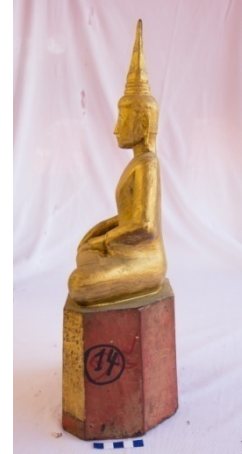

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.12.5 ซม.	ส.20.5 ซม.	ฐก.13.5 ซม.	ฐส.9.5 ซม.	สร.30.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2400				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทองทางทับด้วยสีเหลืองทับ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวีราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิด พระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์แย้ม มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย พระเศียรทรงกรวยทำเป็นลายตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาทรงกรวยรองรับพระรัศมีทรงกรวย พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังขมาภิเษกเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังขมาภิเษกยาวลงมาจรดพระนาสิก ส่วนฐานทรงแปดเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบ ลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 6 บรรทัด ด้านข้างและด้านหลังทาร์ก ข้อความจารึก ศักราช 1219 ตัวปี่ ปี่เมิงใส เดือน ยี่เป็งเมงวัน 1 สักราช นายน้อยชี่ แล นางคำริบ / นางน้อยชี่ จักอุทิศบุญ อันนี้ไปหาพ่อชื่อว่า นายเดียนิต ปู่ผู้ 1 ชื่อว่า เจ้าพระยารัตตะนะแม่เจ้า / ชื่อว่า นางสิงสอย นางคำทิพ จักอุทิศ ไปหาพ่อชื่อว่า..... แสนชุมพูนุแต่ดีหลี ธุว / พ.ศ. 2400				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.017/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.12 ซม.	ส.23 ซม.	รูก.17 ซม.	ฐส.10.5 ซม.	ฐฐ.33 .ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2368				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวีราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์แย้มเป็นวงโค้ง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย พระศกเป็นทรงสามเหลี่ยม พระเกตุมาลาทำเป็นทรงสูง พระรัศมีเป็นทรงสูง ครองจีวรห่มเฉียงขอบจีวรเว้าลงมาได้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายแยกเป็นสองแฉก พระกรณยาวและนิ้วพระหัตถ์เรียวยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงหกเหลี่ยม มีการจารอักษรล้านนา ภาษาล้านนา 4 บรรทัด ข้อความจารึก สักราชได้ 1187 ตัว ปลีดิบแร่ เดือน / 3 เพ็ง เม็งวัน 6 ไทย ถัดไส้ ปถม มหา มูลละสัทธา / แสนไชยวุฒิมีภริยาถูกเต้าชู้คนก็ / ได้สร้างพุทธรูปเจ้าองค์นี้ ก็เพื่อว่า / จักไว้เป็นที่ไหว้ แก่คนและเทวดาทั้งหลาย / トラบต่อเท้าเสี้ยง 5,000 พระวัสสาจึง / นิพพาน ปัจจโย โหนตุโน / พ.ศ. 2368				
สภาพ	ชำรุด ปลายพระรัศมีด้านหลังแตกหักหาย				

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.15.5 ซม.	ส. 28.5 ซม.	ฐก. 16 ซม.	ฐส.14 ซม.	สร.42 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2368				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ทาสีเหลืองทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์เหลี่ยม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิด พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโค้ง พระโอษฐ์เล็ก พระเศียรเรียบ พระเกตุมาลากลมเป็นวงแหวนซ้อนสองชั้น รองรับพระรัศมีเป็นเปลวสูง พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงแปดเหลี่ยม ฐานด้านหน้าส่วนบนบนลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 8 บรรทัด ส่วนฐานล่าง ด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง ข้อความจารึก สักกราชได้ 1187 ตัว ปีดับเร้า เดือน 3 เมงวัน 6 ไทยกัตเหม้า / มหาอุบาสก พระยาแสน แลมหาอุบาสิกนางโนชา / เป็นเกล้าเป็นประธานแก่ลูกเจ้าหลานเหลนพี่น้องญาติกา / วงษาชู้คน ได้สร้างยังพุทธพิมพ์รูปเจ้า องค์นี้ ติดทาด้วยรักหางยาง / เยาหื้อผิวใหม่ ใส่สุวรรณชาติ คำแดง แสงประจิตเรืองเรืองเพื่อไว้ / เปนที่ไหว้สาภาวะ แก่นรานระเทพพิคคณาทั้งหลาย กราบ / 5,000 พระวัสสา แท้ดีหลี นิพพาน ปัจจโย / โหตุ เม นิจจิง รุวัง ดังนี้ แท้ดีหลี (จำนวน 8 บรรทัด) พ.ศ. 2368				
สภาพ					

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก. 6.4 ซม.	ส.11.8 ซม.	ฐก. 6.7 ซม.	ฐส.7 ซม.	สฐ.18.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย เม็ดพระศกทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมหนุนรองรับพระรัศมีทรงกรวยเหลี่ยม พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหกเหลี่ยมลงรักปิดทองฐานด้านหน้าเรียบจารอักษรล้านนา 7 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ข้อความจารึก สักกราชได้ (ลบเลือน) / ปลื้เบิกใจ..... / จัน (วันจันทร์) สัทธา นาง ต.... สร้างไว้ / คำศาสนา โคตม / 5,000 ภาวสา นิพพาน ปัจจโย โหนตุ / โว / นิจจิง ฐุฐุ /				
สภาพ	ชำรุด ยอดพระรัศมีหักหาย ฐานด้านซ้ายมีรอยแมลงกัดแทะ (ปลวก มอด)				

					
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารต ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.22.5 ซม.	ส.42.5 ซม.	ฐก.23.5 ซม.	ฐส. 18 ซม.	ฐฐ.60 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกulptช่างเมืองน่าน พ.ศ.2404				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ทาสีเหลืองทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์เล็ก มีไรพระศกหนา เม็ดพระศกปั้นจากรักสมุกทำเป็นกรวยแหลม พระเกตุมาลาทรงสูงรองรับพระรัศมีเป็นเปลวสูง พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายแยกเป็นสองแฉก นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงแปดเหลี่ยม ขอบฐานบนประดับด้วยการปั้นรักสมุกเป็นรูปวงแหวนติดโดยรอบ ฐานด้านหน้าเรียบส่วนบนบนลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 4 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่างทาแดงประดับกระจกสีลายดอกไม้ประจำยามสี่กลีบ ด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง ฐานล่างสุดมีจารรองรับสี่ขา ข้อความจารึก จุฬาสักราชได้ 1223 ตัว ปลีลงเร้า เดือน 3 โหรา ขึ้น 15 ค่ำ เดือนวัน 6 / ปฐมมุลลสัทธา หมายถึง นายน้อยชิตดวงษ์ พร้อมกับด้วยภริยาผู้ชื่อว่า นายบุรณา / และลูกเต้าชู้คน ได้สร้างพุทธรูปเจ้าองค์นี้ไว้ เป็นที่ไหว้แก่เทวบุตรเทว / ดา อินทร์พรหม สรม แล คหัตถ์ทั้งหลาย ตามเสี้ยม 5000 วสสา ขอสุข 3 ประการ แทอย่าคลาดคลาแต่ /(ปี พ.ศ. 2404 ออกนามบุคคลว่า นายทั้งชายหญิง น่าจะหมายถึง เจ้านาย)				
สภาพ	ชำรุด กระจกที่ประดับหลุดลอกออกไปบางส่วน ส่วนพระเกตุมาลามีรอยแตกร้าว				

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.7 ซม.	ส.29 ซม.	ฐก.16 ซม.	ฐส.12 ซม.	สถ.40.3 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25 พ.ศ.				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโค้งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์ด้านบนหยักเป็นรูปปีกกา พระโอษฐ์ล่างเป็นวงโค้ง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย เม็ดพระศกเป็นตุ่มกลม พระเกตุมาลาทำเป็นทรงสูง พระรัศมีเป็นเปลวสูงมีกลีบบัวซ้อนสองชั้น ครองจีวรห่มเฉียง แนวเส้นของจีวรและสังฆาฏิเป็นสองเส้น สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงหกเหลี่ยม				
สภาพ	ชำรุด ปลายพระกรณขวาหักหายไป บริเวณพระนลาฏ พระศอ พระอังสา พระพาหา และส่วนฐานด้านหน้า มีรอยแตกร้าวของรัก พระปรางด้านซ้ายทองหลุดล่อน				

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสธารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.14 ซม.	ส.20 ซม.	ฐก.15 ซม.	ฐส.15 ซม.	สฐ.34 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์ทรงรี พระขนงโก่ง พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็ก พระโอษฐ์เป็นวงโค้ง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศกขนาดปานกลาง เม็ดพระศกเป็นตารางสี่เหลี่ยม พระเกตุมาลาทำเป็นทรงสูง พระรัศมีทรงกรวยยอดหัก ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏีเป็นแผ่นเล็ก ปลายสังฆาฏียาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหกเหลี่ยม บัวคว่ำ-บัวหงายประดับลูกแก้วอกไก่มีขาสีขาวรองรับฐานบัว ฐานบัวทาร์กแดง ส่วนขาทาร์กดำ ด้านหน้าเรียบลงรักปิดทอง เพื่อจารอักษรมีการเขียนขอบด้วยรักดำ				
สภาพ	ชำรุด ยอดพระรัศมีหักหายไป มีรอยแมลงกัดแทะบริเวณพระหัตถ์และพระขงฆ์เบื้องซ้าย รวมทั้งขาฐานด้านขวา				

เลขทะเบียนสร.025/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.17.5ซม.	ส.23.5ซม.	ฐก.19.8 ซม.	ฐส.11.5ซม.	สร.35.5ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2398				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโค้ง พระโอษฐ์เล็กทาสีแดง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย ไรพระศกเมื่อดพระศกทำเป็นสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมีเป็นกรวยเหลี่ยม พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลางปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายแยกเป็นสองแฉก เห็นขอบสงบริเวณบั้นพระองค์ พระเพลากว้าง ขอบจีวรล่างสั้นเหนือพระชานุ ส่วนฐานเป็นรูปครึ่งวงกลม ฐานด้านหน้าส่วนบนบนลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 4 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่างลงรัก ด้านด้านหลังไม่ทาสี ข้อความจารึก สักราช 1217 ตัว ปลีดับเหมา เดือนยี่เพ็ง เม็งวัน 7 สัทธา แสนธัญเชยย / เป็นประธาน แก่ญาติพี่น้องพ่อแม่ ... ชู้คน สร้างไว้รณบุร่ง ยาว / ปญจสหัสสวัสสาติฏเถยยา นิพพานังปรม้ง สุขขัง นิจิง ฐวัง ฐวัง พ.ศ. 2398				
สภาพ	ชำรุด มีรอยแตกของไม้บริเวณฐานด้านหน้า				

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.9.3 ซม.	ส. 12 ซม.	ฐก.17 ซม.	ฐส. 10.7 ซม.	สร.28.3 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2372				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศกพระเศียรทำเป็นลายตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาเป็นต่อมกลมหนุนรองรับพระรัศมีเป็นรูปกลีบบัว พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลางปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงหกเหลี่ยม ขอบฐานประดับกระจกล้อมเหลี่ยมสี่เหลี่ยมขนาดเล็กโดยรอบ ฐานด้านหน้าสลักเป็นชายผ้าทิพย์ห้อยลงมาถึงด้านล่าง ลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 8 บรรทัด ฐานด้านข้างและด้านหลัง เป็นบัวคว่ำ-บัวหงาย ประดับท้องไม้ ท้องไม้และลวดบัวบน-ล่างประดับกระจกล้อมเหลี่ยม บัวคว่ำและบัวหงายลงรักปิดทอง ข้อความจารึก สักกราชได้ 1191 ตัว / ปลีกัดเปล่า เดือน 9 ทุติยะ / แรม 5 ค่ำ วัน 1 ยาม แ / ถเที่ยงวัน สัทธาแสนอิสริมิได้สร้างพระสมริตองค์ / นี้ในปัจจุบันนี้ แม่นจกกระเนิงอันใด หือสม / ริดธิจุประการ ดีหลี /(พ.ศ. 2372)				
สภาพ	ชำรุด มีรอยร้าวบริเวณฐานด้านหลัง กระจกลที่ประดับที่ฐานหลุดล่อนออกไปมาก				

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.13 ซม.	ส.19.5 ซม	ฐก.13 ซม.	ฐส.13 ซม.	สร.32 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2369				
วัสดุ	ไม้ และปูนรักสมุก ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่ง เป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์แย้มเป็นวงโค้ง มุมพระโอษฐ์เชื่อมต่อกับฐานพระนาสิก เม็ดพระศกเป็นตุ่มกลม พระเกตุมาลาทำเป็นทรงสูง พระรัศมีสูงมีกลีบบัวประดับ ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ด้านหน้ามีผ้าทิพย์ห้อยลงมา ประดับกระจกลีฐานด้านหลังมี จารึกอักษรล้านนา ภาษาล้านนา ข้อความจารึก จุฬศักร์พะใต้ 1...88 / ตัว ปลีเกล้าเม็ด เดือน แรม / 4 ค่ำ วัน 1 ไทย รววยเส็ดมหาอุปาสก มหาอุปาสี / กกา มูล สัทธา แสนหลวงมน / ตรี แลนงทพพวนเปนป ระธาน / แก่พ่อแม่ลูกเฒ่าชู้คน ได้ / สำยังพระพุทธรูปเจ้าไกรสรดอกไม้ / องค์นี้ไว้ โชตกศาสนา พระ โคตมเจ้า トラบ 5,000 พระวัสสา / นิพพาน ปัจจโย โหตุ เม / (พ.ศ. น่าจะเป็น จ.ศ. 1188 ซึ่งจะตรงกับ พ.ศ.2369 พระองค์นี้ มีรอยจารึก 2 ครั้ง ที่อ่านนี้เป็นจารึกที่พจารึกของเดิม องค์นี้เป็นพระสร้างด้วย สมุกเกษรดอกไม้)				
สภาพ	ชำรุด ปลายพระรัศมีหักหายไป ส่วนฐานหน้าด้านซ้าย แตกหักหายไป มีรอยร้าวบริเวณพระวรกาย ด้านซ้าย บริเวณองค์พระและฐานมีรอยรอยแมลงกัดแทะบางส่วน				

เลขทะเบียนสร.031/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.10ซม.	ส.18.5ซม.	ฐก.10 ซม.	ฐส.10ซม.	สฐ.28.5ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2368				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวีราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์เหลี่ยม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิด พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยม พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมีเป็นเปลวสูง พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าส่วนบนบนลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 7 บรรทัด ส่วนฐานล่างด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง ข้อความจารึก “สักราชได้ 1187 ตัวป्ली...”				
สภาพ	ชำรุด ฐานด้านหน้ามีรอยแมลงกัดแทะ(มอด)				

เลขทะเบียนสร.032/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ต.ก.8.5ซม.	ส.15ซม.	ฐ.9 ซม.	ฐส.6ซม.	สร.21ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2371				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิด หางพระเนตรวัดขึ้น พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมีเป็นเปลว พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกันส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 6 บรรทัด ข้อความจารึก สักราชได้ 1190 ตัวปสี่ เบิกใจ / เดือน 3 ออก 10 ค่ำ วันจัน สัทธา / อ้าย ธองอิน ส้างไวโซตกสา / สนา พระโคตมเจ้า ตราบ 5,000 / ภวัสสา แท้ดีหลี นิพพาน / ปัจจโย โหตุ..... / (พ.ศ. 2371)				
สภาพ	ชำรุด พระกรณหักหายไป มีรอยแตกบริเวณพระหัตถ์ซ้ายยาวต่อลงมาถึงฐาน				

เลขทะเบียนสร.033/2557

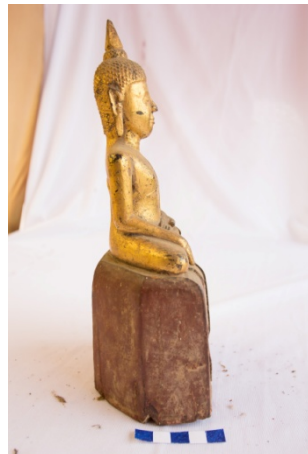
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.8 ซม.	ส. 14.8 ซม.	ฐก.8.5 ซม.	ฐส. 7.4 ซม.	สร.21.8 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2371				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย เม็ดพระศกทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมหนุนรองรับพระรัศมีเป็นเปลว พระกรณยาวครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลาย นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกันส่วนฐานเป็นฐานหกเหลี่ยมลงรักปิดทอง ฐานด้านหน้าเรียบจารอักษรล้านนา 6 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ข้อความจารึก สักราชได้ 1190 ตัว ปลีเบิก / ใจ เดือน 3 ออก 10 วัน 2 สัทธาวัน / ทองพร้อมกับพ่อแม่ สร้างไว้ / โชตกศาสนาพระโคตมเจ้า / トラบ 5000 ภวัสสา แท้ / ดีหลี นิพพานปัจจุโย โหนตุ / (พ.ศ. 2371)				
สภาพ	ชำรุด มีรอยแตกร้าวบริเวณฐานด้านหน้า				

เลขทะเบียนสร.034/2557

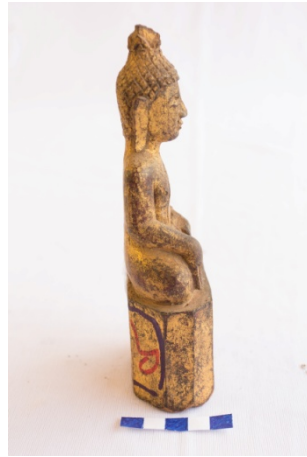
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.8 ซม.	ส. 18 ซม.	ฐก.11 ซม.	ฐส. 7.5 ซม.	สฐ.24 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่ง พระเนตรปิดเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็ก พระโอษฐ์เล็ก มีไรพระศก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมหนุนรองรับพระรัศมีทรงกรวย พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทวารี่ สลักเป็นรูปกลีบบัวหงายรองรับด้วยฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย ฐานบัวคว่ำด้านล่างสุด จารอักษรล้านนา (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน)				
สภาพ	ชำรุด ส่วนฐานมีรอยแมลงกัดแทะ (ปลวก) ทำให้จารึกเสียหายไม่สามารถอ่านได้				

เลขทะเบียนสร.035/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.ซม.	ส.ซม.	ฐก. ซม.	ฐส.ซม.	สร.ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมหนุนรองรับพระรัศมีทรงกรวยเหลี่ยม พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาได้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าสลักเป็นชายผ้าทิพย์ห้อยลงมาถึงกึ่งกลาง ลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 8 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่าง ด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง ข้อความจารึก จุฬ..... (ลบเลือน ไม้แตก) / ตัวปี่ ร่วงเม็ด เดือน 6 เพ็ง / วัน 6 ปถมมูล สัทธา หมาย / มี เจ้าน้อย..... พร้อมกับด้วย / ภริยา ลูกเต้า แล ทาสา / ทาสี ชู้คน ไว้ค่าชู 500 ภ / วัสสา แท้ดีหลี นิพพานังปลม้ง สุ / กขัง แล				
สภาพ	ชำรุด มีรอยแตกร้าวของเนื้อไม้ตั้งแต่ข้อพระบาทซ้ายลงไปผ่านผ้าทิพย์ ลงถึงฐาน				

เลขทะเบียนสร.036/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.6.5 ซม.	ส. 11.8 ซม.	ฐก.7.2 ซม.	ฐส.5.3 ซม.	สร.17 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2403				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวีราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิด พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์เล็กทาสีแดง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย เม็ดพระศกทำเป็นตารางสี่เหลี่ยม พระเกตุมาลากลมหนุนรองรับพระรัศมี พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถัน ขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกันส่วนฐานเป็นฐานหกเหลี่ยมลงรักปิดทอง ฐานด้านหน้าเรียบจารอักษรล้านนา 5 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ข้อความจารึก สักราช 122..... (ลบเลือนมาก) พุทธวงศ์ สร้างพุทธรูป ขอเอาสุข 3 ประการ				
สภาพ	ชำรุด ยอดพระรัศมีหักหาย				

เลขทะเบียนสร.037/2557

			
---	---	--	---

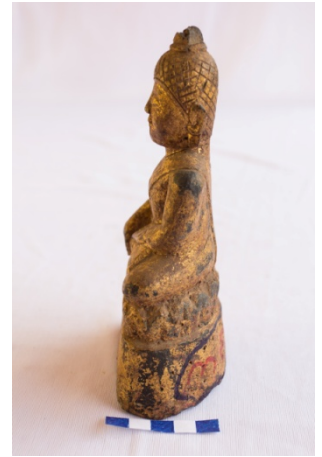
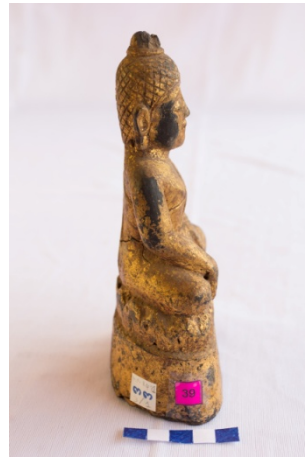
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.7.5 ซม.	ส. 13.2 ซม.	ฐก.7.8 ซม.	ฐส. 7 ซม.	สร.21.2 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2370				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก เม็ดพระศกทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมหนุนรองรับพระรัศมี พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงหกเหลี่ยมลงรักปิดทอง ฐานด้านหน้าเรียบจารอักษรล้านนา 6 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ข้อความจารึก สักราชได้ 1190 ตัว ปลี / เบิกใจ เดือน 3 ออก 10 วัน 2 สัทธา / นางคำพ้อง สร้างไว้คำ / สาสนาพระโคตมเจ้า ตรีบ / 5,000 พระวัสสา แท้ดีหลี / นิพพานะ ปัจจะโย โหนดุ //(พ.ศ. 2370)				
สภาพ	ชำรุด ยอดพระรัศมีหักหาย				

เลขทะเบียนสร.038/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.10.5ซม.	ส.17.6ซม.	ฐก.11.3 ซม.	ฐส.10.3ซม.	สร.28ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์เหลี่ยม พระขนงโก่งเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยม ขนมเปี้ยกปุ่น พระเกตุมาลาวงแหวนรองรับพระรัศมีเป็นเปลวสูง พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 8 บรรทัด (ข้อความชำรุดมาก) ฐานด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง				
สภาพ	ชำรุด ส่วนฐานด้านหน้ามีรอยแมลงกัดแทะ(ปลวก) ทำให้จารึกหายไป				

เลขทะเบียนสร.039/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.6.5 ซม.	ส.11.5 ซม.	ฐก.7.5 ซม.	ฐส. 6 ซม.	สฐ.7.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุนช่างเมืองน่าน พ.ศ.2471				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์แย้ม มีไรพระศก พระเศียรเป็นลายตารางสี่เหลี่ยม พระเกตุมาลาเตี้ยมาก พระรัศมีเป็นกรวย ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี พระกรณยาวและนิ้วพระหัตถ์เรียวยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานบัวหงายรองรับด้วยฐานหน้ากระดานเกลี้ยงในผังรูปครึ่งวงกลม ด้านหน้าเรียบมีการลงรักปิดทอง จารอักษรล้านนาจำนวน 3 บรรทัด ข้อความจารึก พุทธศักราช 2471 สัทธิ เจ้า ลบเลือน				
สภาพ	ชำรุด พระรัศมีหักหายไป มีรอยแตกร้าวบริเวณพระศอ พระพาหุด้านขวา และพระปฤษฎางค์ด้านหลัง				

เลขทะเบียนสร.042/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.9.5 ซม.	ส.20 ซม.	ฐก.12 ซม.	ฐส.11 ซม.	ฐร.32 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2399				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโค้ง พระโอษฐ์แย้มเป็นวงโค้ง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย มีกรอบพระพักตร์หรือไรพระศก เม็ดพระศกทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระรัศมีเป็นทรงสูงเป็นเปลว กนก ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นเล็กพาดผ่านกลางพระอุระ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรรณยาวเป็นเปลว กนก นิ้วพระหัตถ์เรียวยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานแปดเหลี่ยม บัวคว่ำ-บัวหงายประดับลูกแก้วอกไก่ ฐานส่วนหน้าเรียบ ลงรักปิดทอง จารอักษรล้านนา จำนวน 9 บรรทัด ส่วนฐานโดยรอบ มีการลงรักปิดทองเขียนลายกรวยเชิงบริเวณส่วนบัวคว่ำ-บัวหงาย ท้องไม้และลูกแก้วอกไก่ ทารักดำ ลวดบัวทาสีแดง ข้อความจารึก สักกราช 121.... ตัว ปลี รวยสี เดือนยี่ ขึ้น 12 ค่ำ ถวายเป็นทาน ปถมมูล สัทธา หมาย / มี แสนสี่ซ้าย เปนเกล้า ลูกเต้าชู้คน / เลียง (เรียง) นั้นมา หมายมี คำปัน พร้อมกับ / ด้วยภริยา ผู้ชื่อว่า นาง สุกันธา จึงได้สร้าง / พุทธรูปเจ้าองค์นี้ไว้ คำชู วร / พุทธศาสนา トラบ 5,000 พระวัสสา ดีหลี / อรหันตา อรหันตี มัคคญาณังทินัน / นิพพานะ ปัจจะโย โหนตุ โน /				
สภาพ	ชำรุด บริเวณฐานล่างด้านขวามีรอยแมลงกัดแทะ และบริเวณฐานด้านหน้ามีรอยแตกร้าวของเนื้อไม้ 2 บริเวณ				

เลขทะเบียนสร.043/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูป				
ขนาด	ตก. 8 ซม.	ส. 15 ซม.	ฐาน. 10 ซม.	ฐาน. 6.5 ซม.	สูง. 21 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25 พ.ศ.				
วัสดุ	หิน				
ลักษณะ	พระพุทธรูป ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลม พระขนงโก่ง พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์เล็กมีไรพระศก พระเศียรเรียบทำเป็นกรวยแหลม ครองจีวรห่มเฉียง แนวเส้นของจีวรและสังฆาฏิเป็นสองเส้น สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี พระกรณยาวจรดพระอังสา นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงสี่เหลี่ยม				
สภาพ	ชำรุด พระรัศมีหักหายไป				

เลขทะเบียนสร.044/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูป				
ขนาด	ตก.8.5ซม.	ส.13ซม.	ฐก.11 ซม.	ฐส.4.5ซม.	สร.17ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนาผสมพม่า(มณฑลเลย) สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	หิน				
ลักษณะ	พระพุทธรูป ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลม พระขนงโก่ง พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์เล็กมีไรพระศก พระเศียรเรียบรัดมีทำเป็นกรวยแหลม ครองจีวรห่มเฉียง แนวเส้นของจีวรและสังฆาฏิเป็นสองเส้น สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี พระกรณยาวจรดพระอังสา นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ด้านหน้าพระเพลา มีชายจีวรแผ่ออกมา ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานทรงครึ่งวงกลม มีการแกะเป็นลายบัวหงาย				
สภาพ	ชำรุด พระรัศมีหักหายไป				

เลขทะเบียนสร.045/2557

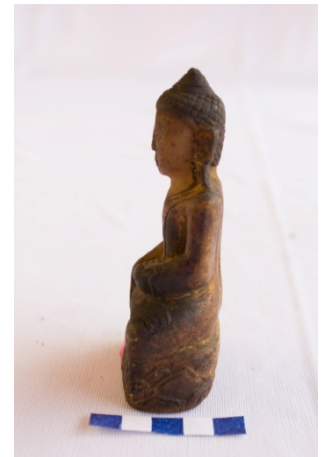
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูป				
ขนาด	ตก.8 ซม.	ส.11 ซม.	ฐาน.8.5 ซม.	ฐาน.4.5 ซม.	สูง.15 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25				
วัสดุ	หิน				
ลักษณะ	พระพุทธรูป ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเล็กเหลือบต่ำเป็นเส้นตรง พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์หนา มีไรพระศก พระเศียรเป็นลายตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนไม่มีพระเกตุมาลาและพระรัศมี ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา แนวเส้นของจีวรและสังฆาฏิเป็นสองเส้น สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ด้านหน้าพระเพลา มีชายจีวรแผ่ออกมา ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงครึ่งวงกลม				
สภาพ	ชำรุด ส่วนพระเกตุมาลาและพระรัศมีหักหายไป				

เลขทะเบียนสร.046/2557

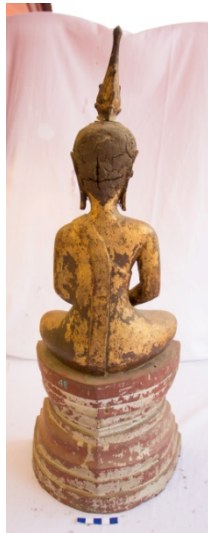
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูป				
ขนาด	ตก.6 ซม.	ส. 8 ซม.	ฐก.6.5 ซม.	ฐส. 3 ซม.	สร.11 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	หิน				
ลักษณะ	พระพุทธรูป ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิดเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมแบน พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นรูปครึ่งวงกลม				
สภาพ	ชำรุด พระรัศมีหักหายไป ส่วนฐานด้านหลังชำรุดแตกหักหายไป				

เลขทะเบียนสร.047/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูป				
ขนาด	ตก.5 ซม.	ส.9.5 ซม.	ฐก.5.5 ซม.	ฐส.2 ซม.	สร.11.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนาผสมพม่า (มีนตะเล่ย์) สกูลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	หิน				
ลักษณะ	พระพุทธรูป ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่ง พระเนตรเปิด พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์เล็กมุมพระโอษฐ์วัดขึ้น มีไรพระศก พระเศียรสลักเป็นตารางสี่เหลี่ยมพระเกตุมาลาทำเป็นกรวยเตี้ย ครองจีวรห่มเฉียง จีวรทาสีเหลือง แนวเส้นของจีวรและสังฆาฏิเป็นสองเส้น สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรณยาวจรดพระอังสา นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานทรงครึ่งวงกลม มีการแกะเป็นลายบัวหงายซ้อนกัน				
สภาพ	ชำรุด พระกรณขาดหักหายไป				

เลขทะเบียนสร.048/2557

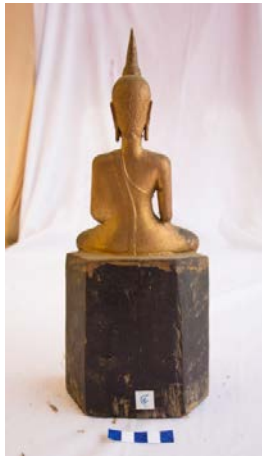

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.18.5 ซม.	ส.38.8 ซม.	รูก.20.5 ซม.	รูส.18.3 ซม.	สรู.56 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25 พ.ศ.				
วัสดุ	ไม้ และปูนรักสมุก ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางสมาธิ ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกใหญ่แหลม พระโอษฐ์แยะ มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย เม็ดพระศกใช้รักสมุกปั้นเป็นเม็ดกลมไม่มีพระเกตุมาลา พระรัศมีสูงเอียงไปทางด้านขวา พระกรรณใหญ่ยาว พระวรกายบอกบาง ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา เห็นขอบสบงบริเวณบั้นพระองค์ สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี ส่วนฐานเป็นรูปสามเหลี่ยมบัวคว่ำ-บัวหงาย ท้องไม้แคบ ทาสีแดง				
สภาพ	ชำรุด บริเวณพระรัศมีหลุดกาวติด ต่อไว้ รักสมุกด้านหลังพระเศียรมีรอยแตก ฐานด้านล่างมีรอยแมลงกัดแทะ				

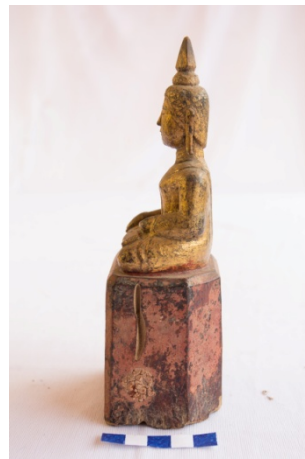
เลขทะเบียนสร.050/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.11 ซม.	ส. 22 ซม.	ฐก.11.5 ซม.	ฐส. 6.5 ซม.	สฐ.28 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง ทาสี				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ทาสี ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่ง เป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิดเหลือบต่ำ พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์เล็กทาสีแดง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย เม็ดพระศกทำเป็นเม็ดกลม พระเกตุมาลาเตี้ยรองรับพระศมีเป็นเปลว พระกรรณยาวจรดพระอังสา ครองจีวรห่มเฉียง จีวรทาสีแดง ขอบจีวรเว้าลงมาได้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้ามีผ้าทิพย์ห้อยลงมาจรดฐานล่าง ด้านข้างและด้านหลังเป็นฐานบัวคว่ำ-บัวหงายประดับท้องไม้				
สภาพ	ชำรุด ส่วนฐานด้านหลังมีรอยแมลงกัดแทะ(ปลวก)				

เลขทะเบียนสร.051/2557					
					
					
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.10.8 ซม.	ส. 12 ซม.	ฐก.15.8 ซม.	ฐส. 11 ซม.	สร.26 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2414				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ทาสีเหลืองทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์แย้ม มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยม ขนมเปือกปูน พระเกตุมาลาหนุนรองรับพระรัศมีทรงกรวยสูง พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงกลมเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบ ส่วนบนตรงกลางลงรักปิดทอง จารอักษรล้านนา 5 บรรทัด ส่วนฐานล่าง ด้านข้างและด้านหลังทาสีน้ำตาล ข้อความจารึก สักราช 1233 เจ้าอินทไธสง / พุทธรูปเจ้า 3 พระองค์ ขออุทิศไปหาพ่อ / เจ้าหน้า แม่เจ้า ชื่อว่า แม่เจ้า / คำ ขอนาบุญไปโปรดแท้ ดีหลี อ / รหันตมคคณญาณ นิพพานัง นิจัง (พ.ศ. 2414)				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.052/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.5.5 ซม.	ส.10.5 ซม.	ฐก.6.5 ซม.	ฐส.7 ซม.	สฐ.18 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์แย้ม มีไรพระศก พระเศียรเป็นลายตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาทำเป็นทรงสูง พระรัศมีเป็นกรวยเหลี่ยมทรงสูง ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์เรียวยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงหกเหลี่ยมด้านหน้าเรียบ มีรอยรอยการใช้กาวรักสำหรับติดวัตถุ ส่วนฐานนี้ทำสีแดง				
สภาพ	ชำรุด มีรอยแมลงกัดแทะ บริเวณฐานด้านหน้าส่วนล่าง และฐานด้านซ้าย				

เลขทะเบียนสร.053/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.5.5ซม.	ส.9ซม.	ฐก.6.5 ซม.	ฐส.6.5ซม.	สฐ.13.5ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิดเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมีเป็นกรวยเหลี่ยม พระกรรณยาวครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงแปดเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐาน ด้านข้างและด้านหลังทาสีเหลือง				
สภาพ	ยอดพระรัศมีป็น				

เลขทะเบียนสร.054/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.5.7ซม.	ส.8.5ซม.	ฐาน.6.5 ซม.	ฐาน.4.5ซม.	สูง.13.3ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มีไรพระศก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาสูงรองรับพระรัศมีเป็นเปลวสูง พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นรูปหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทอง (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.055/2557

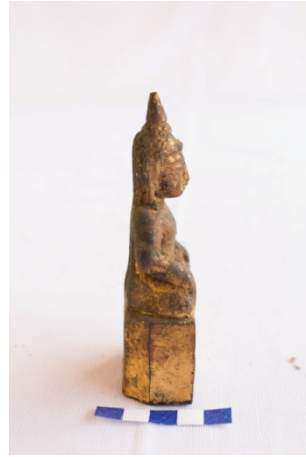
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.5 ซม.	ส.8 ซม.	ฐก.5.5 ซม.	ฐส.4.5 ซม.	สร.13 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์แย้ม พระเศียรเป็นลายตารางสี่เหลี่ยม พระเกตุมาลาเตี้ย พระรัศมีเป็นกรวยสูง ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์เรียวยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงแปดเหลี่ยมลงรักปิดทอง ด้านหน้าเรียบมีการจารอักษรล้านนา ประมาณ 5 บรรทัด				
สภาพ	ชำรุด จารึกอักษรล้านนาสภาพลบเลือนจนไม่สามารถอ่านได้ บริเวณส่วนฐานด้านหลังด้านข้างขวา ตั้งแต่พระชานกลงไปถึงฐานล่าง มีรอยแมลงกัดแทะ และมีร่องรอยซ่อมโดยการใช้น้ำมันอุดรอยชำรุด				

เลขทะเบียนสร.056/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.3.5 ซม.	ส.10.5 ซม.	ฐก.4 ซม.	ฐส.2 ซม.	สร.12.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ประทับยืนตรงพระกรแนบพระวรกาย พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้ง บรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิด พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์เล็ก มีไรพระศก พระเศียรทำเป็นลายตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระรัศมีทรงกรวย ครองจีวรห่มคลุม ชายจีวรยกขึ้นเล็กน้อย เท่ากันทั้งสองด้าน หน้านางเป็นแผ่นขนาดใหญ่ พระกรณยาว ส่วนฐานเป็นฐานกลม ลงรักปิดทองทั้งองค์				
สภาพ	ชำรุด ยอดพระรัศมีหักหายไป มีรอยแมลงกัดแทะ(มอด) บริเวณพระปฤษฎางค์ และส่วนฐาน				

เลขทะเบียนสร.057/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.4.5 ซม.	ส.8 ซม.	ฐาน.5.5 ซม.	ฐาน.3.5 ซม.	สูง.12 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูป ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์แย้ม มีไรพระศก เม็ดพระศกเป็นเม็ดกลม พระเกตุมาลาเตี้ย พระรัศมีเป็นกรวยครอบจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏีเป็นแผ่นปานกลาง ปลายสังฆาฏียาวลงมาจรดพระนาภี พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์เรียวยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงหกเหลี่ยมด้านหน้าเรียบ ลงรักปิดทองทั้งองค์				
สภาพ	ปลายรัศมีหักหายไป ทองคำเปลวหลุดลอกเป็นส่วนมาก				

เลขทะเบียนสร.058/2557

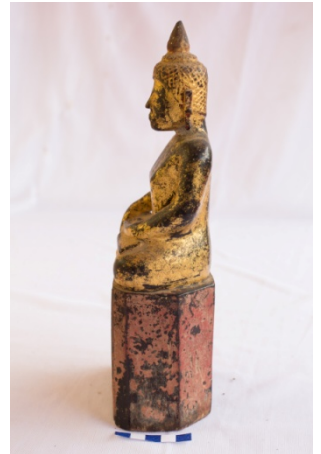
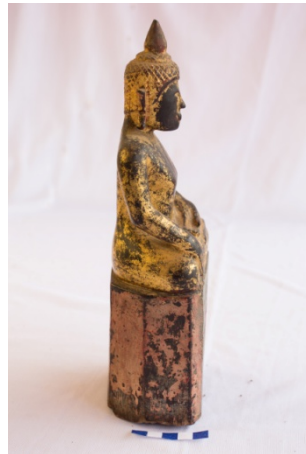

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูป				
ขนาด	ตก.9 ซม.	ส.12 ซม.	ฐก.11.5 ซม.	ฐส.4 ซม.	สร.16 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ 26				
วัสดุ	แก้ว				
ลักษณะ	พระพุทธรูป ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์บึ้งตึง พระโอษฐ์แบะเมื่อดพระศกเป็นตุ้มกลม พระเกตุมาลาทำเป็นทรงสูง พระรัศมีเป็นต่อมกลมประดับสร้อยพระศอ 1 เส้น ทรงจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปลานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย				
สภาพ	ชำรุด ฐานด้านหน้าและด้านขวามีรอยชำรุด แตกหักหายไป มีรอยร้าวเป็นแนวยาวจากพระเพลา ข้างถึงฐานบัวด้านขวา				

เลขทะเบียนสร.059/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.7.8 ซม.	ส. 15.3 ซม.	ฐก.7.8 ซม.	ฐส. 11.5 ซม.	สร.26.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์เหลี่ยม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็กมุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย พระเศียรเรียบ พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระศมีเป็นเปลวสูง พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบ ลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 6 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่าง ด้านข้างและด้านหลังทารักดำ ข้อความจารึก สักราช..... / ตัวเดือน 4 ขึ้น 4 ค่ำ / สักราช นาง แก่น ภางา ? / ได้สร้างพุทธรูปเจ้า / องค์นี้ไว้กับศาสนา				
สภาพ					

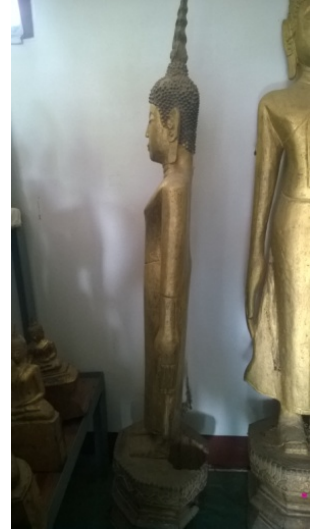
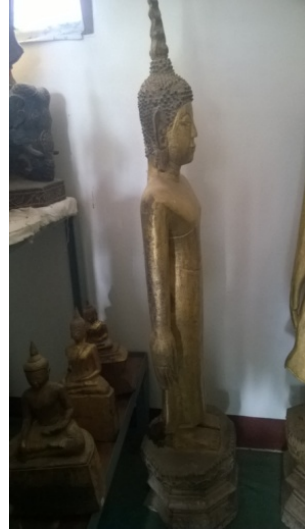
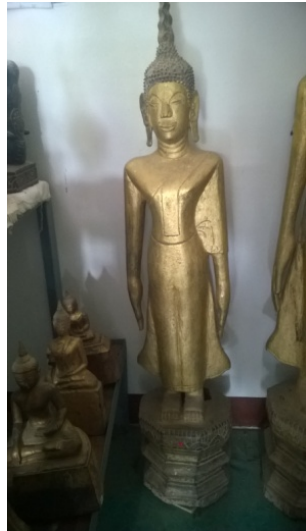
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ต.ก.9ซม.	ส.17ซม.	ฐก.9.5 ซม.	ฐส.9.5ซม.	สฐ.26ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์เหลี่ยม พระขนงโค้งเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิด พระนาสิกค่อนข้างเล็ก พระโอษฐ์แบะ มีไรพระศก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาวงแหวนรองรับพระรัศมีทรงกรวย พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงแปดเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรัก ฐานด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง				
สภาพ	ชำรุด ทองคำเปลวหลุดลอก ฐานล่างมีรอยรอยแมลงกัดแทะ(ปลวก)				

เลขทะเบียนสร.062/2557

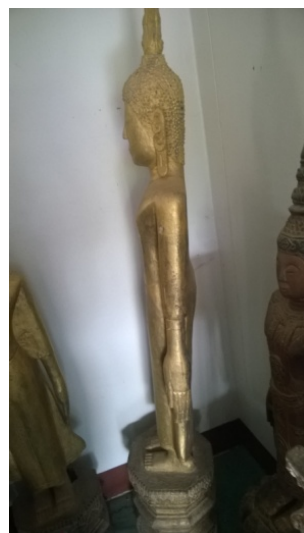
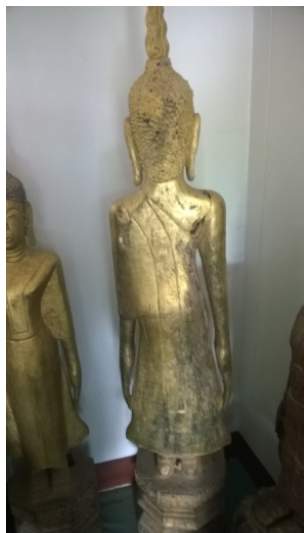
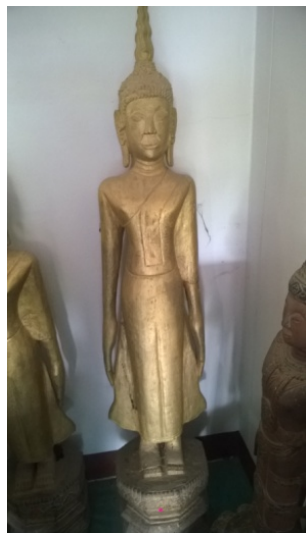
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารัต ต่าบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.12 ซม.	ส.25 ซม.	ฐก.12 ซม.	ฐส.11 ซม.	สร.37 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์แย้มเป็นวงโค้ง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย เม็ดพระศกทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระรัศมีเป็นทรงสูง ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏีเป็นแผ่นเล็ก ปลายสังฆาฏียาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์เรียวยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงหกเหลี่ยมฐานด้านหน้าลงรักปิดทองเฉพาะครึ่งบน ฐานส่วนล่าง ด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง				
สภาพ	ชำรุด บริเวณพระรัศมีหักหายไป				

เลขทะเบียนสร.064/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.-	ส. 117 ซม.	ฐก.30 ซม.	ฐส. 28 ซม.	สร.145 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ					
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.065/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.-	ส. 135 ซม.	ฐก.30 ซม.	ฐส. 33 ซม.	สร.168 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลรักปิดทอง				
ลักษณะ					
สภาพ					

					
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.13 ซม.	ส.22 ซม.	ฐก. 14 ซม.	ฐส.17 ซม.	สรุ.39 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2368				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ลงรักปิดทอง ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่งพระโอษฐ์แย้ม พระเศียรเรียบ พระเกตุมาลาทำเป็นทรงสูงรูปวงแหวนซ้อนกันสองชั้น รัศมีสูง ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานแปดเหลี่ยม บัวคว่ำ-บัวหงายประดับลูกแก้วอกไก่ ส่วนบัวหงายทวารักดำ ส่วนบัวคว่ำทวารักแดง ส่วนลูกแก้วอกไก่ลงรักปิดทอง ฐานด้านหลังมีเหล็กเสียบคล้ายคันสำหรับปักฉัตร ด้านหน้าเรียบลงรักปิดทอง มีการจารอักษรล้านนา ภาษาล้านนา 10 บรรทัด ข้อความจารึก จุฬสักราชได้ 1187 ตัว ปลีดับเจ้า..... เดือนยี่เพ็ง บถมมหาอุป / าสัก มหาอุป ปา/ นาง..... เป็นประธาน แก่ พ่อ / แม่ พี่น้อง ชูคน ได้สร้างยัง / พุทธรูปเจ้าองค์นี้ / แลได้ติดทาด้วยรักหาง ส / วัฒนชาษคำแดง แสงประจิต / เรื่องเรือ เพื่อไว้โชตกศาสนา / 5,000 วัสสา ดีหลี นิพนพานังปรมมิง สุขขัง //(พ.ศ. 2368)				
สภาพ	ชำรุด ยอดพระรัศมีหักหายไป มีรอยแตกร้าวของไม้เป็นแนวยาวตั้งแต่พระหัตถ์ซ้าย พาดผ่านพระสงฆ์ซ้าย ลงมาจรดฐานล่างสุด				

เลขทะเบียนสร.069/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.-	ส. 24.5 ซม.	ฐก.6.8 ซม.	ฐส. -	สร.34 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ประทับยืนตรง พระกรแนบพระวรกายทั้งสองข้าง พระพักตร์เหลี่ยม พระขนงโค้งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกทรงสามเหลี่ยม พระโอษฐ์เล็กทาสีแดง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก พระเศียรเรียบ พระเกตุมาลาหูนรองรับพระรัศมีทรงกรวย ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี คาดรัดประคดเป็นเส้นขนาดเล็กมัดไขว้ ชายจีวรยกขึ้นเล็กน้อยเท่ากันทั้งสองด้าน พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเรียบทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.072/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.10.5 ซม.	ส. 24 ซม.	ฐก.10.5 ซม.	ฐส. 9.8 ซม.	สร.34 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์แย้ม เม็ดพระศกทำเป็นเม็ดกลม พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมีเป็นเปลวสูง(สามารถถอดได้) พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบ ส่วนบนบนลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 4 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่างทาสีน้ำตาล ด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง ทำเป็นฐานบัวคว่ำ-บัวหงายประดับท้องไม้ ในส่วนบัวหงายด้านบนลงรักปิดทอง ข้อความจารึก มูลสัทธิชาเชกหก (เจ๊กหก) แลนางมูลเป็นประธานกว่าลูก / เต้าชู้คนได้สร้างยังพุทธรูปเจ้าองค์นี้ไว้ / คำชู สาสนา พระโคตมเจ้า ทราย 5,000 พระวัสสา แท้ดีหลี				
สภาพ	ชำรุด มีรอยกัดแทะของแมลง (มอด) ทั้งส่วนองค์พระและฐาน				

เลขทะเบียนสร.073/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.16ซม.	ส.22ซม.	ฐก.17 ซม.	ฐส.13ซม.	สร.35ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2414				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มีไรพระศก เม็ดพระศกและพระเกตุมาลาใช้กระจกตัดเป็นสี่เหลี่ยมเล็กๆ ติดประดับแทนเม็ดพระศก พระรัศมีทรงกรวย พระกรรณยาว พระศอยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานสี่เหลี่ยม ฐานหลังโค้ง ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 5 บรรทัด (ข้อความไม่ชัดเจน) ส่วนฐานด้านข้างและด้านหลังทาสีน้ำตาลข้อความจารึก สักราชได้ 1233 ตัวปาลี รวงเม็ด เดือน / 6 เพ็ง เม็งวัน.... แสนไซ อักษร พร้อมด้วย ภริยา / ลูกหลาน ชู้คน ได้สร้างพุทธพิมพ์รูปเจ้า / องค์นี้..... ลบเลือน				
สภาพ	ชำรุด พระพาหาและพระกรขวาหักหายไป พระเศียรด้านหลังกระจุกลุดหายไป				

เลขทะเบียนสร.074/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.15 ซม.	ส.21 ซม.	ฐก.18 ซม.	ฐส.11 ซม.	สร.31 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2398				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็กทาสีแดง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตัวขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก เม็ดพระศกทำตารางเป็นสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมี เป็นเปลวสูง พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่น ขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายแยกเป็นสองแฉกเห็นขอบสบงบริเวณนั้น พระองค์ พระเพลากว้าง ขอบจีวรล่างสันเหนือพระชานุ นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกันส่วนฐานเป็นรูปครึ่งวงกลม ฐานด้านหน้าส่วนบนลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 3 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่างทาแดง ด้านข้างและด้านหลังไม่ทาสี ข้อความจารึก สักราช 1217 ตัวปัดดับเหมา..... เฟ็ง เมืองจัน 7 สัทธา ไชพล / ภิกขุ สร้างไว้ ธนบุรี ยาวปัญญาสหัสสวัสสาติฎกเคยา / มณีพนาปรมี สุขขัง นิจจัง ฐวัง (พ.ศ. 2398)				
สภาพ	ชำรุด มีรอยแมลงกัดแทะเป็นบางแห่ง มีรอยแตกร้าวของเนื้อไม้บริเวณพระเศียร พระกร พระเพลา และฐานทางด้านซ้าย				

เลขทะเบียนสร.075/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.10 ซม.	ส.18 ซม.	ฐก.11 ซม.	ฐส.13.5 ซม.	สฐ.32 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2366				
วัสดุ	ไม้ ลรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กว้างกลมแบน พระเนตรเล็กเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็ก พระโอษฐ์เล็ก เม็ดพระศกทำเป็นสี่เหลี่ยม พระเกตุมาลาเตี้ยรองรับพระรัศมีทรงสูงมีกลีบบัวซ้อนสองชั้น พระกรรณกางออก พระอังสากว้างผิวด้านครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง และนิ้วพระหัตถ์เล็กยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นรูปครึ่งวงกลมแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนบนทำเป็นฐานบัวทาสีน้ำตาล ส่วนล่างเป็นฐานหน้ากระดานเรียบทำเป็นขาตั้งสามขา ด้านหน้าลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 5 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน)				
สภาพ	ชำรุด ส่วนพระพักตร์ ชายสังฆาฏิ และพระเพลายาวลงมาถึงฐานด้านหน้า มีรอยถูกแมลงกัดแทะ				

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ต.ก.13 ซม.	ส.18.5 ซม.	ฐก.14.5 ซม.	ฐส.12.5 ซม.	สร.31 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2368				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็ก พระโอษฐ์เล็ก เม็ดพระศกทำเป็นสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมีเป็นเปลวสูง พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลง มาได้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง และ นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงแปดเหลี่ยมหน้ากระดานเรียบฐานด้านหน้าส่วนบนลงรัก ปิดทองจารอักษรล้านนา 6 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่าง ด้านข้างและด้านหลัง ทาสีแดง ข้อความจารึก ส..... 1187 ตัว (ตัวอักษรลบเลือนมาก) ปลี ... เจ้า เดือน 3 (พ.ศ. 2368)				
สภาพ	ชำรุด ปลายรัศมีหักหายไป ส่วนฐานด้านข้างซ้าย มีรอยแมลงกัดแทะขนาดใหญ่ บริเวณพระเนตร ด้านขวา พระชงฆ์ซ้าย และบริเวณจารึก มีรอยแมลงกัดแทะ เป็นส่วนๆ ทองคำเปลวหลุดล่อน บริเวณองค์พระส่วนด้านหน้า				

เลขทะเบียนสร.077/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.10.8 ซม.	ส.15.8 ซม.	ฐก.13 ซม.	ฐส. 14.3 ซม.	สรุ.29.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์เหลี่ยม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก เม็ดพระศกเป็นทรงกรวยเล็กแหลม พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมีทรงกรวย พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงหกเหลี่ยม ฐานบนสุดเป็นฐานบัวคว่ำปิดทองโดยรอบ ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 5 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่างด้านข้างและด้านหลังทาสีแดงเป็นฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย ประดับทองไม้ ข้อความจารึก จุฬศักพะ ได้ 1196 ตัวปี่.... ภาพสง่า เดือน 8 เพ็ง เม็งวัน 5 อุปปาสิกกะ อุปปาสิกา แสน / สิทธิวิไชย แลนางใจคำ เปนประธานได้สร้าง / พุทธพิมพ์รูปเจ้า 2 องค์ ไว้ธำนุรพุทธ / สาสนาเจ้า แท้ดีหลี นิพพาน ปัจจโย โหตุ // (พ.ศ. 2377)				
สภาพ	ชำรุด พระเศียรหักซ่อมต่อติดไว้ ส่วนฐานด้านหลังบริเวณท้องไม่มีรอยแตกร้าวเป็นแนวยาว				

เลขทะเบียนสร.078/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.13 ซม.	ส.23 ซม.	ฐก.13 ซม.	ฐส.8 ซม.	สฐ.31 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ลงรักปิดทอง ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองตรง พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่งพระโอษฐ์เป็นเส้นตรงพระเศียรทำเป็นลายตาราง รัศมีทรงกรวยสูงเป็นลายรี้ว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระเพลา มีรัศมีประคดคด นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหกเหลี่ยม ท้องไม้แคบด้านหน้าเรียบ				
สภาพ	ชำรุด มีร่องรอยแมลงกัดแทะ บริเวณพระรัศมีเบื้องขวา พระเศียรเบื้องขวา พระหัตถ์ขวา พระชานุด้านซ้าย และมูมฐานด้านขวา				

เลขทะเบียนสร.080/2557

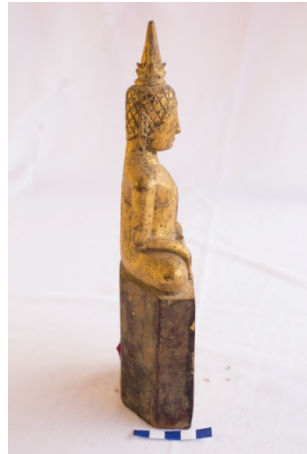
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.11 ซม.	ส. 11.5 ซม.	ฐก.14.8 ซม.	ฐส. 12.8 ซม.	สร.17.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2414				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทองทาสีเหลืองทับ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมีทรงกรวยเหลี่ยม พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงสี่เหลี่ยมฐานด้านหน้ามีผ้าทิพย์ห้อยจากด้านบนถึงด้านล่างสุด ลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 10 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานด้านข้างและด้านหลังทาสีน้ำตาล ทำเป็นฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย ท้องไม้สูงคาดบัวลูกแก้วอกไก่ ข้อความจารึก สักราช 12...7 ตัวปาลี / ร่วงเม็ด ... เฟ้ง / เมงวัน 6 สัทธา อินท / ภิกขุ สร้างพระพุทธร / สมริต เจ้าองค์นี้ไว้ / เปนที่ไหว้และบูชา แก่ คนและเทวดา / ทั้งหลาย ทราย 5,000 วัสสา / แท้ดีหลี (สันนิษฐานว่า ปี 2414 เช่นเดียวกับองค์หมายเลข 51 ด้วยมีลักษณะพระพุทธรูปคล้ายกันมาก จนน่าเชื่อว่า เป็นฝีมือของช่างคนเดียวกัน)				
สภาพ	ชำรุด มีรอยแตกร้าวของไม้บริเวณผ้าทิพย์ด้านหน้า และบริเวณบนพระองค์ด้านหลัง				

เลขทะเบียนสร.081/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก. 8 ซม.	ส. 11.2 ซม.	รูก.8.2 ซม.	ฐส. 4.5 ซม.	สฐ.16 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2376				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิด พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก เม็ดพระศกทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมมนรองรับพระรัศมีทรงกรวย พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาได้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงหกเหลี่ยมลงรักปิดทองฐานด้านหน้าเรียบจารอักษรล้านนา 5 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ข้อความจารึก สักกราช 1195 ตัว..... / 7 เพิ่ง สัทธา..... / คำชูศาสนา ดีหลี นิพพาน ปัจจ / โย โหนตุ เม / (พ.ศ. 2376)				
สภาพ	ชำรุด ยอดพระรัศมีหักหาย				

เลขทะเบียนสร.082/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ต.9ซม.	ส.16ซม.	ฐก.9 ซม.	ฐส.9ซม.	สร.25.5ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2404				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็ก พระโอษฐ์เล็ก มีไรพระศกพระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาทรงเตี้ยรองรับพระรัศมีทรงสูงเป็นชั้นซ้อน พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกันส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 7 บรรทัด ส่วนฐานด้านข้างและด้านหลังไม้ลงรักปิดทอง ข้อความจารึก จุฬาสักราชได้ 1223 ตัวปัลลิ่ง / เอ้า.... เดือนยี่เพ็ง เม็งวัน / 1 สัทธา แสนมโนใน / พร้อมด้วยภริยา ลูกเต้าชู้คน / ได้สร้างพุทธพิมพ์รูปเจ้าไว้ / ธนุกบ่าลุง ยาวปัญญาสหัสส / วัสสาติฎเณยยาม / (พ.ศ.2404)				
สภาพ	ส่วนฐานด้านหลังมีรอยรอยการกัดแทะของแมลง มอด				

เลขทะเบียนสร.083/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.8ซม.	ส.13ซม.	ฐก.9 ซม.	ฐส.10ซม.	สฐ.13.5ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2418				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รี พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาเป็นรูปวงแหวนซ้อนสองชั้นรองรับพระรัศมีทรงกรวยสูงมีรั้วพระศอยาว พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานไม่ปิดทองเป็นรูปหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าจารอักษรล้านนา 5 บรรทัด ข้อความจารึก สีชาศ 1237 ตัวปัลลิว / เส็ด สัทธา แสนคำ / พร้อมกันด้วยภริยา ลูกเต้า / ชู้คน เดือน 6 เพ็ง เม็งวัน 6(พ.ศ. 2418)				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.084/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.8ชม.	ส.15.5ชม.	จุก.8.5 ชม.	จฐ.10.5ชม.	สฐ.25.5ชม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2367				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์เหลี่ยม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็ก พระโอษฐ์แย้ม พระเศียรเรียบ พระเกตุมาลาเป็นรูปวงแหวนรองรับพระรัศมีเป็นเปลวสูง พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 9 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานล่างด้านข้างและด้านหลังไม่ลงรักปิดทอง ข้อความจารึก จุฬาลงกรณ์ราชได้ 1186 ปีสักการ / สัน เดือน 4 ออก 2 ค่ำ อุปาสักก อุปปา / สิกกา ใหม่ จินดา เปน (ประธาน) แก่พ่อแม่ลูกเต้า.... / ได้สร้างยังพิมพ์รูปเจ้าองค์นี้ไว้หื้อ / เปนที่ไหว้สาเคารพครบยา แก่ / นรนาถ คำชูสาสนาพระโคตม / เจ้า ทราย 5000 พระวัสสา / นิพพาน ปัจจโย โหนตุ โน นิจจิง ฐวัง (พ.ศ. 2367)				
สภาพ	มีรอยแมลงกัดแทะ บริเวณยกพระรัศมี และส่วนฐานด้านหน้า				

เลขทะเบียนสร.085/2557

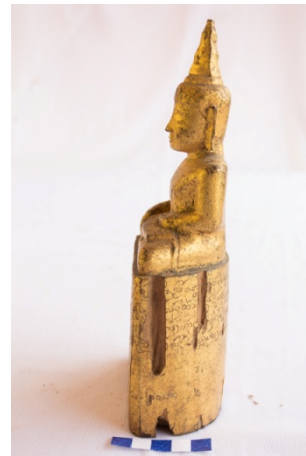
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.7.5ซม.	ส.16ซม.	ฐก.8.6 ซม.	ฐส.7.2ซม.	สร.23.3ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มีไรพระศก พระเศียรเรียบ พระรัศมีเป็นกรวยแหลม พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาได้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบ				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.086/2557

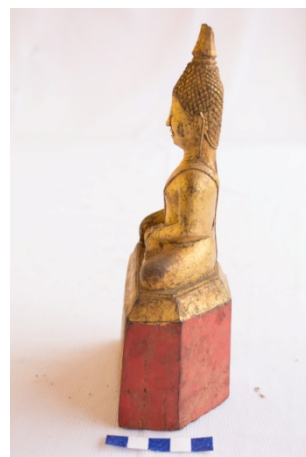
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ต.9 ซม.	ส.17 ซม.	ร.9.3 ซม.	จ.7 ซม.	ส.13 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์หนา มีกรอบพระพักตร์หรือไรพระศก พระเศียรเรียบ พระรัศมีทรงสูง ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา แนวเส้นของจีวรและสังฆาฏิเป็นสองเส้น สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรรณยาว และนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงกลมเหลี่ยม				
สภาพ	ชำรุด บริเวณส่วนฐานมีรอยแมลงกัดแทะขนาดใหญ่				

เลขทะเบียนสร.087/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ต.ก.7.5 ซม.	ส. 12.3 ซม.	ฐก.8.3 ซม.	ฐส. 8.3 ซม.	สร.20.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2371				
วัสดุ	ไม้ ลมรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลมรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิด พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย เม็ดพระศกทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลากลมแบนรองรับพระรัศมีเป็นเปลว พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นรูปครึ่งวงกลมลมรักปิดทอง ด้านหน้าเรียบจารอักษรล้านนาอรุณฐานด้านหน้ามี 8 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ด้านหน้ามี 4 บรรทัด ข้อความจารึก สักกราชได้ 1190 ตัว ปลีเบิกใจ..... ญี่เพ็ง วัน 7 ไทย รวรายไ.....ย มหาอุป ปาสิกา มูลสัทธา แม่ / เจ้าพระยาแสนผู้ชื่อว่า นางโนชา เปนประธาน แก่..... ลูกเต้า ได้สร้างยังพิมพ์รูปเจ้าองค์นี้ เพื่ออารักขะ เช่งบิดดา / ลบเลือนและอาผู้ชื่อว่า อันจุตติไป.... พายหน้า ได้วางธารมณไปบ่ช่าง ได้ไปต้องหว่างจตุรอบาย / ขอย่าได้เป็น ... ผดเป็นผี ผู้ที่ไกลที่ไกล..... หื้อได้ถึงสุข คั่นว่าได้ถึงสุขแล้ว ขอหื้อส่วนบุญ / อันนี้ไปแดมแทมทิพพะสหัสสมัตติ / นางโนชา ลูกเต้า ได้สร้างไว้หื้อเปนที่ไหว้แก่คนแลเทวดาค้ำชูศาสนาตราบ 5,000 พระวัสสา / แด่ดีหลี นิพพาน ปัจจโย โหตุ เม / (พ.ศ. 2371)				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.088/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.7.3 ซม.	ส. 12 ซม.	ฐาน.7.8 ซม.	ฐาน. 6.8 ซม.	สูง.18.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2398				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่ง เป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก เม็ดพระศกทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาหนุนแปดเหลี่ยมรองรับพระรัศมีทรงกรวยแปดเหลี่ยม พระกรณยาวครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 6 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง ข้อความจารึก จุฬสักราช 1217 เดือน 6 ขึ้น / ใต้ มูลสักรา แสนชิต มโนราช และภริยา / และลูกหลานชู้คนได้สร้างยังพุทธรูปเจ้าด้วยแก่นจันทน์..... / ใจโซตก สาสนา ตราบเสี้ยง 5 พัน ภวัสสา แล้วขอ กุศล / เยี่ยงนี้ เถิงยัง พ่อชื่อว่า ท้าวแก้ว คะदानเหล็ก นั้น / แด่ดีหลี นิพพานปลมั่ง สุกขัง/ พ.ศ. 2398				
สภาพ	ชำรุด ยอดพระรัศมีหักหายไป ฐานมีรอยกัดแทะของแมลง (มอด)				

เลขทะเบียนสร.082/2557

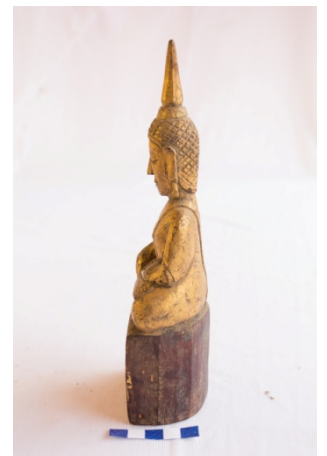
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ต.ก.9ซม.	ส.16ซม.	ฐ.ก.9 ซม.	ฐ.ส.9ซม.	สฐ.25.5ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2404				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็ก พระโอษฐ์เล็ก มีไรพระศกพระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาทรงเตี้ยรองรับพระรัศมีทรงสูงเป็นชั้นซ้อน พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกันส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 7 บรรทัด ส่วนฐานด้านข้างและด้านหลังไม้ลงรักปิดทอง ข้อความจารึก จุฬาสักราชได้ 1223 ตัวปสี่ร้าง / เอ้า.... เดือนยี่เพ็ง เม็งวัน / 1 สัทธา แสนมโน ใน / พร้อมด้วยภริยา ลูกเต้าชู้คน / ได้สร้างพุทธพิมพ์รูปเจ้าไว้ / ธนุกบ่าลุง ยาวปัญญาสหัสส / วัสสา ติฎเถยยาม / (พ.ศ.2404)				
สภาพ	ส่วนฐานด้านหลังมีรอยรอยการกัดแทะของแมลง มอด				

เลขทะเบียนสร.083/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.8ซม.	ส.13ซม.	ฐก.9 ซม.	ฐส.10ซม.	สฐ.13.5ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2418				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รี พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก พระเศียรทำเป็นตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน พระเกตุมาลาเป็นรูปวงแหวนซ้อนสองชั้นรองรับพระรัศมีทรงกรวยสูงมีรั้วพระศอยาว พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานไม่ปิดทองเป็นรูปหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าจารอักษรล้านนา 5 บรรทัด ข้อความจารึก สีชาศ 1237 ตัวปัลลิว / เส็ด สัทธา แสนคำ / พร้อมกันด้วยภริยา ลูกเต้า / ชู้คน เดือน 6 เพ็ง เม็งวัน 6(พ.ศ. 2418)				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.089/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.8 ซม.	ส.15 ซม.	ฐาน.7.5 ซม.	ฐาน.5.5 ซม.	สูง.21.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์แย้ม มีไรพระศก พระเศียรเป็นลายตารางสี่เหลี่ยม พระเกตุมาลาเรียบทำเป็นทรงสูง พระรัศมีเป็นกรวยสูง ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นเล็กปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี พระกรณยาวและนิ้วพระหัตถ์เรียวยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงหกเหลี่ยมด้านหน้าเรียบมีการลงรักปิดทอง ด้านข้างและด้านหลังทาสีน้ำตาล				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.090/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.5.5 ซม.	ส. 12 ซม.	ฐก.6.5 ซม.	ฐส. 8 ซม.	สฐ.20 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระโอษฐ์แย้ม มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย พระเศียรเรียบ พระเกตุมาลาเป็นวงแหวนซ้อนกันสามชั้น รองรับพระรัศมีทรงกรวย พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นรูปครึ่งวงกลม				
สภาพ	ชำรุด พระรัศมี พระเศียรบางส่วนด้านหน้าและด้านหลัง ใต้พระขนงซ้าย พระปฤษฎางค์ และฐานด้านหลัง มีร่องรอยถูกแมลงกัดแทะ(ปลวก)				

เลขทะเบียนสร.091/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.5 ซม.	ส.11 ซม.	ฐก.5.5 ซม.	ฐส.2.7 ซม.	สฐ.13.8 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกา พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็ก พระโอษฐ์เล็กและหนา มีไรพระศก เม็ดพระศกเป็นสี่เหลี่ยม พระเกตุมาลาเตี้ยทำเป็นริ้ว พระรัศมีเป็นกรวยเหลี่ยมพระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง แนวเส้นของจีวรและสังฆาฏิเป็นสองเส้น สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง ขอบสบงสองเส้นบริเวณบั้นพระองค์ นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน พระเพลาแคบ ส่วนฐานเป็นฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงหกเหลี่ยม				
สภาพ	ชำรุด บริเวณพระกรรณขวาหักหายไป				

เลขทะเบียนสร.092/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.6.5ซม.	ส.10.5ซม.	ฐก.8 ซม.	ฐส.3ซม.	สฐ.13.5ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่ง เชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์แย้ม มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้าง ตวัดขึ้นเล็กน้อย พระศกเป็นเม็ดกลม พระเกตุมาลาทรงสูงรองรับพระรัศมีเป็นเปลวมีกลีบบัวรองรับ พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นทรงหกเหลี่ยม ฐานด้านหน้าเรียบลงรักปิดทอง				
สภาพ	ชำรุด ยอดพระรัศมีหักหายไป มีรอยแมลงกัดแทะบริเวณอังสาซ้าย พระพาหาซ้าย พระกรซ้ายฐานทางด้านซ้าย ฐานด้านหน้า พระหัตถ์ขวา				

เลขทะเบียนสร.095/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน			
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์			
ขนาด	ตก.-	ส. 20.5 ซม.	ฐก.8 ซม.	ฐย. 15 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 26			
วัสดุ	โลหะ			
ลักษณะ	พระพุทธรูป ปางป่าเลไลยก์ ประทับนั่งห้อยพระบาท มีฐานบัวคำ-บัวหงายรองรับพระบาท พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์ด้านบนหยักเป็นรูปปีกกา พระโอษฐ์ล่างเป็นวงโค้ง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย เม็ดพระศกเป็นตุ่มกลม พระเกตุมาลาหนุน พระรัศมีเป็นเปลว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระพระเพลา พระกรรณยาว ประทับนั่งบนโขดหิน เบื้องหน้าพระพักตร์มีช้างถือกระบोकใส่ผ้า และลิงถือรวงผึ้ง มาถวายพระพุทธเจ้า			
สภาพ				

เลขทะเบียนสร.096/2557

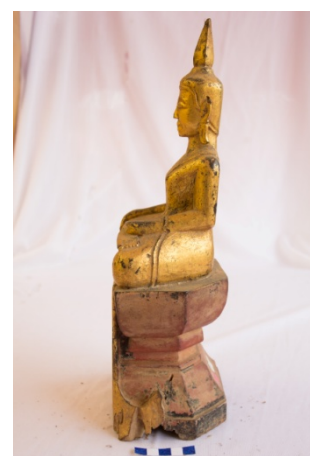
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน	
ชื่อวัตถุ	พระกำแพงศอก	
ขนาด	ยาว. 31.2 ซม.	กว้าง. 11.3 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	เลียนแบบศิลปะสุโขทัย-อยุธยา พุทธศตวรรษที่ 26	
วัสดุ	ดินเผา ทาสีเหลืองทอง	
ลักษณะ	ประติมากรรมหุ่นดำ ตรงกลางเป็นพระพุทธรูปลีลาแสดงพระบาทก้าวย่าง บนฐานบัว ประทับอยู่ในกรอบซุ้มเรือนแก้ว เสากกรอบซุ้มเป็นหม้อบुरुณฆฏะหรือหม้อดอก ด้านนอกกรอบซุ้มเป็นพระพุทธรูปปางต่างๆ เรียงตามแนวกรอบซุ้ม ด้านหลังมียันต์ประดับ อยู่จำนวน 3 ยันต์	
สภาพ	ด้านล่างมีรอยกะเทาะแตกของดินเผา	

เลขทะเบียนสร.097/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูป				
ขนาด	ต.ก.7 ซม.	ส. 11.5 ซม.	ฐ.ก.11 ซม.	ฐ.ส. 4 ซม.	ส.ฐ.15.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ 26				
วัสดุ	แก้วสีเขียว				
ลักษณะ	พระพุทธรูป ปางสมาธิ ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระโอษฐ์แบะ เม็ดพระศกเป็นตุ่มกลม พระเกตุมาลาทำเป็นทรงสูง พระรัศมีเป็นเปลวสูง ครองจีวรห่มเฉียง ตกแต่งจีวรเป็นลายดอกพิกุล ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังขาริเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังขาริยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย เป็นกลีบบัวพันธุ์ยักษ์ รองรับด้วยฐานเขียง ด้านหลังมีอักษรไทย เขียนว่า “25 พุทธศตวรรษ”				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.098/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.13 ซม.	ส. 22.5 ซม.	ฐก.13.2 ซม.	ฐส. 13.7 ซม.	สร.36 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน พ.ศ.2386				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์เหลี่ยม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรปิดเหลือบต่ำ พระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์แย้ม มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก พระเศียรเรียบ พระเกตุมาลาหูนรองรับพระรัศมีทรงกรวยเหลี่ยม พระกรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง ขอบจีวรเว้าลงมาใต้พระถันขวา สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานทรงหกเหลี่ยมฐานด้านหน้าเรียบประดิษฐ์เป็นชายผ้าทิพย์ห้อยลงมาถึงล่างสุด ลงรักปิดทองจารอักษรล้านนา 15 บรรทัด (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐานด้านข้างและด้านหลังทาสีแดง ทำเป็นฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย ข้อความจารึก จุฬสก ได้ 1205 ตัว (?) ฉนำ ไทย / เรียก ปลีกล่าหมา เตือน..... / ยี่ ในนันทรัฐขึ้น 8 คำ วัน 2 ไทย เมิง / เปล้า ปถม / มหามูลสัทธา หมายถึง เจ้าเมือง อิน / พร้อมด้วยอัครชายา ผู้ชื่อว่า นางดำ เฟียง แล / ญาติกา สัมพันธ บุญการี ทา / สาทาสี ชูคนคน บังเกิด โอกกปันนัส / ทธา ใน พระนิพพานเจ้า..... ยิง จึงสร้างยัง พระ / พุทธพิมพ์รูปเจ้าองค์นี้ไว้โชติถาวร / พุทธสาสนา แห่งพระโคตมเจ้า ตราบ / ปญจสหัสส ตี (ลบเลือน) จัปใจความไม่ได้ (พ.ศ. 2386)				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.099/2557

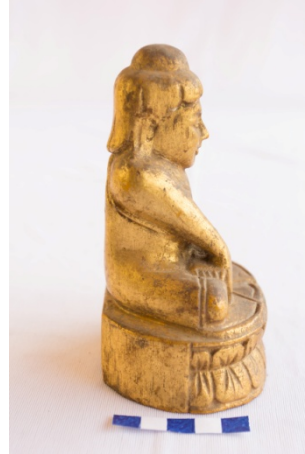
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ต.ก.7ซม.	ส.11ซม.	ฐก.7.5 ซม.	ฐส.6.5ซม.	สร.17 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์เล็ก เม็ดพระศกเป็นเม็ดกลม พระเกตุมาลากลมหนุนสูง พระกรรณยาว ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดเล็ก ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานด้านหน้าเป็นลายผ้าทิพย์ห้อยลงมา มีการจารอักษรล้านนา (ข้อความชำรุด ไม่ชัดเจน) ส่วนฐาน ด้านข้างและด้านหลังไม่ทาสีเป็นฐานบัวหงายมีเกสร รองรับด้วยฐานหน้ากระดาน				
สภาพ	ชำรุด ส่วนเศียรหักต่อติดไว้ จารึกลบเลือนไม่ชัดเจน				

เลขทะเบียนสร.101/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปไม้				
ขนาด	ตก.6.5 ซม.	ส.11 ซม.	ฐก.7 ซม.	ฐส. 6 ซม.	สฐ. 17 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโค้งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่งพระโอษฐ์แย้มเป็นวงโค้งมุมพระโอษฐ์เชื่อมต่อกับฐานพระนาสิก เส้นพระศกเป็นคลื่น พระเกตุมาลาทำเป็นทรงสูง ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง พระกรรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐานเป็นฐานหกเหลี่ยม ทรงบัวหงายประดับเกสร รองรับด้วยฐานเชิงซ้อนชั้น ด้านหน้ามีผ้าทิพย์ห้อยลงมา มีจารึกอักษรล้านนา ภาษาล้านนา บริเวณผ้าทิพย์				
สภาพ	ชำรุด พระรัศมีหักหายไป ส่วนฐานหน้าด้านบริเวณผ้าทิพย์ทองคำเปลวหลุดลอกทำให้จารึกหายไป ไม่สมบูรณ์ บริเวณเศียรพระด้านหลังและฐานด้านหน้าซ้ายมีรอยรอยแมลงกัดแทะบางส่วน				

เลขทะเบียนสร.102/2557

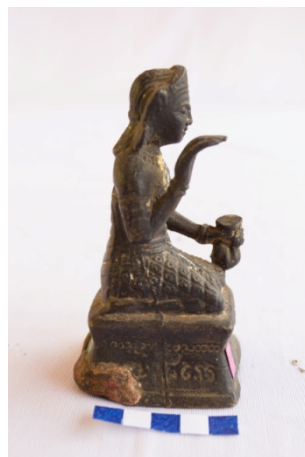
สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระบัวเข็ม				
ขนาด	ตก.8.5ซม.	ส.11ซม.	ฐาน.9 ซม.	ฐาน.3.5ซม.	สูง. 14ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะพม่า (มณฑลพะเยา) ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปไม้ ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิหังสาสนะ (ขัดสมาธิเพชร) พระพักตร์กลม พระขนงเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์ล่างหนา พระเศียรเรียบคล้ายบัวบัวปกเศียร พระเกตุมาลากลมมนไม่มีพระรัศมี พระกรณยาวจรดพระอังสา ครองจีวรห่มเฉียง สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภีปลายตัดตรง นิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ส่วนฐาน ด้านหน้าแกะเป็นลายบัวคว่ำ-บัวหงาย ส่วนฐานด้านข้างและด้านหลังเรียบ				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.103/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	ปะติมากรรมลอยตัวพระเถระ				
ขนาด	ตก.6 ซม.	ส.7.5 ซม.	ฐก.6.5 ซม.	ฐส.2 ซม.	สฐ.9 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ 26				
วัสดุ	ปูนปลาสเตอร์ ทาสี				
ลักษณะ	พระเถระ นั่งสมาธิหลับตา โนม์ตัวมาด้านหน้า นั่งขัดสมาธิราบ ใบหน้ากลม หลับตา มีรอยเหยี่ยว่นบนใบหน้า ศีรษะโล้น ครองผ้าจีวรแบบห่มเฉียงชายสังฆาฏิเป็นแผ่นใหญ่ ฐานหน้ากระดานเรียบ				
สภาพ	มูมฐานด้านหลังชำรุดแตกหัก บริเวณไหล่ซ้ายมีรอยถลอกของสี				

เลขทะเบียนสร.104/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	นางสุภาวดี (นางกวัก)				
ขนาด	ตก.3ซม.	ส.9ซม.	รูก.4 ซม.	รูส.3ซม.	สรู.12ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ 25-26				
วัสดุ	โลหะ				
ลักษณะ	สตรีผมยาวประป่า สวมกระบังหน้า นุ่งผ้าถุง ห่มสไบ มีชายถือถุงใส่เงิน มือขวายกขึ้นแสดงการกวักมือ นั่งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม มีอักษรขอมเขียนอยู่โดยรอบฐาน				
สภาพ	มีการปิดทองคำเปลวบนหน้าอก				

เลขทะเบียนสร.105/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน	
ชื่อวัตถุ	กระดิ่ง	
ขนาด	ส. 7.7 ซม.	เส้นผ่านศูนย์กลาง. 5.3 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ประมาณพุทธศตวรรษที่ 25-26	
วัสดุ	โลหะ	
ลักษณะ	กระดิ่งทรงโอคว่ำ มีหูสำหรับใช้แขวน ตัวระฆังเรียบไม่ตกแต่งลวดลาย	
สภาพ		

เลขทะเบียนสร.106/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน	
ชื่อวัตถุ	กระดิ่ง	
ขนาด	ส. 11.5 ซม.	เส้นผ่านศูนย์กลาง. 7.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ประมาณพุทธศตวรรษที่ 26	
วัสดุ	โลหะ	
ลักษณะ	กระดิ่งทรงโอคว่ำ มีหูสำหรับใช้แขวน ด้านนอกตกแต่งลายโดยแบ่งออกเป็นลายช่องกระจกลีช่องขึ้นด้วยแถบเส้นตั้งลายก้านต่อดอก ภายในช่องเป็นรูปช้างไอยราพตหรือช้างสามเศียร และลายเทพพนมในซุ้มเรือนแก้ว	
สภาพ	มีรอยบุบบริเวณปากกระฆัง	

เลขทะเบียนสร.108/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูปทรงเครื่อง				
ขนาด	ตก.2.8 ซม.	ส.6 ซม.	ฐาน.3 ซม.	ฐาน.1.3 ซม.	สูง.7 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะรัตนโกสินทร์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 26				
วัสดุ	โลหะ ปิดทอง				
ลักษณะ	พระพุทธรูปทรงเครื่อง ปางมารวิชัย ประทับนั่งวิราสนะ (ขัดสมาธิราบ) พระพักตร์กลมแบน พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเปิดมองเหลือบต่ำ พระนาสิกค่อนข้างเล็กและโด่ง พระโอษฐ์ด้านบนหยักเป็นรูปปีกกา พระโอษฐ์เล็ก สวมมงกุฎทรงสูง ประดับกรรเจียก กรองคอ ทับทรวง พาหุรัด ทองพระกร ชายไหว ชายแครง ประทับนั่งบนฐานบัวคว่ำ-บัวหงาย				
สภาพ					

เลขทะเบียนสร.109/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	พระพุทธรูป				
ขนาด	ตก.2 ซม.	ส.3.5 ซม.	ฐก.4 ซม.	ฐส.3.5 ซม.	สร.7 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	รักสมุกป็น ลงรักปิดทอง หุ้มโลหะ				
ลักษณะ	พระพุทธรูป ปางมารวิชัย ลวดลายลบบเลือน พระพักตร์กลม ครองจีวรห่มเฉียง แนวเส้นของจีวรและสังฆาฏิเป็นสองเส้น สังฆาฏิเป็นแผ่นขนาดปานกลาง ปลายสังฆาฏิยาวลงมาจรดพระนาภี ส่วนฐานเป็นฐานบัวทรงรองรับด้วยฐานหน้ากระดานเกลี้ยงทรงสูง				
สภาพ	ชำรุด ลวดลายลบบเลือนทำให้ลายเส้นไม่ชัดเจน อุษณิษะหักหายไป				

เลขทะเบียนสร.110/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน	
ชื่อวัตถุ	พระพิมพ์	
ขนาด	ย.9.5 ซม.	ก. 5.5 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	เลียนแบบศิลปะคุปตะ สกุลช่างสภานาถ พุทธศตวรรษที่ 26	
วัสดุ	ดินเผา	
ลักษณะ	พระพิมพ์ดินเผาปางปฐมเทศนา พระพักตร์กลม พระเนตรเหลือค้ำ พระนาสิกโด่ง พระโอษฐ์เล็ก เม็ดพระศกเป็นเม็ดกลม พระเกตุมาลาสูง พระกรณยาว ครองจีวรห่มคลุม ขัดสมาธิเพชร พระหัตถ์ทำท่าธรรมจักรมูทรา มีชายผ้าด้านหน้าพระเพลาลิ้นคล้ายพัด ประทับนั่งบนบัลลังก์ พนักบัลลังก์ประดับด้วยตัวyalและมกร แผ่นหลังเป็นประภาณทลขนาดใหญ่ประดับลายพันธุ์พฤกษา มีเทวดาหะประดับอยู่ฐานรองรับด้วยฐานสี่เหลี่ยม มีรูปบุคคล 6 คนพนมมือหันข้างประดับอยู่ที่ฐาน	
สภาพ		

เลขทะเบียนสร.112/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน		
ชื่อวัตถุ	แผงพระพิมพ์		
ขนาด	ก.29 ซม.	ย. 67 ซม.	ท.4 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25		
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง		
ลักษณะ	แผงพระพิมพ์ กรอบไม้ทรงสี่เหลี่ยมยอดแหลมคล้ายใบเสมา มีช่องใส่พระพิมพ์ มีทั้งหมด 8 แถว แถวบนสุดมีพระพิมพ์ 3 องค์ ถัดลงมาแถวที่สองมี 6 องค์ แถวที่ 3 มี 7 องค์ แถวที่ 4-8 มีแถวละองค์ นับจำนวนทั้งหมดได้ 56 องค์ พระพิมพ์ทั้งหมดลงรักปิดทอง		
สภาพ	ชำรุด มีรอยแตกร้าว และรอยแมลงกินแทะ (มอด ปลวก)		

เลขทะเบียนสร.113/2557

สถานที่เก็บรักษา	กุฏิสงฆ์วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน				
ชื่อวัตถุ	บุศบก				
ขนาด	ตก. 62.5 ซม.	ส. 160 ซม.	ฐาน.52.7 ซม.	ฐาน. 34 ซม.	สูง.194 ซม.
แบบศิลปะ/อายุสมัย	ศิลปะล้านนา สกุลช่างเมืองน่าน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 24-25				
วัสดุ	ไม้ ลงรักปิดทอง				
ลักษณะ	บุษบกไม้ลงรักปิดทอง ทรงมณฑป ฐานหน้ากระดานซ้อนกันสองฐาน รองรับฐานสิงห์ และฐานบัว หงาย ตัวเรือนธาตุทรงสี่เหลี่ยม ย่อมุมไม้สิบสอง ลงรักปิดทอง มีบานประตูขนาดเล็กทั้งสี่ด้าน สามารถเปิด-ปิดได้ เครื่องบนเป็นหลังคาลาดซ้อนชั้นสามชั้นทาสีแดงยอดแหลม ประดับหางหงส์ บริเวณมุมชายคาทุกชั้น หลังคาลาดชั้นล่าง ประดับหน้าบันทั้งสี่ด้าน มีการประดับช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์				
สภาพ	ชำรุด ชิ้นส่วนเครื่องบนหลังคาหลุดหายไปบางส่วน ทองคำเปลวที่ติดหลุดลอกเสียหาย				

ภาพที่ 4-5 กิจกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและ
สิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค

1) เน้นด้วยเส้น ใช้เส้นนำสายตาไปยังจุดที่ต้องการให้เห็น เช่น การโยงเส้นจากวัตถุที่จัดแสดงไปสู่ข้อความที่ต้องการให้ผู้ชมทราบ

2) เน้นด้วยสี โดยการใช้วัตถุที่มีสีเด่นสะดุดตาเป็นฉากหลัง ซึ่งอาจเลือกใช้สีเรียบสะอาดตา ใช้สีกลุ่มเดียวกันแต่ต่างระดับกัน หรือใช้สีตัดกันเพื่อให้วัตถุนั้นเด่นขึ้นมา

3) เน้นด้วยการใช้ช่องว่าง โดยนำวัตถุจัดแสดงที่ต้องการเน้นติดตั้งไว้ในตำแหน่งที่เด่น เช่น การติดภาพไว้บนผนังเพียงภาพเดียว การวางงานประติมากรรมเพียงชิ้นเดียวในห้องที่เปิดโล่ง

4.6.2 การวิเคราะห์การออกแบบตัวอาคาร การจัดวางผังพื้นที่และการสัญจรภายในอาคาร

การวิเคราะห์ออกแบบห้องแสดงหลังจากที่ได้ศึกษาและเรียบเรียงแนวทางออกแบบ เวทีผู้ทรงคุณวุฒิเสร็จเรียบร้อยแล้ว สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือการออกแบบนั้นต้องให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้ศึกษาค้นคว้า เพราะจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของพิพิธภัณฑ์คือการให้ความรู้แก่ผู้เข้าชม ซึ่งหากห้องแสดงมีแต่ความงามหรือให้แต่ความเพลิดเพลินเท่านั้น ย่อมไม่เพียงพอ ต้องมีการกระตุ้นผู้ชมให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้ศึกษาค้นคว้า โดยออกแบบห้องแสดงให้เข้าใจ เป็นขั้นตอน ไม่โล่งเกินไป การออกแบบให้เดินเข้าไปในห้องตอนที่หนึ่งก็สามารถเห็นตอนที่สองและสามตามลำดับ ห้องแสดงที่ยาวเกินไปจะทำให้เกิดความอึดอัดและไม่เข้าใจ ในขณะเดียวกันห้องแสดงที่เรียงเป็นแถวยาวโดยไม่มีขั้นตอนก็ไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชมคำอธิบายวัตถุเป็นส่วนสำคัญที่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เข้าชมได้ การนำคุณสมบัติเรื่องความอยากรู้อยากเห็นของผู้เข้าชมไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพิจารณาหาวิธีออกแบบห้องแสดงอย่างเหมาะสม การจัดห้องแสดงไม่ว่าชนิดใดก็ตามจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางเกี่ยวกับความงาม ความเพลิดเพลิน และสร้างความสนใจ จึงจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร

การออกแบบพิพิธภัณฑ์ซึ่งที่ช่วยจัดรูปแบบห้องแสดงได้ดีที่สุดคือแผง (Panel) ซึ่งมีอยู่หลากหลายอาทิ แผงที่ทำด้วยไม้อัดหรือวัสดุที่มีน้ำหนักเบาซึ่งสอดคล้องกับ(ฌีวีย์ อ่องแสงชัย,2557) สามารถเคลื่อนย้ายได้ หรืออาจเป็นแผงที่ทำด้วยโครงไม้บุด้วยผ้า โดยปกติแผงตอนหนึ่งจะใช้จัดแสดงเรื่องราวเพียงตอนเดียวเท่านั้น ไม่ควรจัดเรื่องราวหลายตอนในแผงเดียวกัน เพราะจะทำให้ผู้ชมเกิดความสับสน และการเรียงลำดับของเรื่องที่จัดแสดงให้เหมาะสม การจัดตู้หรือแผงในพิพิธภัณฑ์ จึงจัดให้ห้องโล่งจนมองดูแล้วเกิดความอึดอัด เพราะจะทำให้ผู้ชมเดินผ่านไปอย่างรวดเร็วโดยไม่ทันได้ใช้เวลาพิจารณาเรื่องราวและวัตถุต่างๆ มากเท่าที่ควรซึ่งผู้ชมอาจจะไม่ได้รับรู้สิ่งที่พิพิธภัณฑ์ต้องการจะสื่อให้จากการเข้าชม และการจัดวางแผงจัดแสดงก็ขึ้นอยู่กับวัตถุจัดแสดง

4.6.2.1 รูปแบบการจัดแสดง พิพิธภัณฑ์โดยอาศัยการจัดที่ว่าง แสงสว่าง และการออกแบบที่ตั้ง ตู้โชว์ต่างๆ เน้นที่ตัววัตถุแสดง ไม่มีองค์ประกอบใดรบกวนวัตถุ เช่น ป้าย แผ่นผนัง มักถูกแยกออกจากกัน เพื่ออธิบายวัตถุที่จัดแสดง เพิ่มความรู้แก่ผู้ชม ความสำคัญอยู่ที่องค์ประกอบมากกว่าวัตถุแสดง ผู้เข้าชมสามารถเรียนรู้เรื่องราวของวัตถุจากสื่อต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบการแสดงพระพุทธรูป ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดพิพิธภัณฑ์ เพื่อใช้ในการจัดนิทรรศการให้เป็นสัดส่วนเป็นระเบียบเรียบร้อย ฉะนั้นอุปกรณ์ที่ใช้จำเป็นต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ คือ มีความมั่นคง แข็งแรง สะดวกในการเคลื่อนย้าย ป้องกันการโจรกรรม ซึ่งคำนึงถึงความสามารถในการควบคุมอุณหภูมิและการติดตั้งในระดับสายตาของผู้ชมด้วย

4.6.2.2 แสงสว่างที่ใช้ในพิพิธภัณฑ์ (สมบุรณ์ คำดี,2549) แสงสว่างมีความสำคัญสำหรับผลงานที่นำมาแสดง เพราะแสงเป็นตัวกำหนดสีตามธรรมชาติของผลงานได้ดีที่สุด แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่ทำความเสียหายให้แก่ผลงานได้เช่นกัน ดังนั้นการติดตั้งแสงนีออน หลอดฟลูออเรสเซนต์ หรือสปอตไลท์ไว้ด้านบน

ด้านล่าง หรือ ด้านข้างของผลงานแสดง จึงควรมีแผ่นกระจกซึ่งมีคุณสมบัติในการลดแสงอุลตราไวโอเลตที่จะไปทำลายเนื้อสีหรือวัสดุที่ใช้ในงานศิลปะต่าง ๆ ให้เสื่อมลงด้วย โดยการกำหนดระยะห่างของหลอดไฟกับกระจกอย่างเหมาะสม นอกจากแสงจากหลอดไฟแล้ว แสงจากธรรมชาติก็มีผลกระทบต่อการจัดแสดง ดังนั้นในการติดตั้งผลงานต้องคำนึงถึงเรื่องการสะท้อนของผิวกระจกจากแสงธรรมชาติด้วย ซึ่งกระจกจะเกิดการสะท้อนแสงมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่ตั้ง ซึ่งเราสามารถใช้ความลาดเอียงลดการสะท้อนแสงจากต้นกำเนิดแสงได้ และความสะอาดสลายในการชมงานเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวัดวางตำแหน่งผลงานให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม การคำนึงถึงระยะห่าง ระยะความสูง ที่ผู้เข้าชมสามารถมองเห็นได้ชัดเจน การจัดวางผลงานแสดงนั้นต้องไม่อยู่ในมุมที่แสงสะท้อนกับกระจกเข้าตาผู้ชม แสงสว่างทั่วไป เช่น แสงจากธรรมชาติและแสงจากโคมไฟประดิษฐ์แสงสว่างเพื่อเพิ่มความน่าสนใจและสามารถดึงดูดผู้เข้าชมได้อย่างต่อเนื่อง แสงสว่างเพื่อกรณีฉุกเฉินและเพื่อความปลอดภัยในกรณีที่ไฟตกหรือเกิดเพลิงไหม้แสงสว่างที่สองผลงานจัดแสดง จำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงความงามและรายละเอียดของผลงานที่จัดแสดงให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เข้าชมจะสามารถศึกษาและสัมผัสความงามของศิลปะได้อย่างชัดเจน การอนุรักษ์ผลงานที่จัดแสดง โดยพยายามหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณรังสีอุลตราไวโอเลตทั้งจากแสงธรรมชาติ และแสงจากโคมไฟประดิษฐ์ และพยายามหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณความร้อนจากแสงธรรมชาติ

การจัดแสดงโดยใช้แสงจากธรรมชาติ หรือการใช้แสงสว่างจากดวงอาทิตย์ (สมบุรณ์ คำดี, 2549) ข้อดีของการจัดแสดงโดยใช้แสงประเภทนี้ทำให้เมื่อเรามองทิวทัศน์ภายนอกจากหน้าต่างจะช่วยลดอาการม่านตาเกร็ง ผ่อนคลายประสาทตา และความเครียด อีกทั้งยังช่วยจัดระบบความจำในเรื่องทิศทางการเดินชม มีค่าความถูกต้องของแสงสูง ที่สำคัญคือประหยัดพลังงาน แต่กระนั้นข้อเสียของการจัดแสดงโดยใช้แสงประเภทนี้คือรังสีอุลตราไวโอเลตจากดวงอาทิตย์จะทำลายผลงาน ความร้อนจะสะสมที่ตัววัสดุปิดผิว อีกทั้งความไม่แน่นอนในตำแหน่งทิศทางของแสงและความสว่างของดวงอาทิตย์ทำให้ยากแก่การควบคุม แต่ก็พอจะทำได้โดยการใช้อุปกรณ์ควบคุมแสงอาทิตย์ เช่น มู่ลี่ ม่านบังตา ฯลฯ การให้แสงสว่างจากธรรมชาติเข้ามาในห้องแสดงมี 3 วิธี ได้แก่

- การให้แสงสว่างจากด้านข้าง โดยหน้าต่างหรือผนังโปร่งแสง ซึ่งมีข้อควรคำนึง คือ อาจเกิดการย้อนแสง, เกิดแสงสะท้อนบนตัววัตถุที่เป็นเงาวาวหรือกระจก ในกรณีไปบังแสงจะเกิดเงาบังตัววัตถุ
- การให้แสงสว่างจากด้านบน ผ่านช่องหลังคาโปร่งแสง โดยใช้หลังคากระจก 2 ชั้น สุกญากาศ
- การให้แสงสว่างธรรมชาติทางอ้อม โดยใช้วิธีให้เกิดแสงสะท้อน เช่น

ให้แสงส่องตรงมายังผนังสีขาวเพื่อให้แสงสะท้อนออก

การจัดแสดงโดยใช้แสงจากโคมประดิษฐ์ เพื่อจัดแสดงและใช้ส่องวัตถุทดแทนความสว่างจากดวงอาทิตย์ โดยแสงที่ใช้มี 2 ลักษณะคือ ส่องผลงานและส่องสว่างภายในทั่วไป ข้อดีของแสงประดิษฐ์ คือ สามารถควบคุมปริมาณความสว่างและทิศทางของแสงได้ชัดเจนมีประสิทธิภาพ มีทางเลือกในการใช้อุปกรณ์เพื่อความเหมาะสมในการออกแบบได้ดีกว่าการใช้แสงจากดวงอาทิตย์ อีกทั้งยังให้บรรยากาศและอารมณ์แก่ผู้เข้าชมได้ดีกว่า แต่ก็มีข้อเสียเรื่องความร้อนจากหลอดไฟและอุปกรณ์ รวมถึงการสิ้นเปลืองพลังงาน กระนั้นการควบคุมแสงประดิษฐ์สามารถทำได้โดยการเลือกใช้อุปกรณ์ปิด เปิด หรือหรี่ไปคุณภาพสูง ใช้อุปกรณ์พิเศษ เช่น Light Infrared Sensor, Timer, Light control เพื่อควบคุมปริมาณความสว่างและลดปริมาณความร้อนจากอุปกรณ์ไฟฟ้า

เทคนิคแสงที่ใช้ในพิพิธภัณฑ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- การให้แสงสว่างเป็นพื้นกว้าง การส่องสว่างทั่วไปของพิพิธภัณฑ์อยู่ในความเหมาะสมที่กำหนดโดยองค์กร CIBSE Lux. Level มีความสว่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ หรืออยู่ในอัตราส่วนที่ไม่แตกต่างกันมาก เช่น 1:3 อาณาบริเวณโดยรอบคือ วัตถุ 1 ส่วน และแสงจัดแสดง 3 ส่วน เป็นต้น

- การเน้นแสงสว่างเฉพาะจุด ไฟเน้นส่องสว่างลงบนวัตถุจัดแสดงเป็นหลัก เพื่อประโยชน์ในการศึกษารายละเอียดปริมาณความสว่างขึ้นอยู่กับความเหมาะสมโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์เป็นหลัก เพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ น่าเข้าชม และเพื่อกระตุ้นการทำงานของระบบประสาท ตามหลักที่ว่าสายตาสายตาจะถูกกลางงูไปในที่ ๆ สว่างสุดก่อนเสมอ โดยมีค่าความต่างระหว่างตัววัตถุจัดแสดงกับอาณาบริเวณใกล้เคียงโดยรอบประมาณ 10:3 วัตถุที่จัดแสดง 10 ส่วน อาณาบริเวณใกล้เคียงโดยรอบ 3 ส่วน เป็นต้น

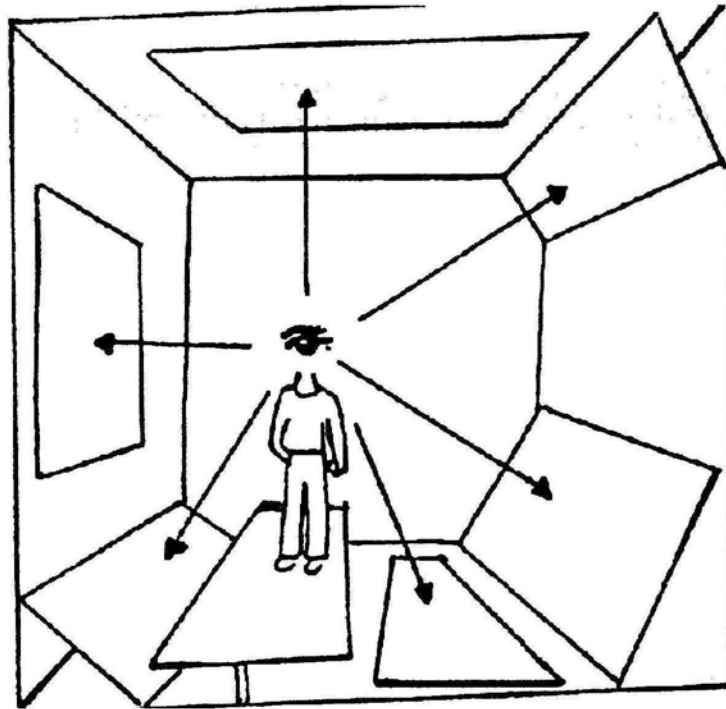
4.6.2.3 แท่นจัดแสดงที่ใช้ในงานประติมากรรมเป็นแท่นจัดแสดงที่สามารถมองเห็นวัตถุแสงได้ทั้งสี่ด้าน ซึ่งการออกแบบแท่นจัดแสดงนั้นต้องคำนึงถึงสิ่งที่จัดแสดง ซึ่งพิจารณาจากขนาดปริมาณของวัตถุจัดแสดงและขนาดของสถานที่ โดยลักษณะของการจัดแท่นจัดแสดง เน้นการจัดแบบลอยตัวสามารถมองได้รอบด้าน

4.6.2.4 การจัดแสดงรูปภาพต้องคำนึงถึงการตกแต่งผนัง พื้น และเพดานได้ใช้ประโยชน์อย่างสมบูรณ์ทั้งในด้านที่เป็นฉาก ฉายัน และเนื้อที่ว่างสำหรับจัดแสดง โดยระบบที่ใช้จะเป็นแบบยึดด้านหลังของตัวงานเข้ากับผนัง

4.6.2.4 ระบบการสัญจรและการมองเห็นการสัญจรภายในพิพิธภัณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญมากในการออกแบบ โดยการสัญจรภายในการจัดแสดงงานจะแบ่งเป็น 3 กลุ่มตามการใช้งาน

- 1) การสัญจรเพื่อชมนิทรรศการ จัดให้มีทางเข้าชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ทางเดินไม่สวนกัน เพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวายและแออัด การกำหนดทางเดินไปในทางเดียว การสัญจรของส่วนบริการ เป็น การติดต่อเพื่อขอรับบริการของหน่วยงานต่าง ๆ และบุคคลภายนอก มีการเตรียมไว้ด้านข้างหรือด้านล่างของอาคารเพื่อไม่ให้เกิดการปะปนกับผู้ชมและสามารถนำไปสู่ห้องแสดง หรือห้องเก็บสิ่งแสดงได้โดยง่าย ระบบในการจัดทางสัญจรเพื่อความปลอดภัยจึงมีการจัดให้ทางออกอยู่ใกล้กับทางเข้า เพื่อให้ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์สามารถดูแลความปลอดภัยได้อย่างทั่วถึง

4.6.2.5 ขอบเขตการมองเห็น มนุษย์มีขอบเขตการมองเห็นจำกัดแบบไม่ต้องหันศีรษะประมาณ 40 องศา แต่ความจริงแล้วมนุษย์สามารถมองเห็นได้กว้างถึงประมาณ 120 องศา โดยมุมมองทางตั้งจะมากกว่ามุมมองทางนอน ฉะนั้นการพิจารณารูปแบบการจัดวางวัตถุให้สอดคล้องสัมพันธ์กับขอบเขตการมองเห็นหรือลักษณะการหันศีรษะของมนุษย์จึงมีผลการจัดนิทรรศการด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 4-6 ภาพเปรียบเทียบระหว่างการหันศีรษะและการกลอกตา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการหันศีรษะ
ง่ายกว่าการกรอกตาพิจารณารูปภาพ ๆ หนึ่งหรือภาพที่จัดเป็นกลุ่ม อริยาบถในการเคลื่อนที่ที่
ง่ายที่สุด คือ การหมุนศีรษะหรือหมุนตัวเพื่อดูภาพอื่น ๆ ต่อไป (ผังอันนี้แสดงโดย Herdert
Bayer ในปี 1937 แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มองดูภาพได้ทุกทิศทาง ทั้งด้านล่างและบน)

4.7 วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อแนวทางการพัฒนาและการจัดการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์วัดสภารศ และปรับปรุงข้อเสนอแนะจากเวทีประชาคม พิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัดในการดำเนินงานจัดพิพิธภัณฑ์วัดสภารศ และตรวจสอบศักยภาพความสามารถและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจริง ในการรองรับนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมิน การจัดเวทีเสวนาและประชุมประชาคมชุมชน การออกแบบและ การบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม ผู้วิจัยทำการศึกษาจากกลุ่ม ตัวอย่างจากประชาชนชุมชนสภารศ 150 คน ตัวแทนผู้นำชุมชนข้างเคียง 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนมหาโพธิ์ ชุมชนพระเกิด ชุมชนช้างเผือก ประกอบด้วย กรรมการชุมชน และตัวแทนเยาวชน ตัวแทนจากหน่วยงาน ของเทศบาลเมืองน่าน คือ ส่วนการท่องเที่ยวสำนักงานปลัดเทศบาลเมืองน่าน (ศูนย์ท่องเที่ยวเมืองน่าน) ตัวแทน หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด กลุ่มงานยุทธศาสตร์และพัฒนาจังหวัด องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำนักศิลปากรที่ 7 น่าน พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติ น่าน 50 คน

4.7.1 การวิเคราะห์ศักยภาพของคนในชุมชน

ตาราง 4.1 แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกตามการวิเคราะห์ศักยภาพของคนในชุมชน

ปัจจัยประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนและประวัติความเป็นมาของโบราณวัตถุภายในวัดสภารศหรือไม่		
ไม่มี	46	30.67
มี	104	69.33
รวม	150.00	100.00

มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในชุมชนของท่านหรือไม่

ไม่มี	76	50.66
มี	74	49.34
รวม	150	100.00

ตาราง 4.1 (ต่อ) แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกตามการวิเคราะห์ศักยภาพของคนในชุมชน
มีความต้องการในการการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมี
ส่วนร่วม และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในชุมชนของท่านหรือไม่

ปัจจัยประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ต้องการ	15	10.00
ต้องการ	135	90.00
รวม	150	100.00

มีความรู้สึกภาคภูมิใจเกี่ยวกับการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดย
ชุมชนมีส่วนร่วม และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในชุมชนของท่านอย่างไร

มากที่สุด	81	54
มาก	19	12.66
ปานกลาง	33	22
น้อย	17	11.33
น้อยที่สุด	0	0.00
รวม	150	100.00

มีความต้องการให้หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ เข้ามาช่วยพัฒนาการออกแบบและการบริหารจัดการ
ทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือไม่

ต้องการ	139.00	92.66
ไม่ต้องการ	11.00	7.34
รวม	150	100.00

ตาราง 4.2 แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกตามการวิเคราะห์ศักยภาพของคนในชุมชน		
ปัจจัยประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คนในชุมชนจะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือหรือไม่		
ร่วมมือ	148.00	98.66
ไม่ร่วมมือ	2.00	1.36
รวม	150	100.00
เคยได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือไม่		
ไม่เคย	127	84.66
เคย	23	15.33
รวม	150	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของโบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดสภารศ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 79.33 การศึกษาข้อมูลจากปราชญ์ชุมชน ผู้เฒ่า ผู้แก่และหนังสือต่าง ๆ และไม่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของโบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดสภารศ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 30.67 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในชุมชน จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 50.63 ได้แก่ การตัดตุง การทำโคม งานหัตถกรรม จักสาร ดนตรีพื้นบ้าน และไม่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในชุมชน จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 49.33 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้สึกต้องการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑสถานชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในชุมชน จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงของชุมชน อนุรักษ์วัตถุโบราณและภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ไม่ให้สูญหายไปให้เยาวชนรักษาท้องถิ่น จะได้ประโยชน์ต่อบุคคลในวงกว้าง และเป็นประโยชน์ในการศึกษาของคนรุ่นต่อไปจะทำให้คนในชุมชนเกิดความรักและหวงแหนโบราณสถาน – วัตถุวัดสภารศ อยากให้วัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว และไม่มีความรู้สึกต้องการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของโบราณสถาน โบราณวัตถุวัดสภารศและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในชุมชน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 เพราะไม่มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลประวัติความเป็นมาของโบราณสถานและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีงานอื่นต้องรับผิดชอบ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้สึกภาคภูมิใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของโบราณสถาน โบราณวัตถุวัดสถารศและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในชุมชนมากที่สุด จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 ระดับมาก จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 12.66 ระดับปานกลาง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และระดับน้อย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการให้หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เข้ามาช่วยในการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑสถานวัดสถารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาให้วัดสถารศกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 92.66 เพื่อจะทำให้ เพิ่มรายได้และทำให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้นและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ เป็นการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาวัดให้ดียิ่งขึ้นไปจะได้มีการจัดการที่ดีได้เผยแพร่ สร้างรายได้ เพิ่มความเจริญให้ชุมชนและความเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อยกระดับหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักเป็นการเผยแพร่ประวัติความเป็นมาของวัดพัฒนาและบูรณาการวัดมีความเจริญก้าวหน้า และวัดเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ชาวบ้านมาพบปะพูดคุยกัน จะได้ไม่เหงา และไม่มีความต้องการให้หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เข้ามาช่วยพัฒนาให้วัดสถารศกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.34 คือ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและให้พัฒนาแต่บางส่วนเท่านั้น และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คนในชุมชนจะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่เข้ามาช่วยในการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑสถานวัดสถารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 98.66 และไม่ร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่เข้ามาช่วย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.36 เพื่อพัฒนาให้ถูกต้องและยั่งยืน หน่วยงานต่างๆ นำความเจริญมาสู่ชุมชนทำให้ได้รับการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ วิทยากรและแรงงานเพิ่มมากขึ้น การอยู่ร่วมกันมานานเป็นประโยชน์ร่วมกันของคนหมู่มากเป็นโครงการที่ส่งเสริมการพัฒนาในพื้นที่ความพร้อมของชุมชนเกิดการพัฒนาในชุมชนและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้ความร่วมมือทุกหน่วยงาน

จากตาราง 4.2 พบว่าคนในชุมชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑสถานวัดสถารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการพัฒนาจนมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแล้วจะเกิดผล ผลกระทบด้านบวก จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 92.66 ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น มีรายได้เข้าสร้างอาชีพ - ชาวบ้านมีรายได้และเผยแพร่ชื่อเสียงของชาวบ้านทำให้ชุมชนในหมู่บ้านภูมิใจเข้ามามีส่วนร่วมเกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ชุมชนเกิดความเข้มแข็งที่เกิดจากการทำกิจกรรมร่วมกันชุมชนเกิดการพัฒนาและความเข้มแข็งเกิดการแนะนำมากขึ้นตื่นตัว รักษา ห่วงแหนท้องถิ่นมากขึ้นชุมชนตื่นตัวและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านต่างๆ มากขึ้น และผลกระทบด้านลบ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.34 คือ หากให้ความรู้กับคนในชุมชนไม่ทั่วถึงและเข้าใจในการพัฒนาจะเกิดการแตกแยกทางความคิด มลภาวะทางเสียง ปัญญาขยะ พื้นที่จอดรถ ร้านค้าแผงลอยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 127 คนคิดเป็นร้อยละ 84.66 หน่วยงานจัดฝึกอบรม ไม่เคยได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.33 ยังไม่มีหน่วยงานเข้ามาอบรมให้มีการกิจประจำของครอบครัวอายุมากแล้วมีงานประจำอยู่แล้ว

4.7.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรม

ตาราง 4.3 แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ท่านเคยมีประสบการณ์นำนักท่องเที่ยวเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรมหรือไม่		
เคย	61	40.66
ไม่เคย	89	59.33
รวม	150	100.00
ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักการท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรมจากแหล่งใด		
มีคนแนะนำ บอกเล่าต่อกันมา		20.00
นิตยสาร		8.00
หนังสือพิมพ์		16.66
อินเทอร์เน็ต		55.33
รวม		100.00
ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงชุมชนและวัฒนธรรมมีลักษณะการท่องเที่ยวแบบใด		
เที่ยวกับครอบครัว		47.22
เที่ยวกับคณะศึกษาดูงาน		38.88
เที่ยวกับบริษัทนำเที่ยว		13.88
รวม		100.00

ตาราง 4.3 (ต่อ) แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรม

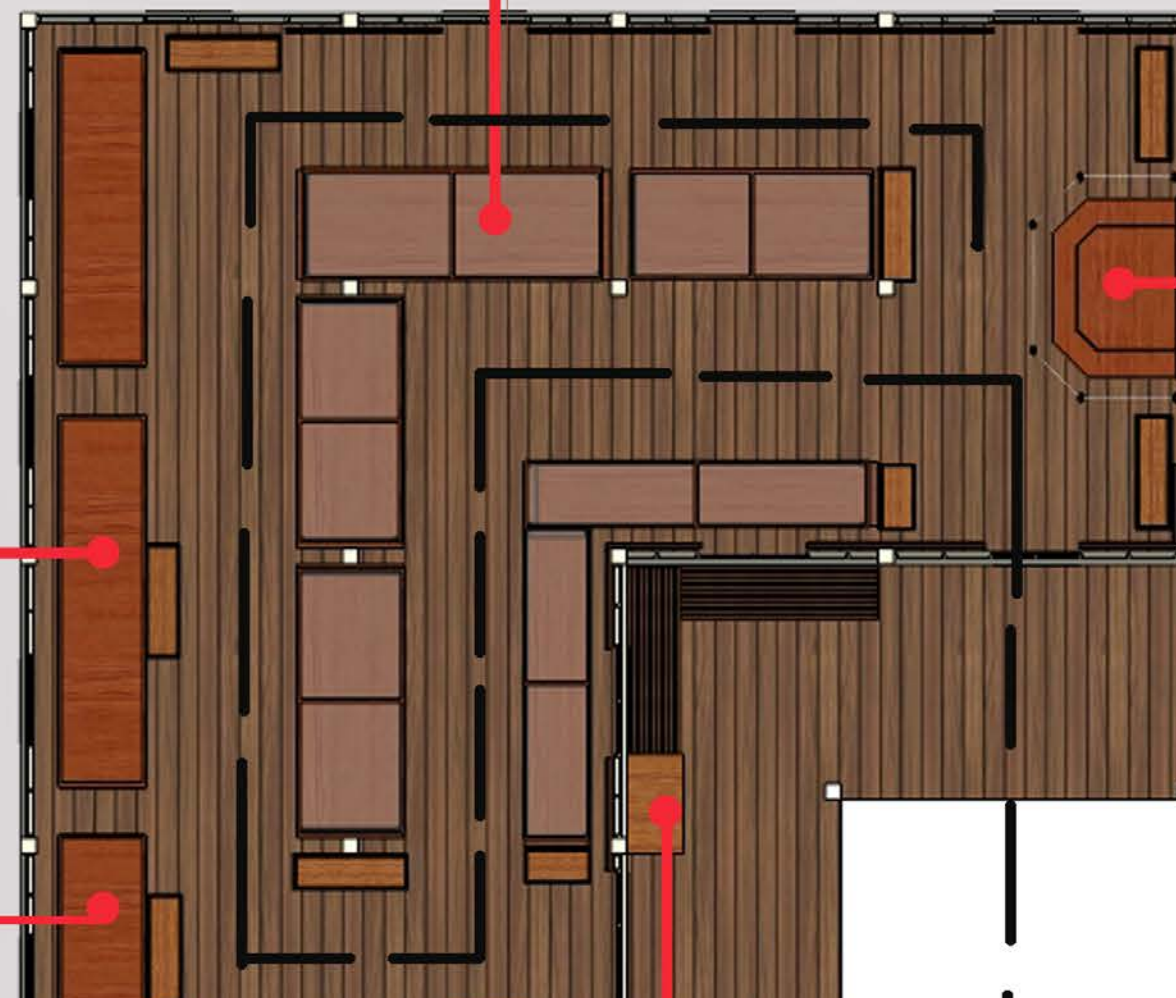
ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรมมีจำนวนวันที่มาเที่ยวในแต่ละครั้ง		
จำนวน 3 วัน		43.30
จำนวน 6 วัน		20.00
จำนวน 4 วัน		13.00
และอื่นๆ		23.70
รวม		100.00
ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชอบประเภทของการท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรมใดมากที่สุด		
เที่ยววัดสัมผัสวัฒนธรรม		15.71
งานประเพณีต่างๆ		27.14
การเล่นพื้นบ้าน		18.57
ท่องเที่ยววิถีชุมชน		12.86
อื่นๆ		25.71
รวม		100.00

จากตาราง 4.4 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์นำนักท่องเที่ยวเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรม จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 40.66 และเคยมีประสบการณ์นำนักท่องเที่ยว

เที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 59.33 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการอินเทอร์เน็ต 55.33 มีคนแนะนำ บอก เล่าต่อกันมา คิดเป็นร้อยละ 20.00 นิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 16.66 หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชุมชนและวัฒนธรรมมีลักษณะการท่องเที่ยวแบบใดเกี่ยวกับครอบครัวมา คิดเป็นร้อยละ 47.22 เกี่ยวกับคณะศึกษาดูงานมา คิดเป็นร้อยละ 38.88 และเกี่ยวกับบริษัทนำเที่ยวมา คิดเป็นร้อยละ 13.88 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีจำนวนวันที่มาเที่ยวในแต่ละ ครั้งคือจำนวน 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 43.30 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 23.70 จำนวน 6 วัน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และจำนวน 4 วัน คิดเป็นร้อยละ 13.00 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าท่านคิดว่านักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชอบประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือ งานประเพณีต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 27.14 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 25.71 การละเล่นพื้นบ้าน คิดเป็นร้อยละ 18.57 เที่ยววัดสัมผัสวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 15.71 ท่องเที่ยววิถีชุมชนคิดเป็นร้อยละ 12.86 ตามลำดับ

การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม

การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม

โครงการ : การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑสถาน วัฒน

ตำบล ไบ่สง อำเภอ ไบ่สง จังหวัด เกษ

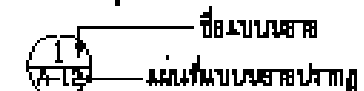
โดย : อบบการศ

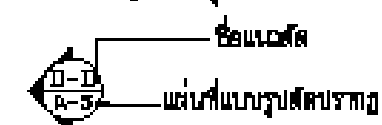
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

แบบสถาปัตยกรรม

ผู้จัดทำฉบับขยาย

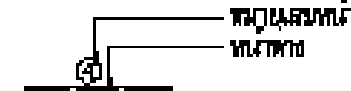
សិល្បៈកម្រងប្រដាប់

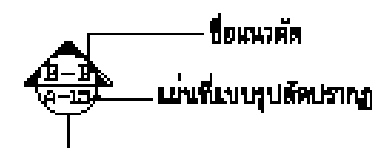
คำขวัญ

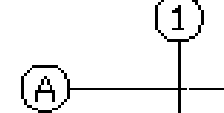
สัตว์เลื้อยคลานน้ำจืด

อัญมณีหายาก

မြန်မာ့သမိုင်း

รายการวัด

รายการวัด

Note.

๒
รายการประกอบแบบก่อสร้าง

โครงการ (PROJECT)	บ้านพักอาศัย คสล.ชั้นเดียว เจ้าของ สถานที่ก่อสร้าง บ้านเลขที่
1. งานระดับ (LEVELING WORKS)	ระดับมาตรฐานที่ใช้ในการก่อสร้าง + 0.00 ระดับพื้นดิน - ถนน + 0.70 ระดับบ้านทั่วไป + 1.00 ระดับพื้นห้องนอน
หมายเหตุ	-ระดับการก่อสร้างส่วนอื่น ๆ ให้ดูจากแปลนการก่อสร้าง -ในการนิยามทางสถาปัตยกรรมไม่ตรงกัน ให้ถือเอาตัวเลขเป็นสำคัญ หรือสอบถามทางผู้ออกแบบ
2. งานฐานราก (FOUNDATION WORKS)	ขนาดความลึกของฐานราก ตามที่กำหนดไว้ในรายการประกอบแบบโครงสร้าง - ติดตั้งระบบท่อสำหรับกำจัดปฏิก (POPE TREATMENT) โปตี้น เติมน้ำ P.V.C. ใต้ดิน รอบฐานคอดินไม่ลัดเลาะพื้นบ้าน - การติดตั้งให้เป็นไปตามมาตรฐานที่สี่ของบริษัทผู้ผลิต งานโครงสร้าง - กำแพงยึดระบบยึดคอนกรีต (fc) ไม่น้อยกว่า 240 KSC ของแท่งคอนกรีตตัวอย่าง ขนาด 0.15x0.15x0.15 ม.ที่หล่อในหน่วยงาน เมื่อแท่งคอนกรีตมีอายุ 28 วัน
3. งานพื้น	พื้นชั้นล่างเป็นระบบแผ่นพื้นคอนกรีต SLAB ON GROUND พื้นชั้นบนเป็นระบบแผ่นพื้นคอนกรีตยึดแรงสำเร็จรูป สามารถรับน้ำหนักบรรทุกจรได้ไม่น้อยกว่า 180 กก./ตรม. ลักษณะของพื้นผิวตามที่กำหนดไว้ในแบบดังต่อไปนี้ FL-1 พื้นปูกระเบื้องเคลือบ ขนาด 18"x18" FL-2 พื้นปูกระเบื้องเคลือบชนิดไม้เส้น (พองน้ำ) FL-3 พื้นผิวสีเทา FL-4 พื้นปูกระเบื้องเคลือบชนิดไม้เส้นขอบทาสีดำ (กระเบื้อง,เคลือบ) หมายเหตุ - วิธีปูกระเบื้องต้องได้แนวตรงกันตลอดทุกด้าน กระเบื้องไม้หรือปิ่นทิ่มนำมาใช้เป็นเส้นขาด - SLAB ของพื้นห้องน้ำหรือส่วนอื่น ๆ ในที่ที่โดนน้ำ SLAB จะต้องระบายได้ไม่น้อยกว่า 1:200 - วิธีการผสมน้ำยากันซึม ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ผลิตอย่างเคร่งครัด - ในการพื้น ค.ส.ล.ที่เป็น SLAB ON GROUND ให้ส่วนนั้นลอยคานทราย รางน้ำยึดแน่นอย่างน้อย 0.3cm. และปูพลาสติกกันความชื้นก่อนเทพื้นคอนกรีต (แม้จะพลาสติกใช้เฉพาะภายในอาคารส่วนใต้มี หลังคาคลุมเท่านั้น) ผนังโดยทั่วไป ก่ออิฐฉาบปูนฉาบและเดิมแผ่น ฉาบปูนเรียบทั้งภายในและภายนอก ขามันฉาบที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ลักษณะของพื้นผิวดังนี้ △ ฉาบก่ออิฐฉาบปูนฉาบเรียบทาสี (ผนังทั่วไป) △ ฉาบก่ออิฐฉาบปูนฉาบกระเบื้องขนาด 12" x 12" ฉาบก่ออิฐฉาบปูนฉาบเรียบทาสี (ผนังห้องน้ำ) △ ฉาบก่ออิฐฉาบปูนฉาบกระเบื้องขนาด 8" x 8" ฉาบก่ออิฐฉาบปูนฉาบเรียบทาสี (ผนังห้องครัว) งานไม้ทั้งหมดให้ทาน้ำยากันปลวกก่อนหาสีจริงทุกครั้ง FL-1 ฉาบพาดานภายใน ไร่ฮับซิมบอร์คหนา 9 มม. ชนิดธรรมชาติราขัดหรือเย็บเท้า แบบขอบลาดฉาบรอยต่อเรียบ โครงเคร่าเหล็กชุบสังกะสี 1 - 2 เพอร์รี่ FL-2 ฉาบพาดานพองน้ำ ไร่ฮับซิมบอร์คหนา 9 มม. ชนิดธรรมชาติราขัดหรือเย็บเท้า แบบขอบลาดฉาบรอยต่อเรียบ โครงเคร่าเหล็กชุบสังกะสี 1 - 2 เพอร์รี่
หมายเหตุ	
5. ฉาบพาดาน (CEMENT MORTAR)	
6. งานหลังคา (ROOF WORKS)	- หลังคาผองด้วย ซีเมนต์โมเนีย ขอบคานซีเมนต์โมเนีย จำกิต หรือเย็บเท้า หลังคาอุปกรณ์การติดตั้งตามมาตรฐานของบริษัทผู้ผลิต - โครงหลังคาใช้โครงสร้างเหล็กตามขนาดที่กำหนดไว้ - ส่วนไม้โครงหลังคาให้ยึดแน่นและท่อนความร้อน ซีเมนต์โมเนีย
7. งานสี (PAINTING WORKS)	สีที่ใช้ให้ใช้ชื่อ TOA หรือเทียบเท่าตามที่กำหนดไว้ในแบบ สีของพื้นผนังและฝ้าเพดานเป็นสี 10000 สีเขียวเข้ม สีของประตูหน้าต่างเป็นสี 10000 สีเขียวเข้ม

รายการประกอบแบบก่อสร้าง (ต่อ)

7. งานสี (ต่อ)
PAINTING WORKS

สีรองพื้นกันสนิม PINK CHROMATE PRIMER 61162
สีน้ำมันทาโลหะ DURACOTE หรือเทียบเท่า

หมายเหตุ

- ก่อนที่จะทาสีจริงทุกครั้ง ต้องให้ผิวนิรสนิมแห้งเสียก่อน ก่อนทาสีจริงจะต้องทาด้วยสีรองพื้นก่อน 1 ครั้ง แล้วจึงทาทับสีจริงอีก 2 ครั้ง การทาสีทับแต่ละครั้งจะต้องให้สีที่ทาครั้งก่อนแห้งสนิทก่อน
- การทาสีส่วนที่เป็นไม้ ผู้รับจ้างต้องตกแต่งรอยย่น รอยตะปูให้เรียบรอยแล้วขัดให้เรียบพาสีน้ำมัน
- การเตรียมตัวสำหรับงานไม้ จะต้องทำความสะอาดผิวโลหะน้ำมันปราศจากสนิม ทารองพื้นด้วยสีกันสนิมแล้วจึงทาด้วยสีน้ำมันอีก 2 ครั้ง

8. งานสุขภัณฑ์
(SANITARY WARE WORKS)

สุขภัณฑ์และอุปกรณ์ทั้งหมดใช้ยี่ห้อ AMERICAN STANDARD, OTTO หรือเทียบเท่า
ไปตามที่กำหนดไว้ในแบบและรายการประกอบ

9. งานไฟฟ้า
(ELECTRICAL WORKS)

หมายเหตุ

- ตามที่กำหนดไว้ในแบบและรายการประกอบแบบวิศวกรรมไฟฟ้า
- ติดตั้งเครื่องตัดกระแสไฟฟ้าอัตโนมัติ ตามมาตรฐานของโครงการ
 - ผู้รับจ้างจะต้องติดตั้งระบบไฟฟ้าตามที่กำหนดไว้ในแบบ ในการนี้ทั้งข้อควร หรือรายละเอียดในรายการ ข้อกำหนดไม่ตรงกับแบบแปลน ให้ถือการวินิจฉัยของสถาปนิกผู้ออกแบบเป็นผู้ชี้ขาด
 - ตำแหน่งของโคม, ปลั๊ก, สวิตช์ ที่แสดงในแบบแปลนเป็นเพียงตำแหน่งโดยประมาณ อาจเปลี่ยนแปลงได้เล็กน้อย เพื่อความเหมาะสมกับสภาพและลักษณะโครงสร้าง
 - หลังจากการติดตั้งระบบไฟฟ้าเสร็จแล้ว ผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการทดสอบระบบไฟฟ้าทั้งหมดต่อเจ้าของ ทางผู้รับจ้างจะต้องเป็นผู้บอกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทดสอบดังกล่าวเอง
 - ผู้รับจ้างจะต้องรับประกันคุณภาพของอุปกรณ์ไฟฟ้าและวัสดุทุกชนิด ตลอดระยะเวลาติดตั้งเป็นเวลา 1 ปี นับจากวันตรวจรับงาน ในระยะเวลาประกันดังกล่าว หากมีอุปกรณ์หรือชิ้นส่วนใดชำรุด ทำลายไม่สมบูรณ์ ผู้รับจ้างจะต้องแก้ไข หรือเปลี่ยนอุปกรณ์ที่ชำรุดโดยไม่คิดราคาจากผู้จ้าง

10. งานประปา
(SANITARY WORKS)

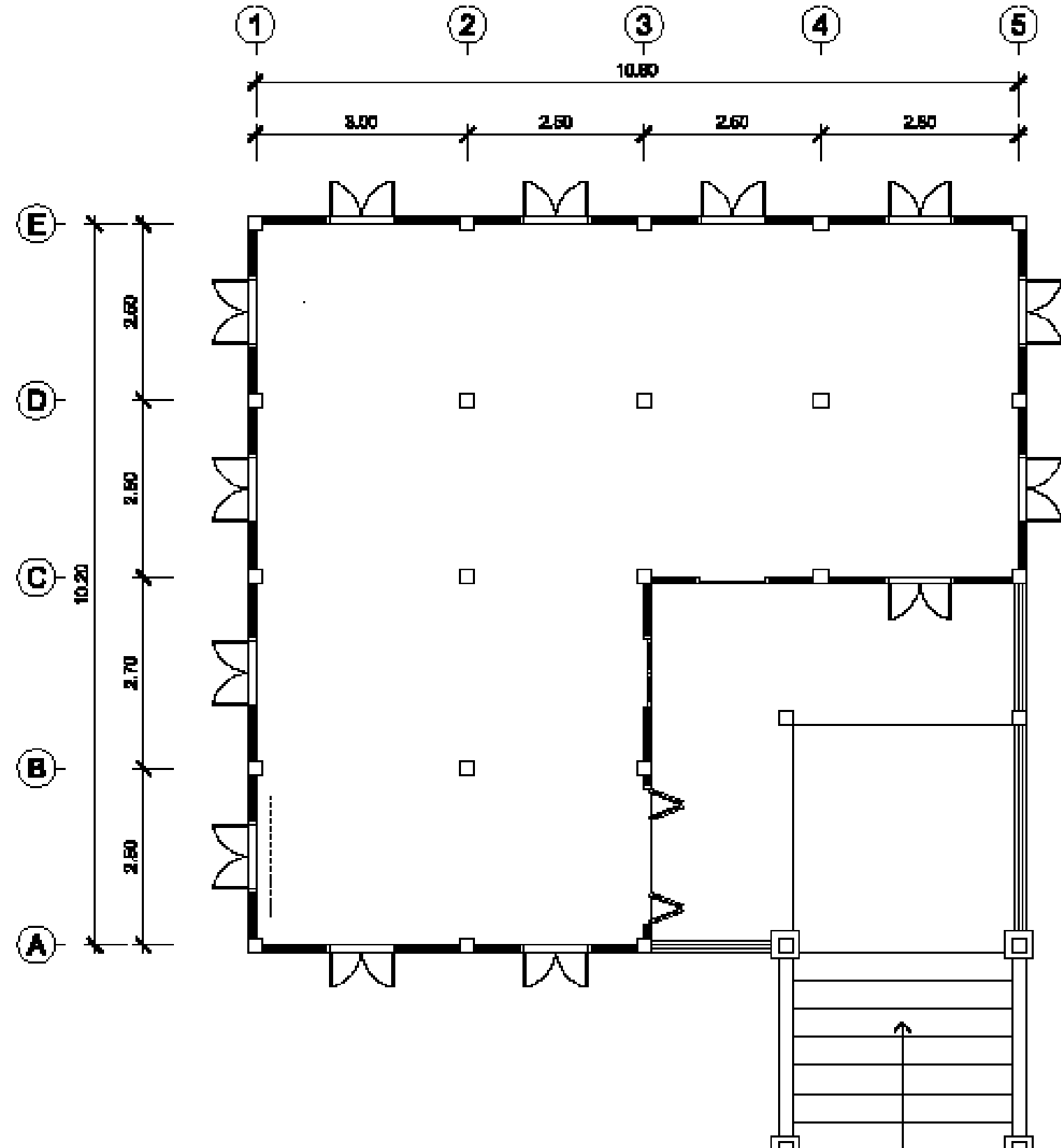
หมายเหตุ

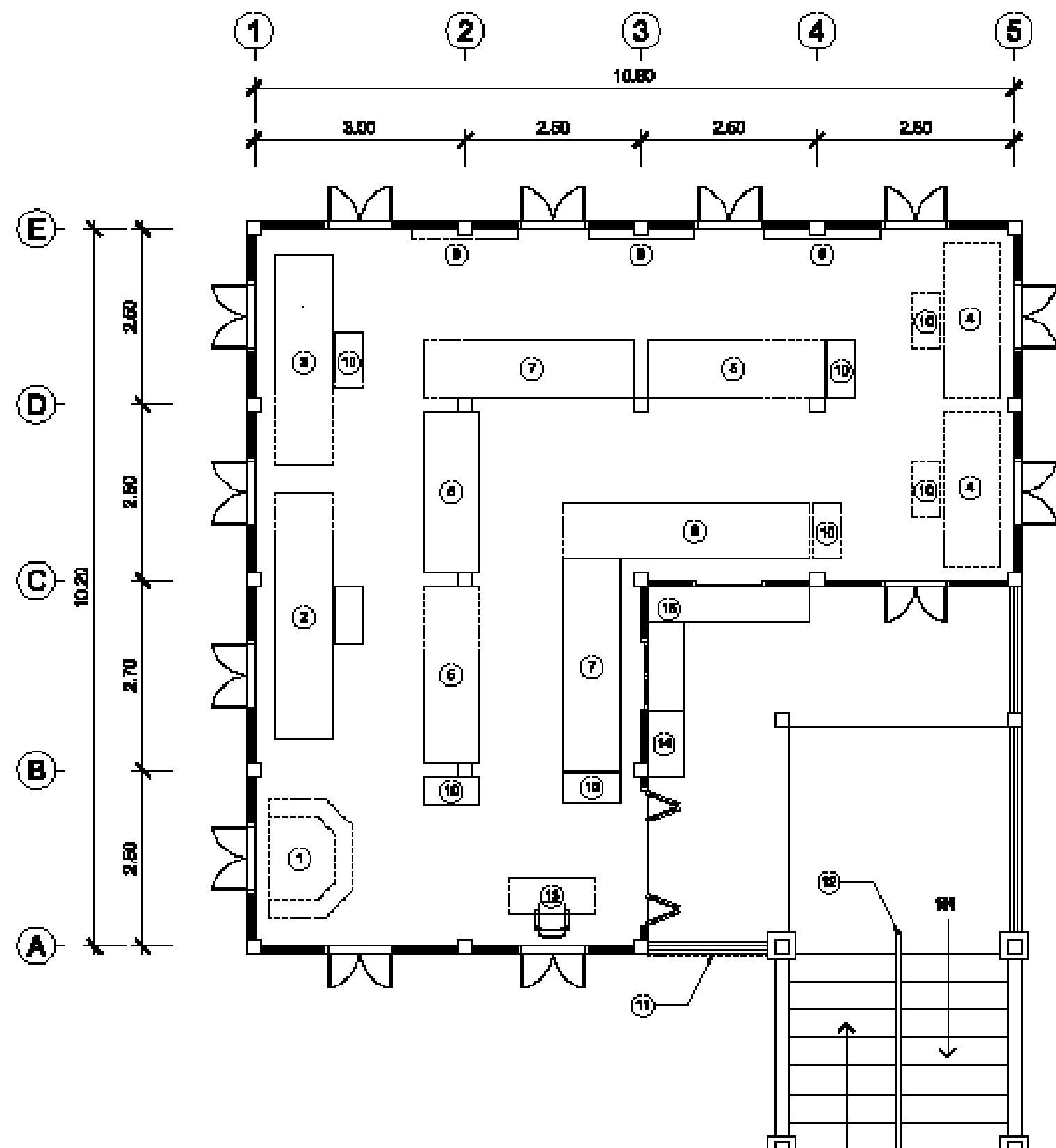
- ตามที่กำหนดไว้ในแบบและรายการประกอบแบบวิศวกรรมสุขาภิบาล
- ผู้รับจ้างจะต้องติดตั้งระบบสุขาภิบาลตามที่กำหนดไว้ในแบบในกรณีทั้งข้อควร หรือรายละเอียดในรายการ ข้อกำหนดไม่ตรงกับแบบแปลน ให้ถือการวินิจฉัยของสถาปนิกผู้ออกแบบเป็นผู้ชี้ขาด
 - หลังจากการติดตั้งระบบสุขาภิบาลเสร็จแล้ว ผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการทดสอบระบบประปาทั้งหมดต่อเจ้าของ ทางผู้รับจ้างจะต้องเป็นผู้บอกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทดสอบดังกล่าวเอง
 - ผู้รับจ้างจะต้องรับประกันคุณภาพของอุปกรณ์สุขาภิบาลทุกชนิด ตลอดระยะเวลาติดตั้งเป็นเวลา 1 ปี นับจากวันตรวจรับงาน ในระยะเวลาประกันดังกล่าว หากมีอุปกรณ์หรือชิ้นส่วนใดชำรุด ทำลายไม่สมบูรณ์ ผู้รับจ้างจะต้องแก้ไข หรือเปลี่ยนอุปกรณ์ที่ชำรุดโดยไม่คิดราคาจากผู้จ้าง

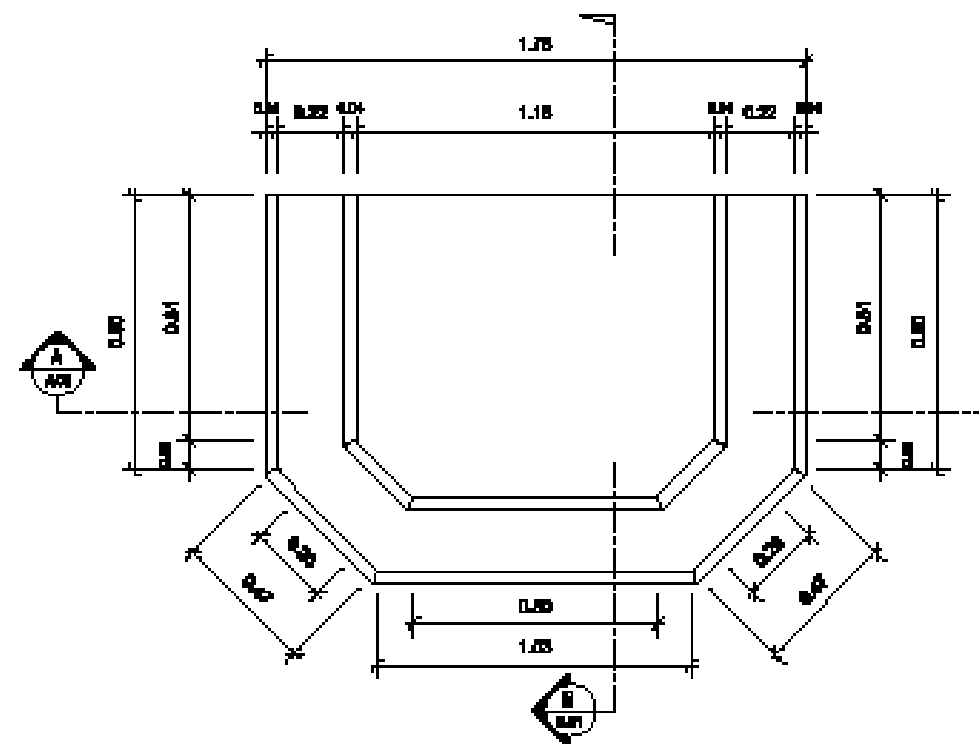
11. งานบ่อเกรอะ - บ่อซึม
(SEWAGE TANK WORKS)

หมายเหตุ

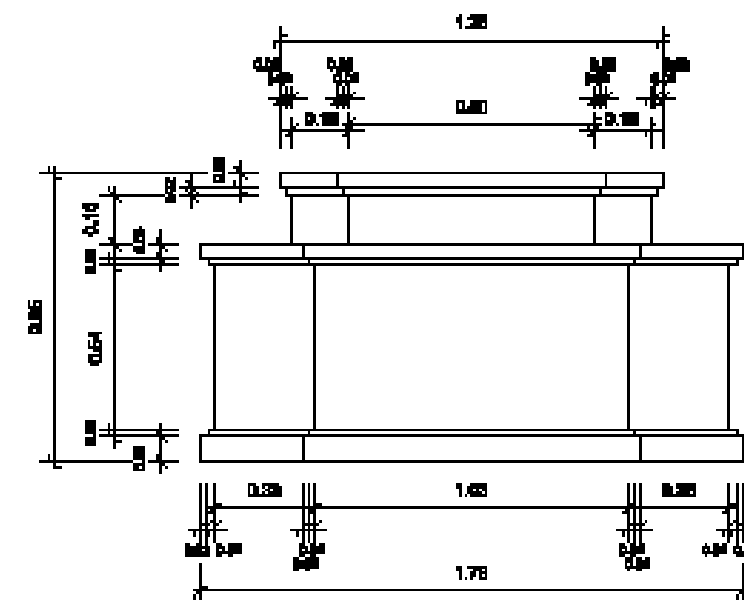
- ตามที่กำหนดไว้ในแบบก่อสร้าง
- ระบุและขนาด ที่ไม่มีการระบุตัวเลข หรือตัวหนังสือกำกับไว้ ให้ตีตัวเลข หรือกำหนดเอา โดยการวัดจากภาพ
 - ผู้รับจ้างต้องทำการตรวจสอบระบุและขนาดทั้งหมด ณ สถานที่จริงก่อนการดำเนินการ หากมีข้อสงสัย อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนหรือขัดแย้ง ในแบบรูปและรายการต้องรับแจ้งให้ ทางสถาปนิกหรือวิศวกร ผู้ออกแบบเป็นผู้วินิจฉัยหากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นแล้ว ทางผู้รับจ้างจะต้องแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักวิชาการโดยไม่เกิดผลกระทบต่อผู้จ้าง
 - สิ่งที่ได้ปรากฏในแบบแปลนหรือรายการขัดแย้งกัน ให้ถือสิ่งที่ถือว่าเป็นเกณฑ์เสมอทั้งนี้โดยสถาปนิกหรือวิศวกรผู้ออกแบบเป็นผู้วินิจฉัย
 - สิ่งที่ไม่ได้ปรากฏไว้ในแบบแปลนหรือรายการแต่เป็นงานที่จะต้องดำเนินการให้เรียบร้อย ขึ้นส่วนงานนั้น ๆ เช่น สมมุติว่าถูกต้องตามหลักวิชา และส่วนที่เหลือไปกับด้วยดี ถือว่าผู้รับจ้างต้องดำเนินการพิจารณาจากข้อบ่งชี้ ๆ ทั้งสิ้น
 - ทางสำนักงานสถาปนิกผู้ออกแบบ ทรงวินิจฉัยในการเปลี่ยนแปลงแก้ไข เพิ่มเติมตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการที่ได้ บำรุงและแข็งแรง สวยงาม ตามหลักวิชาสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม

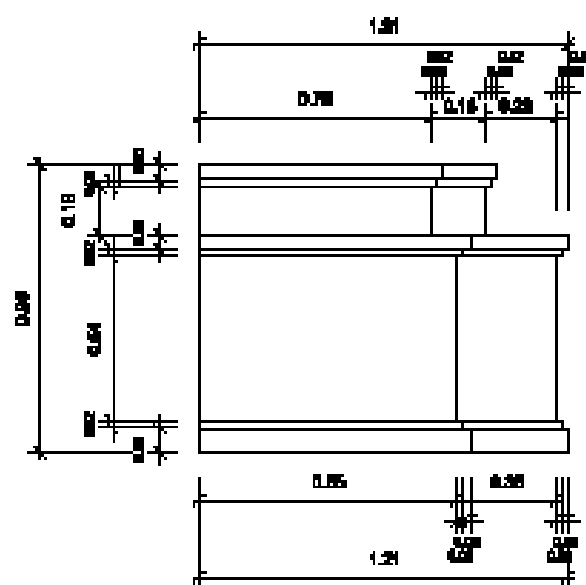

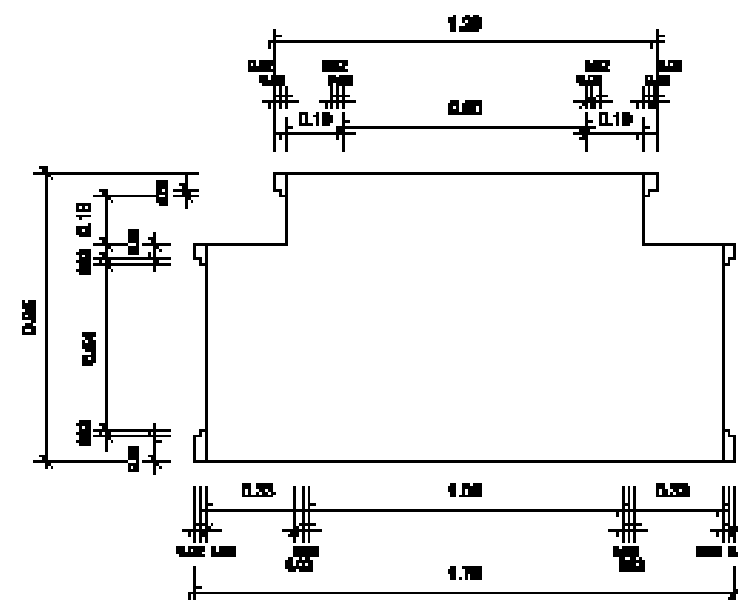
แบบ แปลนฐานพระประธาน
Scale 1:75

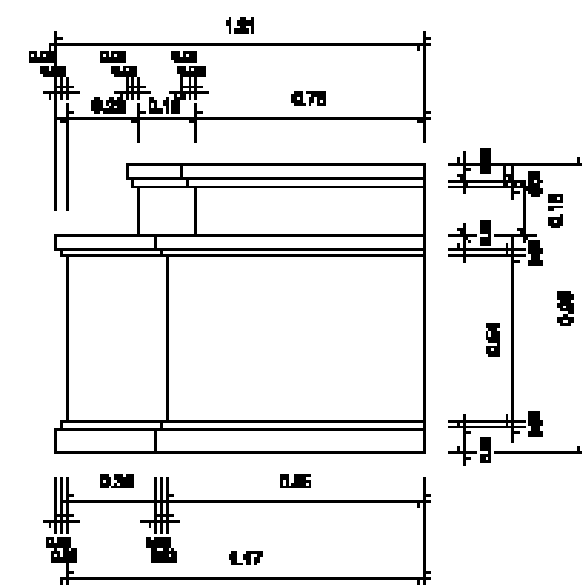
รูปด้าน 1
Scale 1:75

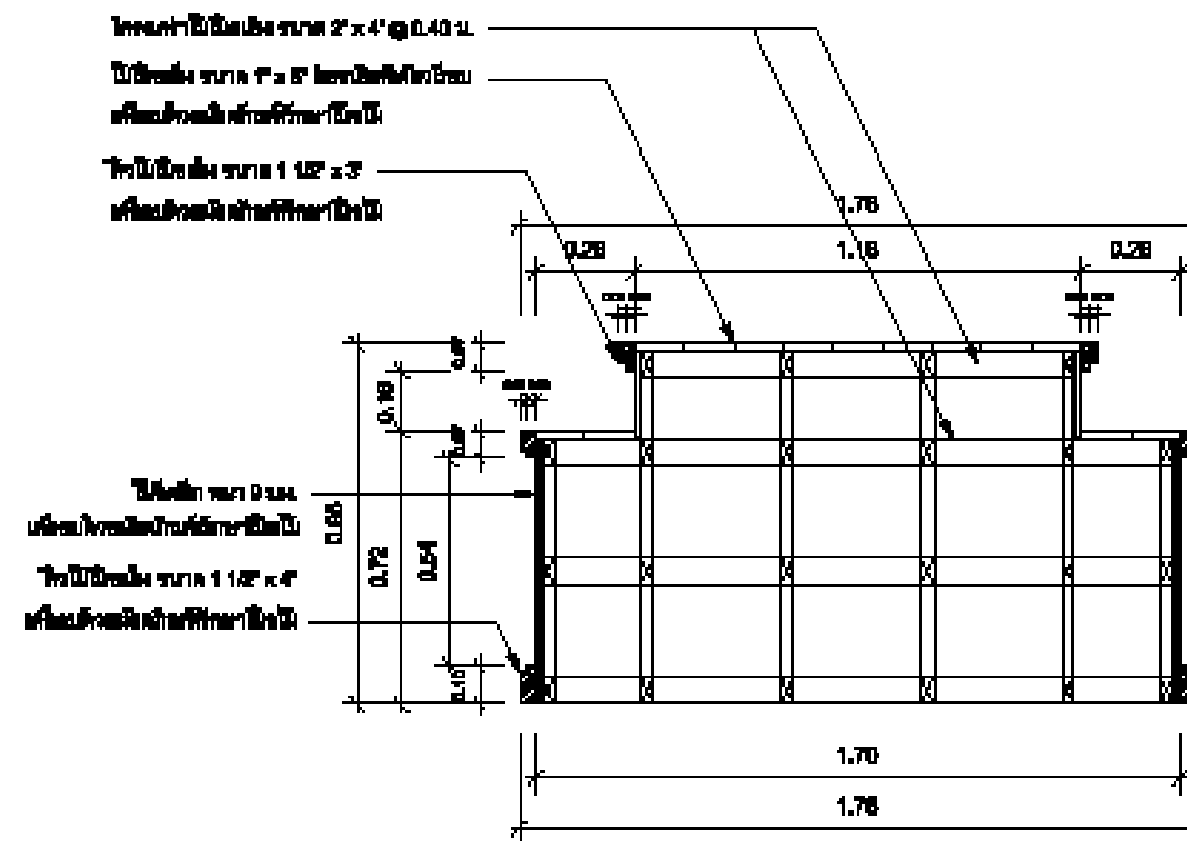
รูปด้าน 2
Scale 1:75

รูปด้าน 3
Scale 1:75

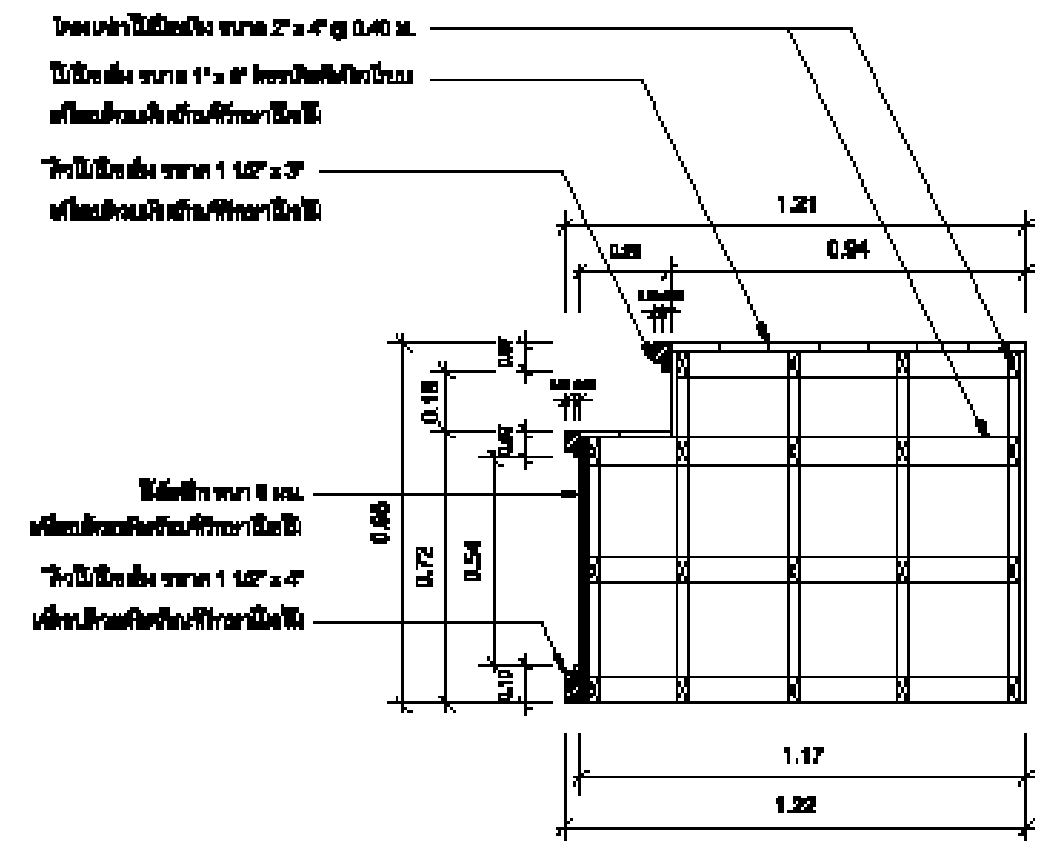

รูปด้าน 4
Scale 1:75

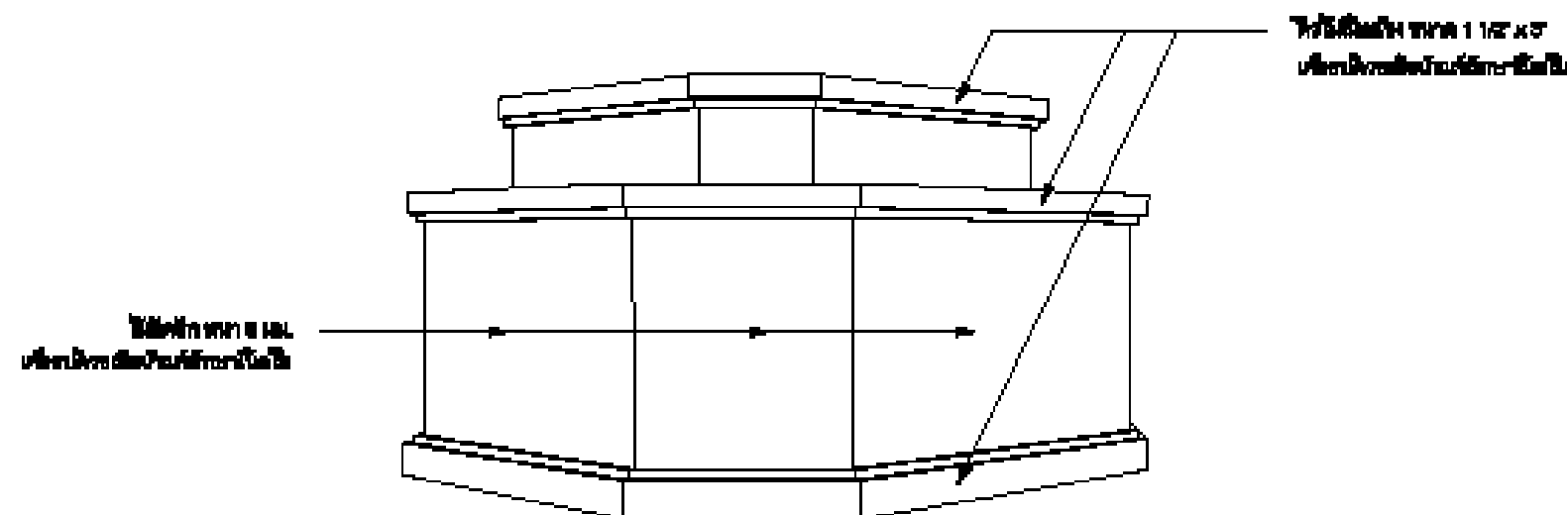
รูปตัด - A

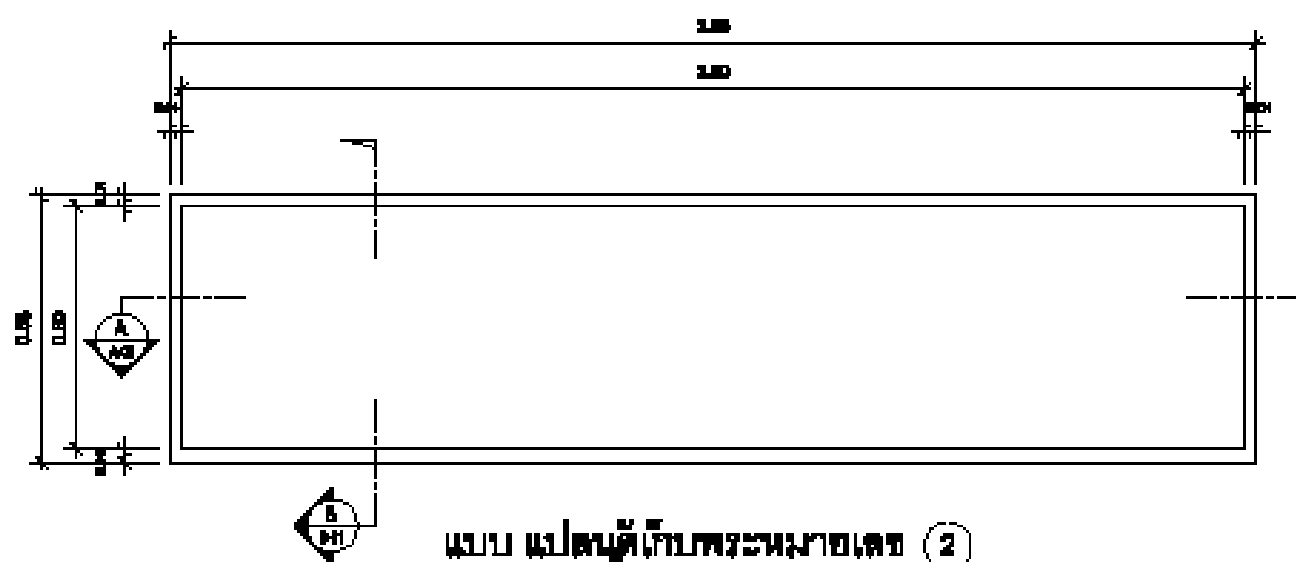
Scale 1:20

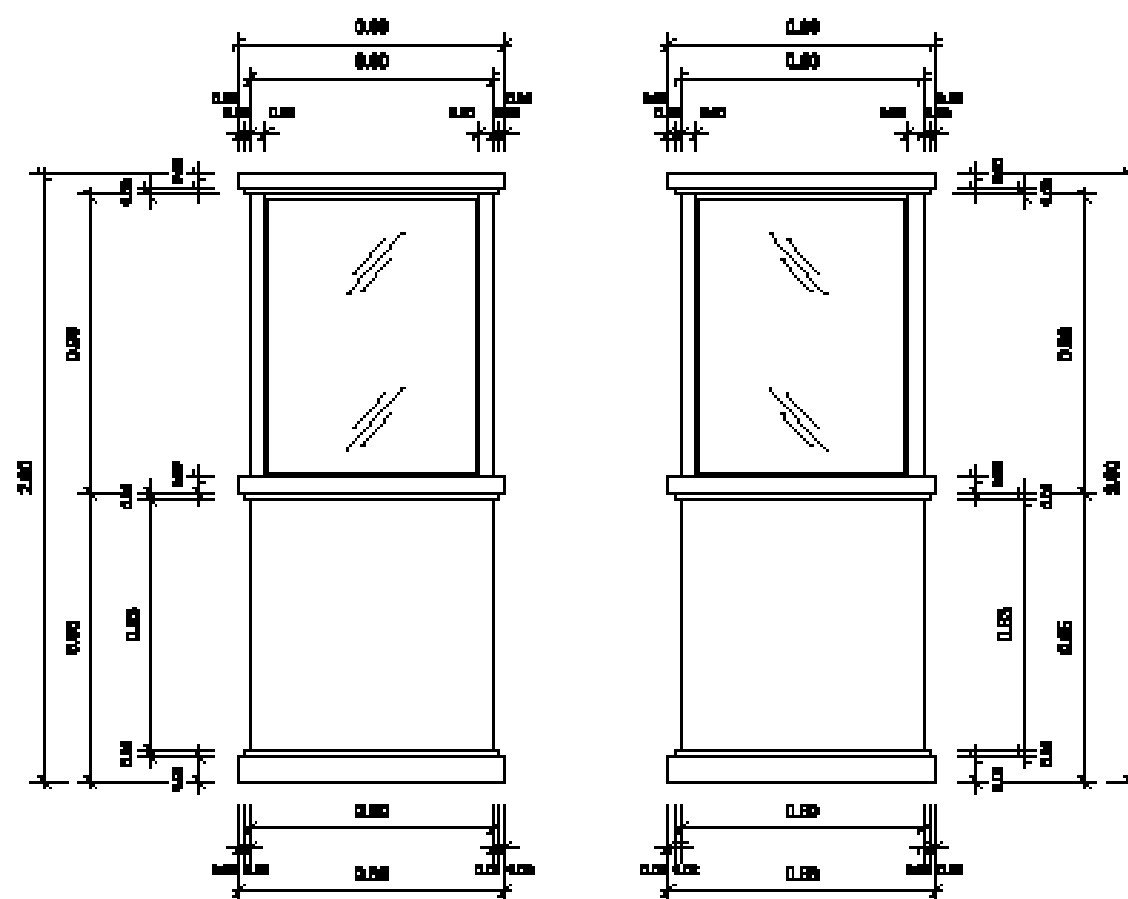
รูปตัด - B

Scale 1:20

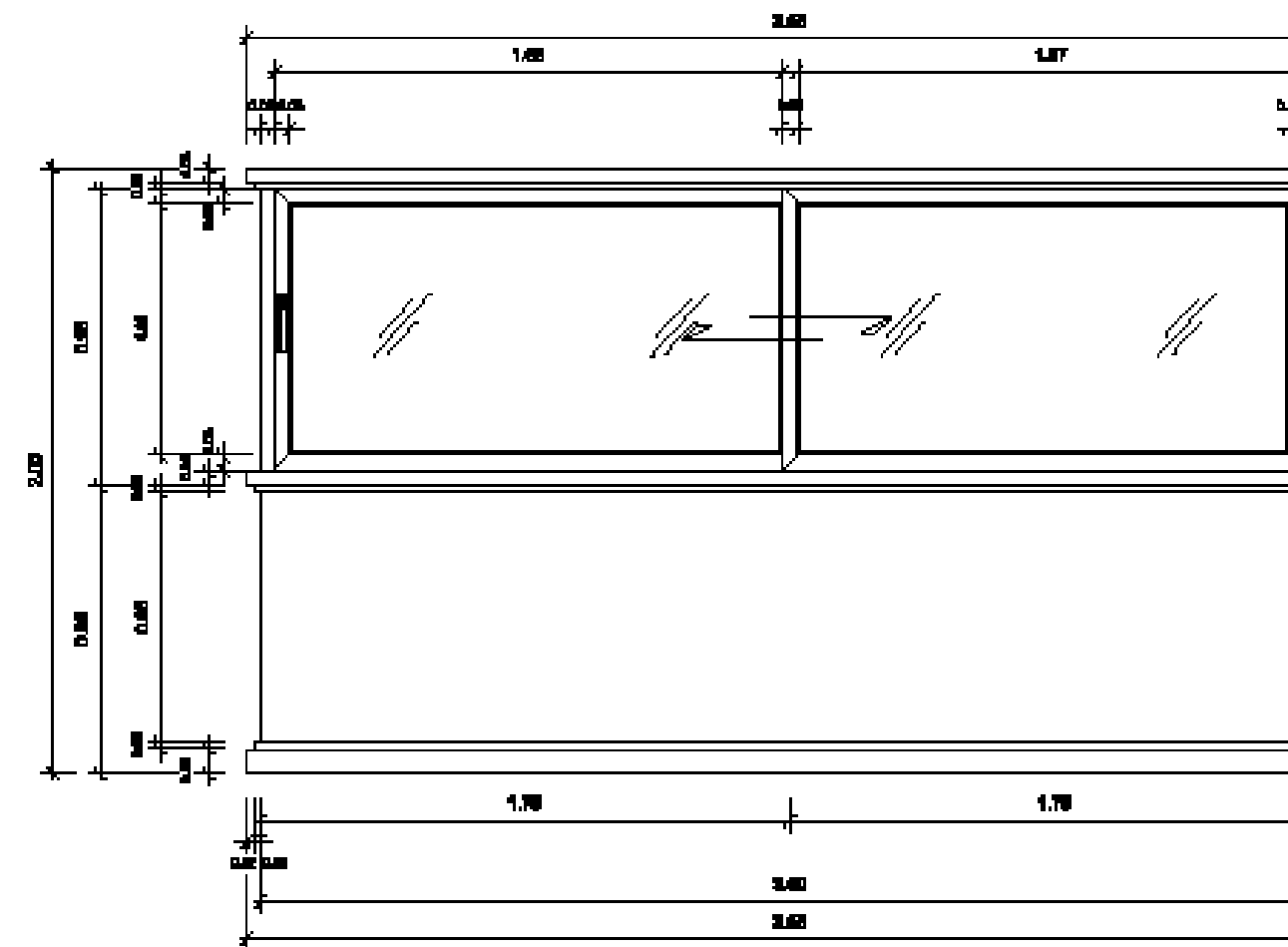

แบบ แปลนตู้เก็บพระนาถเลข ๒
Scale 1:20

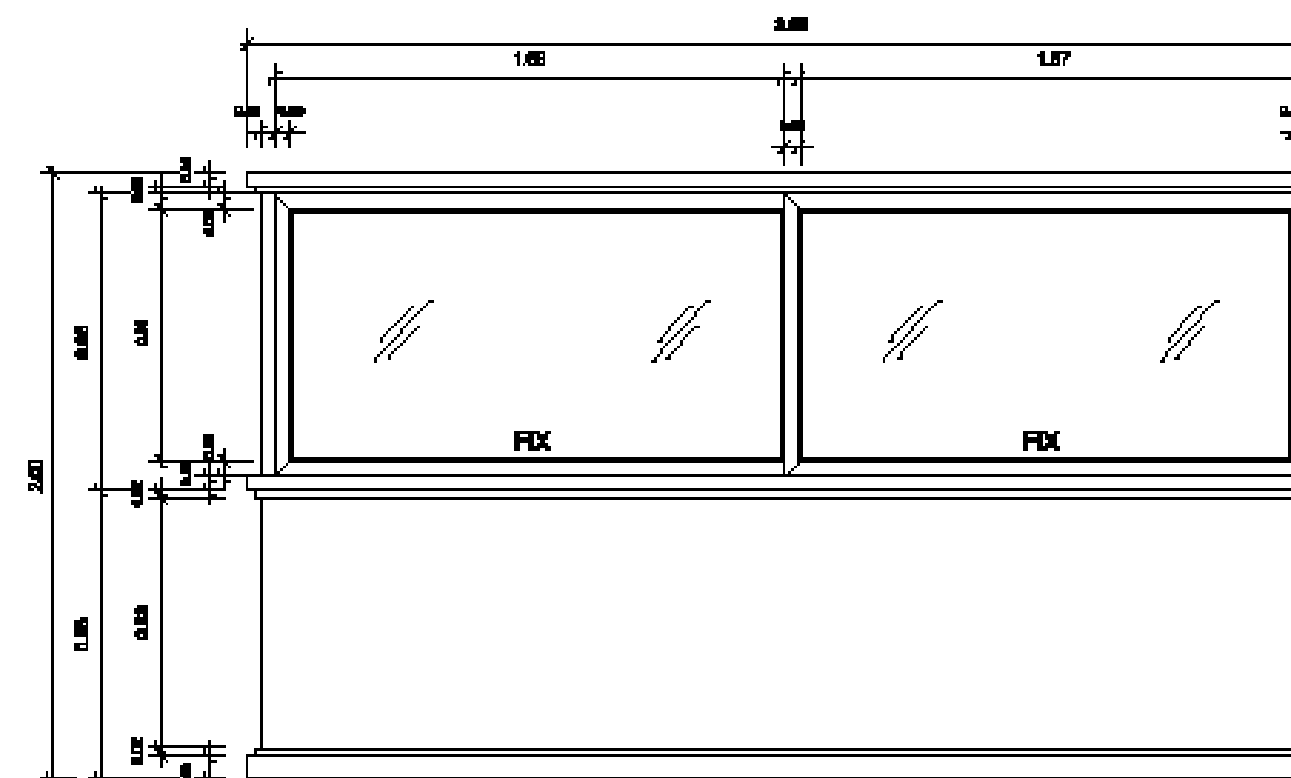
รูปด้าน 2 - 4

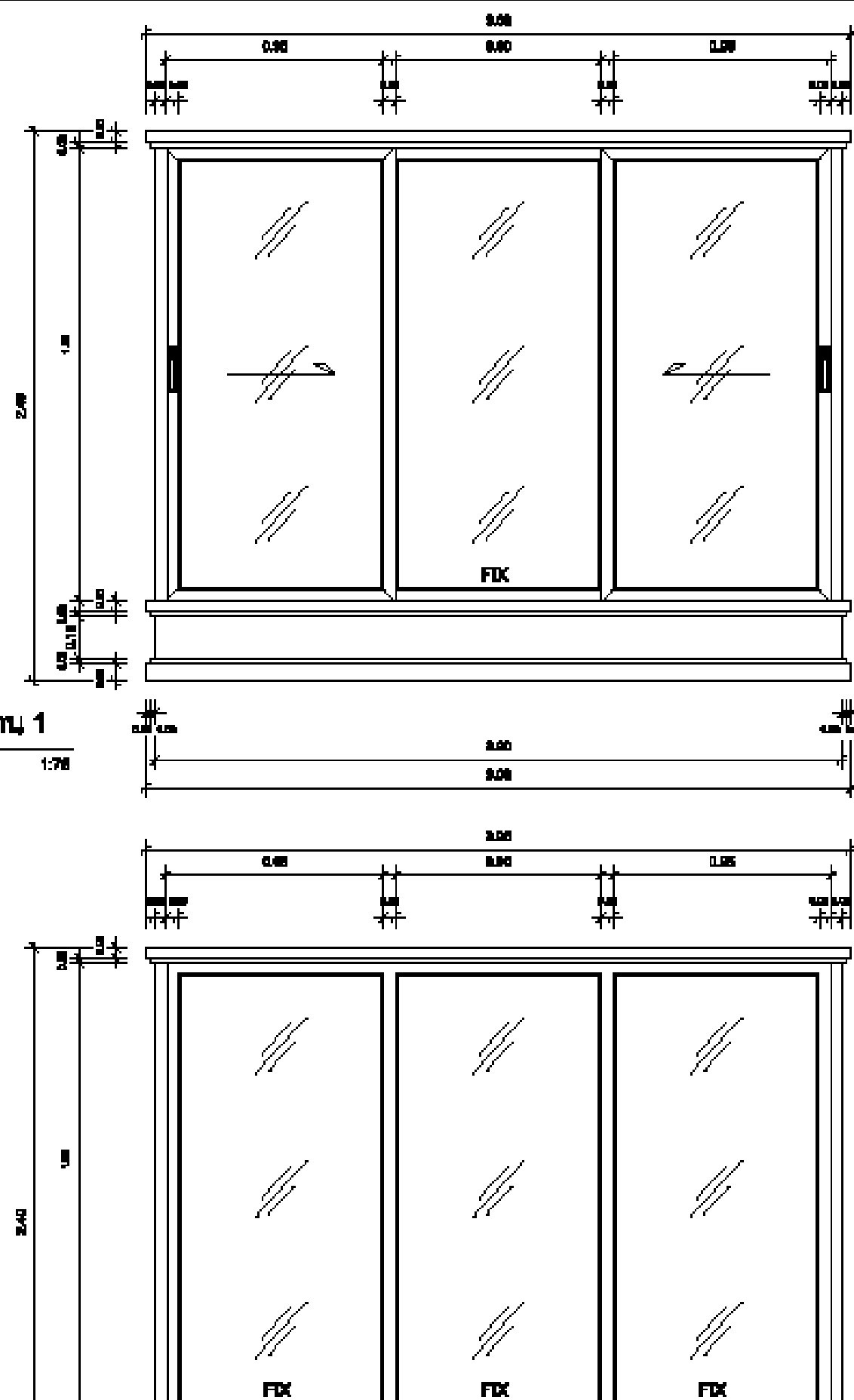
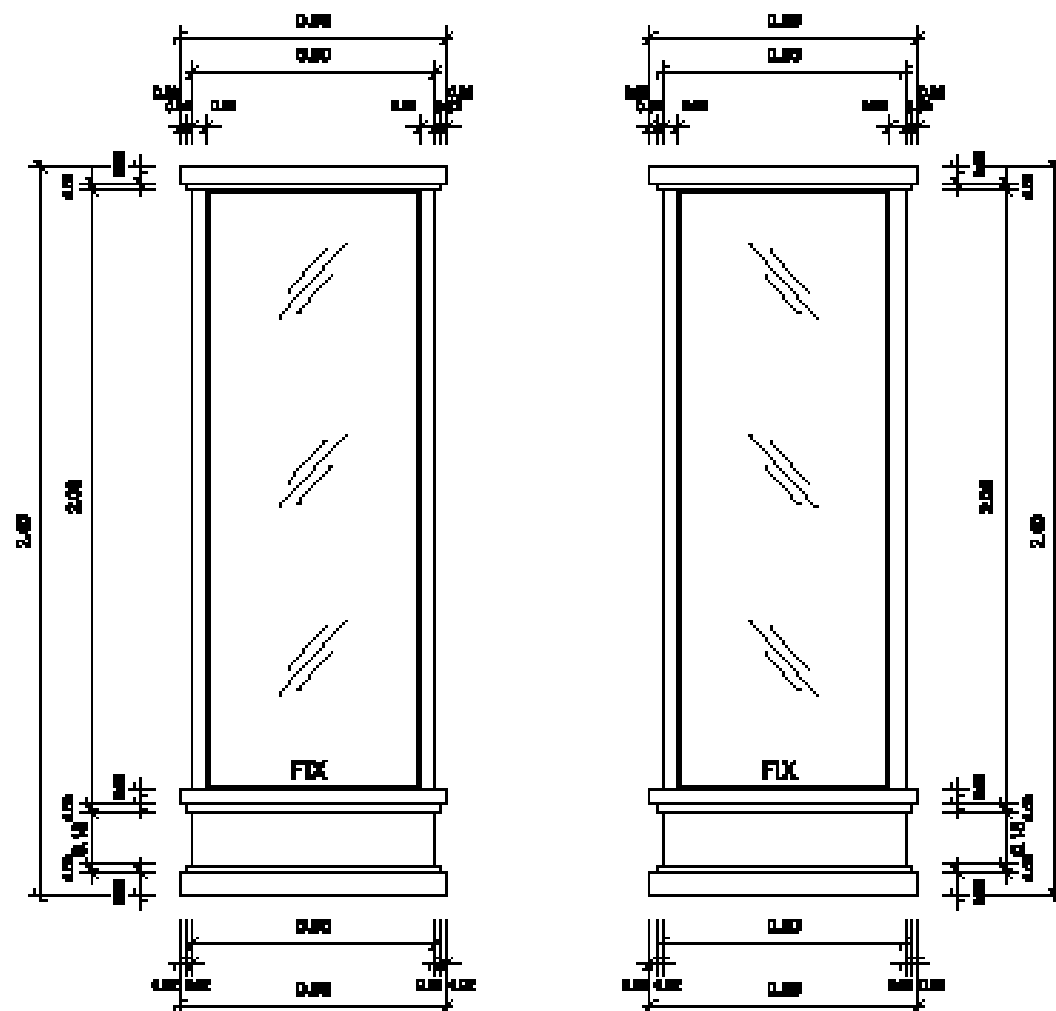
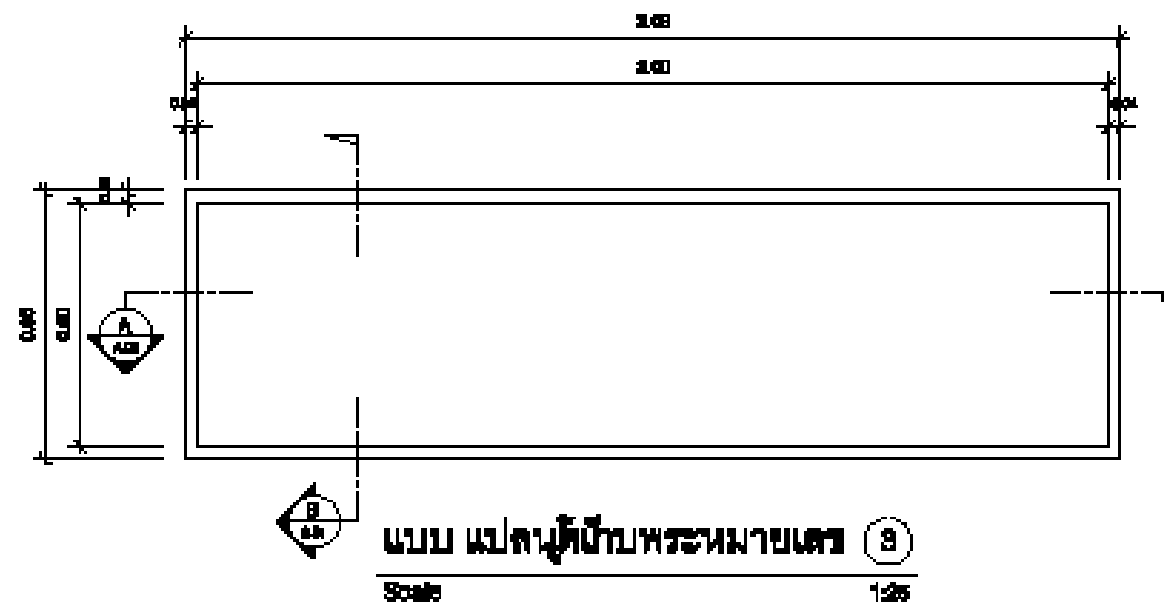
Scale 1:20

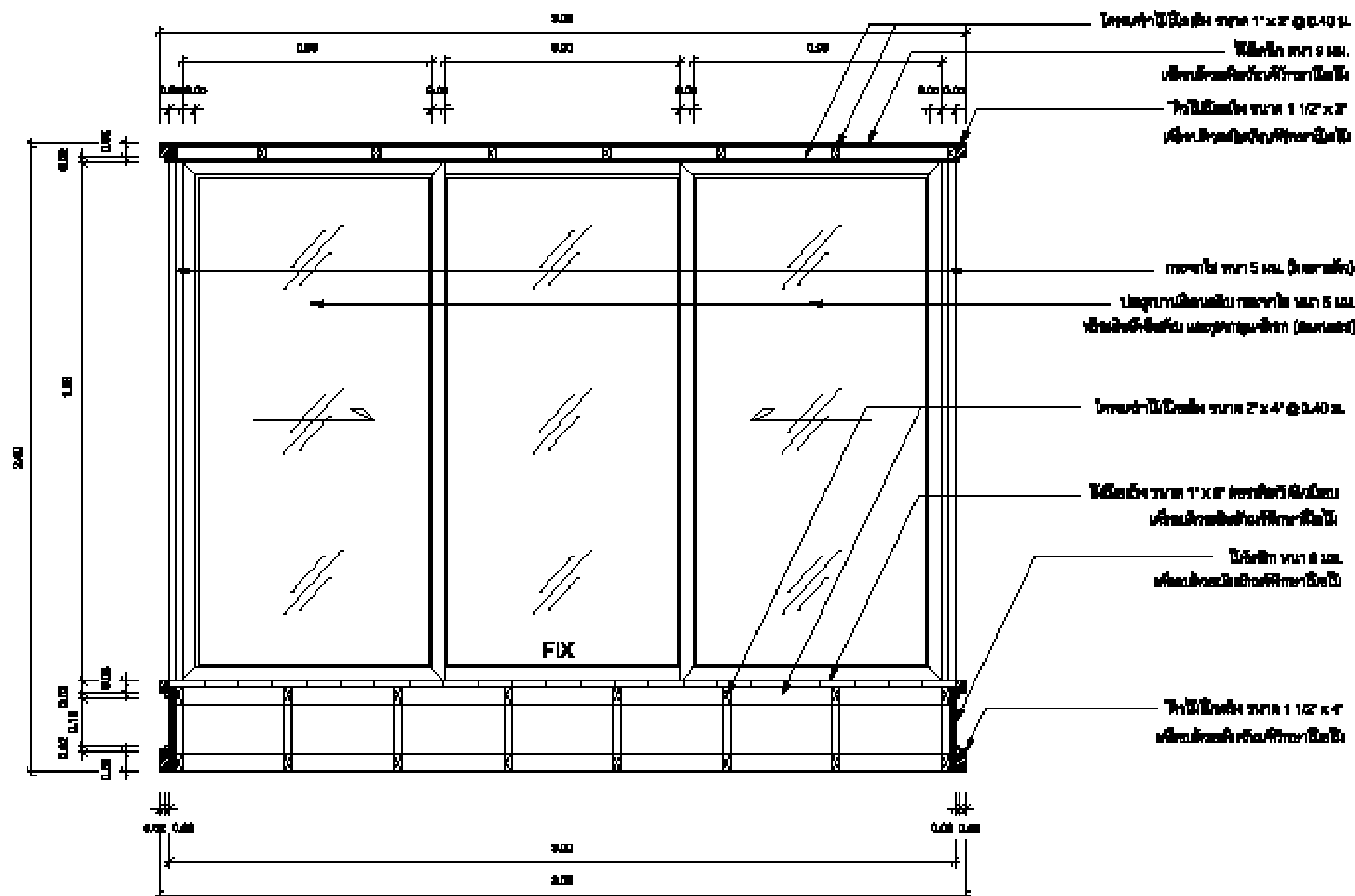

รูปด้าน 1

Scale 1:20

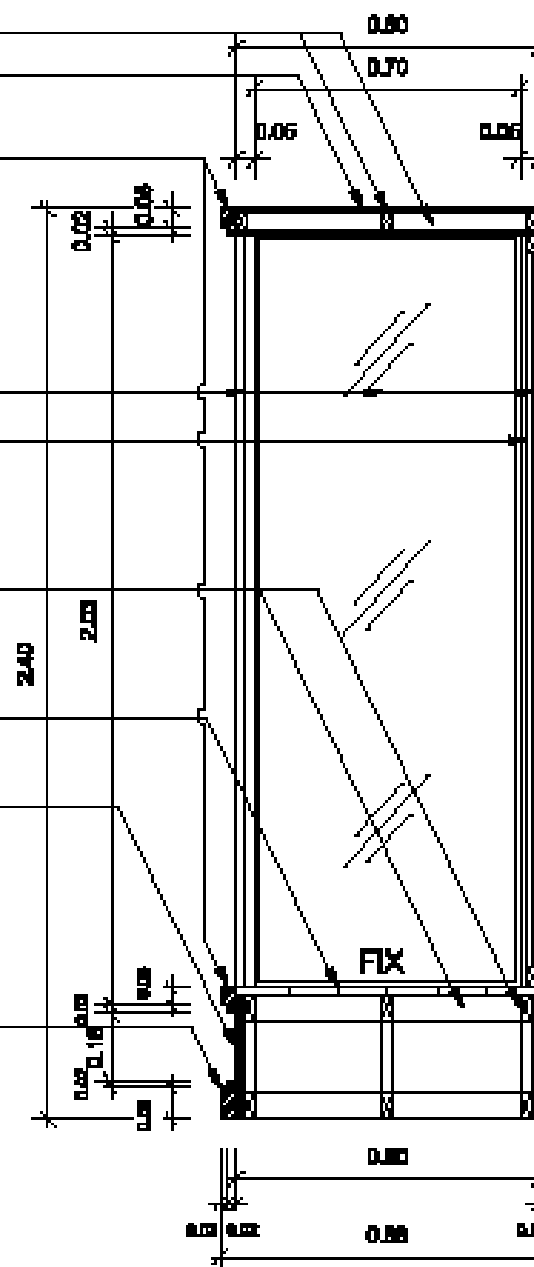

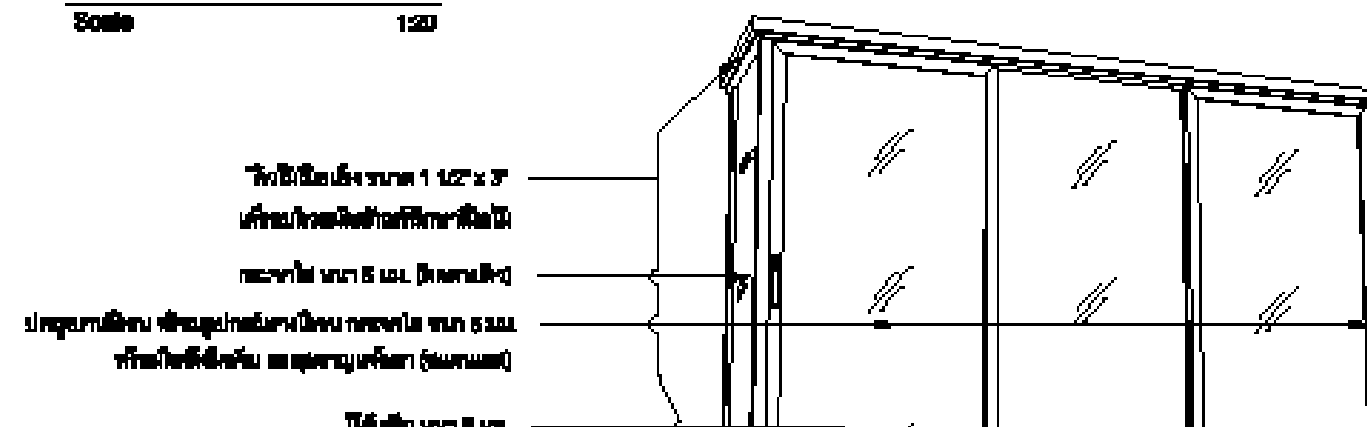
2010 - A

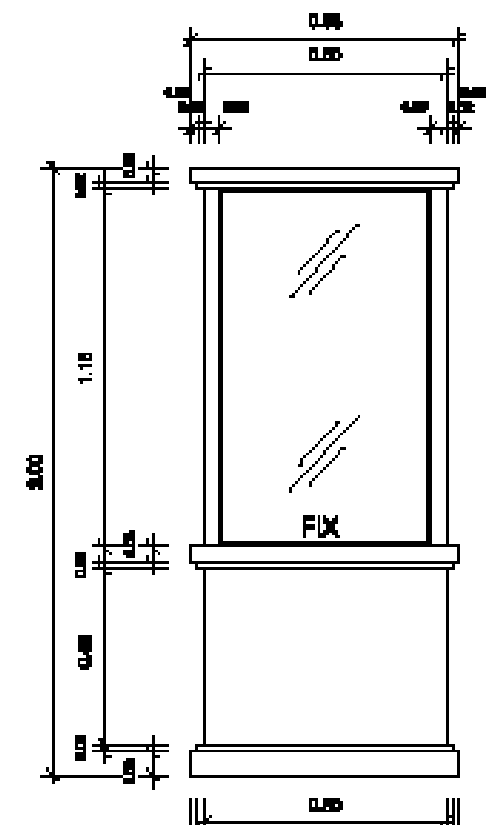
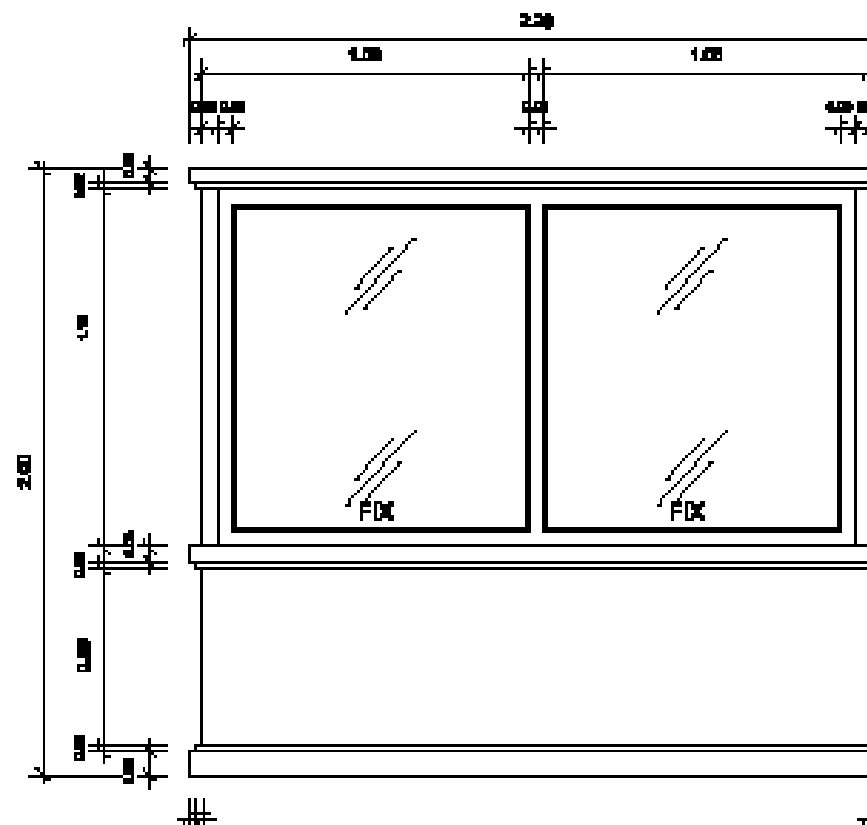
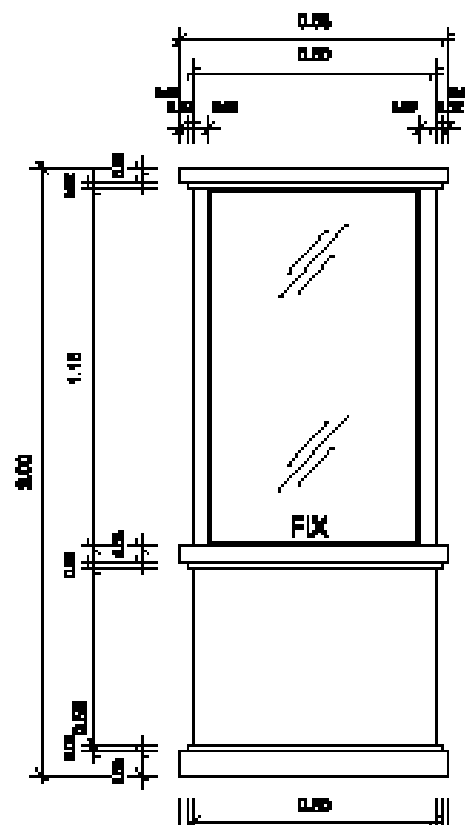
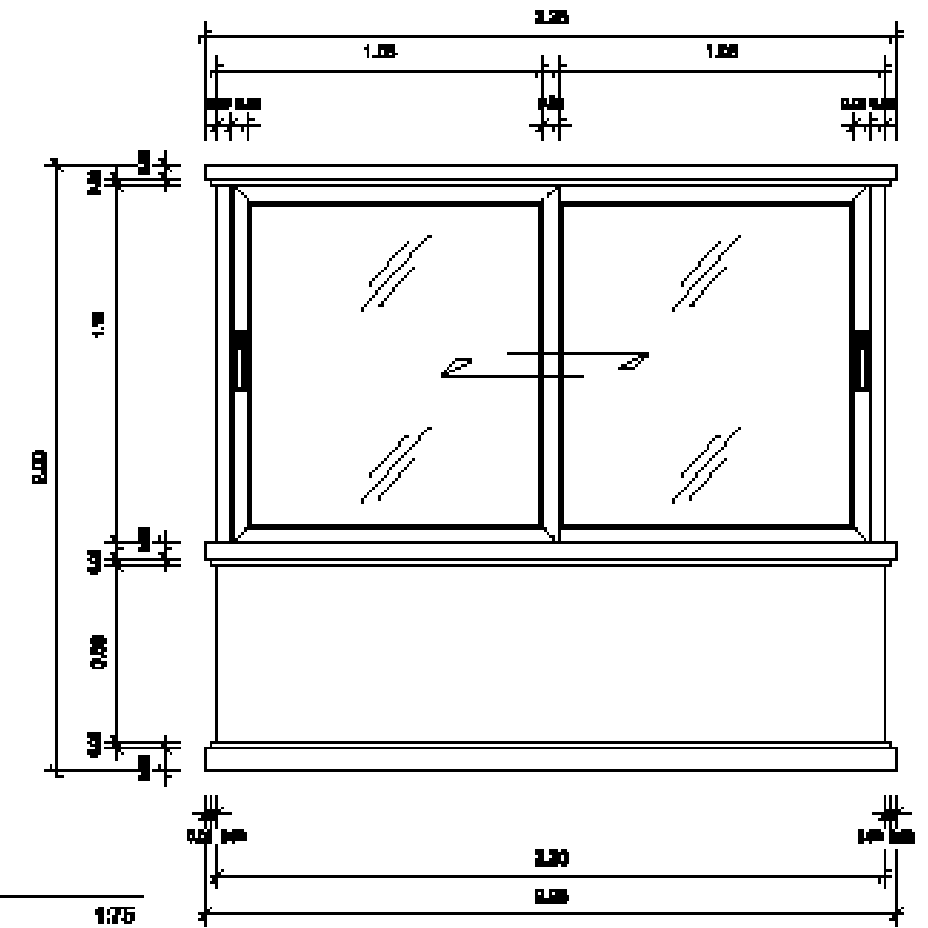
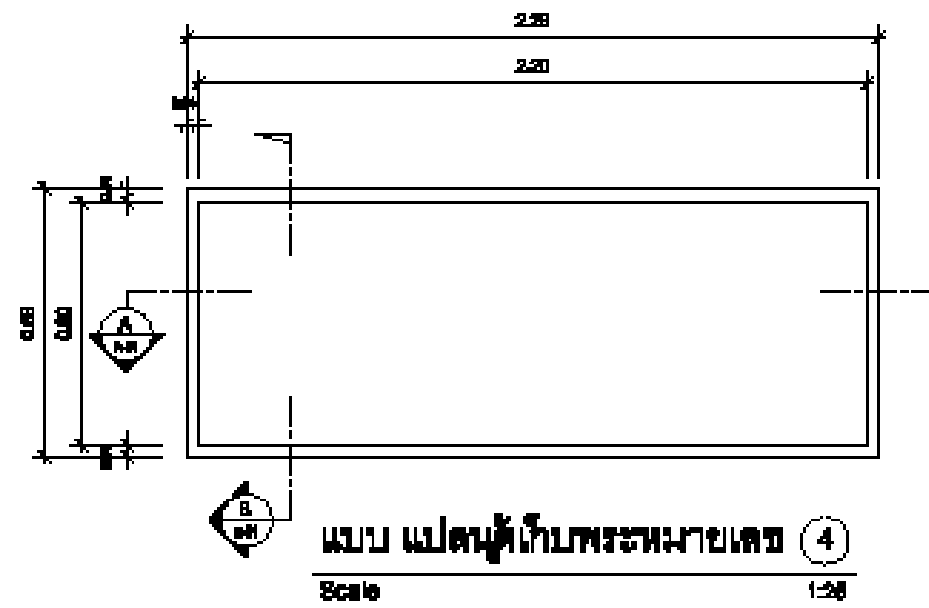
Score	120
-------	-----

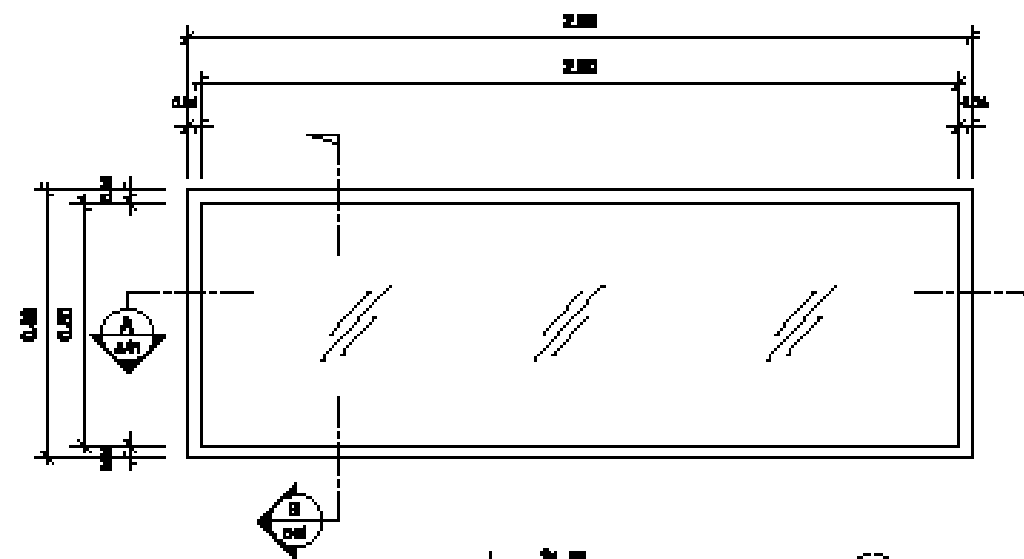

புதுச்சேரி - 6

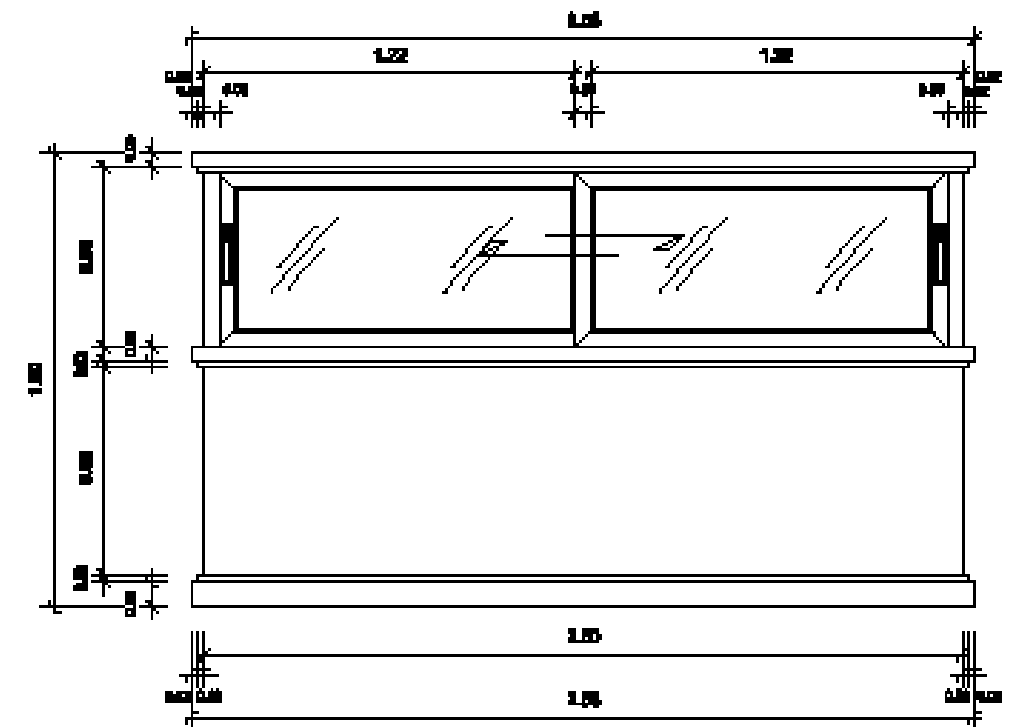
Score	1
--------------	----------

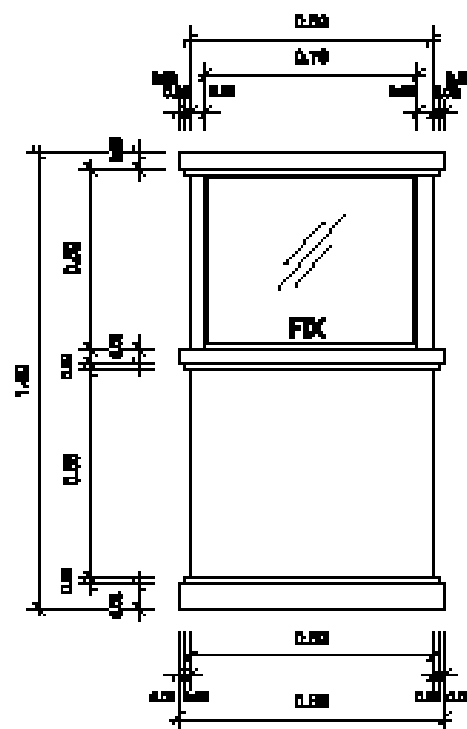

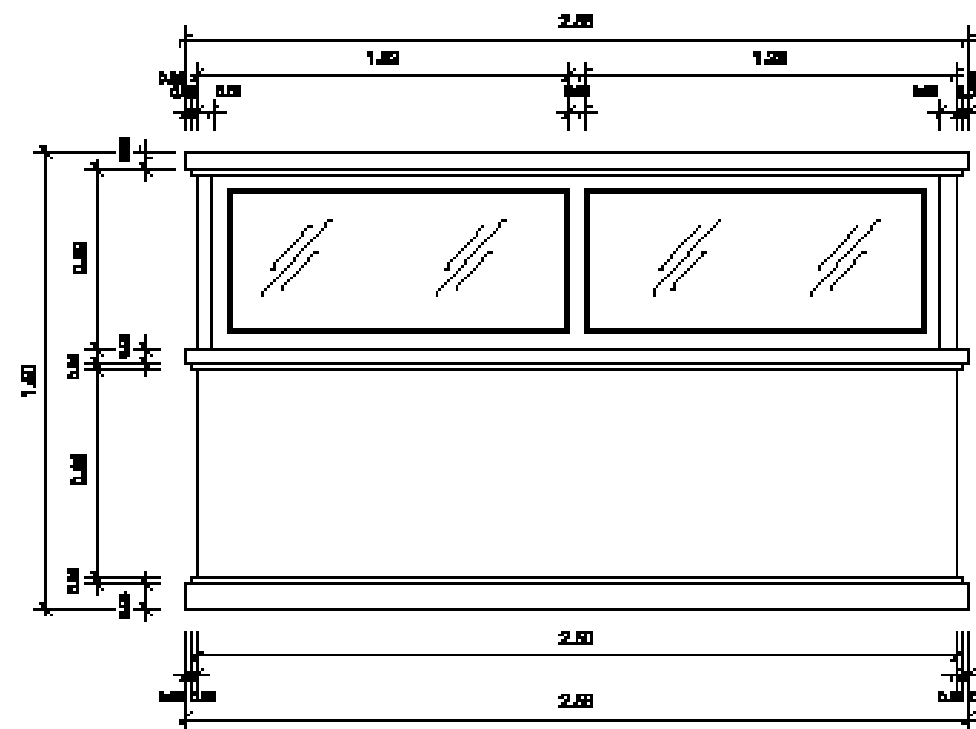
แบบ แปลนตู้เก็บพระหมายเลข 5
Scale 1/25

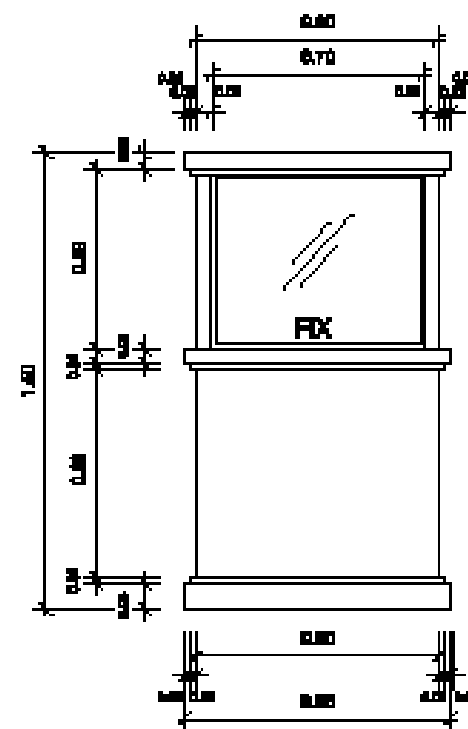
รูปด้าน 1
Scale 1/75

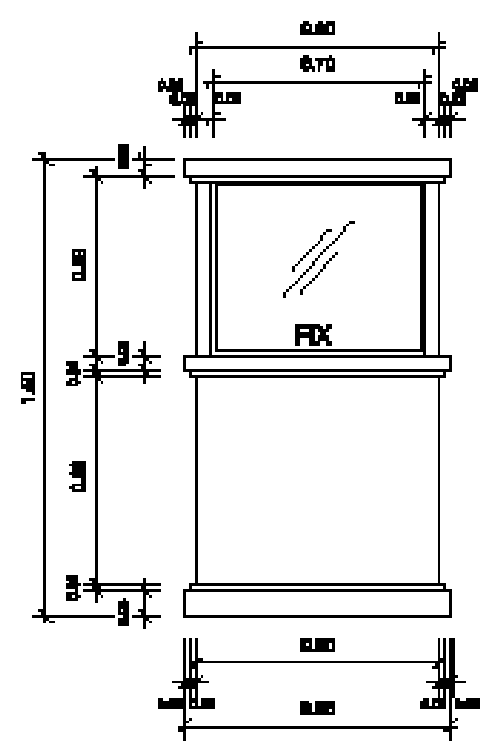
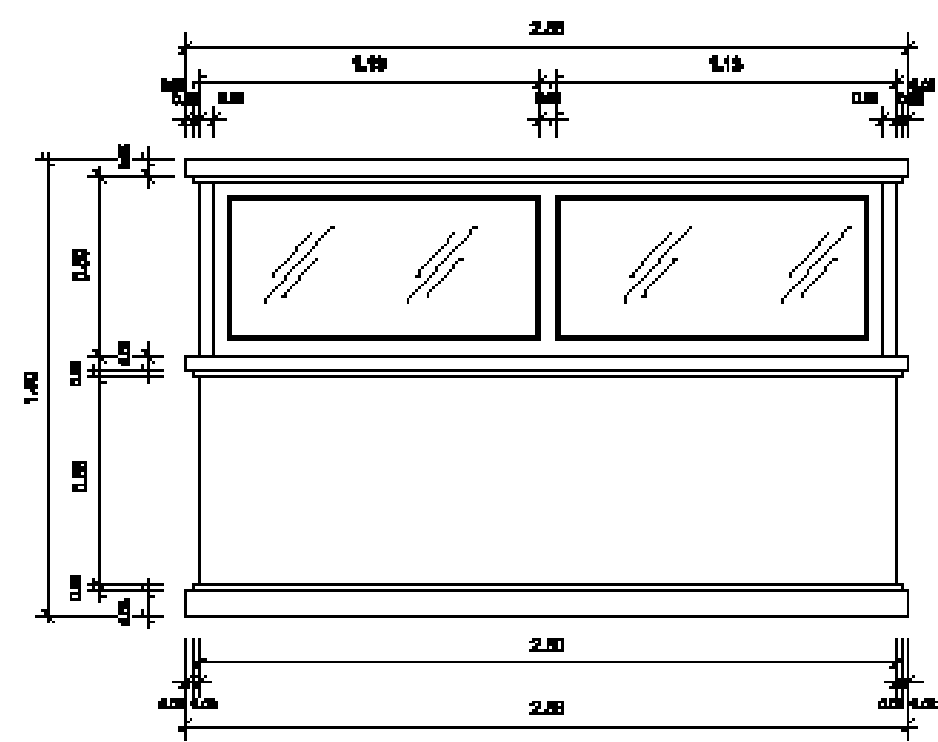
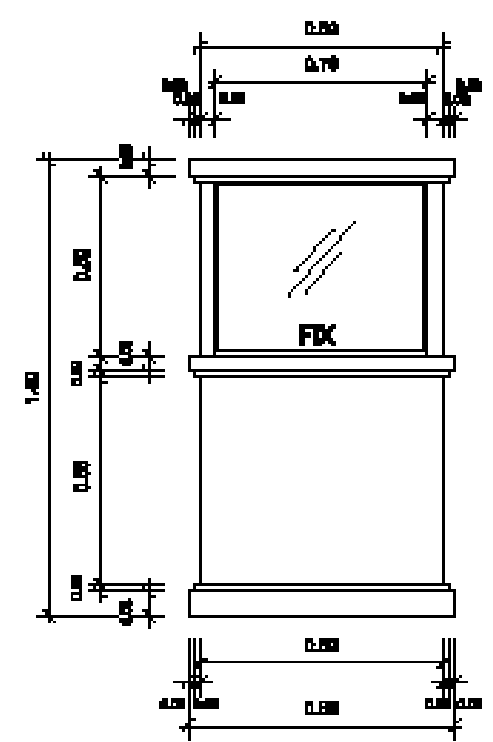
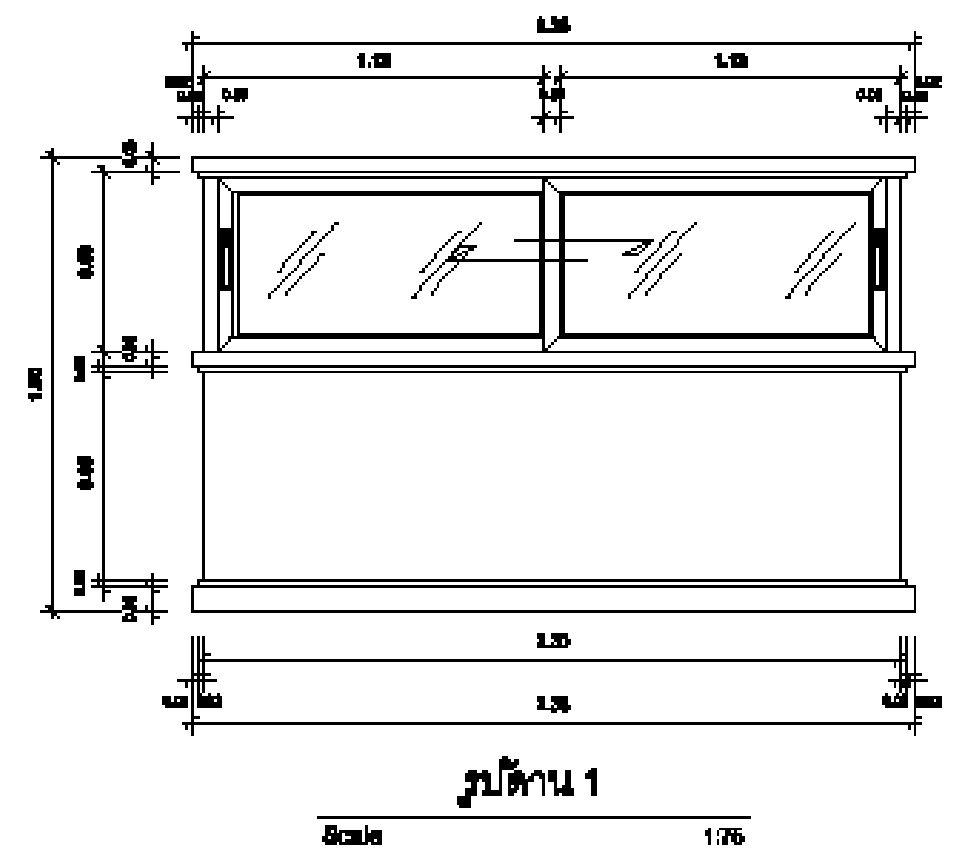
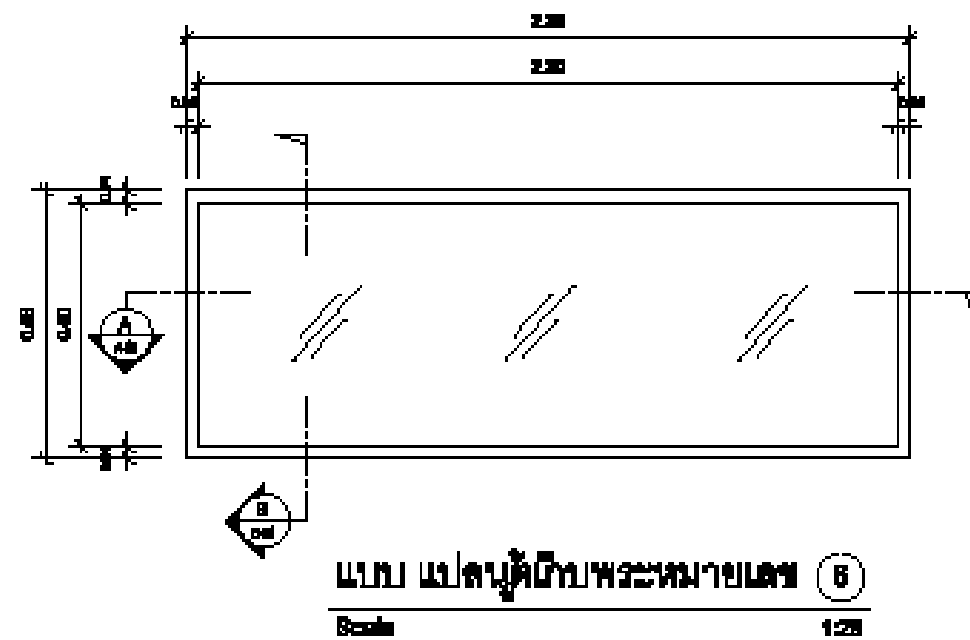
รูปด้าน 2

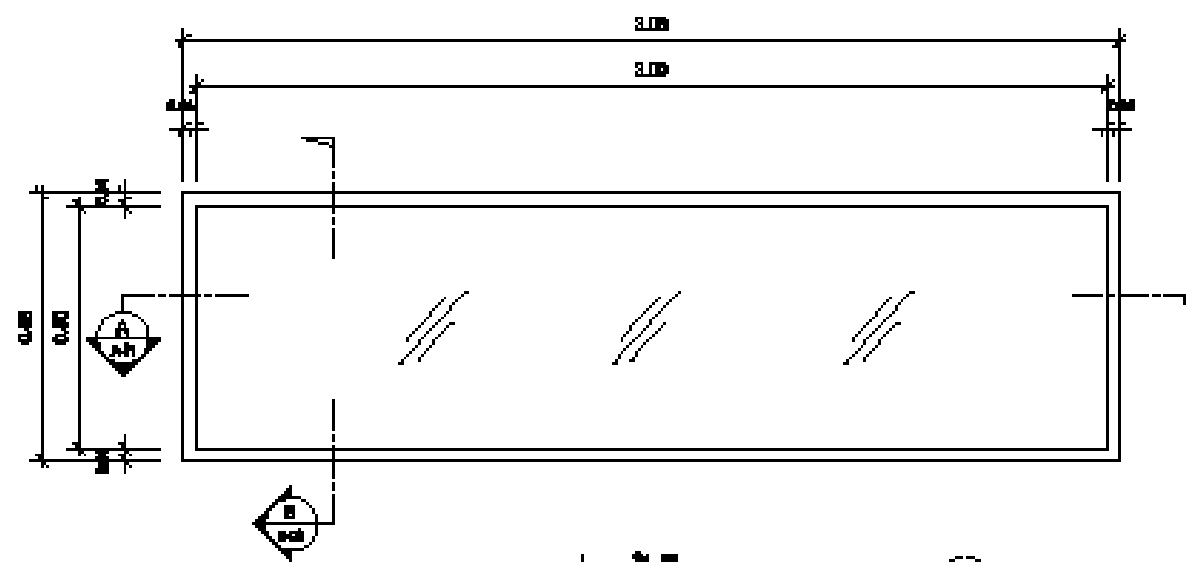

รูปด้าน 3

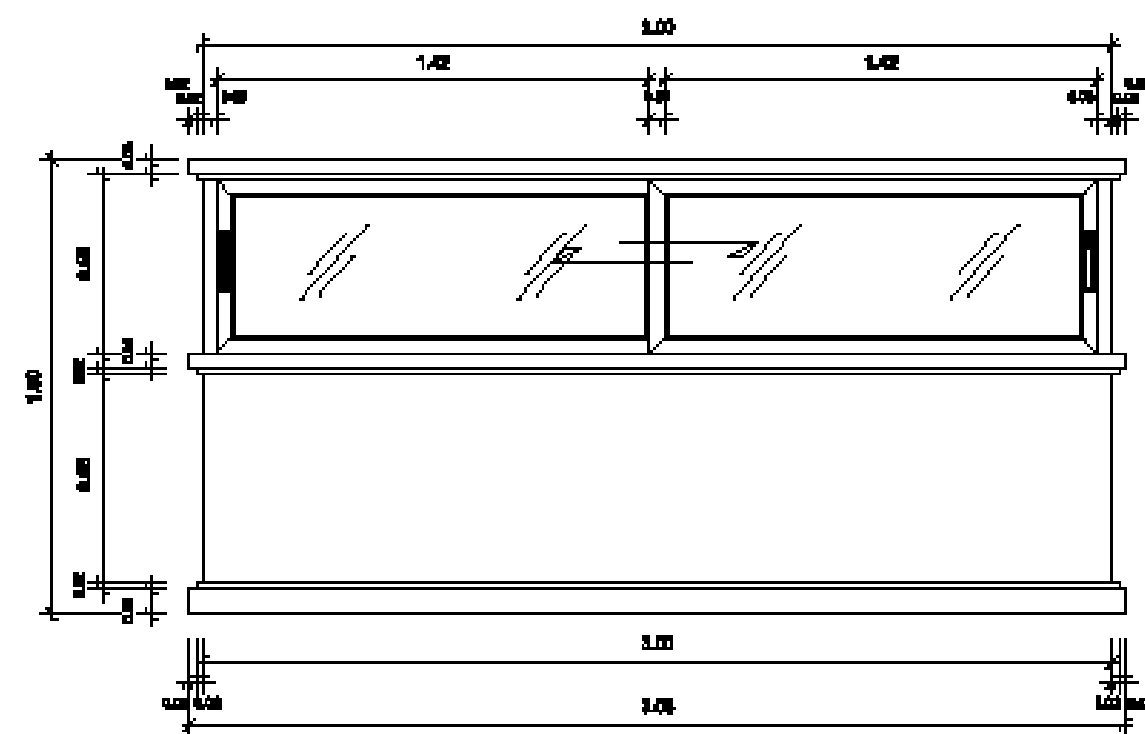

รูปด้าน 4

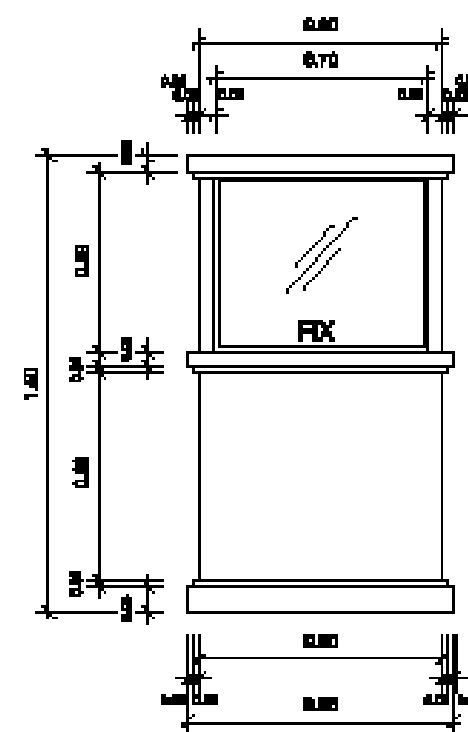
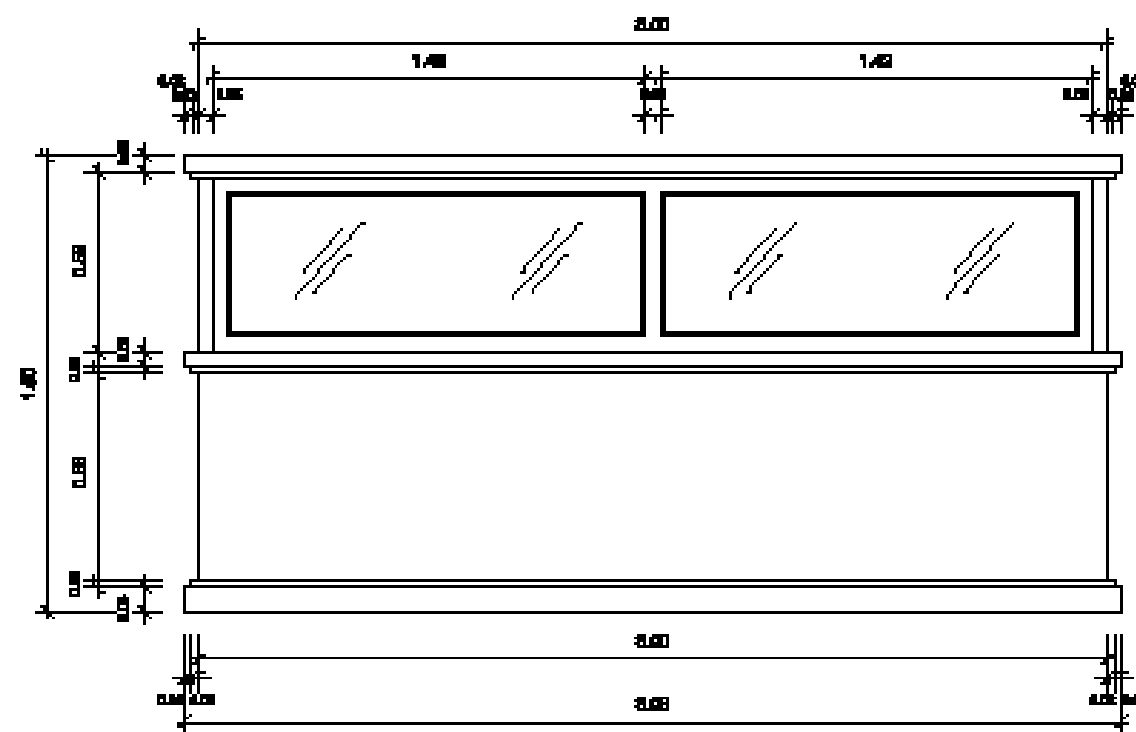
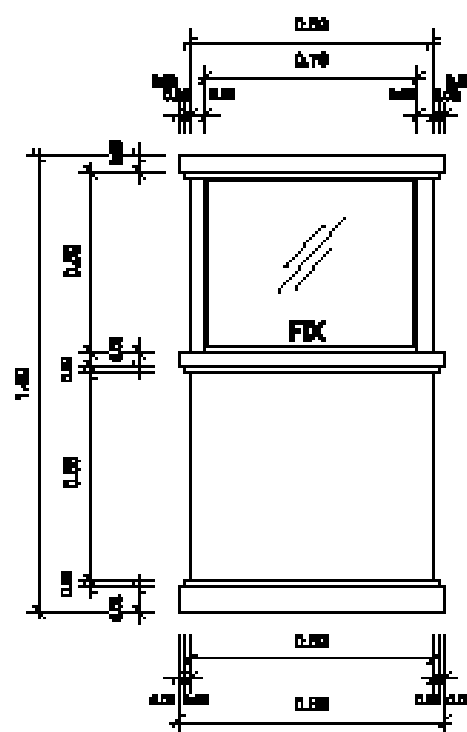

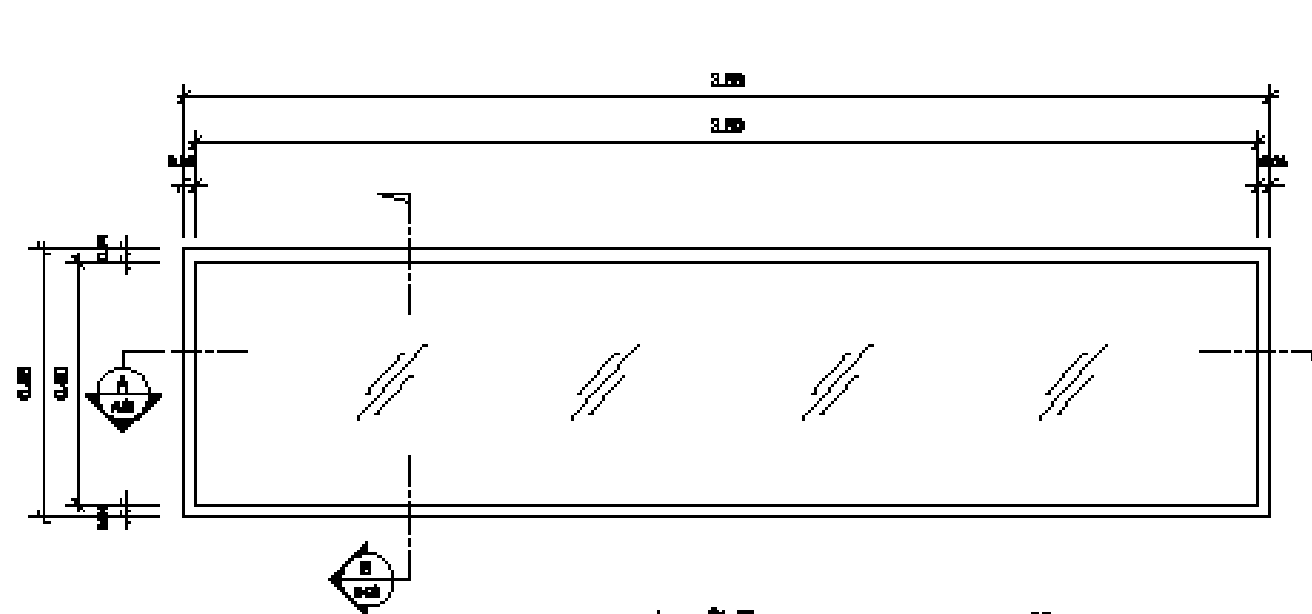

แบบแปลนตู้เก็บพระหมายเลข ๗
Scale 1/25

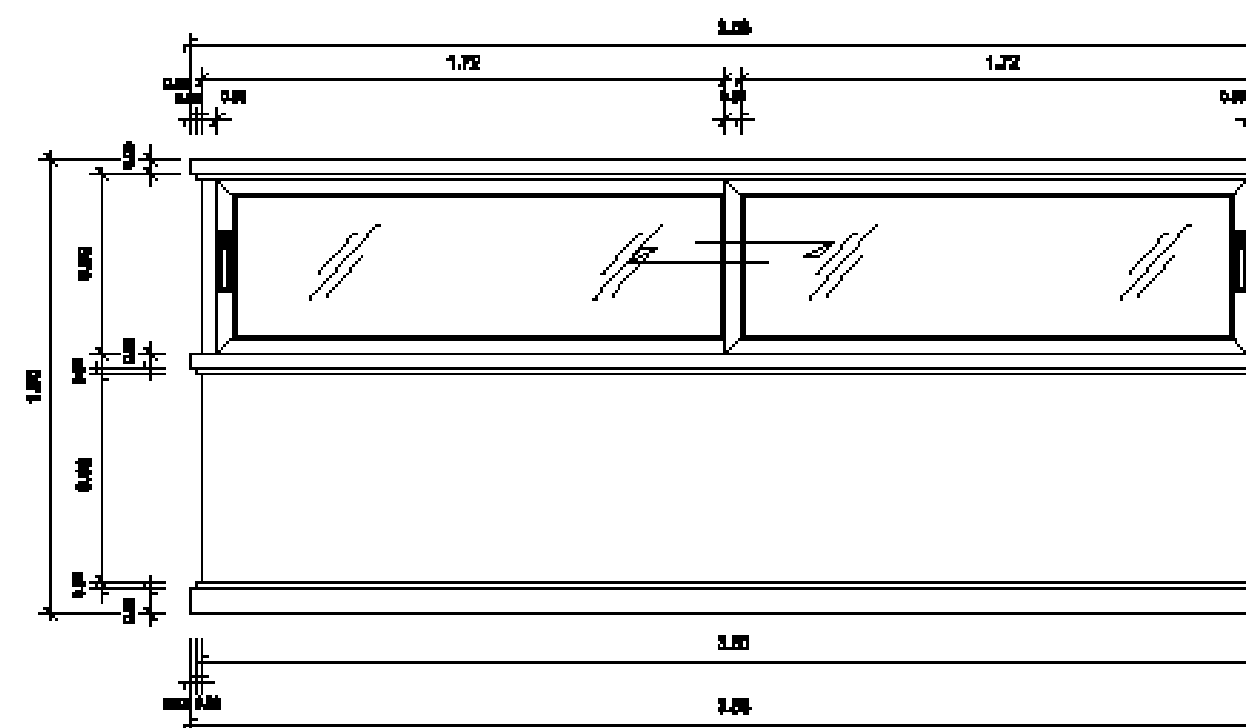

รูปด้าน 1
Scale 1/25

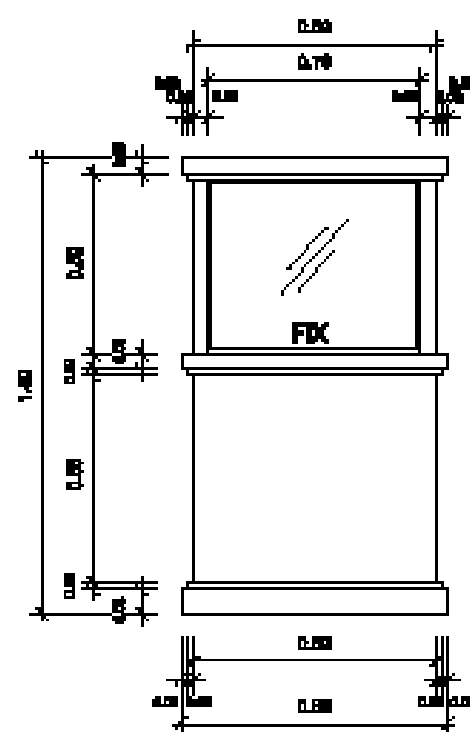

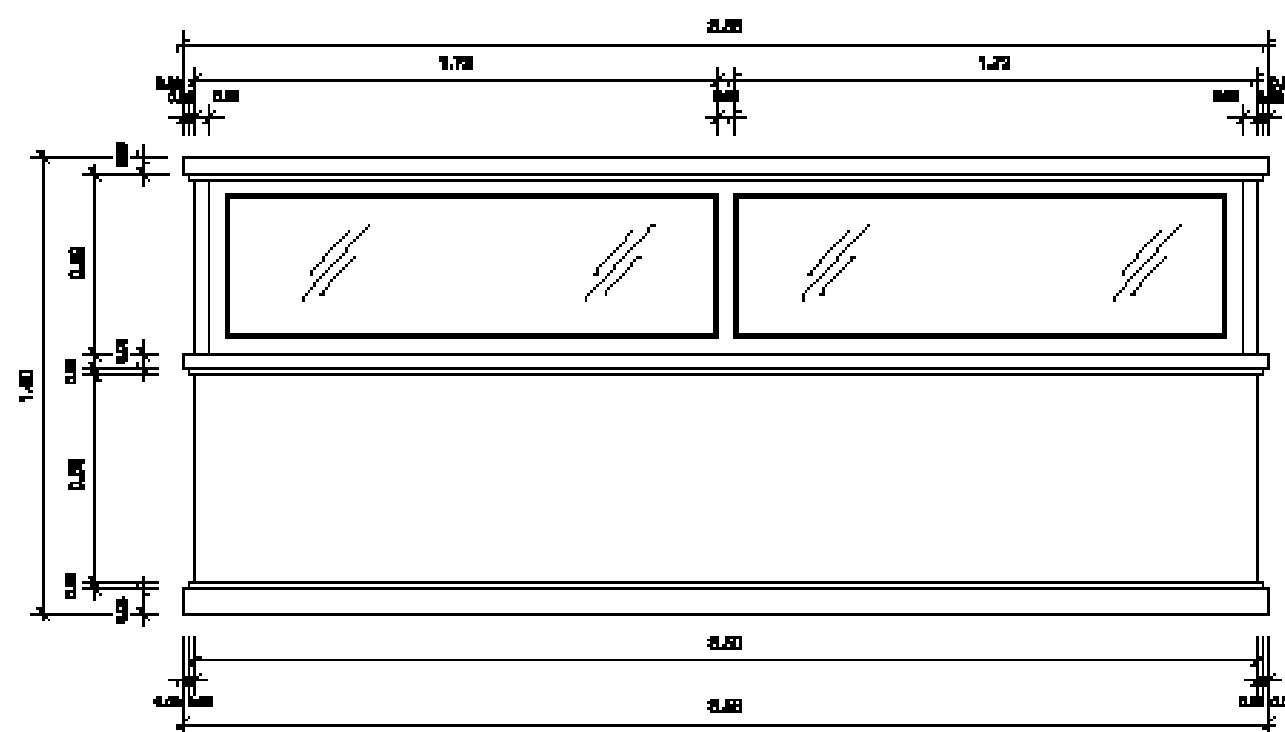
แบบแปลนตู้เก็บพระหมายเลข ๘
Scale 1/25

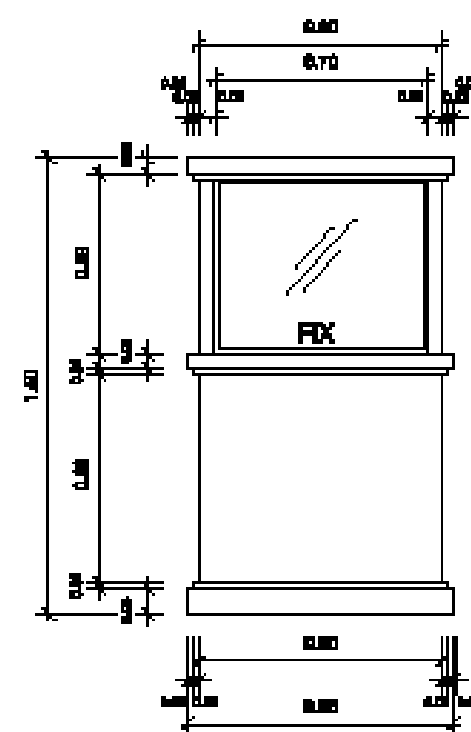
รูปด้าน 1
Scale 1/25

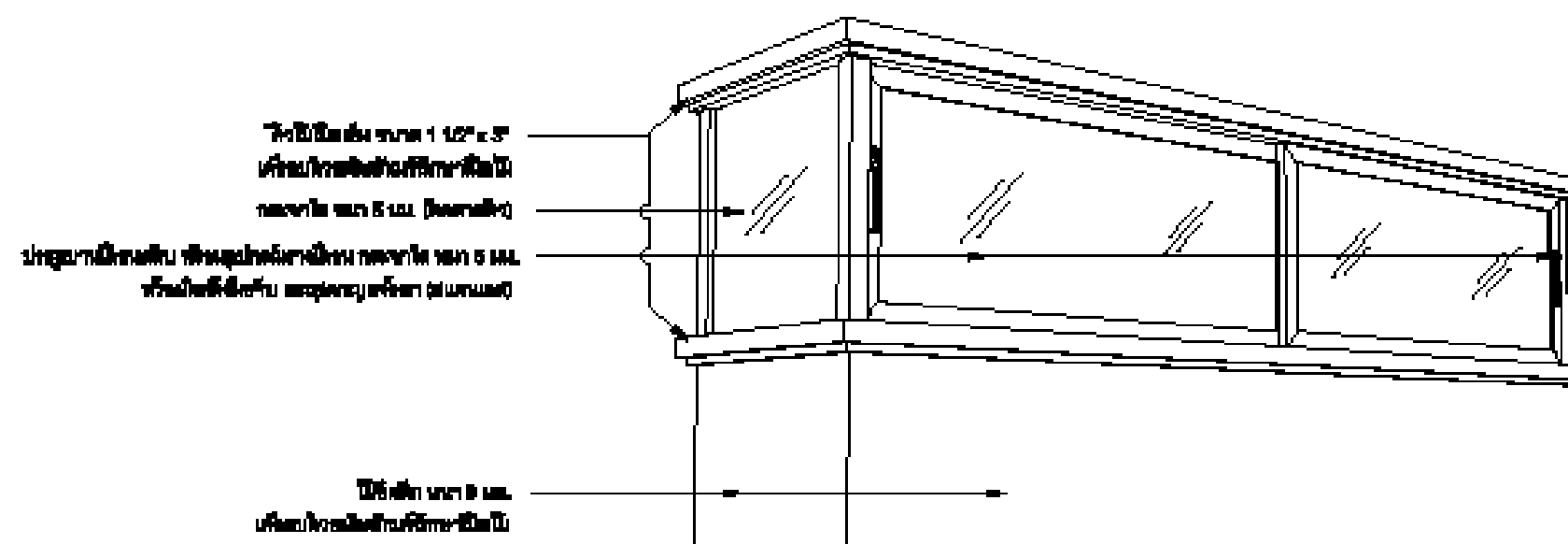
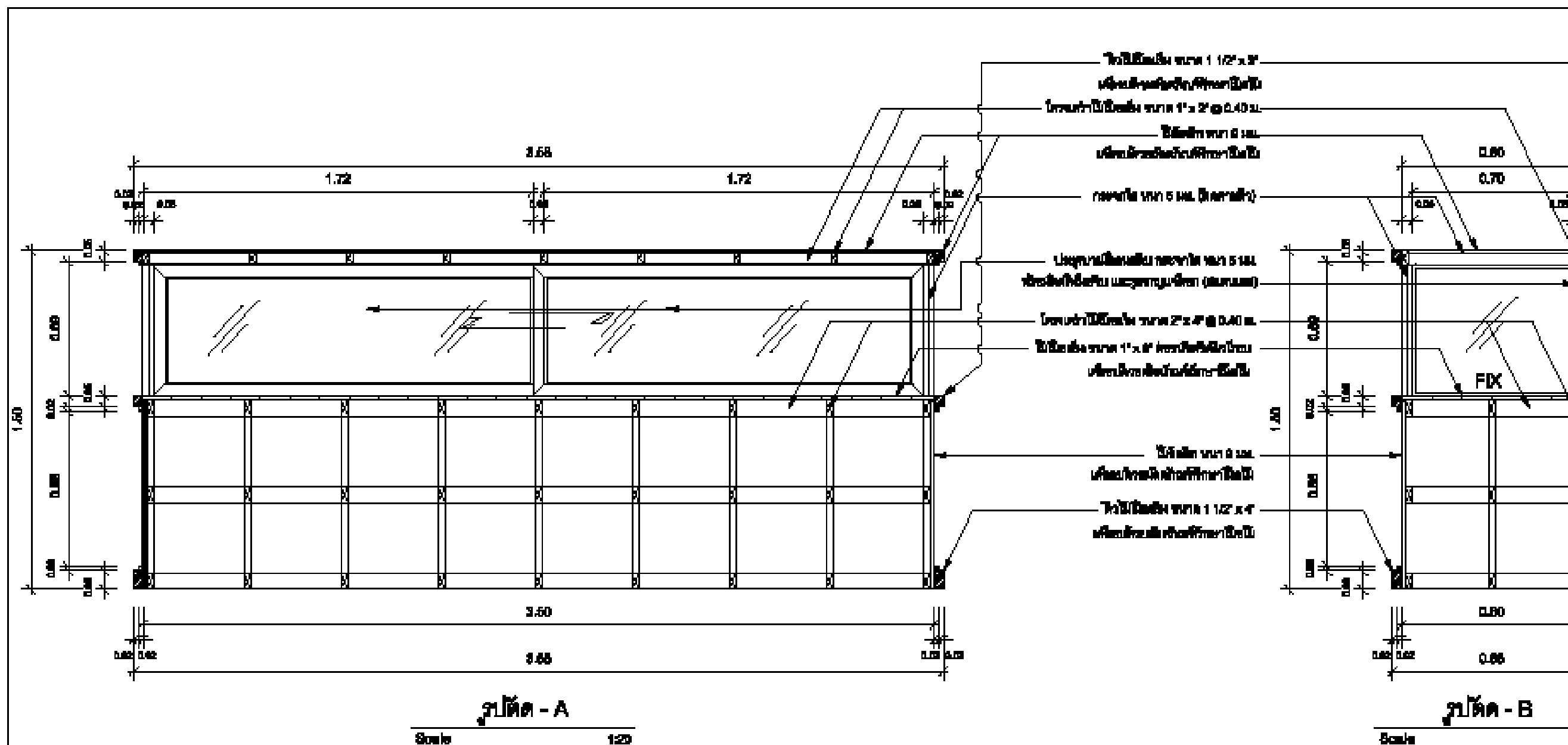
รูปด้าน 2

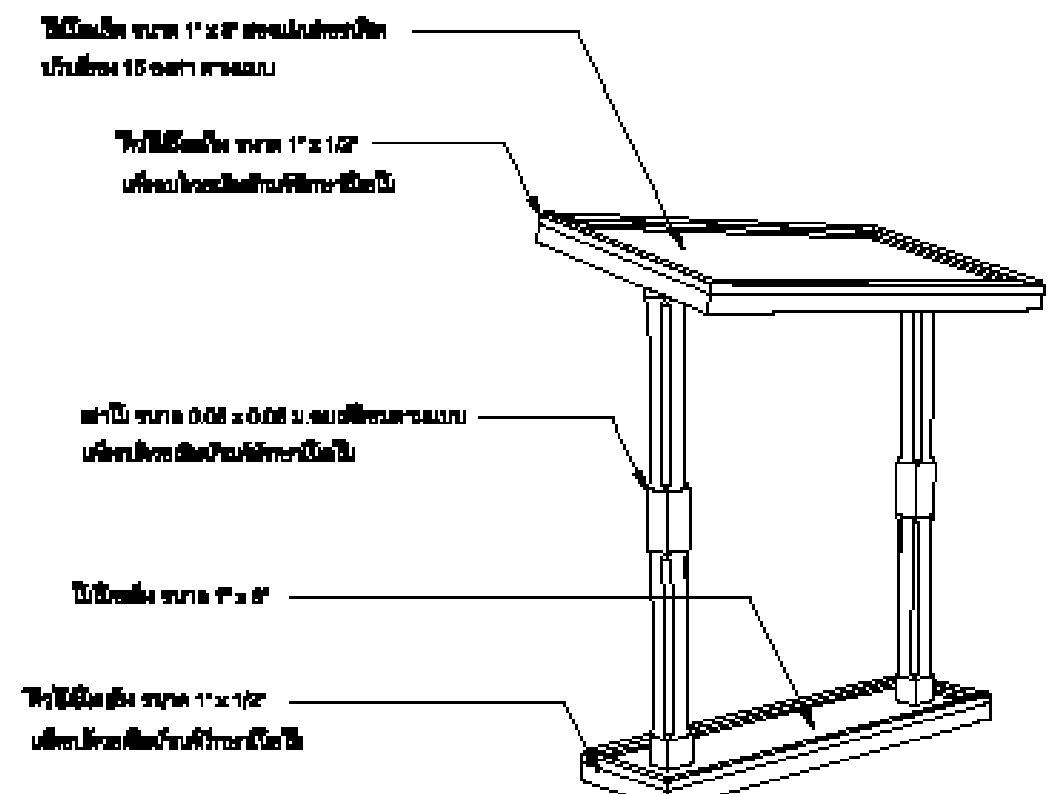

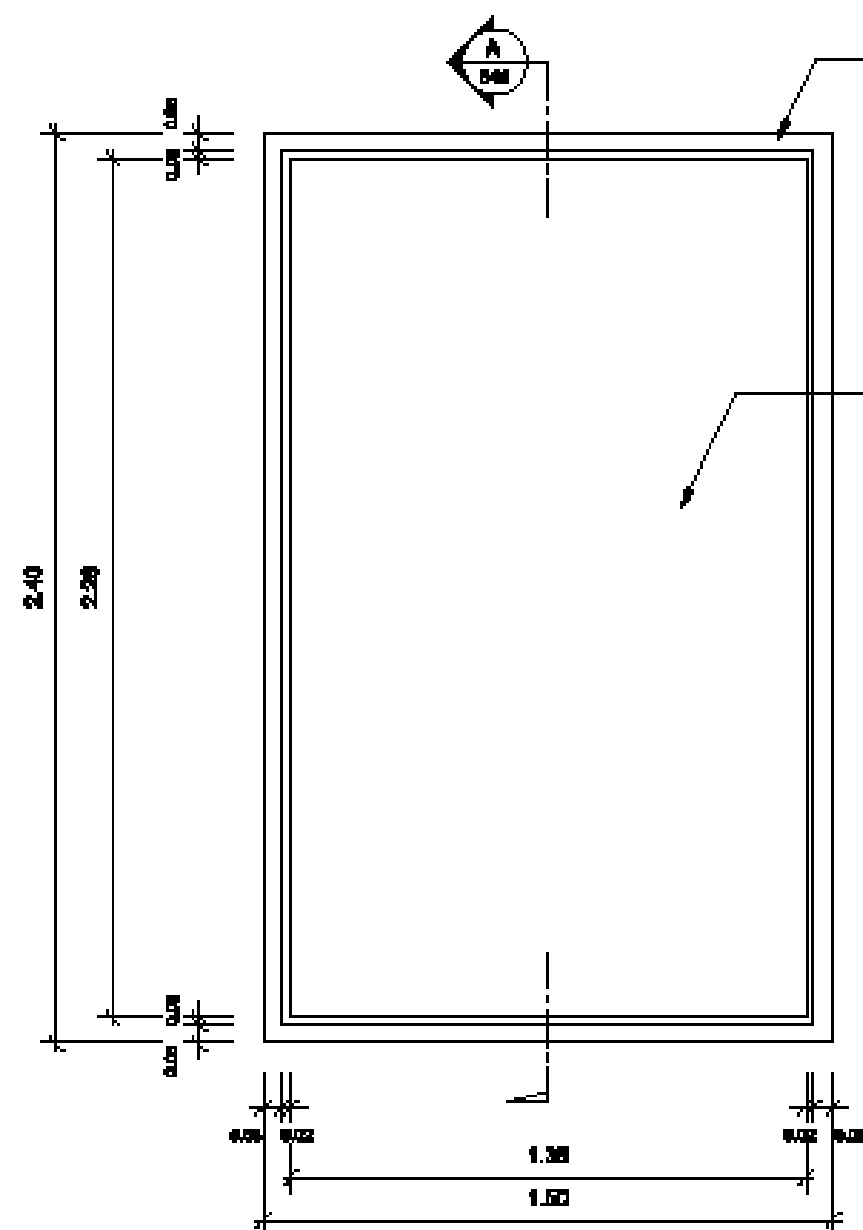
รูปด้าน 3

รูปด้าน 4

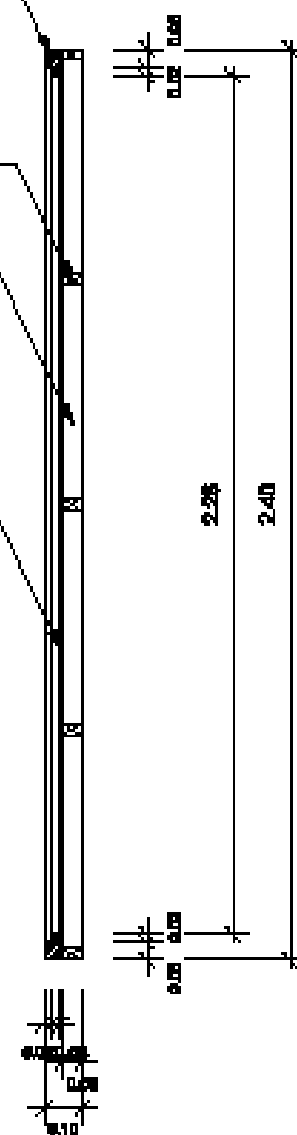
รูปด้านหน้า

Scale 1:20

โครงสร้างเหล็ก ขนาด 1.50 x 2.40
เหล็กฉาก ขนาด 8 มม.

โครงสร้างเหล็ก ขนาด 1.50 x 2.40 0.02 ม.

เหล็กฉาก ขนาด 8 มม.
เหล็กฉาก ขนาด 8 มม.

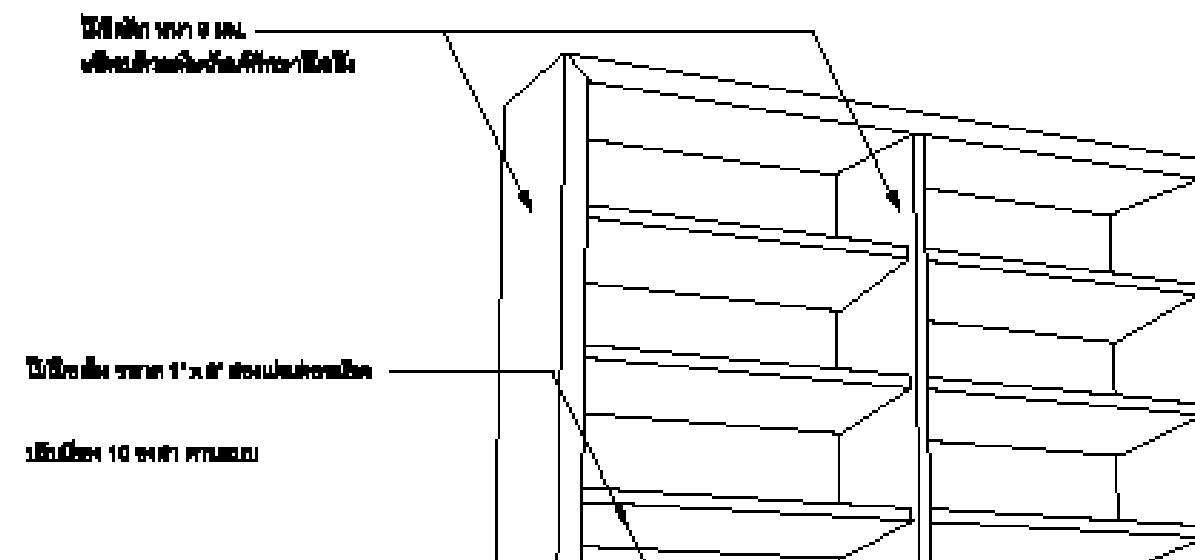
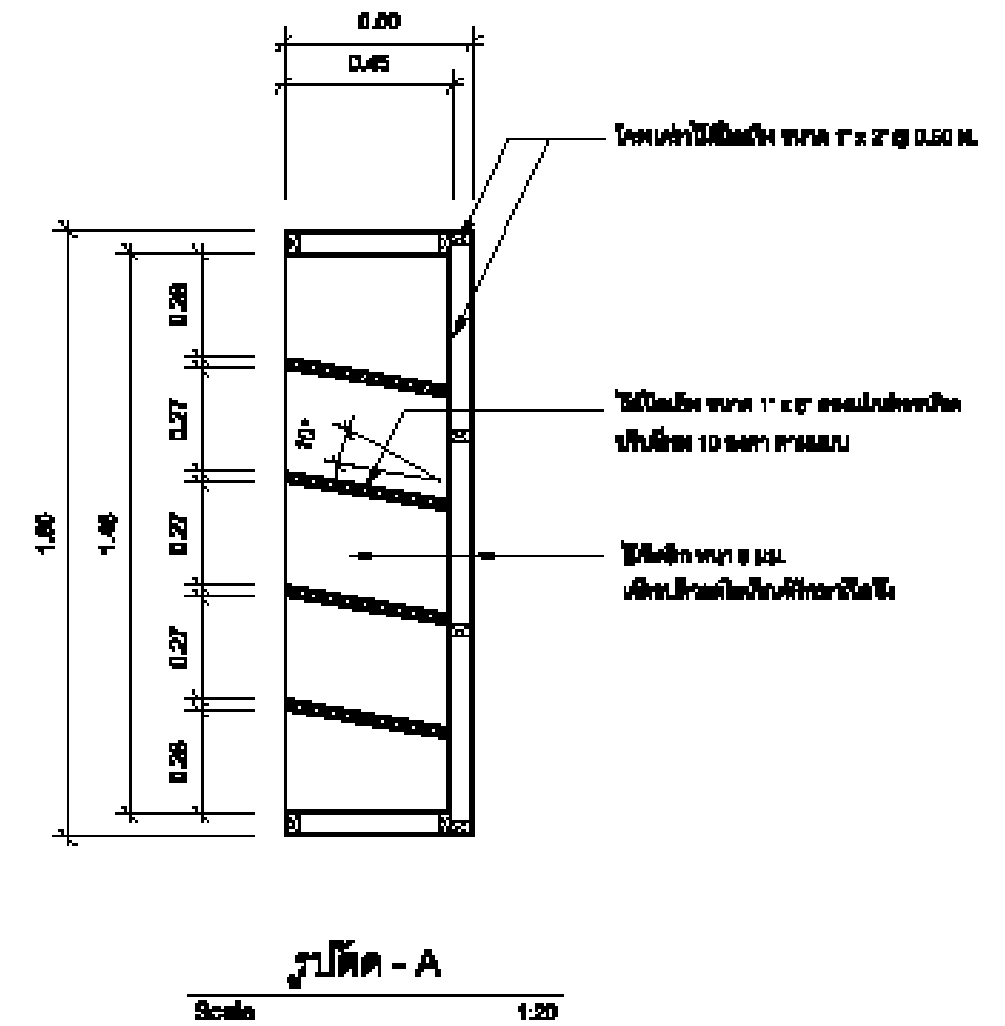
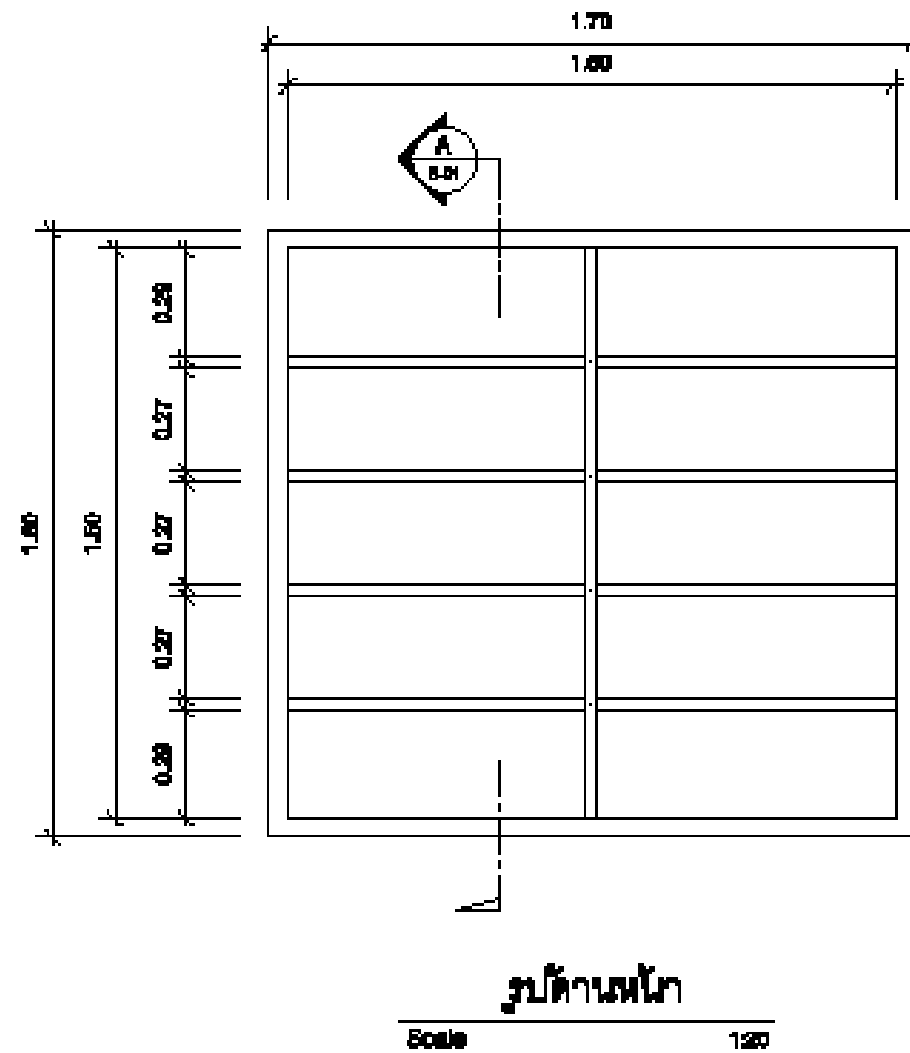

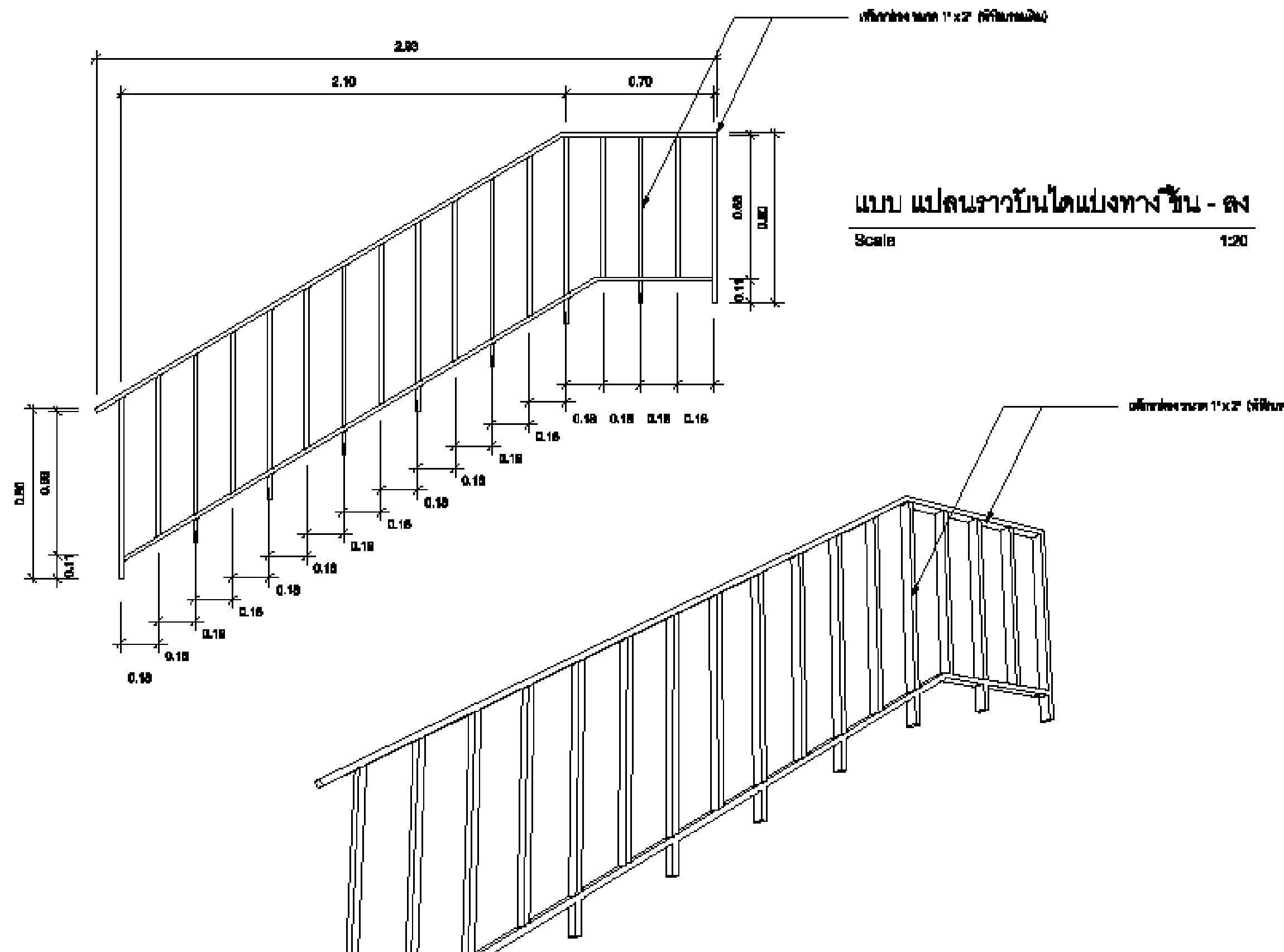
รูปตัด - A

Scale 1:20

โครงสร้างเหล็ก ขนาด 1.50 x 2.40
เหล็กฉาก ขนาด 8 มม.

เหล็กฉาก ขนาด 8 มม.
เหล็กฉาก ขนาด 8 มม.

รายการประกอบแบบระบบวิศวกรรมไฟฟ้า

1. ไฟฟ้ารับเข้าต้องผูกการเชื่อมต่อที่ตามรูปแบบฉบับที่ ๕.1.1.1 อันมีหน้า ระบบเชื่อมต่อภายในเสาตามระบบเคเบิลไฟฟ้ากับระบบโทรศัพท และระบบอื่น ๆ ที่ระบุในแบบ
2. ไฟฟ้าเชื่อมอุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการนี้ จะต้องใช้ใบมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) ฉบับล่าสุดที่สามารถใช้ได้ ปีการขึ้นพร้อมคุณสมบัติทุกประการตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในรายการประกอบแบบ หรือ แบบแปลน
3. ตามข้อที่ ๒.1 ไฟฟ้าสาย THN หรือในท่อ EMT ต้องมีฉนวนเคลือบในสถานที่ตามแบบกำหนด ยกเว้นท่อ PVC ยึดในพื้นคอนกรีต
4. ผู้รับจ้างจะต้องเชื่อมโยงสายลงไปที่ตามแบบ เข้ากับระบบไฟฟ้าของตัวอาคาร
5. ผู้รับจ้างจะต้องเชื่อมโยงสายลงในโทรศัพท์ ตามแบบเข้ากับระบบโทรศัพท รุ่นสาย PASS ของผู้รับจ้าง
6. ตำแหน่งอุปกรณ์ต่างๆ ที่ระบุในแบบ คือ แกะรับไฟฟ้าโทรศัพท์และจุดเชื่อมต่อสัญญาณลงดินจะต้องเป็นจุดที่กำหนดโดยคณะกรรมการเท่านั้น ผู้รับจ้างต้องทำตามแบบมาตรฐานของทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
7. การเดินสายให้จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานของทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
8. การเชื่อมต่อสายที่ใดหากภาคต่อของสาย สวิตช์ สวิตช์ และเคเบิล
9. การต่อสายจะต้องใช้รูปแบบที่ระบุในแบบ กำหนด และจุดต่อสายจะต้องใช้หัวไฟเบอร์แบบอุปกรณ์ไฟฟ้า
10. การต่อสายตามเป็นของเพื่อกำหนดการเดินสายตามแบบที่กำหนดในประเภท ขนาดไม่น้อยกว่า 1.2 มม. สำหรับสายเคเบิลอุปกรณ์ไฟฟ้าในอาคารมี DATA/COAX BNC สำหรับพ่วงสัญญาณโทรศัพท์ HADPT BNC สำหรับพ่วงสัญญาณอื่นๆ ไฟฟ้า COAXIAL BNC
11. การต่อสายตามเป็นไฟฟ้า ISOLATED SOLDERLESS WIRE CONNECTOR UL-APPROVED ชนิดที่ระบุในแบบที่กำหนดโดยคณะกรรมการ
12. การต่อสายตามเป็นไฟฟ้า ISOLATED SOLDERLESS WIRE CONNECTOR UL-APPROVED ชนิดที่ระบุในแบบที่กำหนดโดยคณะกรรมการ
13. การต่อสายตามเป็นไฟฟ้า ISOLATED SOLDERLESS WIRE CONNECTOR UL-APPROVED ชนิดที่ระบุในแบบที่กำหนดโดยคณะกรรมการ
14. การเดินสาย EMT, PVC หรือสายตามหรือสายเคเบิลตามแบบ กำหนดและใช้สายเคเบิล
15. ตำแหน่งของสายเคเบิลไฟฟ้าที่ตามแบบ เป็นเพียงตำแหน่งโดยประมาณ ตามการปรับเปลี่ยนได้ โดยที่สายเคเบิลจะต้องยึดตามแบบ หรือสายเคเบิล

4444

การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ

WATER PUMP IN WALL: CHANGING PUMPED SQUARE D, ADD CUP, TIGHTEN, SEWERS, HANGER.

WAFS CIRCUIT BREAKER

สวนโสมไฟห้าเป็นมรดกโลกที่เก่าแก่ของประเทศจีนคือสวนโสมไฟห้า โสมมีอุปการะคุณกับคนจีนดังนี้

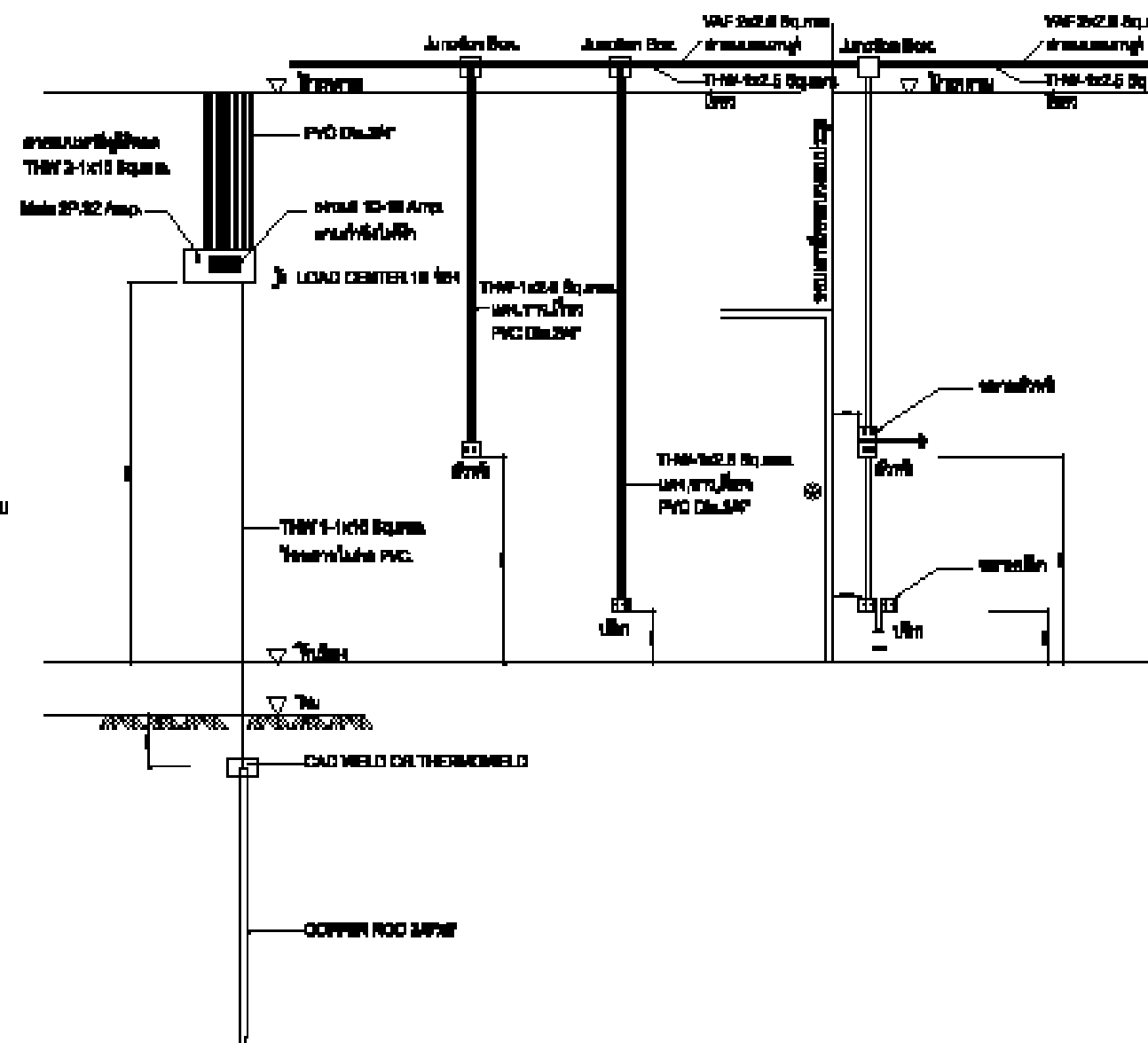
- พหุสชาติภูมิเจติยวัตถุ ๓๐๓.23๑-2533
- ปริณิพพตตเลขาธิปไตยสาขานอก ๓๐๓.344-253๐
- ฌาปนคธ ๓๐๓.1๘5-252๘
- ปิณฑาน์ ๓๐๓.23-2521

[illegible]

นางสาวลักขณาพรวิทย์เป็นอย่างไร? ชนิดและขนาดของสมาชิกในทีมคือ?

- สายตรวจลมชนิดไฟฟ้า ใช้ค่า 2x2.0 sq. mm. WAF.
- สายตรวจลมชนิดใช้หลอดไฟ สายตรวจหลอดไฟ ใช้ค่า 2x1.5 sq. mm. WAF.
- สายตรวจไฟฟ้าแบบใช้ค่า 2x2.5/G1.5 WAF-GRD.
- สายโอบ สายประจํา สายประจําแบบ

ကဏ္ဍတစ်ခုကို အသုံးပြုနိုင်စေရန် -03 နံပါတ်ကို ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်ပါသည်။

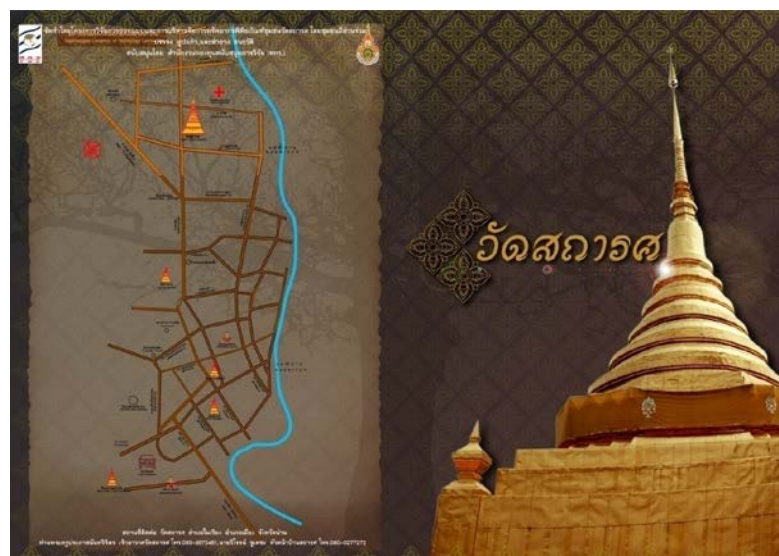

ภาพที่ 4-6 ขั้นตอนการก่อสร้างตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ

4.7 การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ เพื่อให้เกิดการเข้ามาของนักท่องเที่ยว

เป็นกิจกรรมส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ของชุมชน โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เพื่อให้เกิดการเข้ามาของนักท่องเที่ยว และตรวจสอบศักยภาพความสามารถและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจริงในการรองรับนักท่องเที่ยว

โดยทำการผลิตและประชาสัมพันธ์สื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ แผ่นพับ โปสเตอร์ให้ข้อมูล แผนที่ ใบปัด นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่สามารถสื่อสารกับผู้มาเยี่ยมชมได้สะดวก โดยมีชุมชนเป็นแกนหลักในการบริหารจัดการ

ภาพที่ 4-7 โปสเตอร์ให้ข้อมูลวัดสภาราช

4.8 ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชุมชน กิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน โดยกระบวนมีส่วนของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติจนถึงการจัดการผลประโยชน์ร่วมกัน และสร้างกลไกในการเรียนและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยมีทีมวิจัยเป็นแกนกลางสนับสนุนในการสร้างกลไกและกระบวนกรอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ผ่านการทำงานโดยมีเจ้าอาวาสวัดสภารศ หัสนบ้าน แกนนำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนผ่านสมาชิกในชุมชนให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมต่าง ๆ ในพื้นที่

1. กิจกรรม : คีนพระไม้ให้เมืองเก่านาน ดำเนินการร่วมกับโครงการ : การจัดการทรัพยากรทางสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมในชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบนฐานวัฒนธรรมในเขตเมืองน่าน : ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) หน่วยงานที่รับผิดชอบ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

หลักการและเหตุผล ในอดีตการถวายพระไม้เป็นพุทธบูชาในวัดเมืองน่านซึ่งเป็นวิถีปฏิบัติของคนเมืองน่านมาแต่โบราณซึ่งปัจจุบันสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นอกจากจะลดน้อย อีกทั้งปัจจุบันพระไม้ที่มีอยู่ในวัดในอดีตกลับถูกลักขบขโมยหรือถูกจ่ายแจกไปจนเกือบหมดสิ้น ขณะเดียวกันช่างแกะสลักพระพุทธรูปไม้ก็มีจำนวนน้อยลงไปด้วย ในปัจจุบันกิจกรรมนี้ไม่เป็นวิถีปฏิบัติของคนเมืองน่านอีกต่อไป และถ้าปล่อยไว้ก็จะสูญหายไปจากสังคมเมืองน่านและอาจจะรวมไปถึงจังหวัดน่าน ด้วยเหตุนี้เองจึงสมควรฟื้นฟูและหรือกระตุ้นให้คนในชุมชนได้กลับมาหวนล้าลี้กวิถีปฏิบัติการถวายพระพุทธรูปไม้อีกครั้งหนึ่งกิจกรรมโครงการคีนพระไม้ให้เมืองเก่านาน จึงเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บุคคลทั่ว พระเนร ใช้ทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาการแกะสลักพระพุทธรูปไม้ที่มีอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่อดีตที่นิยมถวายพระพุทธรูปไม้เพื่อเป็นพุทธบูชาตามเทศกาลและงานมงคลต่าง ๆ กิจกรรมฝึกอบรมจะศึกษารูปแบบและวิธีการแกะสลักพระพุทธรูปไม้ เพื่อสืบสานต่อการดำเนินกิจกรรมการถวายพระพุทธรูปไม้ให้สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของคนในชุมชน และสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความทรงจำร่วมจากประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมการถวายพระพุทธรูปไม้ไว้เป็นพุทธบูชาในวัด อันจะเป็นการช่วยให้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมถูกใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวตามต้นทุนด้านคุณค่า และคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวทรัพยากรชุมชน ซึ่งจะยังผลให้พระพุทธรูปไม้นำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมตามสภาพเงื่อนไขในด้านต่าง ๆ ของชุมชนปัจจุบันเกิดการสืบทอดปฏิบัติโดยกิจกรรมการแกะสลักพระพุทธรูปและการถวายพระพุทธรูปไม้ และโครงการนี้ยังมุ่งหวังการสื่อสาร เล่าเรื่อง บอกต่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จากภายในพื้นที่สู่ภายนอกต่อไป

ประวัติความเป็นมาและวิธีการแกะสลักพระไม้ เขตอำเภอเมืองน่านวัดเก่าที่มีอายุเกิน 60 ปี ขึ้นไปจะพบพระไม้ทุกวัด แต่ในปัจจุบันอาจจะหลงเหลืออยู่บ้างเพราะพระไม้เป็นสัญลักษณ์เป็นตัวแทนของประเพณี การสร้างพระแทนตัวเองถวายวัดของคนเมืองน่านในยุคก่อน แต่ด้วยความสภาพทางสังคมที่

เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันด้วยหลายสาเหตุ เช่นวัดขาดการดูแลเอาใจใส่ ก็มีการนำพระไม้ออกจากวัดไปและการนำไปสู่วงจรการค้าขายพระไม้ ซึ่งในปัจจุบันพระไม้ก็ยังสามารถหาชมอีกหลายวัดที่หลงเหลือพระไม้อยู่แต่ก็มีไม่มากเหมือนในอดีต ในการแกะสลักพระพุทธรูปไม้นั้น วัดทุกวัดสามารถเป็นตัวอย่างในการศึกษาพุทธลักษณะของพระได้ทุกวัดจากคำว่า “สวย”ต้องนิยามภายในข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ความงามแบบช่างฝีมือชาวบ้าน ความงามแบบฝีมือช่างในคุ้มในวัง ซึ่งเรียกว่า ช่างหลวงเมืองน่าน เป็นต้น ตัวอย่างพระไม้ในพิพิธภัณฑ์พระไม้ที่วัดน้ำลอม ที่มีรูปแบบหลายหลาก สร้างโดยช่างชาวบ้านทำซึ่งอาจจะใช้อุปกรณ์เพียง 2-3 ชิ้นเท่านั้น ซึ่งขนาดของพระไม้จะไม่สัดส่วนตามพุทธลักษณะ แต่เป็นความงามทางจิตภาพของชาวบ้าน แต่หากศึกษาในด้านพุทธลักษณะ ตามรูปแบบของช่าง เช่น ช่างแบบสุโขทัย แบบล้านนา แบบเชียงแสน ซึ่งรูปแบบไม่ได้ตามแบบพุทธลักษณะดังเช่นช่างที่มีฝีมือวัดพระเกิด การแกะสลักพระไม้ตามรูปแบบสล่าเมืองน่านนั้น ซึ่งเป็นบุคคลหลายกลุ่มเดียวกัน โดยแบ่งแยกกันแต่ละกลุ่ม เช่น รูปแบบบริเวณทางเวียงเหนือ เป็นผู้คนที่ย้ายมาจากพื้นที่อื่นมาตั้งรกราก และได้มีกลุ่มช่างติดตามมาด้วยทางเวียงเหนือได้แก่ กลุ่มช่างเจ้าหลวงเชียงราบเชียงแข็ง จะมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองเช่น ดวงตาขององค์พระพุทธรูปจะเล็ก ปากเป็นรูปกระจับนูนออกมา จมูกเล็ก จะเรียกพระทรงนี้ว่ารูปทรงนกแขกเต้า ตามลักษณะของปากที่เล็กและนูนออกมา ซึ่งถ้าวัดใดมีพระลักษณะแบบนี้ก็จะเป็นที่ทราบกันว่าเป็นช่างในตระกูลเชียงราบเชียงแข็งและยังมีอีกหลายคุ้ม เช่นแบบเจ้าหลวงสุมน เจ้าหลวงเวียงเหนือ เจ้าหลวงเวียงใต้ เช่น พระไม้ประทับยืนองค์ใหญ่ในวัดพระเกิดจะมีใบหน้ารูปทรงไข่ อ่อนหวาน นุ่มนวล และยังมีพระอีกองค์ที่คู่กับองค์นี้ที่ไม่ได้ทรงเครื่อง แต่มีการปิดทองทำให้ดูดัดเนียบเข้มแข็ง จะสามารถมองออกมา ถูกแกะสลักจากช่างที่มีฝีมือ อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น ซึ่งเป็นสายของครูบาหลวงไชยทัศน์ วัดนาหวาน ในเมืองน่านดังปรากฏอยู่ด้วยกันหลายองค์เช่นที่วัดพระเกิด พระพุทธรูปอีกองค์ที่ใหญ่คือพระเจ้าฟ้า ที่วัดพญาวัตซึ่งสืบทอดมาจากเจ้าหลวงอัตถวรปัญโญ โดยกลุ่มช่างความหลากหลาย เช่น กลุ่มไทยลื้อ ช่างพื้นบ้านที่มีฝีมือ เอกลักษณ์ของพระไม้เมืองน่านที่สามารถเห็นได้ชัดเจนคือ มีความหลากหลายของรูปแบบ รูปทรง ของศิลปะไม่ได้รวมกันเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ซึ่งคาดว่าเดิมหัวเมืองล้านนาทั้งหมดก็เป็นแบบเดียวกันเพราะหลังจากการ กอบกู้เอกราชไทยจากการปกครองของพม่าเป็นเวลา 100 กว่าปี ได้มีการกวาดต้อนผู้คนจากที่ต่างๆ เข้ามายังถิ่นฐานเพื่อเพิ่มประชากรจากการไปสู้รบ เช่น เชียงแสน เชียงตุง ลื้อ ยอง หลังจากการสู้รบได้ชัยชนะ ก็ได้นำผู้คนจากเมืองนั้นมาด้วย เมืองน่านก็เช่นเดียวกัน ประการนี้ทำให้ช่างที่ติดตามมาด้วย เกิดความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของประชากร ในเมืองน่านจึงไม่ได้มีกลุ่มแกะสลักพระพุทธรูปเป็นกลุ่มหลัก เช่น อำเภอยางคำ จังหวัดพระยา ที่มีชนชาติไทยลื้อเป็นหลัก ซึ่งเมืองน่านเองก็มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันไม่ได้แตกต่างกันมากนัก จะมีเช่น กลุ่มไทยพื้นเมืองเดิม กลุ่มไทยลื้อ หากได้ทำการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจะพบว่ามีอีกหลายกลุ่ม ซึ่งเป็นเหตุทำให้เกิดความหลากหลายทางพุทธศิลป์ขึ้น การศึกษาค้นคว้าประกอบ โดยนักท่องเที่ยวทั่วไปซึ่งจะยังไม่สามารถจำแนกได้ว่า พระพุทธรูปองค์ไหน แกะสลักจากสกุลช่างที่ใดเป็นคนแกะสลักขึ้น ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจถึงจะสังเกตได้ ไม้ซ้อเป็นไม้ที่ใช้สำหรับการแกะสลักจริงและใช้สำหรับในการฝึกหัดแกะสลัก ข้อดีของไม้ซ้อนั้น 1) สีของเนื้อไม้สวย 2) เนื้อไม้มีความละเอียดพอสมควรน้ำหนักเบาและแกะสลักได้ง่าย 3) เนื้อไม้มีความคงทน ตัวอย่างพระพุทธรูปที่แกะสลักด้วยไม้ซ้อที่เห็นในปัจจุบันมีอายุ 100 กว่าปี และทนทานต่อการเจาะของแมลงจำพวก

ตัวงและมอด ปลูก เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อไม้มีสารเคมีบางอย่างที่ป้องกันการเจาะของแมลง ตามความเชื่อเกี่ยวกับไม้ที่สามารถนำมาทำการแกะสลักองค์พระพุทธรูปได้ ส่วนใหญ่จะเป็นไม้มงคลเช่นไม้ขนุน แต่ไม้ที่พบเห็นที่ได้อ้อยสำหรับไม้ที่นำมาทำการแกะพระพุทธรูปคือ ไม้ซ้อและไม้สักไม้ขนุน ไม้ประดู่ ไม้แดงที่มีความแข็งแรงทนทาน ปัจจุบันไม้ที่นิยมมาทำการแกะประเภทคือ ไม้ซ้อ ไม้สัก และไม้ขนุน ซึ่งไม้สักนั้นนิยมนำมาแกะสลักมากที่สุด เพราะมีลักษณะจำเพาะของไม้คือ เนื้อไม้ไม่แข็งจนเกินไป เป็นไม้ขนาดกลาง เนื้อไม้มีความละเอียดซึ่งจะทำให้แกะสลักได้ง่าย ข้อดีอีกอย่างคือ ทนทานต่อการเจาะของ มอดและปลวก แต่ในกรณีการแกะสลักพระพุทธรูปที่เป็นองค์ใหญ่ อาจจะทำการแกะสลักด้วยไม้ประดู่ที่เป็นไม้ขนาดใหญ่ เป็นต้น

วิธีการสร้างพระพุทธรูปไม้ตามตำราโบราณ มีวิธีการสร้างจากไม้หลายประเภท เช่น เอาไม้กิ่งของต้นโพธิ์ทางด้านทิศใต้ ที่หักลงมาเองตามธรรมชาติ ไม่เกิดจากการทำของมนุษย์ ทักษิณสาขา แปลว่ากิ่งทางด้านใต้ แต่มีข้อเสียของไม้โพธิ์เป็นไม้เนื้ออ่อน เนื้อไม้หยาบไม่มีความทนทาน จึงไม่เป็นที่นิยมในส่วนความยากง่ายของไม้ในการที่จะนำมาแกะสลักพระไม้ มีความยากง่ายแตกต่างกันตามชนิดของเนื้อไม้ เช่นไม้โพธิ์ จะทำการแกะได้ง่าย เนื้อไม้หยาบทำให้การตกแต่งเก็บรายละเอียดให้มีความคมชัดนั้นเป็นไปได้ยากไม้ประดู่ ไม้แดง ที่มีเนื้อไม้ที่แข็งอาจจะทำให้แกะสลักมีความยากลำบาก และมีข้อดีคือสามารถที่จะตกแต่งรายละเอียดความคมชัดขององค์พระให้เกิดความสวยงามเป็นไปได้ง่าย การบันทึกข้อมูลบนพระพุทธรูปไม้ จะใช้หลักการบันทึกศิลปะโบราณของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ โดยจะทำการวัดสัดส่วนหรือสัดส่วนขององค์พระ ลักษณะปรากฏ วัสดุที่ทำการแกะสลัก ลักษณะการลงรักปิดทอง การปั้น เช่น บันทึกความกว้างของหน้าตักองค์พระ ส่วนสูงของฐาน ความสูงขององค์พระ ความหนาเป็นต้นการทำทะเบียนโบราณวัตถุ ซึ่งสามารถดำเนินการโดยขอความอนุเคราะห์จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระไม้ของเมืองน่านยังมีการบันทึกไว้ไม่หมด จากการทำของ ศ.ดร.สาธิต ไพรชาญจิตร ได้ศึกษาเฉพาะฝั่งตะวันตกของดอยพระธาตุเขาน้อย บริเวณบ้านบ่อสวก เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้ในบางครั้งทางพิพิธภัณฑ์อาจจะขาดผู้ที่มีความชำนาญการ คือ คนที่ทำการสำรวจ คนที่มาทำการอ่านจารึก คนที่มาวิเคราะห์นั้น ที่ไม่ใช่บุคคลคนเดียวกัน อาศัยอยู่ที่ๆต่างกัน ทำให้สามารถบันทึกข้อมูลออกมาได้ไม่ครบถ้วน ในการทำฐานข้อมูลในเชิงลึกคนที่เข้ามามีบทบาทมากที่สุดคือ สำนักงานพุทธศาสนาเพราะบางวัดได้มีการห่วงหา กลัวหาย หน่วยงานที่มีบทบาทอีกหน่วยงานคือ กรมศิลปากรจังหวัดน่านหรือพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดน่าน ที่จะต้องมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญด้านอักขระพื้นเมือง เช่น อ.นิยม สองสีโย ซึ่งสอนอยู่ที่ ร.ร.ราชานุบาล เป็นต้น การทำทะเบียนประวัติบันทึก จะทำการบันทึกรูปทรง ขนาด ทำการถ่ายรูปไว้ มีการทำไว้ 3 เล่ม 1) เก็บไว้ที่ชุมชน 2) เก็บไว้ที่พิพิธภัณฑ์และเล่มที่ 3) เก็บไว้ที่กรมศิลปากร หรืออีกเล่มถูกเก็บไว้ที่สถานีตำรวจ ในบางวัดนั้นก็ไมยอม เช่น วัดทุ่งน้อย มีพระอยู่เป็นจำนวนมากแต่ทางชาวบ้านไม่ยอมให้เข้าไปสำรวจศึกษาจึงมีการทำปิดกุญแจไว้ไม่ให้ความร่วมมือแต่ในวัดพระเกิดนั้น มีความพร้อมทั้งสถานที่ทำการจัดเก็บ ระบบการดูแลที่ดี องค์ประกอบด้านต่างๆพร้อมเกือบหมดทุกอย่างแล้ว จึงพร้อมที่จะเผยแพร่สู่สาธารณะได้จึงไม่มีปัญหาด้านความปลอดภัยจากการศึกษาของคนทั่วไป ที่ทำการแกะสลักพระไม้ที่ยากที่สุดมักจะคิดว่าเป็นส่วนใบหน้าสำหรับช่างที่ทำการแกะสลักองค์พระไม้จนชำนาญ จะมองว่าสิ่งที่ยากที่สุดในการแกะสลักคือ การกำหนดสัดส่วนขององค์

พระ ซึ่งสัดส่วนมีความถูกต้อง ทรวดทรงที่สวยงาม มีความสง่าผ่าเผย ตั้งแต่แรกเริ่มไม่ว่าจะเป็นศิลปวัตถุ สถาปัตยกรรมของไทยนั้นก็มีลักษณะเฉพาะ เมื่อมีรูปทรง สง่า สัดส่วนที่เหมาะสม เพียงแต่ประดับตกแต่ง เพียงเล็กน้อยก็ทำให้เกิดความสวยงามได้ ลักษณะสถาปัตยกรรมโครงสร้างไม่สวยงามไม่ได้สัดส่วน จะทำการ ตกแต่งก็ไม่สามารถทำให้สวย ดังนั้นคำกล่าวนี้อาจสอดคล้องกับคำกล่าวของ เจ้าฟ้ากรมวาศา นวิดิวงษ์นายช่างใหญ่ ได้กล่าวไว้ว่า “ส่วนที่ยากที่สุดในการแกะสลักองค์พระก็คือ การกำหนดสัดส่วนของพระ จะต้องมองลายของ เนื้อไม้ให้ออก เช่นไม้ซ้อ ไม้สัก ไม้จะกลับไปมา ซึ่งไม่เหมือนกับไม้สัก จึงต้องมองเนื้อไม้ให้ออกบางครั้งในการ ผ่าไม้ เพื่อกำหนดสัดส่วน อาจจะทำให้ไม้แฉลบทำให้ไม้เสียหายได้” ซึ่งบุคคลที่มีความชำนาญจะต้องทำการ มองลายของไม้ให้ออก เพราะไม้แต่ละชนิดไม่เหมือนกัน ถ้าเข้าใจแล้วก็จะทำการโกนไม้ตามสัดส่วนที่เรา ต้องการได้ ต่อไปทำการตกแต่งก็สามารถทำได้ไม่ยากเพียงแต่จะยากในระยะเริ่มแรก เมื่อประสบการณ์และความชำนาญจะสามารถทำการตกแต่งใบหน้าของพระองค์ได้โดยใช้เวลาไม่ถึง 1 วัน บุคคลที่เริ่มทำการ แกะสลัก สิ่งที่ยากที่สุดคือการโกน การกำหนดสัดส่วน ดังนั้นตามตำราจึงได้กำหนดสัดส่วนออกมาเป็น 5 ส่วน คือ หน้าตัก 5 ส่วน ซึ่งส่วนที่ 5 จะอยู่ระหว่างคิ้ว ขององค์พระ ส่วนที่ 6 จะเท่ากับโคนพระเกตุโมฬี ส่วนที่ 4 จะเท่ากับปลายคางหรือคอ ส่วนที่ 3 คือ ออก ส่วนที่ฐานที่สุดคือราวนมขององค์พระหรือร่องแขนเมื่อศึกษา สัดส่วนแล้วก็จะทำการแกะสลักได้ง่าย และในส่วนของฐานพระส่วนใหญ่จะให้เป็นฐานแบบทรงพระอาทิตย์ ทรงบัว แต่ถ้าเป็นช่างที่มีฝีมือจะทำเป็นลักษณะของฐานที่เป็นแม่บทของสถาปัตยกรรมล้านนา คือฐานแบบ บัวคว่ำบัวหงาย ประโยชน์ของฐานพระจะทำไว้เพื่อ จารึกข้อมูล อักษร บางทีอาจมีการทำเป็นรูป 8 เหลี่ยม หรือ เชิงพุทธประวัติ ในการจารึกส่วนใหญ่จะพบ การบันทึก วันเวลาในการสร้างโดยถือเอาวันที่ทำการพุทธาภิเสก และอาจจะมีการกล่าวถึงวันเม็ง วันไตรศริ ข้างขึ้นกี่ค่ำ แรมกี่ค่ำ หรือปีนักษัตร บางครั้งอาจทำการ จารึกคณะศรัทธาผู้สร้าง ภรรยาและบุตรได้สร้างเพื่อใช้คำขุ บำรุงพระพุทธศาสนาของให้เป็นปัจจัยแก่นิพพาน เป็นต้น ส่วนใหญ่จะทำการจารึกเกี่ยวกับข้อมูลขององค์พระแต่ละองค์น้อยมากที่จะทำการจารึกถึง เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับบ้านเมือง หรือเหตุการณ์สำคัญระดับโลก แต่จะทำการจารึกถึงพระพุทธศาสนา วัด พระสงฆ์แต่บางครั้งสามารถเป็นประโยชน์ในการสืบค้น เรื่องราวของบุคคลว่ามีตัวตน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับพงศาวดาร

วัตถุประสงคฺ์ของกิจกรรมคืนพระพุทธรูปไม้ให้เมืองเก่าในครั้งนี้ เพื่อฝึกทักษะฝีมือความชำนาญในการ แกะสลักของผู้เข้าอบรม หลังจากที่มีความรู้ความชำนาญจะสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ และแกะสลักพระ ไม้เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้เช่าบูชาและถวายพระพุทธรูปไม้ในวัด ซึ่งเป็นวิถึปฏิบัติของคนเมืองน่านมาแต่ โบราณสืบทอดต่อไป จากคำกล่าวของ นายแพทย์บุญยงค์ วงศ์รักมิตร แพทย์อาวุโสจังหวัดน่าน ได้กล่าวถึง กิจกรรมคืนพระพุทธรูปไม้ให้เมืองเก่าไว้ว่า การแกะสลักพระพุทธรูปไม้นั้น เมื่อแกะออกมาเป็นองค์พระแล้ว อย่าได้คิดถึงในด้านเชิงมูลค่า แต่ให้คิดถึงด้านคุณค่าทางจิตใจ ทำเพื่อสืบสานพระพุทธศาสนาและปราชญ์ถึง พระคดิธรรม เช่น ในอดีตนั้นมีการสร้างองค์พระนอกจากจะสลักบันทึก ชื่อ วัน เดือน ปี ที่ทำการแกะสลัก สร้างเพื่อวัตถุประสงค์อะไรแต่ที่เหมือนกันทุกองค์คือจะสลักคำว่า "นิพพานะ ปัจจโย โหตุ" หรือ "นิ พพานัง ปัจจโย โหตุ" แปลว่า ผลบุญใดที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้ว ณ โอกาสนี้ขอผลบุญนี้จึงเป็นปัจจัยให้ ข้าพเจ้าได้เข้าถึงซึ่งพระนิพพานในชาติปัจจุบันนี้ด้วยเทอญ หากยังไม่ถึงซึ่งพระนิพพานเพียงใดแล้ว ขอคำ

ว่าไม่รู้และไม่มี จงอย่าปรากฏแก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ. พระมหาธนพล ธมฺมพโล วัดแสงดาว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ได้กล่าวว่ากิจกรรมการฝึกอบรมการแกะสลักไม้จะเน้นในการฝึกปฏิบัติ องค์ประกอบของผู้ที่จะแกะสลักพระพุทธรูปไม้ประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. จะต้องมีความเข้าใจในพุทธศิลป์ พุทธลักษณะของพระซึ่งมีลักษณะที่ไม่เหมือนกันบุคคลทั่วไป พระท่านจะมีใบหน้าที่ยิ้มอ่อนหวาน แสดงถึงความมีเมตตา กรุณาไม่ว่าจะเป็นพระในประเทศจีน ลาว หรือ แม้แต่พระในโลกทุกองค์ เพราะฉะนั้นการจะแกะสลักพระไม้ได้ ต้องเข้าใจพุทธลักษณะของพระ เช่น พระแบบเชียงแสน มีการเรียกลักษณะว่าสี่หลักพระ คือ มีรูปองค์พระนั้นสง่าผ่าเผย มีชื่อมีพระพักตร์กลม เม็ดพระศกเป็นกันหอยขนาดใหญ่รัศมีเป็นบัวตูมหรือลูกแก้ว พระวรกายอวบอ้อม พระอุระอุมประทับขัดสมาธิเพชร ปางมารวิชัย ครองจีวรห่มดองชายจีวรพาดเหนือพระถันด้านซ้าย พระพุทธรูปชินราชแบบสุโขทัย เรียกพระหมลักษณะคือองค์พระมีความสงบเยือกเย็นเป็นต้น ดังนั้นถ้าไม่ได้เรียนพุทธลักษณะ ก็จะไม่สามารถแกะสลักพระพุทธรูปไม้ได้และหรือเมื่อแกะออกมาแล้วจะไม่ได้พระพุทธรูปที่ถูกต้องตามตำรา เช่น พระในสมัยโบราณที่แกะสลักด้วยชาวบ้านตามจิตศรัทธาแต่ไม่ได้พุทธลักษณะของพระ ปากจะเล็ก หน้าอกใหญ่ คือไม่ได้สัดส่วนตามลักษณะที่ถูกต้อง คือไม่เข้าใจพุทธลักษณะของพระพุทธรูป

2. ต้องมีพื้นฐานทางด้านศิลปะ มีความรู้ลักษณะของเนื้อไม้ ลายไม้ ในการแกะไปตามลายไม้ขององค์พระที่แกะนั้นจะไม่เกิดการแตก การที่จะทำการแกะสลักพระพุทธรูปได้นั้น ต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะ การแกะสลัก ไม่เพียงแต่ใช้สิ่วแกะเป็นอย่างเดียว “ตั้งในภาษาคำเมือง กล่าวไว้ว่า จวดดินได้ จวดไม้เสีย” หมายถึงไม้เมื่อทำการแกะสลักถ้าเกิดความเสียหายไม่ได้สัดส่วนจะทำให้กลับมาเป็นเหมือนเดิมไม่ได้ ถ้าเสียแล้วต้องทิ้งเลยซึ่งต่างจากดิน เมื่อทำการปั้น หากส่วนใหญ่ขาดหรือเกินก็สามารถที่นำมาปั้นแต่งเติมได้ ดังนั้นผู้เรียนต้องจิตใจสงบ มีความพยายาม มานะอดทน ต้องมีความรู้พื้นฐานมีทักษะในการแกะสลัก ต้องมองลายของไม้ที่นำมาใช้แกะสลักให้ออกว่าลายของไม้ไปทางไหน จะต้องทำการแกะไปตามเส้นของไม้ ถ้าทำการแกะย้อนเส้นจะทำให้ไม้แตกได้

3. ต้องเข้าใจรากเหง้า แก่นแท้ของประเพณีในการแกะสลักพระไม้ จะทำให้แกะแล้วแสดงถึงเอกลักษณ์ขององค์พระออกมาได้ ซึ่งจังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมกันกับภูมิภาคตอนใต้ของประเทศลาว พม่า จะเป็นแหล่งที่มีพระพุทธรูปไม้เป็นจำนวนมาก ประการหนึ่งอาจด้วยพื้นที่บริเวณนี้ อยู่ภายใต้การปกครองของพม่าในสมัยนั้น โลหะกลายเป็นของต้องห้ามเป็นสิ่งที่หายากการจะหล่อพระด้วยโลหะนั้นจึงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากไม้เป็นวัสดุที่มีน้ำหนักเบา ทำให้ช่างปรับเปลี่ยนวิธีการจากการหล่อองค์พระด้วยโลหะมาเป็นการแกะสลักพระพุทธรูปไม้แทน ซึ่งสามารถทำได้ง่ายกว่า ซึ่งอาจเป็นเหตุผลประการหนึ่งประกอบกับ การที่ประเทศลาวและจังหวัดน่านมีวัฒนธรรมร่วมกัน พบว่ามีสาเหตุหนึ่งมาจากการพบพระหลายองค์ในจังหวัดน่าน พระหลายองค์มีอิทธิพลมาจาก หลวงพระบาง ตัวอย่างพระในวัดวิสุทธารามในหลวงพระบางซึ่งลักษณะคล้ายคลึงกับพระพุทธรูปที่นำไปจากล้านนา โดยเอกลักษณ์ที่เหมือนกันอีกประการหนึ่ง คือพระพุทธรูปทรงเครื่องแบบศิลปะน่าน ไปปรากฏเป็นวัฒนธรรมร่วมกันที่พระพุทธรูปทรงเครื่องของประเทศลาว

4. ในการเกิดพระของเมืองน่านนั้นจะมีความเชื่อมโยงทางด้านวัฒนธรรม เกิดจากการผสมผสาน พระแบบสุโขทัย เชียงราย ไปจนถึงพม่าและลาว นำมาผสมผสานกันจนเกิดเป็นเอกลักษณ์ของพระเมืองน่าน ขึ้น ความเชื่อมโยงกันทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งบางครั้งเกิดความสับสนของคำว่า “อัตลักษณ์น่าน” คือสิ่งที่ จังหวัดน่านมีแต่จังหวัดอื่นไม่มีนั้นถูกต้องในบางประการเช่น การจะเปรียบเทียบเช่นเดียวกับพระไม้เมืองน่าน ซึ่งทำการศึกษาค้นคว้าอย่างถี่ถ้วนและลึกซึ้งจะพบว่าพระพุทธรูปไม้เมืองน่านจะมีความเหมือนกับใน จังหวัดอื่นๆ จะมีเพียงแต่ความคล้ายคลึงกัน เช่น พระพักตร์ขององค์พระ ทรวดทรง รูปทรงของฐานองค์พระ จะเป็นเอกลักษณ์ของพระไม้ในจังหวัดน่าน เอกลักษณ์ของพระไม้เดิม เกิดจากการผสมผสานกันจากพระจาก หลากหลายที่ได้แก่ พระแบบสุโขทัย พระแบบอยุธยา พระแบบพม่าและพระแบบลาว ช่างผู้แกะสลักนั้นได้นำมาผสมผสานแล้วสร้างเป็นเอกลักษณ์ของพระพุทธรูปเมืองน่านขึ้นมา ดังพระประธานในวัดมหาโพธิ์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปไม้แกะสลัก ปรากฏยืนทรงเครื่องในเหมือนน่านนั้นมีความคล้ายคลึงกันแต่ไม่มีความ เหมือนกัน โดยรวมนั้นถ้ามีองค์ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพุทธลักษณะ มีพื้นฐานทางด้านศิลปะในการแกะสลัก เข้าใจถึงรากเหง้าประเพณีแก่นแท้ของการแกะสลักองค์พระและเข้าใจความเชื่อโยง ความหลากหลายและการ กระจายตัวทางวัฒนธรรม จะทำให้เราสามารถทำการแกะสลักพระไม้ได้

ขั้นตอนในการแกะสลักพระพุทธรูปไม้ เริ่มด้วยการโกน คือการตัดส่วนของเนื้อไม้ที่ไม่ได้ทำการแกะ ออกไปให้มากที่สุด ให้เหลือเพียงสัดส่วนที่จะทำการแกะเป็นองค์พระ จากนั้นใช้สิ่วขนาดต่างๆ ในการแกะให้ เป็นองค์พระแล้วทำการเก็บรายละเอียดโดยใช้กระดาดทรายขัด ขั้นตอนสุดท้ายคือการลงสีแล้วทำการลงรัก ปิดทอง ซึ่งนอกเหนือจากการใช้อุปกรณ์หลายชิ้นในการแกะสลักพระพุทธรูปไม้แล้ว สิ่งสำคัญก็คือจิตใจของ คนเช่นในอดีตมีพระอยู่องค์หนึ่ง ชื่อพระพราโต ถูกแกะสลักโดยชายคนหนึ่งใช้เพียงพราโตในการแกะสลัก พระเพียงชิ้นเดียว จนได้ออกมาเป็นองค์พระพุทธรูปซึ่งแสดงให้เห็นถึงจิตใจที่มุ่งมั่น พากเพียรพยายามมี ความสำคัญมากกว่าอุปกรณ์ต่างๆ ในการแกะสลัก ซึ่งก่อนจะทำการเรียนการฝึกอบรม ควรจะมีการทำตาม แบบประเพณีโบราณ โดยจะต้องตั้งความปรารถนา ความปรารถนาเพื่อความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้าเพื่อตัว ของเรา ซึ่งจะทำให้เราได้ศึกษาการแกะพระไม้ให้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ภาพที่ 4-9 กิจกรรมคืนพระไม้ให้เมืองเก่าน่าน

2. กิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเมืองเก่าน่าน โครงการวิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดงานวันเมืองเก่าน่าน โดยได้การจัดนิทรรศการผลการดำเนินงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเมืองเก่าน่าน ซึ่งได้นำผลการวิจัยนำมาจัดแสดงในรูปแบบโปสเตอร์ให้บุคคลทั่วไปได้รับชมผลงานวิจัย ณ บริเวณหน้าคุ้มเจ้าราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมด้านวัฒนธรรมอันมีมาแต่ดั้งเดิมในจังหวัดน่าน ตลอดจนเป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนในจังหวัดน่านมีความรักและภาคภูมิใจในความเป็นเมืองเก่าน่าน เริ่มในวันศุกร์ที่ 20 กันยายน 2557 ช่วงเช้า เวลา 06.00 น.

เป็นต้นไปเป็นกิจกรรมประจำปีจักรยาน ลมหายใจที่เมืองน่าน วันคาร์ฟรีเดย์ ณ บริเวณช่วงเมืองน่าน กิจกรรมการ
แสดงวิถีชีวิตชนเผ่าในจังหวัดน่าน กิจกรรมการแสดงผลงานการสาธิตภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจำหน่ายสำคัญมี
ปัญญาท้องถิ่นจาก 15 อำเภอ การแข่งขันตีกลองบูชา (ก้องปูลา) ประเพณีเยาวชน โดยสภาเด็กและเยาวชน
จังหวัดน่าน ช่วงเย็น เริ่มเวลา 17.00 น. เป็นขบวนแห่เครื่องสักการะ (ต้นกุ่ม) และพิธีบวงสรวงพระเจ้าน่าน
และวางต้นกุ่ม พิธีเปิดงานโดยผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน จากนั้นเป็นการแสดงแสง เสียง สี การย้ายเวียงเหนือ
เวียงใต้ การเดินแบบเครื่องเงินน่าน การแสดงของเด็กและเยาวชน การแข่งขันการตีกลองบูชาและการแสดง
ของนักเรียนโรงเรียนต่างๆ

ภาพที่ 4-10 กิจกรรมการจัดงานวันเมืองเก่าน่าน

บทที่ 5

สรุปและวิจารณ์ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมนี้ สามารถสรุปประเด็นหลักตามแนวทางการเขียนรายงานการวิจัยได้ดังนี้

5.1. วัตถุประสงค์การวิจัย

5.1.1 เพื่อออกแบบและสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา วัดสภารศ

5.1.2 เพื่อสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัด และสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ

5.1.3 เพื่อสร้างกลไกในการจัดการพิพิธภัณฑ์หลังจากการสร้างและตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จกำหนดรูปแบบการให้บริการแก่ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ และส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากศิลปวัฒนธรรม ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของคนในชุมชน และสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน

5.1.4 เพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่เข้ากับบริบทของชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการออกแบบและจัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ตลอดจนอัญเชิญพระพุทธรูปและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค มาแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์หลังใหม่

5.2. การตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

5.2.1 เพื่อออกแบบและสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา วัดสภารศ

การออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา วัดสภารศ เป็นการปรับปรุงอาคารกุฏิหลังเก่าที่มีอยู่แต่เดิมมาใช้เป็นอาคารพิพิธภัณฑ์ชุมชนได้มีการกำหนดบทบาทภารกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของพิพิธภัณฑ์เป็นสำคัญ โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างทีมนักวิจัย ทีมงานสถาปนิกผู้ออกแบบ วัดสภารศ ผู้นำชุมชนและกลุ่มกิจกรรมต่างในชุมชนสภารศ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน เพื่อให้ได้อาคารพิพิธภัณฑ์ชุมชนที่ดี ตอบสนองประโยชน์ใช้สอยของพิพิธภัณฑ์ มีขั้นตอนการทำงานดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน เพื่อกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการ วัตถุประสงค์ รูปแบบ และวิธีการดำเนินงาน

2. ขั้นตอนการออกแบบพิพิธภัณฑ์ และทบทวนวรรณกรรม โดยรวบรวมแนวความคิด กำหนดขอบเขตสถานที่ กำหนดกิจกรรมสำหรับผู้เข้าชม ออกแบบพิพิธภัณฑ์ ประชาคมเพื่อพิจารณาแบบแปลนการตกแต่งพิพิธภัณฑ์และข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป และปรับปรุงข้อเสนอแนะพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียผลกระทบ ข้อจำกัดในการดำเนินงานร่วมกันกับชุมชน

3. ขั้นตอนการสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยเริ่มจากการจัดหาและรับบริจาควัสดุอุปกรณ์/โบราณวัตถุ สืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค และปฏิบัติงานก่อสร้างพิพิธภัณฑ์

4. ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ ซึ่งปัจจุบันสามารถทำได้หลายช่องทาง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ไปสเตอร์ สติกเกอร์ เอกสารแจกและแผ่นพับ เป็นต้น

5. ขั้นตอนการเปิดให้บริการพิพิธภัณฑ์ เริ่มจากพิธีเปิด สาธิตและกิจกรรมประกอบ ให้บริการสำหรับบุคคลทั่วไป

6. ขั้นตอนการประเมินผลการให้บริการพิพิธภัณฑ์ สังเกตพฤติกรรมผู้เข้าชม แจกแบบสอบถามแก่ผู้เข้าชม

7. ขั้นตอนการติดตามการให้บริการพิพิธภัณฑ์ รายงานผลทางสื่อมวลชน ทำเอกสารรายงานการเข้าชม ประจำเดือน และรายงานประจำปี

ในการออกแบบอาคารพิพิธภัณฑ์ชุมชน จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 5 ประการด้วยกัน คือ

1. รูปร่าง รูปทรงของอาคาร (Form) รูปแบบลักษณะอาคารของพิพิธภัณฑ์ ทั้งขนาด สัดส่วน สีสนั้ รูปร่างอาคาร ตลอดจนลักษณะเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมของอาคาร สอดคล้องกับ(อาทิตยา จันทะวงษ์, 2540)

2. หน้าที่การใช้งานของอาคาร (Function) ประโยชน์ใช้สอยของอาคารต้องออกแบบอาคารให้ตอบสนองประโยชน์ใช้สอยทั้งจำนวนและปริมาตร และวัตถุประสงค์ของพิพิธภัณฑ์ ด้านการจัดแสดง ด้านการจัดกิจกรรม การเก็บรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์ การใช้งานของบุคลากร สอดคล้องกับ(อาทิตยา จันทะวงษ์, 2540)

3. พื้นที่ใช้สอยของอาคาร พื้นที่สาธารณะสำหรับประชาชน กลุ่มพื้นที่กึ่งสาธารณะ เป็นพื้นที่ร่วมสำหรับใช้ประโยชน์ทั้งของผู้มาใช้บริการ และเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ และพื้นที่ปฏิบัติงานสำหรับบุคลากร เป็นต้น

4. ระบบอุปกรณ์สำหรับอาคารพิพิธภัณฑ์ ประกอบด้วยระบบการถ่ายเทอากาศ ระบบงานไฟฟ้า แสงสว่างสำหรับอาคาร ระบบป้องกันเพลิงไหม้ ระบบป้องกันการเสื่อมสภาพของวัตถุจากสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น แสง เป็นต้น

5. จัดเก็บและจัดแสดงวัตถุพิพิธภัณฑ์อย่างถูกวิธีจำเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยสำคัญที่ช่วยหยุดยั้งกระบวนการชำรุดเสื่อมสภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ซ่อมแซม การจัดเก็บรักษาที่ถูกวิธี การออกแบบเพื่อใช้ในการเก็บรักษาวัตถุพิพิธภัณฑ์จึงต้องมีการกำหนดบุคคลดูแลและประสานงานอย่างเป็นระบบ การจัดเก็บวัตถุพิพิธภัณฑ์โดยแยกตามชนิดของวัสดุ เพื่อสะดวกต่อการควบคุมสภาพแวดล้อมตามชนิดของวัสดุนั้นๆ สอดคล้องกับ (กชพร หัสติน, 2543)

5.2.2 เพื่อสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัด และสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ

การข้อมูลศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคผ่านวิธีการต่างๆ เช่น สัมภาษณ์จากผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะเรื่อง และสืบค้นจากเอกสารต่างทั้งจากภายในวัดและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค นั้นการทำทะเบียนพระพุทธรูปไม้ที่มีอยู่ในแต่ละวัดที่ทำการสำรวจ ขั้นตอนการทำทะเบียนเริ่มด้วยการกำหนดให้พระพุทธรูปไม้ทุกองค์มีรหัสหรือเลขทะเบียนประจำวัตถุ (Object-code) ประกอบด้วยชื่อวัด (ภาษาไทย) ตามด้วยลำดับเลข ๓ หลัก (เลขอารบิก) และการทำทะเบียนพระพุทธรูปไม้ในภาคสนาม เป็นการศึกษาและบันทึกข้อมูลรายละเอียดของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคแยกเป็นรายองค์ มีการจดบันทึกคุณลักษณะ พุทธลักษณะ รูปแบบทางศิลปะ สภาพ วัสดุขนาด และทำการอ่านและวินิจฉัยจารึกบนฐานพระพุทธรูปไม้โดยผู้ที่อ่านและวินิจฉัยจารึก ได้แก่ พระสงฆ์ (เจ้าอาวาส) และพระภิกษุสงฆ์ที่อยู่ในวัด และชุมชนรอบๆ วัดนั้นๆ ในกรณีที่ไม่สามารถสืบหาพระสงฆ์ผู้สูงอายุที่สามารถอ่านและเขียนตัวธรรมล้านนาได้ในวัดนั้น ซึ่งหลังจากการสำรวจข้อมูลความเป็นมาของพระพุทธรูปส่วนใหญ่ มีพุทธลักษณะและรุ่นที่สร้างใกล้เคียงกันโดยพระพักตร์กลม พระขนงโก่งเป็นสันโค้งบรรจบกันเป็นรูปปีกกาและเชื่อมต่อกับพระนาสิก พระเนตรเหลือบต่ำ พระนาสิกแบน พระโอษฐ์ด้านบนตรง พระโอษฐ์ล่างเป็นวงโค้ง มุมพระโอษฐ์ทั้งสองข้างตวัดขึ้นเล็กน้อย มีไรพระศก เม็ดพระศกเป็นตุ่มแหลม พระเกตุมาลาหนุนรองรับพระรัศมีเป็นเปลว ครองจีวรห่มคลุม คาดรัดประคดเป็นเส้นขนาดเล็ก ชายจีวรยกขึ้นเล็กน้อยเท่ากันทั้งสองด้าน พระกรณยาวและนิ้วพระหัตถ์ยาวเสมอกัน ข้อพระกรแยกส่วนสามารถถอดดอกได้ทั้งสองข้าง เป็นต้น

5.2.3 เพื่อสร้างกลไกในการจัดการพิพิธภัณฑ์หลังจากการสร้างและตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จกำหนดรูปแบบการให้บริการแก่ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ และส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากศิลปวัฒนธรรม ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของคนในชุมชน และสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ พบว่า มีการที่ชุมชนมีผู้นำชุมชนโดยตำแหน่งหน้าที่และผู้นำทางจิตวิญญาณเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจะช่วยให้พิพิธภัณฑ์มีกฎระเบียบและได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนที่ดีขึ้น เนื่องจากการดำเนินงานในการวางแผนงานและบริหารจัดการด้านต่างๆ ขึ้นอยู่กับกรอบแนวทางและนโยบายของผู้นำชุมชนสภารศและวัดสภารศเป็นสำคัญ การวางแผนในการดำเนินงานในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ฯ กำหนดให้มีการแต่งตั้งบุคคลในชุมชนสภารศเข้ามาเป็นคณะกรรมการเพื่อมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินงาน เมื่อพิจารณาจากบทบาทและหน้าที่และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างแท้จริง และปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานในการเข้าร่วมประชุมและเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนประชากรในชุมชนชุมชนจำนวนมากได้ทราบหรือรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดตั้งและดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของชุมชนซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และมีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น การประชาสัมพันธ์

และให้ความรู้กับคนในชุมชน รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมหรือเสนอความคิดเห็นในการวางแผนงานและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความชุมชนเกิดความทรงจำร่วม ห่วงแหนในภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของรากเหง้าความเป็นมาของตนเองในอดีตได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจสภาพแวดล้อมและศึกษารูปแบบการดำเนินการในชุมชนผ่านหัวหน้าบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และการประชุมกลุ่มย่อย โดยส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆของชุมชน กิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรม กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติจนถึงการจัดการผลประโยชน์ร่วมกัน และสร้างกลไกในการเรียนและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยมีทีมวิจัยเป็นแกนกลางสนับสนุนในการสร้างกลไก และกระบวนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ผ่านการทำงานโดยมีเจ้าอาวาสวัดสภารศ หัวหน้าบ้าน แกนนำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนผ่านสมาชิกในชุมชนให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมต่างๆ ในพื้นที่ เช่น กิจกรรม : คีนพระไม้ให้เมืองเก่าแก่น วัตถุประสงค์ของกิจกรรมคีนพระพุทธรูปไม้ให้เมืองเก่าในครั้งนี้ เพื่อฝึกทักษะฝีมือความชำนาญในการแกะสลักของผู้เข้าอบรม หลังจากที่มีความรู้ความชำนาญจะสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ และแกะสลักพระไม้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เช่าบูชาและถวายพระพุทธรูปไม้ในวัด ซึ่งเป็นวิถีปฏิบัติของคนเมืองน่านมาแต่โบราณสืบทอดต่อไป สอดคล้องกับ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2540)การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นการเดินทางของผู้คนไปสู่สิ่งดึงดูดใจทางวัฒนธรรม ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ตนเองมีหรือพบเห็นในชีวิตประจำวัน เป็นการแสวงหาความรู้ และค้นหาประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับตนเอง หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการให้คำจำกัดความเฉพาะ (Technical Definition) เอาไว้ว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ศิลปกรรม ประเพณี การแสดง การละเล่นที่มีอยู่ภายนอกชุมชนของตน (The European Association for Tourism and Leisure Education หรือ ATLAS อ้างใน Richard, 1995 จากการศึกษานแนวคิดและความหมายของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของบุคคลต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่หรือท้องถิ่นอื่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว ประกอบการเรียนรู้ การสัมผัส การชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงามทางวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น ซึ่งทำให้มีประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดการเรียนรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคม ไม่ว่าจะเป็นในด้านของศิลปะ สถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รูปแบบวิถีชีวิต ภาษา การแต่งกาย การบริโภค ความเชื่อ ศาสนา จารีต ประเพณี ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจที่สำคัญ กระตุ้นให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขึ้น และสอดคล้องกับ (สุนีย์ บริสุทธิ์, 2549) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural tourism / Village tourism) การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต ภูมิปัญญาและผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic tourism) การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ความศรัทธาของชาวบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าต่างๆ โดยตัวอย่างรูปแบบการท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ได้แก่ หมู่บ้านไทยลื้อ หมู่บ้านไทยพวน หมู่บ้านกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น กิจกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และมีความสุขจากการท่องเที่ยวโดยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัวของแหล่ง

ประวัติศาสตร์ ศึกษาการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ศึกษาชั้นชมศิลป์กรรมและวัฒนธรรม ร่วมกิจกรรมเรียนรู้พฤติกรรมของผู้คน การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น

แนวทางการส่งเสริมหลักการของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ชุมชนสตาร์โดยชุมชนที่ยั่งยืน คณะผู้วิจัยได้ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรมในชุมชน และศึกษารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนและสร้างแนวทางร่วมกับเครือข่ายชุมชนและองค์กรต่างๆในพื้นที่ ในการดำเนินงานส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมเกิดเครือข่าย และแนวทางในการทำงานระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่างๆในพื้นที่ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนฐานวัฒนธรรมในชุมชน โดยผู้วิจัยได้ร่วมกิจกรรมและจัดกิจกรรมเพื่อแนวทางในการทำงานระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ อาทิ เทศบาลเมืองน่าน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) วัฒนธรรมจังหวัดน่าน ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ การจัดกิจกรรมที่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพิพิธภัณฑ์ชุมชนสตาร์ เช่นการแสดงนิทรรศการเผยแพร่ประวัติความเป็นมาของชุมชน วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ที่สามารถสื่อสารกับผู้มาเยี่ยมชมได้สะดวก โดยมีชุมชนเป็นแกนหลักในการบริหารจัดการเกิดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เช่นการแสดงนิทรรศการเผยแพร่ประวัติความเป็นมาของชุมชน วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ที่สามารถสื่อสารกับผู้มาเยี่ยมชมได้สะดวก โดยมีชุมชนเป็นแกนหลักในการบริหารจัดการคณะผู้วิจัยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนในเขตเทศบาลเมืองน่าน เช่น จัดนิทรรศการวันเมืองเก่า น่าน และเผยแพร่ในจุลสารล่องน่าน www.Longnanproject.wordpress.com และ www.facebook.com/LongNanProject เป็นต้น

5.2.4 เพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่เข้ากับบริบทของชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการออกแบบและจัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ตลอดจนอนุรักษ์พระพุทธรูปและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค มาแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์หลังใหม่

รูปแบบการบริหารจัดการที่ดี และเหมาะสมกับบริบทของชุมชน โดยคณะกรรมการพิพิธภัณฑ์ที่มีจิตอาสาทำหน้าที่ดูแลและอธิบายเรื่องราวในพิพิธภัณฑ์ให้กับผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมโดยมิได้รับค่าตอบแทน บุคคลที่ทำหน้าที่หลักๆ ในการดูแลพิพิธภัณฑ์ (โดยจิตอาสาและความรักในศิลปวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์) ด้วยลักษณะของพิพิธภัณฑ์ที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมาก วัตถุประสงค์การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์จึงเน้นการเป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในท้องถิ่น โดยจัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิและเวทีประชาคมเพื่อจัดทำกรอบการดำเนินการวิจัยเพื่อออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสตาร์แบบมีส่วนร่วม และการดำเนินงานตามโครงสร้างการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ชุมชนสตาร์

5.3. ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่

การบันทึกข้อมูลบนพระพุทธรูปไม้ จะใช้หลักการบันทึกศิลปะโบราณของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ โดยจะทำการวัดสัดส่วนหรือสัดส่วนขององค์พระ ลักษณะปรากฏ วัสดุที่ทำการแกะสลัก ลักษณะการลงรักปิดทอง การปั้น เช่น บันทึกความกว้างของหน้าตักองค์พระ ส่วนสูงของฐาน ความสูงขององค์พระ ความหนาเป็นต้น การทำทะเบียนโบราณวัตถุ ซึ่งสามารถดำเนินการโดยขอความอนุเคราะห์จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระไม้ของเมืองน่านยังมีการบันทึกไว้ไม่หมด จากการทำของ ศ.ดร.สายันต์ ไพรชาญจิตร์ ได้ศึกษาเฉพาะ ผังตะวันตกของดอยพระธาตุเขาน้อย บริเวณบ้านบ่อสวก เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้ในบางครั้งทางพิพิธภัณฑ์อาจจะขาดผู้ที่มีความชำนาญการ ในการสำรวจ

การอ่านจารึก วิเคราะห์ข้อมูล ที่ไม่ใช่กลุ่มงานเดียวกันทำให้สามารถบันทึกข้อมูลออกมาได้ไม่ครบถ้วน ในการทำฐานข้อมูลในเชิงลึกที่จะเข้ามามีบทบาทมากที่สุดคือ สำนักงานพุทธศาสนาเพราะบางวัดได้มีการวางแผน เกรงกลัวการสูญหาย หน่วยงานที่มีบทบาทอีกหน่วยงานคือ กรมศิลปากรจังหวัดน่านหรือพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดน่าน ที่จะต้องมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญด้านอักษรพื้นเมือง การทำทะเบียนประวัติบันทึกจะทำการบันทึกรูปทรง ขนาด ทำการถ่ายรูปไว้ มีการทำไว้ 3 เล่ม 1. เก็บไว้ที่ชุมชน 2. เก็บไว้ที่พิพิธภัณฑ์ และเล่มที่ 3. เก็บไว้ที่กรมศิลปากร หรืออีกเล่มถูกเก็บไว้ที่สถานีตำรวจ ในบางวัดนั้นก็ไม่มีเช่น วัดทุ่งน้อย มีพระอยู่เป็นจำนวนมากแต่ทางชาวบ้านไม่ยอมให้เข้าไปสำรวจศึกษา จึงมีการปิดกั้นเอาไว้ไม่ให้ความร่วมมือ ตัวอย่างวัดพระเกิดนั้น มีความพร้อมทั้งสถานที่ทำการจัดเก็บ ระบบการดูแลที่ดี องค์ประกอบด้านต่างๆ พร้อมเกือบหมดทุกอย่างแล้ว จึงพร้อมที่จะเผยแพร่สู่สาธารณะได้จึงไม่มีปัญหาด้านความปลอดภัย

5.4. ข้อเสนอแนะจากกระบวนการวิจัย

งานศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นการออกแบบและสร้างพิพิธภัณฑ์ ในการออกแบบพิพิธภัณฑ์หลังจากที่ได้ศึกษาและเรียบเรียงแนวทางออกแบบ เวทีผู้ทรงคุณวุฒิ เสร็จเรียบร้อยแล้ว สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือการออกแบบนั้นต้องให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้ศึกษาค้นคว้า เพราะจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของพิพิธภัณฑ์คือการให้ความรู้แก่ผู้เข้าชม ซึ่งหากห้องแสดงมีแต่ความงามหรือให้แต่ความเพลิดเพลินเท่านั้น ย่อมไม่เพียงพอ ต้องมีการกระตุ้นผู้ชมให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้ศึกษาค้นคว้า โดยออกแบบห้องแสดงให้เข้าใจ เป็นขั้นตอน ไม่โล่งเกินไป การออกแบบให้เดินเข้าไปในห้องตอนที่หนึ่งก็สามารถเห็นตอนที่สองและสามตามลำดับ ห้องแสดงที่ยาวเกินไปจะทำให้เกิดความอึดอัดและไม่เข้าใจ ในขณะที่เดียวกันห้องแสดงที่เรียงเป็นแถวยาวโดยไม่มีขั้นตอน ก็ไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชมคำอธิบายวัตถุเป็นส่วนสำคัญที่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เข้าชมได้ การนำคุณสมบัติเรื่องความอยากรู้อยากเห็นของผู้เข้าชมไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพิจารณาหาวิธีออกแบบห้องแสดงอย่างเหมาะสม การจัดห้องแสดงไม่ว่าชนิดใดก็ตามจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเกี่ยวข้องกับ ความงาม ความเพลิดเพลิน และเร้าความสนใจ จึงจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

การสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูปโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัด ในการสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณ การทำทะเบียนพระพุทธรูปไว้ในภาคสนาม จำเป็นต้องบันทึกข้อมูลรายละเอียดของพระพุทธรูป โบราณวัตถุแยกเป็นหมวดหมู่ให้ชัดเจน การจดบันทึกคุณลักษณะ พุทธลักษณะ รูปแบบทางศิลปะ สภาพ วัสดุขนาด และทำการอ่านและวินิจฉัยจารึกบนฐานพระพุทธรูปไม่ได้โดยผู้ที่อ่านและวินิจฉัยจารึกจำเป็นต้องตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อความถูกต้องอีกครั้ง ในการอ่านและวินิจฉัยจารึก โดยทั่วไปให้ความสำคัญกับข้อความทั้งหมดเท่าที่สามารถอ่านได้ในกรณีที่จารึกกลบเลือนไม่สามารถอ่านเอาความได้ทั้งหมดก็จะเน้นการอ่านและวินิจฉัยปีที่สร้างพระพุทธรูปไม่ซึ่งมักจะจารไว้เป็นจุลศักราช (จ.ศ.) เพื่อที่จะทราบอายุสมัยเบื้องต้นของพระพุทธรูปไม่องค์นั้นๆ

ตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จและค้นหารูปแบบวิธีการดำเนินงานที่เข้ากับบริบทของชุมชน รูปแบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นภายในวัดจากพระสงฆ์และผู้นำท้องถิ่น ที่ไม่ประสบความสำเร็จในด้านจำนวนผู้เข้าชม สาเหตุหนึ่งมาจากการออกแบบไม่น่าสนใจ การดำเนินงานที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งคนในท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมพิพิธภัณฑ์ ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นเพียงสถานที่เก็บวัตถุโบราณเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสนใจจากผู้เข้าชมได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดแสดง การบริหารงาน

และการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งาน และเสนอแนวทางในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

การสร้างกลไกในการจัดการพิพิธภัณฑ์หลังจากการสร้างและตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จจะต้องมีการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ ในการทำงานแก่อาสาสมัครจากคนในชุมชน การควบคุมการดำเนินการตามแผนงานในการควบคุมการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ โดยการติดตามและประเมินผลเพื่อวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามกรอบแนวทาง เช่น ประเมินผลจากจำนวนผู้เข้าชม ประเมินผลจากความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ และจัดทำรายงานสถิติจำนวนผู้เข้าชมประจำเดือน รายงานเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน จากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวไปประชุมประจำเดือนของชุมชนสภารศต่อไป

การศึกษาศักยภาพของคนในชุมชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชนสภารศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการพัฒนาจนมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแล้วจะเกิดผล ผลกระทบด้านบวก ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น มีรายได้เข้าสร้างอาชีพ - ชาวบ้านมีรายได้และเผยแพร่ชื่อเสียงของชาวบ้านทำให้ชุมชนในหมู่บ้านภูมิใจเข้ามามีส่วนร่วมเกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ชุมชนเกิดความเข้มแข็งที่เกิดจากการทำกิจกรรมร่วมกันชุมชนเกิดการพัฒนาและความเข้มแข็งเกิดการแนะนำมากขึ้นตื่นตัว รักษา ห่วงแหนท้องถิ่นมากขึ้นชุมชนตื่นตัว และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านต่างๆ มากขึ้น และผลกระทบจากการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์หากให้ความรู้กับคนในชุมชนไม่ทั่วถึงและเข้าใจในการพัฒนาจะเกิดการแตกแยกทางความคิด มลภาวะทางเสียง เป็นต้น

5.5. ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการต่อไปในอนาคต

การส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ชุมชนสภารศต้องอาศัยการพัฒนาพื้นที่และการประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจมากขึ้น และสร้างความเชื่อมต่อของแหล่งท่องเที่ยว และพิพิธภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ส่วนอื่นๆจากวัดสภารศยังขาดความต่อเนื่อง การพัฒนาสถานีจุดจอดรถรางชมเมืองในวัดสภารศและสิ่งอำนวยความสะดวก ปลอดภัย และสร้างระบบให้นักท่องเที่ยวรับรู้และเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงภูมิทัศน์วัดสภารศให้สวยงาม และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มากขึ้น จะเป็นแรงสำคัญในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังพิพิธภัณฑ์ชุมชนสภารศมากยิ่งขึ้น

แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยผู้นำชุมชนและชาวบ้านในการจัดการ การพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีการจัดตั้งองค์กรที่มีการแบ่งหน้าที่แต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนและมีการเผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งการจัดเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน การนำผลการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทำให้ทราบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวการประชาสัมพันธ์ การจัดการเข้าถึง การสร้างกิจกรรมในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง การเผยแพร่ข้อมูลด้านตำแหน่ง แผนที่ และประวัติศาสตร์ความเป็นมาของทรัพยากรภายในวัดสภารศควบคู่กันไปทำให้เกิดความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว การปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชนและพื้นที่ข้างเคียงทรัพยากรให้สวยงามน่ารื่นรมย์ดึงดูดความสนใจ การสร้างความเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในวัดสภารศกับพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดอื่นๆในเขตเทศบาลเมืองน่านการเพิ่มจุดจอดรถรางชมเมืองสถานีวัดสภารศและให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการในวัดสภารศมากยิ่งขึ้น กำหนดความเป็นไปของทิศทางการท่องเที่ยวของเมืองตนเองในอนาคต ซึ่งทำให้ได้นำข้อมูลส่วนนี้ไปประยุกต์ใช้กับการวางแผนการดำเนินงานต่อไป

บรรณานุกรม

- กฤษฎา พินศรี และคณะ. 2550. การศึกษาศักยภาพแหล่งโบราณสถานวัฒนธรรมล้านช้างในอีสานใต้เพื่อ
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.
- ชูชาติ พูลทอง และณัฐพงษ์ ถิ่อดำ. 2550. การศึกษาเกี่ยวกับระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์โบราณสถาน
ศาสนสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตพังงาและกระบี่ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.
- เนตรชนก นันท์. 2544. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอถ้ำ
จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัท เพรสแอนด์ดีไซน์ จำกัด.
- ณวิทย์ อ่องแสงชัย. 2555. โครงการศึกษาทรัพยากรด้านสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมือง
น่านเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สำนักงานคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า. 2552. น่านเมืองเก่าที่มีชีวิตสำนักงานวัฒนธรรม
จังหวัดน่าน. สำนักงานจังหวัดน่าน.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2548. แผนที่ชุมชน เมือง เก่า - Nan
cultural heritage atlas. กรุงเทพฯ. น่าน. เทศบาลเมืองน่าน. โรงพยาบาลน่าน.
- ณวิทย์ อ่องแสงชัย. 2553. โครงการแนวทางในการสร้างภูมิทัศน์เมืองในอำเภอนานและอำเภอแม่สะเรียง
ทัศนียภาพหิวนครออร์โดวิเซียน(443-488 ล้านปี)ในอำเภอมะละเรียง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวใน
จังหวัดแม่ฮ่องสอน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- นายณัฐพงษ์ ถิ่อดำและนายสมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์. 2549.ระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน ศาสน
สถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล และคณะ. 2549. โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ระยะที่ 2 ปีที่1:
วิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรณีศึกษา : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ภาคผนวก

แบบแสดงรายการ ปริมาณงาน และราคา

ชื่อโครงการ การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชน วัดสภารศ
สถานที่ก่อสร้าง วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมืองน่าน
เจ้าของ วัดสภารศ
ประมาณราคาโดย นายบรรจง อุปแก้ว

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ค่าวัสดุ		ค่าแรงงาน		รวม	หมายเหตุ
				ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ค่าวัสดุและค่าแรงงาน	
1	ฐานพระประธาน หมายเลข 1.		รวม					15,507.50	
2	ตู้เก็บพระ หมายเลข 2.		รวม					29,443.75	
3	ตู้เก็บพระ หมายเลข 3.		รวม					30,550.50	
4	ตู้เก็บพระ หมายเลข 4.		รวม					24,861.20	
5	ตู้เก็บพระ หมายเลข 5.		รวม					27,743.00	
6	ตู้เก็บพระ หมายเลข 6.		รวม					25,830.50	
7	ตู้เก็บพระ หมายเลข 7.		รวม					31,337.50	
8	ตู้เก็บพระ หมายเลข 8.		รวม					37,048.25	
9	บอร์ดชนิดตั้งพื้น หมายเลข 9.		รวม					20,840.00	
10	บอร์ดไม้ (สำหรับติดรูปภาพ) หมายเลข 10.		รวม					22,008.00	
11	ชั้นวางรองเท้า หมายเลข 5.		รวม					18,322.50	
12	ตู้เก็บของ - เคื่องมือช่าง 16.		รวม					24,000.00	
13	โต๊ะเบอร์ 13.พร้อมเก้าอี้		รวม					23,000.00	
14	ราวบันไดสแตนเลส		รวม					6,600.00	
15	งานระบบไฟฟ้า		รวม					133,520.00	
16	กล้องวงจรปิด รุ่น Hi - view HI - 7325		รวม					20,000.00	
	สรุปงานก่อสร้าง								
	รวมวัสดุอุปกรณ์ และค่าดำเนินการ		รวม					490,612.00	
	สรุปปราคารวมวัสดุอุปกรณ์ และค่าดำเนินการให้เหมาะสม							490,000.00	

แบบแสดงรายการ ปริมาณงาน และราคา

ชื่อโครงการ การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชน วัดสภารศ
สถานที่ก่อสร้าง วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมืองน่าน
เจ้าของ วัดสภารศ
ประมาณราคาโดย นายบรรจง อุปแก้ว

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ค่าวัสดุ		ค่าแรงงาน		รวม	หมายเหตุ
				ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ค่าวัสดุและค่าแรงงาน	
1	ฐานพระประธาน หมายเลข 1.								
	โครงเคร่าไม้เนื้อแข็ง ขนาด 4"x2"	36.00	เมตร	120.00	4,320.00	150.00	5,400.00	9,720.00	
	ไม้เนื้อแข็ง ขนาด 6"x1"	2.00	ตรม.	250.00	500.00	450.00	900.00	1,400.00	
	ไม้อัดสัก หนา 9 มม.	3.50	ตรม.	500.00	1,750.00	120.00	420.00	2,170.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x3"	2.00	เมตร	100.00	200.00	25.00	50.00	250.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x4"	2.00	เมตร	120.00	240.00	25.00	50.00	290.00	
	งานสี	5.50	ตรม.	270.00	1,485.00	35.00	192.50	1,677.50	
								15,507.50	
2	ตู้เก็บพระ หมายเลข 2.								
	โครงเคร่าไม้เนื้อแข็ง ขนาด 4"x2"	31.50	เมตร	120.00	3,780.00	150.00	4,725.00	8,505.00	
	โครงเคร่าไม้เนื้อแข็ง ขนาด 1"x2"	21.60	เมตร	80.00	1,728.00	150.00	3,240.00	4,968.00	
	ไม้เนื้อแข็ง ขนาด 6"x1"	2.80	ตรม.	250.00	700.00	450.00	1,260.00	1,960.00	
	ไม้อัดสัก หนา 9 มม.	3.50	ตรม.	500.00	1,750.00	120.00	420.00	2,170.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x3"	8.60	เมตร	100.00	860.00	25.00	215.00	1,075.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x4"	8.60	เมตร	120.00	1,032.00	25.00	215.00	1,247.00	
	งานสี	8.75	ตรม.	270.00	2,362.50	35.00	306.25	2,668.75	
	กระจกไล่ หนา 5 มม.	9.70	ตรม.	500.00	4,850.00		-	4,850.00	
	ชุดมือจับ,กุญแจล็อก,ชุดรางเลื่อน	1.00	ชุด	2,000.00	2,000.00		-	2,000.00	
								29,443.75	

แบบแสดงรายการ ปริมาณงาน และราคา

ชื่อโครงการ การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชน วัดสภารศ
สถานที่ก่อสร้าง วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมืองน่าน
เจ้าของ วัดสภารศ
ประมาณราคาโดย นายบรรจง อุปแก้ว

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ค่าวัสดุ		ค่าแรงงาน		รวม	หมายเหตุ
				ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ค่าวัสดุและค่าแรงงาน	
3	ตู้เก็บพระ หมายเลข 3.								
	โครงเคร่าไม้เนื้อแข็ง ขนาด 4"x2"	30.80	เมตร	120.00	3,696.00	150.00	4,620.00	8,316.00	
	โครงเคร่าไม้เนื้อแข็ง ขนาด 1"x2"	14.60	เมตร	80.00	1,168.00	150.00	2,190.00	3,358.00	
	ไม้เนื้อแข็ง ขนาด 6"x1"	2.40	ตรม.	250.00	600.00	450.00	1,080.00	1,680.00	
	ไม้อัดสัก หนา 9 มม.	4.50	ตรม.	500.00	2,250.00	120.00	540.00	2,790.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x3"	15.20	เมตร	100.00	1,520.00	25.00	380.00	1,900.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x4"	7.60	เมตร	120.00	912.00	25.00	190.00	1,102.00	
	งานสี	6.90	ตรม.	270.00	1,863.00	35.00	241.50	2,104.50	
	กระจกใส หนา 5 มม.	14.60	ตรม.	500.00	7,300.00		-	7,300.00	
	ชุดมือจับ,กุญแจล็อก,ชุดรางเลื่อน	1.00	ชุด	2,000.00	2,000.00		-	2,000.00	
								30,550.50	

แบบแสดงรายการ ปริมาณงาน และราคา

ชื่อโครงการ การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชน วัดสภารศ
สถานที่ก่อสร้าง วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน
เจ้าของ วัดสภารศ
ประมาณราคาโดย นายบรรจง อุบแก้ว

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ค่าวัสดุ		ค่าแรงงาน		รวม	หมายเหตุ
				ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ค่าวัสดุและค่าแรงงาน	
5	ตู้เก็บพระ หมายเลข 5.								
	โครงเคร่าไม้เนื้อแข็ง ขนาด 4"x2"	39.30	เมตร	120.00	4,716.00	150.00	5,895.00	10,611.00	
	โครงเคร่าไม้เนื้อแข็ง ขนาด 1"x2"	13.00	เมตร	80.00	1,040.00	150.00	1,950.00	2,990.00	
	ไม้เนื้อแข็ง ขนาด 6"x1"	2.00	ตรม.	250.00	500.00	450.00	900.00	1,400.00	
	ไม้อัดสัก หนา 9 มม.	5.00	ตรม.	500.00	2,500.00	120.00	600.00	3,100.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x3"	13.20	เมตร	100.00	1,320.00	25.00	330.00	1,650.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x4"	6.60	เมตร	120.00	792.00	25.00	165.00	957.00	
	งานสี	7.00	ตรม.	270.00	1,890.00	35.00	245.00	2,135.00	
	กระจกใส หนา 5 มม.	5.80	ตรม.	500.00	2,900.00		-	2,900.00	
	ชุดมือจับ,กุญแจล็อก,ชุดรางเลื่อน	1.00	ชุด	2,000.00	2,000.00		-	2,000.00	
								27,743.00	

แบบแสดงรายการ ปริมาณงาน และราคา

ชื่อโครงการ การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชน วัดสภารศ
สถานที่ก่อสร้าง วัดสภารศ ตำบลโนเวียง อำเภอเมืองน่าน
เจ้าของ วัดสภารศ
ประมาณราคาโดย นายบรรจง อุปแก้ว

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ค่าวัสดุ		ค่าแรงงาน		รวม	หมายเหตุ
				ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ค่าวัสดุและค่าแรงงาน	
6	ตู้เก็บพระ หมายเลข 6.								
	โครงเคร่าไม้เนื้อแข็ง ขนาด 4"x2"	37.50	เมตร	120.00	4,500.00	150.00	5,625.00	10,125.00	
	โครงเคร่าไม้เนื้อแข็ง ขนาด 1"x2"	10.20	เมตร	80.00	816.00	150.00	1,530.00	2,346.00	
	ไม้เนื้อแข็ง ขนาด 6"x1"	1.85	ตรม.	250.00	462.50	450.00	832.50	1,295.00	
	ไม้อัดสัก หนา 9 มม.	4.65	ตรม.	500.00	2,325.00	120.00	558.00	2,883.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x3"	12.40	เมตร	100.00	1,240.00	25.00	310.00	1,550.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x4"	6.20	เมตร	120.00	744.00	25.00	155.00	899.00	
	งานสี	6.50	ตรม.	270.00	1,755.00	35.00	227.50	1,982.50	
	กระจกใส หนา 5 มม.	5.50	ตรม.	500.00	2,750.00		-	2,750.00	
	ชุดมือจับ,กุญแจล็อก,ชุดรางเลื่อน	1.00	ชุด	2,000.00	2,000.00		-	2,000.00	
								25,830.50	

แบบแสดงรายการ ปริมาณงาน และราคา

ชื่อโครงการ การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชน วัดสภารศ

สถานที่ก่อสร้าง วัดสภารค ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน

เจ้าของ วัดสภารศ

ประมาณราคาโดย นายบรรจง อุบแก้ว

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557

[illegible]

แบบแสดงรายการ ปริมาณงาน และราคา

ชื่อโครงการ การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชน วัดสภารศ
สถานที่ก่อสร้าง วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน
เจ้าของ วัดสภารศ
ประมาณราคาโดย นายบรรจง อุปแก้ว

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ค่าวัสดุ		ค่าแรงงาน		รวม	หมายเหตุ
				ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ค่าวัสดุและค่าแรงงาน	
9	บอร์ดชนิดตั้งพื้น หมายเลข 9.								
	ไม้เนื้อแข็ง ขนาด 2"x2" กลึงลบมุมตามแบบ	2.00	เมตร	120.00	240.00	150.00	300.00	540.00	
	ไม้เนื้อแข็ง ขนาด 8"x1"	2.00	ตรม.	80.00	160.00	250.00	500.00	660.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x1"	4.50	เมตร	50.00	225.00	25.00	112.50	337.50	
	งานสี	3.50	ตรม.	270.00	945.00	35.00	122.50	1,067.50	
								2,605.00	
	มีทั้งหมด 8 ชุด						รวม	20,840.00	
10	บอร์ดไม้ (สำหรับติดรูปภาพ) หมายเลข 10.								
	โครงเคร่าไม้เนื้อแข็ง ขนาด 1"x2"	14.70	เมตร	80.00	1,176.00	150.00	2,205.00	3,381.00	
	ไม้อัดสัก หนา 9 มม.	3.60	ตรม.	500.00	1,800.00	120.00	432.00	2,232.00	
	คิ้วไม้สัก ขนาด 1 1/2"x3"	5.00	เมตร	100.00	500.00	25.00	125.00	625.00	
	งานสี	3.60	ตรม.	270.00	972.00	35.00	126.00	1,098.00	
								7,336.00	
	มีทั้งหมด 3 ชุด						รวม	22,008.00	

ชื่อโครงการ การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑ์ชุมชน วัดสภารศ

สถานที่ก่อสร้าง วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน

เจ้าของ วัดสภารค

ประมาณราคาโดย นายบรรจง อุบแก้ว

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557

[illegible]

แบบแสดงรายการ ปริมาณงาน และราคา

ชื่อโครงการ การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑสถานวัดสภารัต (ใต้ถุน)
 สถานที่ก่อสร้าง วัดสภารัต ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน
 เจ้าของ วัดสภารัต
 ประมาณราคาโดย นายบรรจง อุบแก้ว

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ค่าวัสดุ		ค่าแรงงาน		รวม	หมายเหตุ
				ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ค่าวัสดุและค่าแรงงาน	
12	ตู้เก็บของ - เคียงมือข้าง 16.								
	- ตู้ขนาด 2.00 x 0.80 ม.สูงไม่เกิน 2.00 ม.มีชั้นวางของภายใน	2.00	ชุด	12,000.00	24,000.00		-	24,000.00	
	- บานเปิด กระงะกใสหนา 5 มม.พร้อมชุดกุญแจล็อกบาน								
							รวม	24,000.00	
13	โต๊ะเบอร์ 13.พร้อมเก้าอี้	20.00	ชุด	1,150.00			รวม	23,000.00	
14	ราวบันไดสแตนเลส	3.00	เมตร	2,200.00			รวม	6,600.00	

แบบแสดงรายการ ปริมาณงาน และราคา

ชื่อโครงการ การออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรพิพิธภัณฑสถาน วัดสภารศ (ใต้ถุน)
สถานที่ก่อสร้าง วัดสภารศ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน
เจ้าของ วัดสภารศ
ประมาณราคาโดย นายบรรจง อุบแก้ว

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557

ลำดับที่	รายการ	จำนวน	หน่วย	ค่าวัสดุ		ค่าแรงงาน		รวม	หมายเหตุ
				ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	ค่าวัสดุและค่าแรงงาน	
15	งานระบบไฟฟ้า								
	2.1 สายไฟฟ้า								
	สายเมนและอุปกรณ์	1.00	L/S	15,000.00	15,000.00	-	-	15,000.00	
	2.2 แผงควบคุม								
	MDB	1.00	ชุด	20,000.00	40,000.00	-	-	20,000.00	
	2.3 ดวงโคม								
	ดวงโคม 2X36 Wแขวนฝ้าเพดานสะท้อนแสง 0.60X1.20 ม.	12.00	ชุด	2,200.00	26,400.00	120.00	1,440.00	27,840.00	
	ดวงโคม 1X36 Wแขวนฝ้าเพดานสะท้อนแสง 0.60x1.20 ม.	16.00	ชุด	1,800.00	28,800.00	100.00	1,600.00	30,400.00	
	ดวงโคมไฟทรงกลม 0.40 ม.หลอดฟลูออเรสเซนต์ 32 วัตต์	3.00	ชุด	2,000.00	6,000.00	100.00	300.00	6,300.00	
	โคมไฟฟ้าฉุกเฉิน	1.00	ชุด	3,500.00	3,500.00	-	-	3,500.00	
	2.4 สวิตช์และปลั๊ก								
	สวิตช์ 1 ช่อง	11.00	ชุด	80.00	880.00	70.00	770.00	1,650.00	
	ปลั๊ก	9.00	ชุด	160.00	1,440.00	70.00	630.00	2,070.00	
	ปลั๊ก ชนิดกันน้ำ	26.00	ชุด	180.00	4,680.00	80.00	2,080.00	6,760.00	
					126,700.00		6,820.00	133,520.00	
	รวมงานระบบไฟฟ้า					รวม		133,520.00	

1. ชื่อโครงการ	พัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม	
2. ยุทธศาสตร์ อพท.	☒ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การประสานการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ☒ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ☐ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษและการท่องเที่ยวชุมชน ☒ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ ☒ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างเครือข่ายการพัฒนาทุกภาคส่วน ☐ ยุทธศาสตร์ที่ 6 การให้บริการด้านองค์ความรู้เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
3. ประเภทโครงการ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	☐ โครงการตามยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน ☒ โครงการตามยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และสนับสนุนตัวชี้วัด ก.พ.ร. ☐ มีแผนของหน่วยงานรองรับ (แผนแม่บท) โดย ต้องเป็นภารกิจหลักของหน่วยงาน ☐ โครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด	☒ มีมติคณะรัฐมนตรีรองรับ หรือมอบหมายให้ หน่วยงานดำเนินการ ☐ สอดคล้องกับจุดเน้นเชิงนโยบายและลำดับ ความสำคัญตามนโยบายรัฐบาล ☒ ตอบสนองความต้องการหรือสภาพปัญหา ของกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
4. สถานะโครงการ	☐ โครงการใหม่ ☒ โครงการต่อเนื่อง	

5. หลักการและเหตุผล (ที่มา/สภาพปัญหา)

เมืองน่าน เมืองอุดมไปด้วยทรัพยากรศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ผู้คนยังคงวิถีชีวิตอยู่ร่วมกับโบราณสถานและโบราณวัตถุ ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติดังเช่นอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะวัดที่เปรียบเสมือนศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน และเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในประวัติศาสตร์ แก่เด็กและเยาวชนรวมถึงประชาชนทั่วไปได้เป็นอย่างดี

พื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่าน ได้รับการกำหนดให้เป็น “ต้นแบบ” แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นเมืองเก่าที่มีชีวิต โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญและเป็นมรดกทางวัฒนธรรม คือ วัด ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนและเป็นบ่อเกิดวัฒนธรรม ประเพณี ที่สำคัญของท้องถิ่นเมืองน่าน วัดในพื้นที่พิเศษเมืองเก่าน่านมีอยู่จำนวนมาก เกือบทั้งหมดมีอายุนับร้อยปี มีคุณค่าความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และเป็นสถานที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปที่สำคัญ คณะศรัทธายังคงใช้ประโยชน์ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา แต่มักมีสภาพไม่เหมาะสมต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ดังนั้น การพัฒนาวัดให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม ร่มรื่น และมีองค์ประกอบที่พร้อมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนจะเป็นการจูงใจให้ชุมชนเอาใจใส่ดูแลพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ของชุมชนด้วย และเป็นแหล่งสร้างรายได้แก่ชุมชน ในปี งบประมาณ 2558 อพท. ได้ดำเนินโครงการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม โดยเลือกวัดต้นแบบ และในปีงบประมาณ 2558 จะได้ดำเนินการต่อยอดจากต้นแบบที่ได้รับการพัฒนาดังกล่าวเพื่อบรรลुวัตถุประสงค์ในการพัฒนาวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

วัดสภารคังเป็นอีกวัดหนึ่งที่มีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ ยังหลงเหลืออยู่มากมาย วัดสภารคังเป็นวัดที่มีความเก่าแก่และมีประวัติศาสตร์มายาวนาน จากพงศาวดารเมืองน่านสันนิษฐานว่า วัดแห่งนี้น่าจะเป็นวัดหลวงกลางเวียงดังพระเนตรช้าง ที่สร้างขึ้นราวปี พ.ศ. 2361-2365 ในสมัยเจ้าสุมนเทวราช เป็นผู้ครองนครน่านก่อนจะได้รับวิสุงคามสีมา (เขตแดนที่พระเจ้า-แผ่นดินพระราชทานให้แก่พระสงฆ์เพื่อใช้สร้างอุโบสถ) เมื่อปี พ.ศ. 2380 ตั้งอยู่เลขที่ 3 ถนนมหายศ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีเนื้อที่ทั้งหมด 7 ไร่ 2 งาน 18 ตารางวา มีอาณาเขตทิศเหนือจรดถนนมหายศ ทิศตะวันออก ทิศใต้ และทิศตะวันตกจรด

ที่ดินเอกชน อาคารเสนาสนะประกอบด้วย เจดีย์ อุโบสถ กุฏิสงฆ์ หอกลอง เป็นต้น โดยมีพระครูประสาทนันทวิจิตร (ศรีโว ปภาโส) เป็นเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน ทรัพยากรทางด้านสถาปัตยกรรมมีทั้งหมด 61 หน่วย ได้แก่ พระเจดีย์ซึ่งมีสถาปัตยกรรมทรงกลม หุ้มแผ่นทองจังโก หักร่องสร้างขึ้นสมัยเจ้าม้าวางศ์ เมื่อ พ.ศ.2381 พระอุโบสถเปิด พระพุทธรูปสำริดโบราณสร้างโดยเจ้าสุนทรวาราช เมื่อ พ.ศ.2366 กุฏิเรือนไม้โบราณซึ่งปัจจุบันองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ได้สนับสนุนงบประมาณในการบูรณปฏิสังขรณ์ด้านโครงสร้างกุฏิขึ้นมาใหม่ เพื่อสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชน พระพุทธรูปไม้แกะสลักจากไม้จันทร์หอมปางเปิดโลกประทับนั่งบนหลังเตียรช้าง หีบพระธรรม แผ่นพระพิมพ์ พระพุทธรูปไม้ 54 องค์ แม่พิมพ์เหรียญ พระพุทธรูปปางมารวิชัย ซึ่งในปัจจุบันได้เก็บโบราณวัตถุข้างต้นไว้ในกุฏิเจ้าอาวาส และไม่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าชมในกรณีที่จะชมพระพุทธรูปต้องได้รับการอนุญาตจากกรรมการวัดและเจ้าอาวาสวัดสภารตเท่านั้น จึงจะสามารถเข้าชมพระพุทธรูปได้ ด้านวัฒนธรรม 6 หน่วย ได้แก่ การทำตุง ทำโคม การประดิษฐ์ของใช้จากกะลามะพร้าว ตีกลองปี่จ่า การตีเหล็ก การจักสาน เป็นต้น จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารต โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างกระบวนการในการทำงานของชุมชนโดยเจ้าอาวาสและผู้นำด้านจิตวิญญาณ ที่ชุมชนให้ความเคารพและศรัทธาร่วมกันกับนักวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน เพื่อเป็นแกนกลางในการประสานงานชุมชนเข้ามาร่วมจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งมีโบราณวัตถุที่สำคัญดังกล่าวข้างต้นนำมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ อีกทั้งสิ่งของเครื่องมือโบราณ เครื่องมือทางการเกษตร เครื่องมือในการทอผ้า ฯลฯ ซึ่งชาวชุมชนสภารตได้นำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงไว้ภายในพิพิธภัณฑ์วัดสภารต เพื่อให้บริการบุคคลทั่วไปสามารถศึกษาหาความรู้ โดยสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัด และสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค ออกแบบส่วนจัดแสดงและค้นหารูปแบบวิธีการดำเนินการที่เข้ากับบริบทของพิพิธภัณฑ์ชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบ และจัดตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ตลอดจนอันเชิญพระพุทธรูป สิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค มาแสดงไว้ภายในพิพิธภัณฑ์หลังใหม่ รูปแบบการให้บริการภายหลังจากการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จได้อย่างสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของคนในชุมชนและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน	6. วัตถุประสงค์โครงการ 6.1 เพื่อให้พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารตซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่พิเศษเมืองเก่า น่าน ยังคงเป็นแหล่งเสริมสร้างความเข้มแข็งในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 6.2 เพื่อให้พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารต เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญของการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่า น่าน 6.3 เพื่อให้วัดสภารตเป็นแหล่งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน 7. พื้นที่ดำเนินงาน วัดสภารต ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 8. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 8.1 วัดสภารต ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 8.2 ชุมชนสภารต ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 8.3 หน่วยงาน หรือคณะกรรมการที่มีบทบาทอยู่ในวัดสภารต เช่น กรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนา คณะอนุกรรมการเพื่อการอนุรักษ์เมืองเก่า น่าน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน เทศบาลเมืองน่าน เป็นต้น
--	--

9. วิธีการดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินโครงการ 4 เดือน (เริ่มต้น เดือนธันวาคม 2557 สิ้นสุด เดือนมีนาคม 2558)

ขั้นตอนดำเนินงาน/ กิจกรรมหลัก	แผนการดำเนินงานปี 2558											
	ต ค.	พ ย.	ธ ค.	ม ค.	ก พ.	มี ค.	เม ย.	พ ค.	มิ ย.	ก ค.	ส ค.	ก ย.
กิจกรรมที่ 1 : กิจกรรมพัฒนาความพร้อมด้านงบประมาณและ สถานในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศให้มีความ เหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ (เดือนธันวาคม 2557)			↔									
กิจกรรมที่ 2 : จัดสร้างตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ ตลอดจนจัดทำ ระบบสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและ ศิลปวัฒนธรรมภายในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ (ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม 2557 ถึง กุมภาพันธ์ 2558)			↔									
กิจกรรมที่ 3 : อันเชิญพระพุทธรูปต่างๆที่วัดจะได้นำมาประดิษฐาน สถานไว้ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร รวมถึงสิ่งของที่ ประชาชนได้นำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงไว้ภายในพิพิธภัณฑ์วัด สภารศ(ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนมีนาคม 2558)					↔							

10. ผลผลิต (Output) หรือผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม

ผลผลิตเป้าหมาย	ตัวชี้วัดเป้าหมาย
10.1 พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศมีความเหมาะสมในการรองรับ นักท่องเที่ยว	เชิงปริมาณ : จำนวนพิพิธภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา 1 แห่ง เชิงคุณภาพ : มีผลประเมินความพึงพอใจของประชาชนในชุมชน ไม่ น้อยกว่าร้อยละ 80
10.2 ระบบสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและ ศิลปวัฒนธรรม	เชิงปริมาณ : ตามจำนวนวัดที่ได้รับการพัฒนาตามข้อ 10.1 เชิงคุณภาพ : ภาษาไทย ล้านนา และภาษาอังกฤษ
10.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศ ร่วมกับชุมชนสภารศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา น่าน	เชิงปริมาณ : ชุมชนที่เป็นที่ตั้งวัดที่ได้รับการพัฒนาตามข้อ 10.1 เชิงคุณภาพ : ตามนโยบาย Co - Creation ของ อพท.

11. ผลลัพธ์ (Outcome) หรือความสำเร็จที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์โครงการ

- 11.1 พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่พิเศษเมืองเก่า น่าน เป็นแหล่งเสริมสร้างความเข้มแข็งในการอนุรักษ์
ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบต่อไป
- 11.2 พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ให้เป็นต้นทุนสำคัญของการท่องเที่ยว
ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองเก่า น่าน

11.3 วัดสภารตเป็นแหล่งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน
12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Impact) หรือผลกระทบเชิงบวกที่เกิดต่อส่วนรวมโดยอ้อม 12.1 ชุมชนสภารตมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และเห็นถึงคุณค่าของการรักษามรดกทางวัฒนธรรม 12.2 ชุมชนสภารตมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว 12.3 นักท่องเที่ยวมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ
13. รายละเอียดค่าใช้จ่าย งบประมาณดำเนินการ 90 เปอร์เซนต์ของงบประมาณก่อสร้างทั้งสิ้น 450,000 บาท (รายละเอียดแบบแปลนก่อสร้างและประมาณราคาดังเอกสารแนบ)
14. หน่วยงานรับผิดชอบ/หน่วยร่วมดำเนินงาน สำนักงานพื้นที่พิเศษเมืองเก่าและวัดสภารต และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน

หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ ฉบับวันที่ 20 เมษายน 2557 กิจกรรมศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดวัดร่องเมิง ตำบลหนองแห้ว อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

รายละเอียดผลการดำเนินงานของโครงการตามแผนงานโดยสรุป

ตารางแสดงรายละเอียดของการดำเนินงานโครงการวิจัยตามแผนงานโดยสรุป

กิจกรรม (ตามแผน)	ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ตามแผน)	ผลการดำเนินงานจริง	หมายเหตุ
1. ทบทวนวรรณกรรมจากตำรา เอกสาร วารสาร เพื่อหาผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการออกแบบพิพิธภัณฑ์เพื่อตกแต่งภายในให้สอดคล้องอาคารพิพิธภัณฑ์วัดสภารศและโบราณวัตถุที่นำมาจัดแสดง	1. ได้ข้อมูลแนวคิดการออกแบบพิพิธภัณฑ์เพื่อตกแต่งภายในให้สอดคล้องอาคารพิพิธภัณฑ์วัดสภารศและโบราณวัตถุที่นำมาจัดแสดง จากการทบทวนวรรณกรรมจากตำรา เอกสาร วารสาร เพื่อหาผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ	1. ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลแนวคิดการออกแบบพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่างๆเสร็จสิ้นแล้ว	-
2. จัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศแบบมีส่วนร่วม	2. ได้กรอบการวิจัยเพื่อออกแบบ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศแบบมีส่วนร่วม จากการจัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิ	2. คณะผู้วิจัยได้จัดเวทีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำกรอบการวิจัยออกแบบจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภารศในเดือนเมษายน พ.ศ. 2557	-
3. ประชุมประชาคมร่วมกับชุมชนเพื่อชี้แจงโครงการวิจัยและค้นหาความร่วมมือในการสร้างกลไกและกระบวนการในการจัดการ ทั้งก่อนและหลังการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์รูปแบบในการดำเนินงานกับเครือข่ายชุมชน โดยผ่านพระสงฆ์ (เจ้าอาวาสวัดสภารศ) และผู้นำทางด้านจิตวิญญาณที่ชุมชนให้ความเคารพและศรัทธาร่วมกับผู้วิจัย เป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนกิจกรรม และประสานงานองค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชนและภายนอกชุมชนกับวัดสภารศ ในการกำหนดโครงสร้างบทบาทหน้าที่การทำงานในแต่ละขอบเขตขั้นตอน	3. ได้รูปแบบและกระบวนการในการจัดการจัดตกแต่งพิพิธภัณฑ์ รวมทั้งโครงสร้างในการทำงานกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน ในแต่ละขอบเขตขั้นตอน	3. ได้จัดประชุมร่วมเพื่อชี้แจงโครงการในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 และมีการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่มีบทบาทในพื้นที่ เช่น เทศบาลเมืองน่าน และองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อพท.) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดน่าน อยู่เสมอ	-
4. ประชุมคัดเลือกแกนนำจากสมาชิกในชุมชนที่มีศักยภาพ มี	4. ได้แกนนำในชุมชนที่มีศักยภาพ มีความพร้อมในการ	4. คณะผู้วิจัยได้ประชุมกลุ่มย่อยในลักษณะไม่เป็นทางการกับ	

ความพร้อมในการทำงานร่วมกัน โดยคัดเลือกกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อไปศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดี และมีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรด้านสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน	ทำงานร่วมกัน โดยคัดเลือกจากกลุ่มสตรีแม่บ้าน ผู้สูงอายุ ปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดี	สมาชิกในชุมชนโดยคัดเลือกจากกลุ่มสตรีแม่บ้าน ผู้สูงอายุ ปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถาน	
5. ศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ศิลปวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอกจังหวัดเขตภาคเหนือ	5. ได้กรณีศึกษาที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ศิลปวัฒนธรรมทั้งภายใน และภายนอกจังหวัดเขตภาคเหนือ	5. คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถานที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีในเดือนเมษายน 2557 จากโดยมีตัวแทนกลุ่มสตรีแม่บ้าน ผู้สูงอายุ ปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชน ร่วมศึกษาดูงาน	- ในการศึกษาดูงานด้านการจัดการพิพิธภัณฑสถาน มีผู้สูงอายุ ปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเด็กที่มีปัญหาเรื่องการเรียนรู้ ทำให้การศึกษาดูงานสำหรับบางท่านไม่ครบถ้วน
6. สืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูปโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคผ่านวิธีการต่างๆ เช่น สัมภาษณ์จากผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะเรื่อง และสืบค้นจากเอกสารต่างๆ ทั้งจากภายในวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจัดประชุมเครือข่ายผู้ใช้ข้อมูลงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูปและด้านวัฒนธรรม และกำหนดแนวทางในการศึกษา เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน สำนักศิลปากรที่ 7 น่าน	6. ได้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูปโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาคผ่านวิธีการต่างๆ เช่น สัมภาษณ์จากผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะเรื่อง และสืบค้นจากเอกสารต่างทั้งจากภายในวัดและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	6. ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูปโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค สิ้นแล้ว	-ในการสืบค้นและรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิม ในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค ขั้นตอนนี้การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเนื่องจากการให้ความสนใจและเวลาในการทำงานที่ต่างกันทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมยังทำได้ค่อนข้างยาก
7. รวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร	7. ได้แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่	7. ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวม	- สิ่งของบริจาคในชุมชน

วารสาร เพื่อหาทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการออกแบบพิพิธภัณฑ์เพื่อตกแต่งภายใน ให้สอดคล้องอาคารพิพิธภัณฑ์วัดสภารและโบราณวัตถุ ที่นำมาจัดแสดง เช่น พระพุทธรูป รูปภาพโบราณวัตถุในวัดสภารในปัจจุบัน เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร สิ่งของเครื่องใช้แต่โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค	เกี่ยวข้องกับแนวคิดการออกแบบพิพิธภัณฑ์เพื่อตกแต่งภายใน ให้สอดคล้องอาคารพิพิธภัณฑ์วัดสภารและโบราณวัตถุ ที่นำมาจัดแสดง เช่น พระพุทธรูป รูปภาพโบราณวัตถุในวัดสภารในปัจจุบัน เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร สิ่งของเครื่องใช้แต่โบราณที่ประชาชนได้นำมาบริจาค	ข้อมูลแนวคิดทฤษฎีต่างๆ การออกแบบพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่างๆ เสร็จสิ้นแล้ว	และหรือบุคคลภายนอก ได้รับ บริจา ค มา ใน ช่วงเวลาที่เกิดกำหนดรับบริจาคทำให้การสืบค้นและรวบรวมข้อมูลวัตถุ สิ่งของเกิดความล่าช้าซึ่งจะส่งผลต่อการออกแบบ
8. ออกแบบโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ที่ตัวอาคาร การจัดวางผังพื้นที่ และการสัญจรภายในอาคาร โดยจะรวมถึงการวิเคราะห์การใช้พื้นที่ และเน้นการนำเสนอผลการออกแบบที่สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่และจากฐานทรัพยากรโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมของวัดสภาร รวมถึงสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆที่ประชาชนนำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดสภาร	8. ได้แบบแปลนวิเคราะห์ที่ตั้งอาคาร ตัวอาคาร การจัดวางผังพื้นที่ และการสัญจรภายในอาคาร โดยจะรวมถึงการวิเคราะห์การใช้พื้นที่ และนำเสนอผลการออกแบบที่สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ และจากฐานทรัพยากรโบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมของวัดสภาร รวมถึงสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆที่ประชาชนนำมาบริจาคเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์วัดสภาร	8. คณะผู้วิจัยได้ทำวิเคราะห์ที่ตั้งอาคาร การจัดวางผังพื้นที่ และการสัญจรภายในอาคาร วิเคราะห์การใช้พื้นที่ และออกแบบนำเสนอผลการออกแบบพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จ	-
9. ประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาแบบแปลนการตกแต่งพิพิธภัณฑ์ และข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูป โบราณวัตถุที่มีอยู่เดิมในวัดและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะจากเวทีประชาคม พิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัดในการดำเนินงาน	9. ได้แบบแปลนการตกแต่งพิ พิ ธิ ภ ณี และ ข้อมูล ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธรูปและสิ่งของเครื่องใช้โบราณที่ประชาชนนำมาบริจาค ที่ผ่านการประชุมประชาคมพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัดในการดำเนินงาน	9. คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาแบบแปลนการตกแต่งพิพิธภัณฑ์ในเดือน สิงหาคม 2557 และได้ข้อเสนอแนะ ข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัดในการดำเนินงาน ต่อไป	-การประชุมประชาคมในชุมชนจำเป็นต้องวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาล่วงหน้าก่อนประมาณ 1 เดือนเพื่อบรรจุในวาระการประชุมประจำเดือนของชุมชน ดังนั้นจึงต้องรอกรอบระยะเวลาของชุมชนเป็นหลักซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อความล่าช้าของการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้
10. ปรับปรุงข้อเสนอแนะพิจารณาถึงข้อดีข้อเสีย ผลกระทบ ข้อจำกัด	10. ได้บทสรุปแนวทางการตกแต่งพิพิธภัณฑ์ที่ปรับปรุง	ค ณ ะ ผู้ วิ จ ย ได้ ป ร บั ง รุ ง ข้อเสนอแนะจากการประชาคม	ในการประชุมแบบแปลนภายในชุมชนมี

ในการดำเนินงานร่วมกันกับชุมชนเพื่อสร้างแนวทางที่เหมาะสมในการออกแบบและการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งก่อนและหลังจัดพิธีพืชมงคลวัดสภารศ นำเสนอแบบแปลนและประมาณราคาต่อชุมชนแหล่งทุนต่างๆที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนในการจัดตกแต่งพิธีพืชมงคลวัดสภารศ - จัดตกแต่งภายในพิธีพืชมงคลวัดสภารศ ตลอดจนอัญเชิญพระพุทธรูป และสิ่งของที่ประชาชนได้นำมาบริจาคไปจัดแสดงไว้ภายในพิธีพืชมงคลวัดสภารศ - ประชุมแกนนำชุมชนเพื่อร่วมกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ รวมถึงการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปที่เข้าชมพิธีพืชมงคล	ข้อเสนอแนะข้อ พิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบ - จัด ตก แต่ง ภายในพิธีพืชมงคลวัดสภารศ ตลอดจนอัญเชิญพระพุทธรูปต่างๆ ที่วัดสภารศจะได้นำมาประดิษฐานสถานไว้ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร - ได้แนวทางในการบริหารจัดการ รวมถึงการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปที่เข้าชมพิธีพืชมงคล	แบบแปลนและประมาณราคาการก่อสร้างให้เหมาะสมกับชุมชนและบันทึกข้อข้อตกลงความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดน่าน (อพท.) ในการสร้างกรอบความร่วมมือการสร้างพิธีพืชมงคลวัดสภารศ ซึ่งความร่วมมือทุกประการจะเกิดขึ้นได้ที่เป็นความต้องการและเกี่ยวข้องกับชุมชน โดยในส่วนงบประมาณในการก่อสร้างนั้นทั้งหมด 490,000 บาทซึ่งส่วนหนึ่งชุมชนจะต้องร่วมออกค่าใช้จ่าย 10 เปอร์เซ็นต์โดยในการสนับสนุนงบประมาณปี 2558 นั้นมีความล่าช้าของงบประมาณจึงทำให้กำหนดการก่อสร้างล่าช้าตามไปด้วย	ความเห็นที่ค่อนข้างแตกต่างกันในการปรับแบบแปลนจึงทำให้การปรับแก้แบบแปลนล่าช้ากว่าแผนงานที่วางไว้
11. จัดประชุมประชาคมเพื่อการทำประชาพิจารณ์เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการพิธีพืชมงคล กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้บริการ การทำนุบำรุง การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกพิธีพืชมงคล ตลอดจนการประสานความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่างๆในพื้นที่การบริหารจัดการพิธีพืชมงคล และสร้างมาตรฐาน ในการรองรับนักท่องเที่ยว	11. ได้แนวทางในการบริหารจัดการภายหลังจากพิธีพืชมงคลแล้วเสร็จ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้บริการ การทำนุบำรุงและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกพิธีพืชมงคลวัดสภารศ	คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมประชาคมเพื่อการทำประชาพิจารณ์เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการพิธีพืชมงคล มาตรฐาน ในการรองรับนักท่องเที่ยวและกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในการเปิดให้บริการพิธีพืชมงคล	
12. ประชุมหารือด้านการบริหารจัดการ การให้บริการเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของพิธีพืชมงคลและทรัพยากรทางวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติจนถึงการจัดการผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อการ	12. ประชุมหารือด้านการบริหารจัดการ การให้บริการเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของพิธีพืชมงคลและทรัพยากรทางวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติจนถึงการจัดการ	คณะผู้วิจัยประชุมหารือด้านการบริหารจัดการพิธีพืชมงคล เพื่อการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามสภาพเงื่อนไขและข้อจำกัดของชุมชนในด้าน และรวมถึงประเมินผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดกับการท่องเที่ยว เป็นต้น	- ในการประชุมหารือมีการปรับเปลี่ยนตัวบุคคลในการรับผิดชอบงานในด้านถึงทำให้เกิดความไม่เนื่องของแผนงานด้านการบริหารจัดการ

ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมตามสภาพ เงื่อนไขในด้านต่างๆ ของชุมชน	ผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อการ ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมตาม สภาพเงื่อนไขในด้านต่างๆ ของชุมชน		
13. ขั้นตอนการสร้างกลไกในการ เรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเยาวชน ในชุมชน โดยมีที่มวิชัยเป็น แกนกลางสนับสนุนในการสร้าง กลไก และกระบวนการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ผ่านการทำงาน โดยมีเจ้าอาวาสวัดสภารศ ห้วยหน้า บ้าน แกนนำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อน ผ่านสมาชิกในชุมชนให้เกิดผลที่เป็น รูปธรรม โดยประสานความร่วมมือ กับหน่วยงานภาครัฐ และภาค ประชาสังคมต่างๆในพื้นที่	13. ได้กลไกในการเรียนรู้และ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมโดย กลุ่ม สตรีแม่บ้าน กลุ่ม ผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเยาวชนในชุมชน	คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมเพื่อ ออกแบบกลไกในการการเรียนรู้ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในชุมชนโดยผ่านประธาน พิพิธภัณฑสถาน เจ้าอาวาส และ หัวหน้าบ้านเป็นคนกลางในการ ขับเคลื่อนกิจกรรมด้านอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ในชุมชน	การสร้างกลไก การ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ยังทำได้น้อยเพราะความ แตกแยกทางชุมชน ค่อนข้างสูงทำให้การ รวมกลุ่มกิจกรรมทำได้ ยากยิ่ง
14. ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ต่างๆของชุมชน โดยเน้นการ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงเพื่อให้เกิด การเข้ามาของนักท่องเที่ยว และ ตรวจสอบศักยภาพความสามารถ และข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจริงในการ รองรับนักท่องเที่ยว	14. ได้ส่งเสริมกิจกรรมทาง วัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชน อาทิ เช่นกิจกรรมกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ ชาวบ้าน กลุ่มเด็กและเยาวชน ในชุมชน	คณะผู้วิจัยส่งเสริมกิจกรรมทาง วัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชน เช่น กิจกรรมคืนพระให้เมืองเก่า น่าน ซึ่งจัดร่วมกับโครงการ : การ จัด การ ทรั พ ย า กร ทาง สถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมใน ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว บนฐานวัฒนธรรมในเขตเมือง น่าน กิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานเนื่อง งานวันเมืองเก่า น่าน และ ตรวจสอบ ศัก ย า พ ความสามารถข้อจำกัดที่เกิดขึ้น จริงในการรองรับนักท่องเที่ยว	ในการจัดการต่าง ๆ ผู้ วิ จ ย ได้ เน้น ย้ำ กระบวนการมีส่วนร่วม ของชุมชนโดยให้เด็ก และเยาวชนเข้ามามีส่วน ร่วมเพื่อให้ต่อเนื่องของ ตัวผู้สูงอายุ ซึ่งช่วงที่ขาด มากเกินไปความห่าง เหินจากเด็ก ผู้สูงอายุ ประกอบชุมชนมีความ แตกแยกกันทางความคิด แบ่งฝักแบ่งฝ่ายและได้ ห้ามกับเด็กและเยาวชน เข้าร่วมกิจกรรมตามไป ด้วย
15.ติดตามผลการดำเนินตลอดจน การให้คำปรึกษาการและประเมินผล โครงการวิจัย	15. ทราบข้อควรปรับปรุง แก้ไข จากการ ประชุม พิจารณาร่วมกับชุมชน และสิ่ง ที่ควรนำไปปฏิบัติให้เกิดผลใน อนาคต	คณะผู้วิจัยได้ติดตามผลการ ดำเนินตลอดจน การให้ คำปรึกษาและตรวจรับงาน ก่อสร้างพิพิธภัณฑสถานช่วง ก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบ แปลนให้มากที่สุด	ใน การ ก่อ ส ราง พิพิธภัณฑสถานนั้นมีความลำ บากกว่าแผนงานเป็นอย่าง มากเนื่องจากต้องรอ งบประมาณสนับสนุน จากแหล่งทุน(อพท.)

16. จัดทำรายงานสรุปผลการ ดำเนินการโครงการฉบับสมบูรณ์	16. รายงานสรุปผลการ ดำเนินการโครงการฉบับ สมบูรณ์	จัดทำรายงานสรุปผลการ ดำเนินการโครงการฉบับ สมบูรณ์	
---	--	---	--

(นายบรรจง อุปแก้ว)
หัวหน้าโครงการวิจัย